

LIITTOKOKOUSHUMASKA

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N

XXXVIII LIITTOKOKOUS

4.-6.11.2022

Tukenasi
työssä ja opinnoissa

www.akava.fi/opiskelijat

Akava

LIITTOKOKOUSHUMASKA

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N
.....
XXXVIII LIITTOKOKOUS
.....

4.-6.11.2022
.....

SUOMEN
LUKIOLAISTEN
LIITTO

MAAMME-LAULU

Oi maamme, Suomi, synnyinmaa,
soi, sana kultainen!
Ei laaksoa, ei kukkulaa,
ei vettä rantaa rakkaampaa,
kuin kotimaa tää pohjoinen,
maa kallis isien!

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
Mer älskad än vår bygd i nord,
Än våra fäders jord.

Sun kukoistukses kuorestaan
kerrankin puhkeaa,
viel lempemme saa nousemaan
sun toivos, riemus loistossaan,
ja kerran, laulus synnyinmaa
korkeemman kaiun saa.

SISÄLLYSLUETTELO

01	MAAMME-LAULU	4
02	SISÄLLYSLUETTELO	5
04	AIKATAULU	6
05	YLEISET OHJEET	8
LIITE 1	Liittokokouskutsu	13
LIITE 2A	Menettelytapajärjestys	14
LIITE 2B	Tarkempi ohjeistus vaaleihin	22
LIITE 3	Kokouksen esityslista	23
LIITE 4	Toimintakertomus 2021	27
LIITE 5	Tilinpäätös 2021 ja tase-erittely	67
LIITE 6	Tilintarkastuskertomus 2021	84
LIITE 7	Toiminnantarkastuskertomus 2021	86
LIITE 8	Osavuositoimintakertomus 2022	87
LIITE 9	Sääntömuutokset	119
LIITE 10	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023-2025	131
LIITE 11	Toimintasuunnitelma 2023	148
LIITE 12	Talousarvio 2023	165
LIITE 13	Tavoiteohjelma 2023	181
LIITE 14	Julkilausuma	197
06	PONNET JA LIITTOHALLITUKSEN VASTAUKSET	198

LIITTOKOKOUKSEN AIKATAULU

Aikataulurunko

Kokoukshoddat on jaoteltu aikataulurunkoon alustavasti sen mukaan, kuinka paljon aikaa niihin suurin piirtein on arvioitu kuluvan. Aikataulu muuttuu puheenvuorojen määrän ja muiden muuttujien perusteella kokouksen aikana.

PERJANTAI

09.00 Ilmoittautuminen alkaa

10.45 Kokoussalin ovet avataan

11.00 Liittokokous avataan

1 § Kokouksen avaus

2 § Kuullaan liittokokoukselle osoitetut tervehdykset

3 § Kokouksen järjestäytyminen

4 § Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus sekä osallistujat

5 § Vahvistetaan kokouksen työjärjestys

6 § Kuullaan selvitys liittokokouksen käytännön järjestelyistä

13.00 Lounas

14.15 Kokoussalin ovet avataan

14.30 Kokous jatkuu

7 § Valitaan kokoukselle tarpeelliset toimikunnat

8 § Käsitellään liittohallituksen vastaukset liittokokouksen 2021 hyväksymiin ponsiin

9 § Vahvistetaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n toimintakertomus 2021

10 § Vahvistetaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tilinpäätös 2021

11 § Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä toimintavuoden 2021 tilivelvollisille tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan lausuntojen perusteella

12 § Merkitään tiedoksi Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n osavuositomintakertomus ajalta 1.1.–30.9.2022

13 § Päätetään sääntömuutoksista

17.00 Ilmoittautuminen puheenjohtajavaaliin päättyy (Vuorokausi ennen kohdan avaamista)

17.15 Kokous keskeytetään, paneeli alkaa

» **Kaikki** ehdokkaat esittäytyvät

» Puheenjohtajapaneeli

» Liittohallitustentti

18.00 Paneeli loppuu

18.30 Toimikunnat

22.30 Viimeistään toimikunnat loppuvat

LAUANTAI

8.45 Kokoussalin ovet avataan

9.00 Kokous jatkuu

14 § Käsitellään liittokokoukselle tehty aloitteet ja liittohallituksen vastaukset

15 § Käsitellään Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025

16 § Käsitellään Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n toimintasuunnitelma

13.00 Lounas

14.15 Kokoussalin ovet avataan.

14.30 Kokous jatkuu

17 § Käsitellään Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n talousarvio vuodelle 2023

18 § Päätetään piirijärjestöjäsenmaksun ja jäsenjärjestöjäsenmaksun suuruudesta vuodelle 2023

19 § Käsitellään Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tavoiteohjelma

20 § Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle puheenjohtajisto vuodelle 2023

20.1 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle puheenjohtaja

20.2 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle ensimmäinen varapuheenjohtaja

20.3 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle toinen varapuheenjohtaja

- Vaalien kohdan käsittely aloitetaan jo lauantai-iltana

- Tässä kohtaa käydään kannatuspuheenvuorot

16.30 30 min tauko (kokouksen puheenjohtajan päätettävissä)

18.15 Kokous tauolle

» Varapuheenjohtajapaneelit (max 1h 30 min kaikenkaikkiaan)

19.30 Sali tyhjäksi

SUNNUNTAI

8.45 Kokoussalin ovet avataan

9.00 Kokous jatkuu

Vaalipäivä

20 § Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle puheenjohtajisto vuodelle 2023 (jatkuu)

20.1 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle puheenjohtaja

20.2 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle ensimmäinen varapuheenjohtaja

20.3 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle toinen varapuheenjohtaja

12.30 Lounas

13.30 Kokoussalin ovet avataan

13.45 Kokous jatkuu

21 § Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle muut liittohallituksen jäsenet vuodelle 2023

22 § Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle yksi tilintarkastaja, yksi toiminnantarkastaja ja heille henkilökohtaiset varahenkilöt

23 § Päätetään liittokokouksen julkilausumista

24 § Kokouksen päätös

~17–18 Kokous loppuu

ja edustajanumerojärjestyksessä. Järjestäytykää siis piirinne kesken valmiiksi ja odottakaa teknisen sihteeristön ohjetta siitä, milloin saatte mennä sisään saliin. Salissa mennään samantien istumaan paikalle, ilman sen pidempää hengailua. Salista poistutaan aina puheenjohtajan niin pyytäessä. Kesken kokouksen salista ei ole suotavaa poistua. Jos pakottava tarve siihen tulee, salista poistutaan niin, että kulunvalvontaan merkitään poistuminen ja palaaminen.

Muista pitää pienempi edustajakorttisi koko kokouksen ajan tallessa ja näkyvässä, ilman sitä et pääse kokoussaliin. Pidä myös edustajakorttia liiton tarjoamissa oheisohjelmissa sekä majoituksissa.

Kokoussalissa on varattu kaikille kokousedustajille paikat piiri- ja jäsenjärjestöittäin. Seuraa opasteita ja teknisen sihteeristön ohjeita!

RUOKAILUT

Hotellimajoitukseen kuuluu aamiainen ja liiton kautta on ollut mahdollisuus varata lounaat kokouspaikalta perjantaille, lauantaille ja sunnuntaille. Lounaslipukkeet löytyvät lounaan varanneiden kokouskansiosta. Muutoin jokainen vastaa itse ruokailuistaan.

Kokoustilaan ei saa tuoda tahmaavia juomia eikä rapisevia sipsi- tai karkkipusseja. Kokousjuomana on vesi, joten vesipullot ovat sallittuja. Tarvittaessa kokoustekninen henkilökunta poistaa epätoivotut ruoka- ja juomatarvikkeet kokoustiloista.

MAJOITUS JA MATKATAVARAT

Majoituksen varanneille kokousedustajille on järjestetty majoitus Scandic Kajanuksessa (Koskikatu 3, 87200 Kajaani). Hotellivuorokausi alkaa klo 15:00, eli huoneisiin pääsee kokouksen aikataulun puitteissa kirjautumaan vasta kokouksen jäätyä tauolle perjantaina.

Matkatavarat voi jättää perjantaina saavuttaessa kokoustilojen läheiseen narikkaan. Tiloissa tekninen sihteeristö valvoo jatkuvasti tavaroita, joten tavarat voi huoletta jättää narikkaan.

Lähtöpäivänä eli sunnuntaina huoneet pitää luovuttaa jo aamulla kokoussaliin lähdön yhteydessä, sillä pidempiä kokoustaukoja ei ole ennen sunnun-

tain lounasta klo 12:00. Huolehdiathan, että kirjaudut ulos hotellista hyvissä ajoin sunnuntaina, että pääsemme jatkamaan kokousta sovittuna aikana. Matkatavaroita voi huoneen luovutuksen jälkeen säilyttää samassa paikassa kuin tullessa. Tekninen sihteeristö opastaa paikan päällä matkatavaroiden säilytyksestä.

Jokainen maksaa hotellihuoneensa ylimääräiset kustannukset (esimerkiksi mahdollisen siivouslaskun) itse. Olet vastuussa siitä huoneesta, johon olet kirjautunut.

Hotellissa noudatetaan sen omia järjestyssääntöjä. Mikäli kyseisiä sääntöjä rikotaan, hotelli voi poistaa häiriön aiheuttajan viranomaisten avulla. Jokainen majoittuja on itse vastuussa mahdollisesti aiheuttamista vahingoista. Mikäli vahinkoa ei voida yksilöidä, jaetaan vahingosta aiheutuneet kustannukset kaikkien huoneessa majoittuvien kesken.

Muista, että olet osaltasi rakentamassa kuvaa Suomen Lukiolaisten Liitosta ja lukiolaisista yleensä. Yhden illan ”huvittelu” voi johtaa siihen, että lukiolaisista jää huono kuva pitkäksikin aikaa.

KOKOUSKÄYTTÄYTYMINEN

Hyvään kokoustapaan kuuluu, että puheenvuorojen aikana liikkumista salissa vältetään. Täytää siis puheenvuoropyyntölomake hyvissä ajoin etukäteen. Jos keskustelun yhteydessä haluat pyytää puheenvuoron, voit sen myös tehdä puheenvuoropyyntölomakkeen kautta tai suurempaa edustajalappua nostamalla. Henkilökohtaiset keskustelut on kohteliasta käydä taukojen aikana.

Kokoustunnelmia ja -keskusteluja saa ja kannattaa jakaa sosiaalisessa mediassa hyödyntäen esimerkiksi hashtageja **#likoSL** **#lukiolaiset**. Sosiaalisessa mediassa toimivat samat pelisäännöt kuin kokouksessa kasvotusten – epäasialliseen käytökseen puututaan. Tunnelman nostattaminen ja hyvän tunnelman ylläpito on erittäin suotavaa.

YHDENVERTAISUUSTARKKAILIJAT

Kokoukselle on valittu kolme yhdenvertaisuustarkkailijaa, jotka tänä vuonna ovat **Tiia Penttinen** (050 432 3368), **Iiris Hynönen** (050 377 7729) ja **Ville Koivisto** (0442021300).

- Jos kuitenkin kohtaat liittokokouksen aikana epäasiallista tai epätasa-arvoista kohtelua, voit ilmoittaa siitä lomakkeen bit.ly/epa-kohta2022 kautta anonymisti tai nimellä. Vastauksia käsittelevät vain Milla Rekola, Iris Hynönen ja Ville Koivisto, joille voit tulla myös suoraan juttelemaan, soittamaan tai laittamaan Whatsapp-viestiä.

Perjantai-illan toimikunnissa käsitellään liittokoukussa hyväksyttäviä asiakirjoja ja tehdään niihin tarvittaessa muutosesityksiä. Piirihallitukset päättävät piirien varsinaiset toimikuntaedustajat, mutta toimikunta voivat mennä seuraamaan kaikki halukkaat kokousedustajat. Kaikki esitysoikeutetut kokousedustajat voivat tehdä muutosesityksiä asiakirjoihin. Muutosesitykset asiakirjoihin on jätettävä kirjallisena ennalta sovittuun paikkaan puhtaaksikirjoittamista ja **toimikunnan käsittelyä varten viimeistään perjantaina 4.11.2022 kello 18:30**. Voit miettiä muutosesityksesi valmiiksi jo ennen kokousta. Myös toimikuntaan osallistuvat voivat tehdä muutosesityksiä jo ennakoon.

- Tavoiteohjelman sosiaali- ja nuorisopolitiikkaa käsittelevä toimikunta
- Tavoiteohjelman koulutuspolitiikkaa ja toimintasuunnitelman edunvalvonta-osiota käsittelevä toimikunta
- Periaateohjelmaa ja julkilausumaa käsittelevä toimikunta
- Toimintasuunnitelman palvelu-, kansainvälinen toiminta-, järjestö- sekä johtaminen ja

- Puheenjohtajan vaaliin ehdokkaan viimeistään perjantaina 4.11.2022 kello 17:00.
- Ensimmäiseen varapuheenjohtajan vaaliin viimeistään 15 minuuttia puheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.
- Toiseen varapuheenjohtajan vaaliin viimeistään 15 minuuttia ensimmäisen varapuheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.
- Liittohallitusvaaliin ehdolle päästäkseen on ehdokkaan ilmoitettava halustaan kirjallisesti kokouksen puheenjohtajalle viimeistään 15 minuuttia toisen varapuheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.

10 YLEISET OHJEET

.....

- Kirjallisesti ehdolle asettuminen tapahtuu täyttämällä lomake osoitteessa bit.ly/vaalit22

Ehdokkaslomakkeen voi, ja se kannattaa, täyttää jo hyvissä ajoin ennen ilmoittautumisen päättymistä.

Kokoussalissa vaalimainosten jakaminen sekä mainoksien kiinnittäminen vaatetukseen on kielletty. Julisteiden tai muun vaalimateriaalin kiinnittäminen seiniin ja irtaimistoon kokous-, majoitus- ja iltaohjelmatiloihin on myös kielletty. Muistetaan ylipääntään hyvät tavat: ei painosteta ketään eikä vähätellä muita ehdokkaita. Vaaliaika Lukiolaisissa on ihanaa, joten mennään ilon kautta!

HENKILÖVAALEISSA ÄÄNESTÄMINEN

Henkilövaaleissa äänestetään sähköisellä lomakkeella. Äänestäessäsi huolehdi, että jokainen laittamasi tieto lomakkeessa on osaltasi oikein. Äänestyslinkki tulee jokaisen osallistujan ilmoittamaan sähköpostiin. Mikäli laitat lomakkeeseen mitään ylimääräistä, kuin sen ohjeistus määrää, **koko ääni hylätään**.

Täytettyä äänestyslomaketta ei näytetä kenellekään. Äänestyksen alussa kokoussali tyhjenetään kokousedustajista kaikista muista, kuin äänioikeudellisista kokousedustajista. Äänestäminen tapahtuu sähköisesti.

Tarkempia ohjeita äänestämisestä löydät kokouksen menettelytapajärjestyksestä.

HÄIRITSEVÄ KÄYTTÄYTYMINEN

- Matkapuhelimet, tietokoneet, tabletit yms. on pidettävä äänettömällä ja ilman värinätoimintoa kokoussalissa. Teknisten laitteiden käyttäminen ei saa häiritä omaa tai muiden kokousedustajien kokoustamista.
- Kokoustekninen henkilökunta poistaa tarvittaessa epätoivotut ruoka- ja juomatarvikkeet kokoustiloihin.
- Liittokokouksessa noudatetaan Suomen lainsäädäntöä.
- **Liittokokous on täysin päihteetön** koskien itse kokousta, piirijärjestön iltaohjelmaa sekä liiton järjestämiä majoitus- ja ohjelmalvel-

luita.

- Kokouspaikalta sekä muista liiton tarjoamista ohjelma- ja majoituspalveluista voidaan poistaa päihteiden vaikutuksen alaisena olevat tai muuten häiritsevästi käyttäytyvät kokousedustajat. Tupakkatuotteiden käyttö on sallittu vain niille osoitetuilla paikoilla.
- Hotellissa noudatetaan sen omia järjestyssääntöjä. Mikäli kyseisiä sääntöjä rikotaan, hotelli voi poistaa häiriön aiheuttajan viranomaisten avulla.

TURVALLISUUTEEN LIITTYVÄ OHJEITA

Kokous on järjestetty ensisijaisesti siten, että jokaiselle on turvallista kokoukseen osallistua. Häätötilanteissa toimitaan rauhallisesti ja soitetaan lähtökohtaisesti 112. Huolehdi, että kokouksen teknisistä on myös asiasta joku selvillä. Pienissä loukkaantumisissa (nyrjähdyksissä ja haavoissa tms) ole yhteydessä kokouksen tekniseen sihteeristöön. Osalla teknisestä sihteeristöstä on voimassa hätäensiapukoulutus.

Tapahtumapaikka

Kokous: Kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsä, Koskikatu 2-4, 87200 Kajaani
Majoitus: Scandic Kajanus, Koskikatu 3, 87200 Kajaani

Kokoontumispaikka hätätilanteissa:

Kokouspaikan ja majoituksen välissä oleva parkkipaikka. Majoituspaikalla ja kokouspaikalla noudatetaan paikkojen omia hätätilanteiden kokoontumisohjeita.

Tapahtuman vastuhenkilö:

Tapahtuman sisällöt, kriisit, turvallisuus:

Pääsihteerin Matti Mannonen p.0408286258

Tapahtumatuotanto:

Järjestöasiantuntija Adam Zeidan, 0407204355

Turvallisuusvastaava:

Pääsihteerin Matti Mannonen, 0408286258

Järjestöasiantuntija Adam Zeidan, 0407204355

Tiedotusvastaava:

Viestintäsuunnittelijat

Netta Huuskonen p.0505520096

Kriisiviestinnän osalta pääsihteerin Matti Mannonen p.0408286258

Ensiapuvälineet:

Ensiapupaketit sijaitsevat teknisten taukotilassa, ilmoittautumisaulassa sekä katsomon ensimmäisellä rivillä.

Hälytysnumero:

112

Lähin sairaala:

Kajaanin keskussairaala,
Sotkamontie 11, 87300 Kajaani

Yhteyshenkilöt

Kokousteknisissä asioissa auttaa SLL:n järjestöasiantuntija Adam Zeidan, 0407204355.

Kokouksen sisältöön liittyvissä kysymyksissä ja kriisi- tai hätätilanteissa auttaa Lukiolaisten pääsihteeri **Matti Mannonen** (p.0408286258)

MUISTA AINAKIN NÄMÄ

1. **Kuuntele kokouksen puheenjohtajaa** tarkasti, hän antaa ohjeet joka kohdan käsittelystä.
2. **Liittokokouksen turvallisuusohjeiden** noudattaminen on jokaiselle velvoittavaa ja tätä valvotaan.
3. **Täytä puheenvuorolomake aina** ennen puheenvuoroa tai heti sen jälkeen.
4. **Älä hukkaa matskuja**, varsinkaan edustajakorttia.
5. **Näytä pienempi edustajakortti salin ovella aina.**
6. **Liittokokous on päihteetön.**
7. **Vaalimainontaa saa harrastaa käytävillä**, mutta ei kokoussalissa. Kokoussali ulottuu myös etäkokoukseen. Seiniin ei saa kiinnittää mitään, eikä etäkokousalustan chatiin kirjoitella tai linkitellä kuvia.
8. Mässyjä, limuja ja rapisevia juttuja ei saa viedä saliin – **vesipullo on jees.**
9. **Kännykät ja läppärit on pidettävä ehdottoman äänettöminä**, eikä niillä saa häiritä kokouksen kulkua. Pidä huolta myös oman laitteesi akunkestosta.
10. **Tarvittaessa kysy apua ja neuvoja teknisiltä**, apu löytyy aina tai sitten se keksitään!
11. **Ole skarppina, osallistu rohkeasti kokoukseen ja pidä hauskaa!**

KUTSU

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N XXXVIII LIITTOKOKOUKSEEN KAJAANIIN

Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n liittokokous järjestetään syksyllä Kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsän auditoriossa (Kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsä, Koskikatu 2–4, 87200 Kajaani) **4.–6.11.2022**. Kokousedustajille on varattu majoittumismahdollisuus Scandic Kajanuksessa (Koskikatu 3, 87200 Kajaani). Ilmoittautuminen liittokokoukseen tapahtuu Kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsässä perjantaina kello 9.00–10.45 ja itse liittokokous avataan kello 11.00.

Liittokokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, sääntömuutokset, liiton yhdenvertaisuussuunnitelma sekä valitaan Lukiolaisten puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja liittohallitus vuodelle 2023.

Liittokokous on edustuksellinen liittokokous. Äänioikeus on ainoastaan piiri- ja jäsenjärjestöjen nimeämillä kokousedustajilla. Liittokokousedustajien tulee olla Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n henkilöjäseniä, jotka ovat maksaneet lukuvuoden 2022–2023 jäsenmaksun.

Henkilöjäsenet, jotka haluavat osallistua kokoukseen piiri- tai jäsenjärjestönsä äänivaltaisina edustajina, voivat ottaa yhteyttä oman piiri- tai jäsenjärjestönsä puheenjohtajaan. Piirien yhteystiedot löydät osoitteesta lukio.fi/piirit.

Piiri- ja jäsenjärjestöillä on oikeus lähettää liittokokoukseen yhteensä 300 kokousedustajaa. Kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä valittavien kokousedustajien lukumäärä saadaan kertomalla luku 300 piiri- tai jäsenjärjestöön kuuluvien jäsenten lukumäärällä ja jakamalla näin saatu luku kaikkien piiri- ja jäsenjärjestöjen jäsenten yhteisellä lukumäärällä. Lisäksi kullakin piiri- tai jäsenjärjestöllä on oikeus nimetä yhteensä 150 varaedustajaa samassa suhteessa kuin kokousedustajia. Laskennassa käytettävät jäsenmäärät tarkistetaan jäsenrekisterin 5.10.2022 tilanteen mukaan. Liittohallitus ilmoittaa piiri- ja jäsenjärjestöille kirjallisesti liittokokousedustajien lukumäärät 12.10.2022 mennessä sekä antaa yksityiskohtaiset ohjeet kokousjärjestelyistä.

Jokaisella Lukiolaisten henkilöjäsenellä on liittokokouksessa puhe- ja läsnäolo-oikeus. Lisäksi heillä on kokouksessa esitysoikeus ja oikeus asettua ehdokkaaksi vaaleissa. Liittokokouksessa ilmoittautumisen yhteydessä on esitettävä Lukiolaisten jäsenkortti sekä todistettava henkilöllisyytensä.

Liittokokousaloitteet on toimitettava sähköpostitse Lukiolaisten järjestöasiantuntijalle viimeistään 7.10.2022. Liittokokousaloitteen ohjeistus löytyy sivulta lukio.fi/liittokokous.

Liittokokous on päihteetön. Tupakointi on sallittu sille osoitetuilla alueilla. Lisäksi liittokokous on maksuton. Maksullinen hotellimajoitus on mahdollista varata Lukiolaisten kautta 17.10.2022 kello 23.59 mennessä. Lisätietoa kokouksesta ja majoituksesta antaa liiton järjestöasiantuntija Adam Zeidan (adam.zeidan@lukio.fi tai 040 720 4355).

Tervetuloa liittokokoukseen!

Helsingissä 4.7.2022
Liittohallitus

LIITTOKOKOUKSEN MENETTELYTAPAJÄRJESTYS

1 § SOVELTAMISALA

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) ry:n 38. sääntömääräisessä liittokokouksessa noudatetaan tätä menettelytapaa ja vakiintunutta vuosikokouskäytäntöä niiltä osin kuin liiton säännöissä ei muuta määrätä. Tämän menettelytavan tulkinnasta päättää liittokokouksen puheenjohtaja.

2 § PUHEENJOHTAJAT, SIHTEERIT, ÄÄNTENLASKIJAT JA PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAT

Kokoukselle valitaan kaksi puheenjohtajaa, jotka vuorottelevat, pääsihteeri, kaksi pöytäkirjasihteeriä sekä teknisen sihteeristön vanhin. Teknisen sihteeristön vanhinta ja muuta sihteeristöä sekä ääntenlaskijoita avustaa tarpeellinen määrä teknisen sihteeristön vanhimman valitsemaa teknistä sihteeristöä. Tarvittaessa kokoukselle voidaan valita varapääsihteeri hoitamaan kokouksen pääsihteerin tehtäviä tämän ollessa estynyt. Lähtökohtaisesti varapääsihteerin tehtävää hoitaa teknisen sihteeristön vanhin.

Kokoukselle valitaan ääntenlaskijoiden vanhin sekä yksi (1) ääntenlaskija ja tälle varahenkilö kustakin äänioikeutetusta piiri- ja jäsenjärjestöstä.

Kokoukselle valitaan pöytäkirjantarkastajien vanhin sekä kolme (3) pöytäkirjantarkastajaa.

Pääsihteeri vastaa siitä, että kokouksessa on jatkuvasti tarvittava määrä sihteereitä. Teknisen sihteeristön vanhin vastaa siitä, että kokouksen tekniset järjestelyt sujuvat moitteetta. Ääntenlaskijoiden vanhin vastaa siitä, että kokouksessa on jatkuvasti läsnä vähintään joko ääntenlaskija tai tämän varahenkilö kustakin äänioikeutetusta piiri- ja jäsenjärjestöstä. Pöytäkirjantarkastajien vanhin vastaa siitä, että kokouksessa on jatkuvasti paikalla vähintään kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Yllämainittujen toimihenkilöiden ei tarvitse olla äänivaltaisia kokousedustajia.

3 § KOKOUKSEN OSALLISTUJAT

Äänioikeutettuja kokousedustajia ovat Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n sääntöjen mukaan piiri- ja jäsenjärjestöjen valtuuttamat henkilöt. Kullakin piiri- tai jäsenjärjestöllä on oikeus nimetä yhteensä 150 varaedustajaa samassa suhteessa kuin kokousedustajia.

Esitysoikeus ja vaalikelpoisuus on Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n sääntöjen mukaan henkilöjäsenillä.

Puhe- ja läsnäolo-oikeus (PLO) on Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n sääntöjen mukaan liiton toimihenkilöillä sekä kannatus- ja kunniajäsenillä. Kokous voi myöntää puhe- ja läsnäolo-oikeuden tai läsnäolo-oikeuden (LO) muillekin henkilöille.

Etukäteen varattujen tervehdysten esittäjille myönnetään automaattisesti puheoikeus esityslistan kohdassa 2.

Puhe- ja läsnäolo-oikeuksien myöntämisen jälkeen kokouspaikalle saapuva henkilö voi anoa puheja läsnäolo-oikeutta ilmoittautuessaan. Asian ratkaisee kokouksen pääsihteeri.

Poikkeusoloista johtuen osallistumisoikeutta kokoukseen voi käyttää myös tietoliikenneyhteyttä hyödyntäen. Etäosallistumisesta kokoukseen määritellään menettelytapajärjestyksen 14 §:ssä.

4 § TOIMIKUNNAT

Toimikunnat valmistelevaliittokokouksen käsiteltäväksi tulevia asiakirjoja. Toimikunnan tehtävänä on käydä keskustelua liittohallituksen pohjaesityksistä ja tehdä tarvittaessa niihin muutosesityksiä sekä ottaa kantaa kokousedustajien tekemiin muutosesityksiin.

Liittokokous valitsee toimikuntien jäsenet ja heille varajäsenet piiri- ja jäsenjärjestöjen esitysten perusteella. Lisäksi kaikilla liiton henkilöjäsenillä on toimikunnan kokouksissa puhe- ja läsnäolo-oikeus. Toimikunnan esittelijöinä toimivat liittohallituksen määräämät henkilöt. Toimikunta valitsee keskuudes-

taan henkilön, joka esittelee toimikunnan muutosesitykset liittokokoukselle. Muutosesityksien esittelijänä ei voi toimia toimikunnan puheenjohtaja, esittelijä tai istuvan liittohallituksen jäsen. Pääsihteeri nimeää toimikunnille teknisen sihteerin. Tekninen sihteeri vastaa toimikunnan esitysten puhtaaksi kirjoittamisesta.

KOKOUKSELLA ON SEURAAVAT TOIMIKUNNAT:

A. Tavoiteohjelman sosiaali- ja nuorisopolitiikkaa käsittelevä toimikunta

Toimikuntaan kuuluu äänivaltaisena yksi edustaja kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä. Toimikunnan tehtävänä on käsitellä tavoiteohjelman sosiaalipolitiikkaan ja nuorisopolitiikkaan liittyviä osioita.

B. Toimintasuunnitelman edunvalvonta-osiota sekä tavoiteohjelman koulutuspolitiikkaa käsittelevä toimikunta

Toimikuntaan kuuluu äänivaltaisena yksi edustaja kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä. Toimikunnan tehtävänä on käsitellä tavoiteohjelman koulutuspolitiikkaan liittyvää osiota sekä toimintasuunnitelman edunvalvontaa käsittelevää osiota.

C. Toimintasuunnitelman palvelu-, kansainvälinen toiminta-, järjestö- sekä johtaminen ja talous -osioita sekä talousarviota käsittelevä toimikunta

Toimikuntaan kuuluu äänivaltaisena yksi edustaja kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä. Toimikunnan tehtävänä on käsitellä toimintasuunnitelman palveluita, kansainvälistä toimintaa, järjestötoimintaa sekä johtamista ja taloutta käsitteleviä osioita. Lisäksi toimikunta käsittelee talousarviota ja jäsenmaksua 2023.

D. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa käsittelevä toimikunta

Toimikuntaan kuuluu äänivaltaisena yksi edustaja kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä. Toimikunnan tehtävänä on käsitellä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa 2023–2025.

E. Julkilausumaa käsittelevä toimikunta

Toimikuntaan kuuluu äänivaltaisena yksi edustaja kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä. Toimikunnan tehtävänä on valmistella kokoukselle julkilausuma.

Toimikunta voi tarvittaessa äänestää esityksensä sisällöstä. Tällöin jokaisella varsinaisella toimikunnan jäsenellä on yksi ääni riippumatta hänen asemastaan varsinaisessa kokouksessa. Liittohallituksen esittelijällä ei ole toimikunnassa äänioikeutta. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa. Toimikunnissa noudatetaan yleistä kokouskäytäntöä sekä soveltuvin osin tätä menettelytapajärjestystä.

Toimikunnat järjestetään livenä kokoussalin läheisyydessä olevissa kokoustiloissa.

Toimikunnan tekninen sihteeri laatii toimikunnan käsittelemistä muutosesityksistä kirjallisen luettelon, johon kirjataan kokousedustajien tekemät muutosesitykset ja toimikunnan kanta niihin, toimikunnan tekemät muutosesitykset sekä toimikunnan jäsenten tekemät muutosesitykset, joita toimikunta ei ole hyväksynyt, mutta joita vähintään kolmasosa ($\frac{1}{3}$) toimikunnan jäsenistä on kannattanut. Luettelo toimitetaan ennalta sovittuun paikkaan heti toimikunnan kokouksen päättyttyä, kuitenkin viimeistään perjantaina 4.11.2022 kello 22.30.

5 § PUHEENVUOROT

Kokouksessa voidaan keskustelun eri vaiheissa käyttää seuraavanlaisia puheenvuoroja:

A. Esittely

- » Esittelypuheenvuoro
- » Linjapuheenvuorot (ainoastaan vaaleissa)
- » liittohallituksen vastauspuheenvuoro (ainoastaan aloitteet ja julkilausumat)

B. Yleiskeskustelu

- » keskustelupuheenvuoro
- » repliikki ja vastaus
- » kannatuspuheenvuoro (ainoastaan vaaleissa)

C. Yksityiskohtainen keskustelu

- » muutosesitys ja liittohallituksen kanta
- » keskustelupuheenvuoro

» repliikki ja vastaus

D. Päätöksen tekeminen ja julistaminen

E. Päätöksenjälkeiset puheenvuorot

- » ponsiesityksiin liittyvät puheenvuorot
- » eriävä mielipide
- » päätöksenjälkeinen puheenvuoro
- » liittohallituksen päätöspuheenvuoro

F. Työjärjestyspuheenvuoro (kaikki vaiheet)

PUHEENVUOROTYYPIT

Esittelypuheenvuoro

Kokouskohdan käsittely alkaa liittohallituksen esittelypuheenvuorolla. Liittohallitus voi tarvittaessa pyytää myös pääsihteerii esittelemään asioita liittohallituksen puolesta. Aloitteiden ja julkilausumien käsittely alkaa kuitenkin aloitteen tekijän tai julkilausumatoimikunnan esittelypuheenvuorolla, jota seuraa liittohallituksen vastauspuheenvuoro. Tämän jälkeen jatketaan normaalissa järjestyksessä.

Linjapuheenvuorojen pituus on liiton puheenjohtajistoon hakevilla korkeintaan viisi (5) minuuttia ja liittohallitukseen hakevilla korkeintaan kolme (3) minuuttia, minkä jälkeen kokouksen puheenjohtajalla on oikeus lopettaa puheenvuoro.

Keskustelupuheenvuoro

Yleiskeskustelussa ja yksityiskohtaisessa keskustelussa voidaan käyttää keskustelupuheenvuoroja kannan, mielipiteen, perustelujen, tiedon, kysymyksen tai muun vastaavan seikan esille tuomiseen. Keskustelupuheenvuorossa voidaan myös esittää asian lykkäämistä tai hylkäämistä.

Yleiskeskustelussa keskustelupuheenvuoron tulee liittyä asiakirjaan kokonaisuutena tai yleisesti.

Yksityiskohtaisessa keskustelussa keskustelupuheenvuoro voi koskea asiakirjan jotakin tiettyä osaa tai yksityiskohtaa tai tehtyä muutosesitystä.

Repliikki ja vastaus

Repliikkipuheenvuoroja myönnetään ainoastaan liiton puheenjohtajistolle, asian esittelijälle sekä henkilölle, joka haluaa oikaista itseensä tai edustamaansa tahoon kohdistuneen väitteen. Alkuperäisen puheenvuoron käyttäjälle on varattu tilaisuus vastata repliikkiin. Repliikkejä myönnetään ainoastaan esittelypuheenvuoroihin, repliikkeihin, keskustelupuheenvuoroihin ja muutosesityksiin.

Kannatuspuheenvuoro

Puheenjohtajiston vaaleissa on mahdollisuus käyttää kannatuspuheenvuoroja tukensa ilmaisemiseksi jollekin ehdokkaalle. Normaalista poiketen ehdokas pyytää kannatuspuheenvuorot niiden pitäjiensä sijasta. Kannatuspuheenvuorojen määrä saa olla korkeintaan kaksi (2). Kannatuspuheenvuorojen pituus on korkeintaan kolme (3) minuuttia, minkä jälkeen kokouksen puheenjohtajalla on oikeus lopettaa puheenvuoro.

Eriävä mielipide

Tehtyyn päätökseen tyytymätön voi ilmoittaa eriävän mielipiteensä välittömästi päätöksen jälkeen. Eriävä mielipide merkitään pöytäkirjaan. Eriävä mielipide on jätettävä myös kirjallisena. Eriävän mielipiteen voi jättää vain sellainen henkilö, joka on vastustanut tehtyä päätöstä eli esittänyt tai kannattanut muutosta keskustelun aikana tai äänestyksessä.

Liittohallituksen päätöspuheenvuoro

Liittohallitus voi päätöksen jälkeen ilmoittaa tarpeellisiksi katsomiaan lisätietoja tai aikeitaan toimenpiteiksi päätöksen johdosta.

Työjärjestyspuheenvuoro

Työjärjestyspuheenvuoro saa sisältää ehdotuksen asian käsittelyn tai kokouksen lykkäämiseksi, keskeyttämiseksi tai rajoittamiseksi taikka tärkeän ilmoituksen. Työjärjestyspuheenvuorossa voi tehdä esityksen asian käsittelytavan muuttamiseksi, kokoustaueksi, kokouksen puheenjohtajan vaihta-

miseksi tai esityslistalla siirtymiseksi. Jo päätettyyn esityslistan kohtaan voidaan kuitenkin palata ainoastaan, jos aiemmin tehty päätös on riidattomasti mitätön tai 5/6 päätöstä tekemässä olleista sitä kannattaa. Jos päätös ei ole mitätön, edellytetään lisäksi, että se tai ne, joiden hyväksi päätös on tehty, palaamiseen suostuvat.

Ehdotus asian palauttamisesta, pöydällepanosta tai hylkäämisestä voidaan tehdä myös yleiskeskustelussa. Tällöin se käsitellään keskustelun päättyttyä tavallisena päätösesityksenä.

PUHEENVUOROJEN ESITTÄMINEN

Puheenvuoro voidaan pyytää joko etukäteen siihen varatuilla sähköisellä lomakkeella tai keskustelun aikana paikaltaan edustajakorttia kohottamalla. Ennakkoon pyydetty puheenvuoropyynnöt tulee toimittaa sähköiselle lomakkeelle ennen kokouskohdan käsittelyä. Tämän jälkeen puheenvuorojen pyytäminen on mahdollista ainoastaan paikalta.

Puheenvuoron pyytäjän on sähköiseen lomakkeeseen, mitä esityslistan kohtaa puheenvuoro koskee. Myös paikalta pyydetystä puheenvuorosta on täytettävä lipuke kirjanpitoa varten mahdollisimman pian puheenvuoron pyytämisen jälkeen, kuitenkin viimeistään kokouspäivän loputtua.

Puheenvuorot myönnetään pyytämisyjärjestyksessä. Kokouksen puheenjohtaja voi kuitenkin päättää asiakirjan käsittelystä kohdittain, jolloin puheenvuorot myönnetään käsiteltävänä olevan asiakirjan kohdan mukaisessa järjestyksessä. Kokouksen puheenjohtaja voi lisäksi antaa etusijan ensimmäistä puheenvuoroaan SLL:n liittokokouksissa pyytävän henkilön puheenvuorolle sekä tarvittaessa tasapainottaa puheenvuorojen myöntämisyjärjestystä siten, että puhujissa on mahdollisimman tasaisesti eri sukupuolten edustajia. Ensimmäisen puheenvuoron merkiksi puheenvuoron pyytäjä voi nostaa puheenvuoroa pyytäessään yhden sormen pystyyn tai ilmoittaa siitä sähköisellä puheenvuoropyyntölomakkeella.

Työjärjestyspuheenvuoro pyydetään paikalta kohottamalla edustajakorttia ja muodostamalla käsillään T-merkki ilmaan. Työjärjestyspuheenvuorot myönnetään puheenvuorojärjestyksen ohi heti edel-

lisen puheenvuoron päätyttyä. Repliiikipuheenvuoro pyydetään paikalta kohottamalla edustajakorttia ja nostamalla kaksi sormea pystyyn.

Repliiikipuheenvuorot myönnetään puheenvuorojärjestyksen ohi sen puheenvuoron jälkeen, jota ne koskevat. Vastaus repliikkiin myönnetään heti repliikkiin jälkeen. Liiton puheenjohtajiston repliikipuheenvuorot myönnetään ennen muita repliikkejä.

Puheenvuoron kesto on korkeintaan kolme (3) minuuttia. Esittelypuheenvuoron ja liittohallituksen vastauspuheenvuoron (aloitteet ja julkilausumat) kesto ei ole rajoitettu. Repliiikki ja vastaus siihen saa kestää korkeintaan kaksi (2) minuuttia.

POHJAESITYS

Päätöksen tekemisessä on pohjana sääntömääräisten asioiden, sääntömuutosten, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä julkilausuman osalta liittohallituksen esitys liittokokoukselle.

MUITA MÄÄRÄYKSIÄ

Puheenvuorot on käytettävä niitä varten osoiteltulta puhujankorokkeelta tai muulta puheenjohtajan osoittamalta paikalta. Puheenvuoron tulee pitäytyä käsiteltävänä olevassa asiassa. Puheenjohtaja keskeyttää puheenvuoron, joka ei koske asiaa tai joka ylittää sallitun enimmäispituuden.

Puheenjohtaja voi rajoittaa keskustelua siten, että loput ko. asiakohdasta käytettävät puheenvuorot on pyydettyä viimeistään seuraavan puheenvuoron kuluessa. Keskustelun rajoittamisen jälkeenkin on myönnettävä puheenvuorot, jotka koskevat sen jälkeen tehtyjen esitysten kannattamista tai peruutettujen esitysten ottamista nimiin ja niiden kannattamista.

6 § PONNET

Liittokokous voi päätöksen tekemisen yhteydessä hyväksyä käsiteltävään asiaan liittyvän ponnen, joka hyväksytyksi tullessaan on liittokokouksen pöytäkirjaan merkittävä toivomus tai tulkintaohje päätettyyn asiaan liittyen.

Jokainen kokouskohtaa koskeva ponsiesitys käsitellään aina kokouskohdan päätöksen jälkeen.

Ponnen käsittelyn aloittaa ponnen tekijä esittelemällä toiveen ja liittohallitus vastaamalla siihen. Tämän jälkeen aloitetaan yksityiskohtainen keskustelu. Ponnen käsittelyyn ei voi ennakoon pyytää puheenvuoroa vaan jokainen puheenvuoro myönnetään paikalta delegaattikorttia nostaen.

Liittokokouksen puheenjohtaja päättää ponsiesitysten käsittelystä. Kaikki ponsiesitykset on jätettävä kokouksen sihteeristölle kirjallisena puheenvuoropyyntölomakkeen kautta.

7 § ALOITTEIDEN KÄSITTELY

Aloitteet käsitellään yksi kerrallaan. Aloitteen tekijän esittelypuheenvuoron jälkeen liittohallitus antaa vastauksensa aloitteeseen, jossa se samalla esittää aloitteen hyväksymistä tai hylkäämistä. Liittohallituksen vastauksen jälkeen käydään keskustelu aloitteesta.

Mikäli liittohallitus esittää aloitteen hylkäämistä eikä keskustelun kuluessa joku esitysoikeutettu kokousedustaja toisen esitysoikeutetun kannattamana esitä aloitteen hyväksymistä, aloite hylätään.

Aloitteen tekijä voi jo esittelypuheenvuoronsa aikana mainita, kuka esittää aloitteen hyväksymistä ja kuka kannattaa esitystä.

Mikäli liittohallitus esittää aloitteen hyväksymistä eikä toisin keskustelun kuluessa esitetä, aloite hyväksytään.

Tarvittaessa aloitteen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestetään.

8 § ASIAKIRJOJEN KÄSITTELY

Asiakirjat, joiden käsittelyä on valmisteltu toimikunnassa, käsitellään seuraavalla tavalla:

1. Yleiskeskustelu

Yleiskeskustelussa keskustellaan asiakirjasta kokonaisuudessaan puuttumatta yksityiskohtiin.

a) Liittohallituksen esittelypuheenvuoro. Asiakirjan valmistelusta vastannut liittohallituksen jäsen esittelee asiakirjan.

b) Asiakirjaa käsitelleen toimikunnan edustaja esittelee

yleiskeskustelussa toimikunnan yleisen näkemyksen koko asiakirjasta.

c) Muu yleiskeskustelu.

2. Yksityiskohtainen keskustelu

Yksityiskohtaisessa keskustelussa asiakirja käsitellään kohdittain järjestyksessä. Käsittelyyn otetaan ainoastaan etukäteen kirjallisena jätetyt muutosesitykset, joita ovat voineet tehdä toimikunnan lisäksi kaikki esitysoikeutetut kokousedustajat.

Kaikki yksittäisten edustajien muutosesitykset asiakirjoihin on jätettävä kirjallisena sähköiselle lomakkeelle puhtaaksikirjoittamista ja toimikunnan käsittelyä varten viimeistään perjantaina 4.11.2022 kello 18.30. Tekninen sihteeristö kokoaa kaikki muutosesitykset ja jakaa niistä listan kaikille kokousedustajille ennen ko. asiakirjan käsittelyä.

Muutosesitykset käsitellään suuressa salissa yksi kerrallaan seuraavasti:

a) Toimikunnan esittelijä tai muutosesityksen tekijä esittelee muutosesityksen.

b) Liittohallitus ilmoittaa kantansa muutosesitykseen.

c) Muutosesityksestä käydään keskustelu ja äänestys. Pohjaesitys osallistuu äänestykseen riippumatta liittohallituksen kannasta. Keskustelun aikana ei ole mahdollista tehdä uusia muutosesityksiä eikä uudelleen muotoilla jo jätettyjä.

Vuoden 2023 toimintasuunnitelmaa koskevien muutosesitysten yhteydessä on tehtävä myös vastaava muutosesitys vuoden 2023 talousarvioon jos muutosesitys sitä edellyttää.

Liittohallituksella on oikeus korjata jälkikäteen asiakirjojen kirjoitus- ja kielioppivirheet asiakirjojen ajatussisältöä muuttamatta. Kirjoitus- ja kielioppivirheitä käsitteleviä muutosesityksiä ei käsitellä liittokokouksessa, mutta korjausesitykset voi toimittaa sähköpostitse liiton pääsihteerille liittokokouksen

jälkeen.

9 § ÄÄNESTYKSET

Jos asiasta on äänestettävä, kokouksen puheenjohtaja ratkaisee, toimitetaanko koeäänestys. Jos koeäänestyksen tulos on kiistaton, voi kokous ratkaista asian sen mukaan. Muussa tapauksessa toimitetaan varsinainen äänestys. Myös mikäli yksikin kokousedustaja vaatii varsinaisen äänestyksen suorittamista, se suoritetaan. Varsinainen äänestys suoritetaan aina avoimena. Suljettua lippuäänestystä käytetään vain vaaleissa.

Päätökset tehdään liiton sääntöjen määräämällä tavalla eli ehdottomalla ääntenenemmistöllä. Ehdoton enemmistö lasketaan hyväksytyistä ja annetuista äänistä. Tyhjiä ja hylättyjä ei lasketa tähän mukaan.

Koeäänestyksen toimittamista johtaa kokouksen puheenjohtaja. Kun kokous päättää suorittaa varsinaisen äänestyksen, kutsuu kokouksen puheenjohtaja ääntenlaskijoiden vanhimman johtamaan varsinaisen äänestyksen toteuttamista. Varsinaisen äänestysten yhteydessä ääntenlaskenta suoritetaan siten, että kunkin piiri- ja jäsenjärjestön äänet laskee ko. delegaation ääntenlaskija ääntenlaskijoiden vanhimman osoittamalla tavalla. Ääntenlaskijat ilmoittavat kukin vuorollaan äänestyslukunsa ääntenlaskijoiden vanhimmalle, joka ilmoittaa koko äänestyksen tuloksen kokouksen puheenjohtajalle. Puheenjohtaja toteaa tuloksen kokoukselle. Ääntenlaskijoiden vanhimman ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii ääntenlaskijoiden vanhimman määräämä ääntenlaskija.

Avoimessa äänestyksessä ääni annetaan äänestyslipukkeita hyödyntämällä.

Koeäänestyksen äänestysjärjestyksestä päättää kokouksen puheenjohtaja. Varsinaisen äänestyksen äänestysjärjestyksestä ja -menettelystä päättävät kokouksen puheenjohtaja ja ääntenlaskijoiden vanhin yhdessä.

Esitys sääntöjen muuttamisesta katsotaan hyväksytyksi, jos se on saanut vähintään kolme neljäsosaa (¾) annetuista äänistä.

Kokouksen puheenjohtajan julistettua saliin äänestysrauhan ei saliin ole mahdollista saapua eikä sieltä poistua.

10 § VAALIT

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien vaaleissa käytetään suljettua lippuäänestystä siten, että mikäli ehdolle on asettunut enemmän kuin yksi henkilö, suoritetaan vaali. Vaaleissa käytetään liiton sääntöjen 11 § mukaista siirtoäänivaalitapaa.

Vaalissa äänestäjä merkitsee asetetut ehdokkaat äänestyslippuun haluamassaan järjestyksessä: parhaaksi katsomansa ehdokkaan ensimmäiseksi, toiseksi parhaaksi katsomansa toiseksi jne. Äänestäjä voi halutessaan merkitä äänestyslippuun myös vähemmän nimiä kuin vaalissa on ehdokkaita.

Jos joku ehdokkaista saa yli puolet annetuista ykkösäänistä, on tämä ehdokas voittanut vaalin. Muussa tapauksessa vähiten ääniä saanut ehdokas karsitaan ja tämän äänestysliput siirretään ääniksi niille ehdokkaille, jotka on merkitty lipussa toiselle sijalle. Näin jatketaan, kunnes joku ehdokkaista saa yli puolet annetuista äänistä. Mikäli karsittavan ehdokkaan äänestyslipun perusteella ei voida päätellä, kenelle ääni tulisi siirtää, jaetaan kyseisen äänestyslipun arvo tasan kaikkien jäljellä olevien ehdokkaiden kesken. Ääntenlaskenta suoritetaan sääntöjen 11 § määrättyllä tavalla.

Päästäkseen ehdolle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaaleihin ehdokkaan on ilmoitettava halustaan kokouksen puheenjohtajalle kirjallisesti sähköisen ilmoittautumislomakkeen kautta seuraavasti:

- » Puheenjohtajan vaaliin ehdokkaan viimeistään perjantaina 4.11.2022 kello 17.00.
- » Ensimmäiseen varapuheenjohtajan vaaliin viimeistään 15 minuuttia puheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.
- » Toiseen varapuheenjohtajan vaaliin viimeistään 15 minuuttia ensimmäisen
- » varapuheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.

Liittohallituksen muiden jäsenten vaalissa käytetään suljettua lippuäänestystä siten, että äänestyslippuun kirjataan vähintään yksi ja enintään niin

monta ehdokasta kuin on päätetty hallitukseen valita. Vaalissa noudatetaan liiton säännöissä määrättyä suhteellista vaalitapaa, jossa lippuun ensimmäiseksi kirjoitettu ehdokas saa yhden (1) äänen, toinen puoli (½) ääntä, kolmas kolmasosaään (⅓) ja niin edelleen. Liittohallitukseen valitaan päätetty määrä eniten ääniä saaneita. Äänen mennessä tasan vaalin ratkaisee arpa. Mikäli äänestyslippuun on merkitty kaksi tai useampi samaa nimeä, tai mikäli äänestyslipussa on useampi nimi kuin on valittavia henkilöitä, lippu hylätään.

Ehdolle päästäkseen on ehdokkaan ilmoitettava halustaan kirjallisesti sähköisellä ilmoittautumismakkeella kokouksen puheenjohtajalle viimeistään 15 minuuttia toisen varapuheenjohtajavaalin tuloksen julkistamisen jälkeen.

Suljetun lippuäänestyksen toimittamista johtaa ääntenlaskijoiden vanhin. Puheenjohtaja määrittelee äänestysajan, jonka aikana ääni tulee antaa.

Äänioikeutettujen kokousedustajien tulee tarkastaa heti ilmoittautumisen jälkeen, että äänestysliput löytyvät suljetusta kirjekuoresta. Äänioikeutettu kokousedustaja on velvollinen huolehtimaan äänestyslipuistaan. Mikäli edustaja kadottaa äänestyslippunsa, ei uusia voida antaa. Annettujen äänien määrän tulee täsmätä läsnäololistan ilmoittaman paikalla olevien äänioikeutettujen kokousedustajien määrän kanssa.

Vaalin aikana salissa ei saa olla paikalla muita kuin äänioikeutetut kokousedustajat, kokouksen puheenjohtajat, pääsihteeri, ääntenlaskijat ja tekninen sihteeristö. Kokouksen puheenjohtajan julistettua saliin äänestysrauhan ei saliin ole mahdollista saapua eikä sieltä poistua.

Äänioikeutetut kokousedustajat käyvät pudottamassa äänestyslipun vaaliurnaansa edustajanumeron mukaisessa järjestyksessä ääntenlaskijoiden vanhimman ilmoittamassa tahdissa. Vaaliurnaa hoitavat ääntenlaskijoiden vanhimman nimeämät teknisen sihteeristön jäsenet. Vaalin yhteydessä äänioikeutettujen kokousedustajien on esitettävä edustajakorttinsa sekä henkilöllisyystodistus. Poikkeuksista päättää kokouksen puheenjohtaja kuultuaan kokouk-

sen pääsihteeriä.

Vaalien ääntenlaskennasta vastaa ääntenlaskijoiden vanhin. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja liittohallituksen jäsenten suljetussa vaalissa hyväksytään vain äänestystapahtuman yhteydessä ääntenlaskijoiden leimaamat äänestysliput.

Ääntenlaskenta suoritetaan suljettuna ja salaisena kuitenkin siten, että kokouksen puheenjohtajalla, pääsihteerillä ja teknisen sihteeristön vanhimalla on oikeus seurata laskentaa teknisten neuvonantajien ominaisuudessa. Vaikka vaalissa käytettäisiin useampaa urnaa, lasketaan kaikki äänet yhteisesti.

Äänestysmenettelystä määrää yksityiskohtaisemmin kokouksen puheenjohtaja yhdessä ääntenlaskijoiden vanhimman kanssa.

Vaaleissa noudatetaan reilujen vaalien periaatteita ja käytänteitä.

Vaalimainonta on sallittu kokoustaukojen aikana. Esitteiden ja muiden materiaalien jakaminen ja julisteiden tai muun vaalimateriaalin kiinnittäminen kokoussalin tai muiden liittokokouksessa käytettävien tilojen seiniin tai irtaimistoon on kielletty.

11 § ESTEELLISYYDET

Liittohallituksen jäsenet ja muut vastuuvolliset eivät saa ottaa osaa äänestykseen päätettäessä

- » tilintarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta
- » tilinpäätöksen vahvistamisesta
- » vastuuvapauden myöntämisestä
- » kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.

Päätösesitysten tekeminen on kuitenkin sallittua. Edellämäinitut henkilöt poistuvat kokoussalista päätöksenteon ajaksi.

Lisäksi henkilökohtainen esteellisyys on kaikilla kokousosanottajilla silloin, kun päätetään jäsenen ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tai muusta asiasta, jossa jäsenen yksityinen etu on ristiriidassa yleisen edun kanssa.

12 § LIITTOKOKOUKSEN TURVALLISUUS

Liittokokouksen turvallisuudesta vastaa liittokokouksen henkilökunta (tekniset sihteerit) pääsihtee-

rin ja järjestösuunnittelijan johdolla. Liittokokouksessa noudatetaan normaalisti Suomen lakia sekä toimitaan liittokokouksen turvallisuussuunnitelman sekä liiton sääntöjen ja yhdenvertaisuussuunnitelman, turvallisemman tilan periaatteiden sekä koronaohjeistusten mukaisesti. Liittokokous on päihteen koskien liittokokousta, liittokokouksen iltaohjelmaa sekä liiton tarjoamia majoitus- ja ohjelmapalveluita.

Kokouspaikalle tultaessa jokainen osallistuja on velvoitettu pesemään ja desinfioimaan kätensä. Salista poistutaan ja saliin saavutaan piiri- ja jäsenjärjestöjen johdolla porrastetusti.

Liittokokouksen puheenjohtajilla ja teknisillä sihteereillä on oikeus huomauttaa, mikäli ohjeistusta ei noudateta.

Mikäli kokouksen osallistuja uhkaa kokouksen turvallisuutta, evätään häneltä äänioikeus sekä poistetaan hänet kokouspaikalta. Päätöksen poistamisesta tekee kokouksen puheenjohtaja. Ennen poistamispäätöstä puheenjohtaja konsultoi pääsihteeriä

13 § ASIAN KÄSITTELYN JA KOKOUKSEN KESKEYTTÄMINEN

Milloin on tehty kannatettu esitys asian pane miseksi pöydälle (lykkäys) tai sen palauttamiseksi valmisteltavaksi, asian käsittely keskeytetään, ja puheenjohtaja pyytää varaamaan puheenvuorot koskien vastaavasti pöydälle panoa tai palauttamista. Kun pyydetty puheenvuorot on pidetty, ratkaistaan asia tarvittaessa äänestämällä.

Kokouksen puheenjohtaja päättää kokouksen tauoista.

SIIRTOÄÄNIVAALITAPA: LYHYT OPPIMÄÄRÄ

- » **Miten liiton puheenjohtajisto valitaan?** Kukin omassa vaalissaan (eli yhteensä kolme vaalia). Kaikissa käytetään siirtoäänivaalitapaa.
- » **Mikä on siirtoäänivaalitavan idea?** Yksikään ääni ei mene hukkaan ja puheenjohtajiston vaalit ratkeavat yhdellä äänestyksellä.
- » **Liittohallituksen vaalissa on käytössä suhteellinen vaalitapa.** Tarkemmat kuvaukset vaalitavoista löydät menettelytapajärjestyksestä, joka löytyy myös tästä pumaskasta.

MITEN PUHEENJOHTAJISTOVAALEISSA ÄÄNESTETÄÄN?

1. **Mieti, kuka ehdokkaista olisi mielestäsi paras kyseiseen hommaan.** Entä kuka olisi toka paras?
2. **Merkitse ehdokkaat äänestyslippuun haluamassasi järjestyksessä:** paras ensimmäiseksi, toiseksi paras toiseksi, kolmanneksi paras kolmanneksi ja niin edelleen. Voit myös merkitä lippuun vähemmän nimiä kuin on ehdokkaita.
3. Ensin ääntenlaskijat katsovat vain äänestyslipun ekaa riviä. Jos kukaan ehdokkaista ei saa yli puolia äänistä, vähiten ääniä saanut ehdokas karsitaan. Karsitun ehdokkaan äänestysliput siirtyvät kussakin lipussa tokana olevalle ehdokkaalle.
4. Jos kukaan ehdokkaista ei vielääkään ole saanut enemmistöä, karsitaan se, jolla tässä vaiheessa on vähiten ääniä. Äänestysliput siirtyvät taas seuraavana lipussa olevalle ei-vielä-karsitulle ehdokkaalle.
5. Tämä toistetaan niin monta kertaa, että joku ehdokkaista saa ehdottoman enemmistön äänistä. Hän tulee valituksi!

ÄÄNESTYSLIPPU

.....
EHDOKKAIDEN NIMET

1. **Nalle Puh**
2. Ihaa
3. Nasu
4. Tikru
5. Kani

Viisi tyyppiä on ehdolla puheenjohtajaksi. Risto Reipas äänestää ja kirjoittaa ehdokkaat lippuun (omasta mielestään) parhausjärjestyksessä. Risto haluaa siis, että **NALLE PUH** valitaan.

Kukaan ei ole saanut ääntenlaskun ekalla kierroksella yli puolia äänistä. Risto Reipas on äänestänyt NALLE PUHIA, joka on saanut vähiten (ykkös) ääniä ja karsiutuu. Riston äänestyslappu siirretään lapussa tokana olevalle **IHAALLE**.

ÄÄNESTYSLIPPU

.....
EHDOKKAIDEN NIMET

1. ~~Nalle Puh~~
2. **Ihaa** ←
3. Nasu
4. Tikru
5. Kani

Vieläkään kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä. Seuraavaksi karsiutuisi vähiten ääniä saanut **TIKRU**. Risto Reippaan ääni pysyy edelleen IHAALLA, koska IHAA on edelleen kisassa mukana.

KOKOUKSEN ESITYSLISTA

1 § KOKOUKSEN AVAUS

Suomen lippu saapuu

Maamme – Vårt land

Puheenjohtaja Lukas Virtala pitää avauspuheen.

2 § KUULLAAN LIITTOKOKOUKSELLE OSOITETUT TERVEHDYKSET

Pääsihteeri esittelee etukäteen varattujen tervehdysten esittäjät.

3 § KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

3.1 Valitaan kokoukselle puheenjohtajat

Liittohallitus esittää, että kokouksen puheenjohtajiksi kutsutaan Risto Lahti ja Jussi Mäkinen.

3.2 Valitaan kokoukselle pääsihteeri ja muu sihteeristö

Liittohallitus esittää, että kokouksen pääsihteeriksi valitaan liiton pääsihteeri Matti Mannonen, pöytäkirjasihteeriksi Iiris Hynönen ja Ville Koivisto, teknisen sihteeristön vanhimaksi liiton järjestöasiantuntija Adam Zeidan ja yhdenvertaisuustarkkailijoiksi Iiris Hynönen, Ville Koivisto ja Tiia Penttinen.

3.3 Valitaan kokoukselle pöytäkirjantarkastajat

Liittohallitus esittää, että pöytäkirjantarkastajien vanhimaksi valitaan Mikko Jaskari. Lisäksi valitaan kolme (3) muuta pöytäkirjantarkastajaa.

3.4 Valitaan kokoukselle ääntenlaskijat

Liittohallitus esittää, että ääntenlaskijoiden vanhimaksi valitaan Juuso Kurttila. Lisäksi valitaan jokaisesta äänioikeutetusta piiri- ja jäsenjärjestöstä yksi (1) ääntenlaskija ja näistä kullekin yksi (1) varaäänentlaskija.

4 § TODETAA KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS SEKÄ OSALLISTUJAT

Kokouskutsu liitteenä (**LIITE 1**).

4.1 Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

4.2 Todetaan kokouksen osallistujat

- varsinaiset kokousedustajat
- varaedustajat
- sääntöjen nojalla puhe- ja läsnäolo-oikeutetut (PLO)

4.3 Myönnetään läsnäolo-oikeus tarkkailijoille ja kutsuvieraille

Liittohallitus esittää, että läsnäolo-oikeus myönnetään tarkkailijoille, toimihenkilöiden ulkopuolisille teknisille ja kutsuvieraille.

11 § PÄÄTETÄÄN TILI- JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMISESTÄ TOIMINTAVUODEN 2021 TILIVELVOLLISILLE TILINTARKASTAJAN JA TOIMINNANTARKASTAJAN LAUSUNTOJEN PERUSTEELLA

Kuullaan tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan lausunnot. **(LIITE 6 ja LIITE 7)**

12 § MERKITÄÄN TIEDOKSI SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N OSAVUOSITOIMINTAKERTOMUS AJALTA 1.1.–30.9.2022 (LIITE 8)

13 § PÄÄTETÄÄN SÄÄNTÖMUUTOKSISTA (LIITE 9)

14 § KÄSITELLÄÄN LIITTOKOKOUKSELLE TEHDYT ALOITTEET JA LIITTOHALLITUKSEN VASTAUKSET

PÄIVÄ VAIHTUU
.....

15 § KÄSITELLÄÄN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2023–2025

Liittohallitus esittää, että Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025 hyväksytään. **(LIITE 10)**

16 § KÄSITELLÄÄN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N TOIMINTASUUNNITELMA 2023
Liittohallitus esittää, että Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n toimintasuunnitelma 2023 hyväksytään. **(LIITE 11)**

17 § KÄSITELLÄÄN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N TALOUSARVIO VUODELLE 2023
Liittohallitus esittää, että Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n talousarvio 2023 hyväksytään. **(LIITE 12)**

18 § PÄÄTETÄÄN PIIRIJÄRJESTÖJÄSENMAKSUN JA JÄSENJÄRJESTÖJÄSENMAKSUN SUURUUDESTA VUODELLE 2023

Liittohallitus esittää, että piirijärjestöjäsenmaksu ja jäsenjärjestöjäsenmaksu ovat 0 euroa vuonna 2023.

19 § KÄSITELLÄÄN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N TAVOITEOHJELMA 2023

Liittohallitus esittää, että Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tavoiteohjelma 2023 hyväksytään. **(LIITE 13)**

20 § VALITAAN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:LLE PUHEENJOHTAJISTO VUODELLE 2023

Kuullaan ehdokkaiden kannatuspuheenvuorot.

PÄIVÄ VAIHTUU

.....

20 § VALITAAN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:LLE PUHEENJOHTAJISTO VUODELLE 2023 (JATKUU)

20.1 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle puheenjohtaja

.....

Ehdokkailla mahdollisuus pitää linjapuheenvuorot.

Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n puheenjohtaja vuodelle 2023.

20.2 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle ensimmäinen varapuheenjohtaja

.....

Ehdokkailla mahdollisuus pitää linjapuheenvuorot.

Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n ensimmäinen varapuheenjohtaja vuodelle 2023.

20.3 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:lle toinen varapuheenjohtaja

.....

Ehdokkailla mahdollisuus pitää linjapuheenvuorot. Valitaan Suomen

Lukiolaisten Liitto ry:n toinen varapuheenjohtaja vuodelle 2023.

21 § VALITAAN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:LLE MUUT LIITTOHALLITUKSEN JÄSENET VUODELLE 2023

21.1 Päätetään liittohallituksen muiden jäsenten määrästä (6-10)

.....

Liittohallitus esittää muiden jäsenten määräksi 8 henkilöä.

21.2 Valitaan Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n muut liittohallituksen jäsenet

.....

Ehdokkailla mahdollisuus pitää linjapuheenvuorot.

22 § VALITAAN SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:LLE YKSI TILINTARKASTAJA, YKSI TOIMINNANTARKASTAJA JA HEILLE HENKILÖKOHTAISET VARAHENKILÖT

Liittohallitus esittää, että vuoden 2023 tilintarkastajaksi valitaan Jonna Sten ja hänen varahenkilökseen

Timo Kervinen sekä vuoden 2023 toiminnantarkastajaksi Wiking Vuori ja hänen varahenkilökseen

Sini Korpinen.

23 § PÄÄTETÄÄN LIITTOKOKOUKSEN JULKILAUSUMISTA (LIITE 14)

24 § KOKOUKSEN PÄÄTÖS

Toimintakertomus 2021

EDUNVALVONTA

Vuosi 2021 oli edunvalvonnan kannalta suuri ja merkittävä. Jo ennakkoon ajateltuna vaalivuosi tarjoaa aina merkittäviä näkyvyyden paikkoja ja kuntavaalikampanjan suunnittelu olikin ollut yksi aikaisemman vuoden isoista teemoista. Koronan vuoksi ei ollut varmuutta siitä, kuinka hyvin ehdokkaita pystyy tapaamaan tai kuinka paljon yksittäiset lukiolaiset voivat olla lobbaamassa Lukiolaisten tavoitteita ja toiveita. Vaikka vaaleja jopa siirrettiin parilla kuukaudella, oli kuntavaalikampanja silti kokonaisuutena onnistunut ja hyvin toteutettu. Muutamia piiritoimijoita palkittiin hyvästä aktiivisuudesta kampanjan tiimoilta.

Vaalit eivät kuitenkaan siihen loppuneet, sillä historian ensimmäiset aluevaalit olivat tulossa tammikuussa 2022. Loppuvuonna kampanjaa ja sen toteuttamista suunniteltiin paljon ja se saatiinkin sellaiseen kuntoon, että sitä oli hyvä lähteä toteuttamaan. Aluevaalien ajankohta oli järjestörekenteemme kannalta hieman haastava, mutta kampanjasta suunniteltiin piirien osalta helposti toteutettava ja sen toteuttaminen saatiinkin aloitettua jo joulukuussa.

Vaalipöhinän ohella viimekin vuotta väritti voimakkaasti koronapandemia. Etäopetus, nuorten hyvinvointi ja lukiolaisuuden merkkitapahtumien siirtäminen ja peruminen olivat koko ajan ihmisten huuilla. Nämä aiheet työllistivät paljon, mutta toisaalta tarjosivat myöskin paljon näkyvyyttä ja vaikuttamisen paikkoja.

Voimavarat	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 2 työntekijää
Toimintabudjetti:	Kansallinen edunvalvonta Kansainvälinen toiminta Julkaisu- ja tutkimustoiminta

Kansainvälinen toimintamme vahvistaa eurooppalaista yhteisöämme, kehittää liiton toimintaa sekä tukee jokaisen lukiolaisen kansainvälistymistä.
Vaikuttamisemme perustuu lukiolaisten demokraattisesti määrittelemiін tavoitteisiin. Tavoitteet perustuvat lukiolaisten ajatuksiin ja kokemuksiin koulutuksesta ja lukiosta. Tavoitteita täydennetään tutkitulla tiedolla.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
				Piirien kuntavaalitekemisiä jaettiin mahdollisuuksien mukaan somessa.
				Toteutettiin kuntavaaliehdokkaiden supertapaamispäivä piireille 175. Tapaamisista oli tarkoitus somettaa liiton Instagram-tilillä. Valitettavasti piireistä ei tullut osallistumisia päivään.
				Tuotettiin ohjeistukset ja materiaalit poliittisten nuorisjärjestöjen esittelyille liiton Instagram-stooreissa. Kaikkien eduskuntapuolueiden nuorisjärjestöjä pyydettiin mukaan, ja mukana olikin 8/9 järjestöä. Esittelyt julkaistiin huhtikuussa.

				Järjestettiin Allianssin ja muiden nuorisojärjestöjen kanssa yhteistyössä laaja, kaksikielinen kuntavaalipaneeli 6.5., joka striimattiin Youtubeen. Paneeli sai ensimmäisen kuukauden aikana 570 katselukertaa Youtubessa. Puheenjohtaja Uljas toimi tilaisuuden juontajana yhdessä FSS:n puheenjohtajan kanssa.
				Puheenjohtaja Uljas osallistui kuntavaaleihin liittyen kahteen podcastiin vieraana: Tulevaisuuden Helsinki ja Takaisin Pasilaan.
				Tuotettiin tammikuussa kattava materiaalipaketti piireille ja opiskelijakunnille kuntavaaleista. Paketti sisälsi erilaisia ohjeistuksia, tietoa vaaleista, vinkkejä toiminnan toteuttamiseen, valmiita viestintä- ja koulutusmateriaaleja. Paketti päivitettiin maaliskuussa vaalien siirryttyä kesäkuulle.
			Tarjotaan piiri- ja jäsenjärjestöille sekä opiskelijakunnille monipuolisia materiaaleja kuntavaaleja varten.	Piireille luotiin alkuvuodesta kuntavaaliehdokkaiden tapaamishojeet ja -tavoitteet. Yhteensä piiritoimijat raportoivat 324 ehdokastapaamista!
			Käännetään materiaaleja tarpeen mukaan englanniksi.	
		Lukiolaisille tärkeät teemat näkyvät vaalikeskustelussa.	Hyödynnetään olennaisia yhteistyökumppaneita materiaaleja tuottaessa.	Piireille luotiin alkuvuodesta opiskelijakuntien kouluttamiseen suunnitellut koulutusdiat ja ohjeistettiin opiskelijakuntien tapaamisiin. Piirit tapasivat ahkerasti opiskelijakuntia: vaalipäivään mennessä piiritoimijat tapasivat 125 lukion opiskelijakunnan hallituksen.
	I	Lukiolaisten näköiset kuntavaalit	Kuntavaalivaikuttaminen antaa hyvän pohjan kuntavaikuttamiselle vuosille 2021-2025.	
			Nuoret asettuvat ehdolle ja äänestävät.	Liiton kuntavaalikampanjassa kannustetaan nuoria äänestämään, vaikuttamaan ja asettumaan ehdolle.
				Varaudutaan toteuttamaan kampanja myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.
				Nostetaan julkiseen keskusteluun Lukiolaisille tärkeitä teemoja.
			Huomioidaan paikalliset erot kuntavaalityössä.	Kuntavaalikampanja aloitettiin helmikuussa ja sitä jatkettiin kesäkuuhun asti. Kampanjointi tapahtui pääasiassa Instagramissa, mutta myös Twitteriä ja Facebookia hyödynnettiin viestinnässä.
				Piirejä ja piiritoimijoita palkittiin hyvästä kuntavaalikampanjasta Kouliksen yhteydessä.
				Kannustettiin piirejä kannustamaan opiskelijakuntia järjestämään äänestystempaus luomalla ohjeistus ja julkaisemalla kisa somessa. Osa piireistä ja opiskelijakunnista osallistui kisaan ja liiton kautta palkittiin yksi opiskelijakunta heidän tempauksestaan.
				Kaiken kuntavaaliviestinnän keskiössä oli kannustaa lukiolaisia äänestämään ja vaikuttamaan vaaleissa.
				Alkuvuodesta Telegramiin perustettiin kaikille toimijoille avoin kuntavaaliryhmä, jossa oli kesäkuussa vaalikevään päättyessä 71 jäsentä.
				Tehtiin sisällöllistä yhteistyötä Allianssin ja muiden nuorisojärjestöjen kanssa vaalien sometusta suunniteltaessa esimerkiksi sopimalla yhteisistä postauspäivistä.
				Järjestettiin kilpailu nuorten äänestysprosentin arvaamisesta vaalipäivänä ja kilpailuun osallistuneiden kesken arvottiin heinäkuussa äänestäjänalyysin julkaisun jälkeen 50€:n lahjakortti.

II	Lukiolaiset vaikuttavat paikallisesti	Kehitetään paikallisen vaikuttamisen osaamista muiden vaikuttavien tahojen kanssa. Jokainen lukiolainen voi innostua ja löytää itselleen sopivan tavan vaikuttaa. Paikalliset päättäjät tunnistavat liiton ja opiskelijakuntien aseman. Liittoa arvostetaan lukiolaisten edunvalvojana. Lukiolaisille tärkeät teemat näkyvät maakuntavaaleissa.	Kerätään toimintamalleja paikalliseen vaikuttamiseen piiri- ja jäsenjärjestöille ja opiskelijakunnille hyödyntäen muita vaikuttavia tahoja. Luodaan toimintamalleja erilaiset kunnat ja lukiot huomioiden. Paikallista edunvalvontaa kehittäessä tehdään yhteistyötä muiden vaikuttavien tahojen kanssa. Tuodaan esiin erilaisia vaikuttamismuotoja, jolloin jokainen lukiolainen voi löytää itselleen sopivia tapoja vaikuttaa. Mikäli sote-uudistus etenee suunnitellusti, suunnitellaan lukiolaisten näköinen maakuntavaalikampanja keväälle 2022 osallistaen piiri- ja jäsenjärjestöjä sekä opiskelijakuntia.	Edunvalvontavastaaville tehtiin keväällä kysely heidän toiveistaan KIMPPAn materiaaleille. Uusien toimintamallien valmistelu jouduttiin ajanpuutteen takia perumaan.
				Edunvalvontavastaavilta kerättiin pitkin vuotta palautetta vastuualueen kehittämiseen. 200 kansanedustajaa -projektia mainostettiin Talvi- ja Syyspäivillä. Tapaamisten taustapaperi päivitettiin toukokuussa. Piirejä kannustettiin tapaamaan ainakin yksi alueensa kansanedustaja syksyn aikana. Piirit tapasivat vuoden aikana 20 kansanedustajaa. Edunvalvontavastaavia kannustettiin hyödyntämään kuntavaalikampanjan materiaaleja sekä 200 kansanedustajaa -paketin tapaamisoheja myös kuntapäättäjien tapaamisissa. Aloitettiin tammikuun 2022 aluevaaleihin liittyvän kampanjoinnin suunnittelu elokuussa. Valmisteltiin aluevaalitavoitteet ja tiedotettiin kampanjasta toimijoille Syyspäivillä samalla heitä osallistaen. Visuaalinen ilme suunniteltiin toimiston voimin. Aluevaalikampanja toteutettiin ainoastaan sosiaalisessa mediassa. Piiri- ja jäsenjärjestöjä kannustettiin hyödyntämään liiton materiaaleja. Kampanja toteutettiin marraskuun 2021 ja tammikuun 2022 välillä.
III	Kansainvälisen toiminnan kehittäminen	Kansainvälinen toiminta on pitkäjänteistä, jatkuvaa ja ympärivuotista. Kansainvälinen toiminta on näkyvämpi osa liiton järjestötoimintaa ja edunvalvontaa. Kansainvälinen toiminta on osallistavaa ja saavutettavaa. Liitto hyötyy kansainvälisestä toiminnasta. Liitto on aktiivisempi edunvalvontatoimija Euroopan tasolla.	Tehdään kansainvälisen toiminnan kehittämisestä kansainvälisen jaoksen projekti. Tehdään selvitys kansainvälisen toiminnan puutteista ja vahvuuksista sekä kehitetään toimintaa edellä mainitun selvityksen pohjalta. Luodaan käytänteet ja toimintamallit kansainvälisen jaoksen toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi. Etsitään liitolle uusia ja vaihtoehtoisia väyliä tehdä kansainvälistä yhteistyötä. Tarjotaan toimijoille uusia kanavia tehdä kansainvälistä toimintaa. Tehdään aktiivisempaa pohjoismaista yhteistyötä ja pyritään luomaan yhteistyölle selkeä pohja. Pyritään toimimaan esimerkkinä järjestöjen välisen yhteistyön saralla kansainvälisellä kentällä. Kehitetään kansainvälisen toiminnan hallinnon pitoa. Luodaan kansainväliselle toiminnalle selkeitä tavoitteita. Tuodaan ympärivuotisesti esille liiton kansainvälistä toimintaa eri alustoilla.	Jaoksen perehdytyksessä käytiin läpi kärkihanketta ja mietittiin toteutustapoja kärkihankkeelle. Kartoitettiin alumnien ja toimijoiden kokemuksia kv-toiminnasta. Kartoituksista ei ilmennyt uusia kannattavia keinoja tehdä kansainvälistä yhteistyötä. KV-toiminnan opas päivitettiin alkuvuodesta. KV-strategiaa varten ajatuksia kuultiin jaokselta, liittohallitukselta sekä toimijailtamassa toimijoilta. KV-strategia 2022-2025 valmistui joulukuussa 2021. Luotiin perinnönsiirtodokumentti kv-toiminnasta ja kerättiin siihen asioita sitä mukaa, kun niitä nousi. Dokumenttia hyödynnettiin vuoden 2022 KV-jaoksen puheenjohtajiston perehdytyksen laadinnassa. Kv-aiheinen toimijailtama järjestettiin keväällä. Syksyelle ei enää mahtunut toimijailtamaa. Kv-jaos viesti keskenään Whatsappissa. Kv-jaos tapasi maaliskuussa Norjan opiskelijajärjestön kanssa ja keskusteli ajankohtaisista asioista. Lisäksi tavattiin FSS:n kanssa monta kertaa. Yhdessä FSS:n kanssa suunniteltiin tapahtumaa keväälle 2022 jonka tavoitteena olisi vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä toisen asteen järjestöjen välillä. Kv-jaos kokousti vuoden aikana kaksi kertaa. Kokousten asioista viestittiin liittohallituksen kokoustiedotteissa. Lisäksi kv-jaoksen kanssa vietettiin iltamia, joissa keskusteltiin ajankohtaisista asioista. Instagram-tiliä ylläpidettiin sekä julkaistiin muutama postaus. Lisäksi instagramissa viestittiin osallistumisesta kansainvälisiin tapahtumiin.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset
1	Valtakunnallinen vaikuttaminen nuoria koskeviin asioihin ja lukiolaisten edustaminen	Liiton tavoitteet näkyvät kansallisessa päätöksenteossa.	Edustetaan lukiolaisia kaikissa merkittävissä lukiokoulutusta ja lukiolaisia käsittelevissä työryhmissä ja toimielimissä. Vaikutetaan lukiolaisia koskevaan päätöksentekoon muun muassa tapaamalla merkittäviä päättäjiä, antamalla lausuntoja ja tarjoamalla asiantuntemusta päätöksenteon tueksi. Ylläpidetään ja luodaan laadukkaita verkostoja sidosryhmien kanssa.	Asiantuntijat edustivat liittoa kaikissa olennaisissa työryhmissä. Alkukevällä luotiin tapaamissuunnitelma kevään poliittikotapaamisille ja tavattiin lähes kaikki sivistysvaliokunnan ryhmät. Syksyn osalta ei tehty suunnitelmaa, mutta tavattiin mahdollisuuksien mukaan poliittikkoja: esimerkiksi elokuussa tavattiin opetusministeri Andersson. OKM:n ja OPH:n viranhaltijoita tavattiin säännöllisin väliajoin. Tavattiin myös OKM:n EU-koordinaattoria Brexitin aiheuttamista muutoksista. Puheenjohtaja ja asiantuntijat tapasivat paljon sidosryhmiä kevään aikana. Sektorilla oli säännölliset tapaamiset OAJ:n ja SOOLin sekä Kuntaliiton kanssa. Lakkiaisskummat toteutettiin etänä Gaudeamus Digitur -tilaisuutena, jonne kutsuttiin alumneja, toimijoita ja sidosryhmiä. Tilaisuudessa pidettiin ajankohtaiskatsaus liiton toiminnasta ja edunvalvonnasta.
2	Opiskelijakuntien edunvalvonnan tukeminen	Opiskelijakunnat vaikuttavat aktiivisesti omissa kunnissaan ja lukioissaan.	Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä sekä opiskelijakuntia vaikuttamaan lukioissa, kunnissa ja muissa paikallisissa yhteisöissä. Tarjotaan opiskelijakunnille tukea ja materiaalia vaikuttamistyöhön sekä viestitään ajankohtaisista vaikuttamisen paikoista.	Helmikuussa järjestettiin kaikille lukiolaisille suunnattu koulutuskeskiviikko, jonka teemana oli kuntavaikuttaminen. Tilaisuudessa on vieraspuhujia Nuva ry:stä. Opiskelijakuntakirjeissä tiedotettiin ajankohtaisista edunvalvontateemoista. Lisäksi piirit tapasivat ahkerasti opiskelijakuntia kuntavaalien tiimoilta. Samalla piirit saivat tietoonsa erilaisia edunvalvontatapauksia, joita ryhdyttiin ratkomaan yhdessä opiskelijakuntien kanssa. Liiton asiantuntijat olivat tarvittaessa apuna. Piirien edunvalvontavastaaville kerrottiin Talvipäivillä mediaseurannan tärkeydestä.
3	Lukiokoulutuksen kehittäminen	Lukiokoulutus on laadukasta ja antaa kaikille opiskelijoille hyvät edellytykset elämään.	Kerätään palautetta opiskelijoilta lukion kehittämisestä ja ylioppilaskirjoituksista. Vaikutetaan lukiokoulutuksen lainsäädäntöön, opetussuunnitelmaan ja opettajankoulutukseen.	Toteutettiin Instagramissa kysely kevään ja syksyn ylppäreiden onnistumisesta. Lisäksi jaettiin YTL:n omaa kyselyä ja toimitettiin YTL:lle liiton saamaa palautetta. YTL:ltä on pyydetty heidän kyselyidensä dataa liiton käyttöön, mutta tässä ei ole onnistuttu. Koulutuspoliittinen asiantuntija edusti Lukiolaisia lukion laatu- ja saavutettavuusohjelman seurantaryhmässä. Lisäksi teemasta keskusteltiin kansanedustajien ja viranhaltijoiden kanssa tapaamisissa.
4	Lukiolaisten tuki ja neuvonta	Yksittäiselle opiskelijalle on tarjolla tukea ja apua ongelmiinsa sekä tietoa lukiolaisten oikeuksista.	Tarjotaan tietoa ja vastataan opiskelijoiden kysymyksiin Lukiolaisoppaan kautta sekä suoraan lukiolaisille. Päivitetään Lukiolaisopas vuonna 2021 voimaan tulevien säädösten mukaiseksi.	Asiantuntijat tarjoavat jatkuvasti vastauksia lukiolaisten kysymyksiin sosiaalisessa mediassa ja sähköpostitse. Lukiolaisopas päivitettiin vuonna 2021 voimaan tulleiden säädösten mukaiseksi ja saavutettavammaksi. Lukiolaisoppaasta ja lukiolaisten oikeuksista viestitettiin sosiaalisessa mediassa alkusyksystä. Talvipäivillä edunvalvontavastaaville kerrottiin Lukiolaisoppaasta ja ohjeistettiin, miten sitä voi hyödyntää. Oppaasta viestitettiin kesän päivituksen jälkeen somen lisäksi Aktiivi-, Abi-, Lukiolais-, Opiskelijakunta- ja Ohjuskirjeissä sekä uusille lukiolaisille lähetetyssä kirjeessä. Koulukäyntidiat päivitettiin keväällä ja syksyllä edunvalvonnan osalta. Dioissa oli myös tietoa Lukiolaisoppaasta.

5	Lukiolaisten osallisuus vaikuttamistyössä	Lukiolaiset osallistuvat liiton vaikuttamistyöhön.	Luodaan toimintamalli, joka mahdollistaa lukiolaisten osallistamisen valtakunnallisen vaikuttamistyön tekemiseen. Kartoitetaan lukiolaisten, opiskelijakuntien ja piirien mielipiteitä tekemällä kyselyitä edunvalvonnallisista teemoista. Kerättyä dataa hyödynnetään liiton edunvalvonnassa. Tarjotaan lukiolaisille ja opiskelijakunnille mahdollisuuksia osallistua asiakirjatyöhön.	Edunvalvontajaoksen perustamista suunniteltiin alkuvuodesta. Liittohallitus valitsi huhtikuussa jaokselle puheenjohtajiston, mutta työ ei edennyt sen jälkeen. Päätettiin hyödyntää mieluummin edunvalvonnallisiin teemoihin keskittyviä toimijaita. Kevään aikana tehtiin yksi kysely lukiolaisille ajankohtaisista asioista (teemana vanhojen tanssit & penkkarit). Elokuussa selvitettiin toimijoiden ideoita liittokokouksen julkilausuman aiheeksi. Loka-marraskuussa tehtiin kysely oppivelvollisuuden laajenemisen ja maksuttoman toisen asteen toteutukseen liittyen, sekä lukioiden työelämäyhteistyöhön liittyen. Syyspäivillä pidettiin workshoppeja asiakirjoihin ja niiden valmisteluun liittyen. Tavoiteohjelmaa varten selvitettiin toimijoiden mielipiteitä Syyspäivillä. Vuoden 2022 asiakirjat lähetettiin kommenttikierrokselle toimijoille ja opiskelijakunnille syyskuussa.
6	Vaikuttamisesta viestiminen	Lukiolaiset, heidän huoltajansa ja lukion henkilökunta ovat kiinnostuneita ja tietoisia liiton kannoista sekä päätöksistä, jotka koskevat nuoria.	Viestitään edunvalvonnallisista teemoista saavutettavasti, kiinnostavasti ja vuorovaikutteisesti niissä kanavissa, joita lukiolaiset käyttävät. Edunvalvontaviestinnässä otetaan huomioon myös lukiolaisten huoltajat ja lukion henkilökunta. Nostetaan esiin viestintäkanavissa piiri- ja jäsenjärjestöjen edunvalvonnallisia saavutuksia. Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä edunvalvonnallisessa viestinnässä. Tehdään ajankohtaista ja suunnitelmallista edunvalvontaviestintää. Toteutetaan edunvalvonnallisia viestintäkampanjoita.	Edunvalvonnallisista asioista viestittiin lukiolaisille Instagramissa, jolloin heillä on myös ollut mahdollisuus kysyä matalalla kynnyksellä aiheista. Teemoina on esimerkiksi ollut oppivelvollisuusudistus ja ajankohtaiset kannanotot. Erilaisista ajankohtaisista edunvalvonnallisista aiheista viestittiin erityisesti Twitterissä sidosryhmille, päättäjille, vanhemmille ja lukioiden henkilökunnalle. Facebookissa jaettiin niitä viestintäkokonaisuuksia, jotka on koettu kyseiselle alustalle sopivaksi. Opokirje eli lukioiden opinto-ohjaajille suunnattu uutiskirje otettiin käyttöön alkuvuodesta. Uutiskirjettä lähetettiin tasaisin väliajoin. Jatkossa kirjeestä vastaa opiskelijatoiminnan asiantuntija. Viestittiin jokaisessa Ohjus-, Opo- ja Rehtorikirjeessä lukioiden henkilökunnalle edunvalvonnan ajankohtaisista asioista. Kaikissa lukiolaisille suunnatuissa uutiskirjeissä oli edunvalvonnan sisältöjä. Twitterissä jaettiin piirien edunvalvontaviestejä ja -saavutuksia. Piirejä koulutettiin ja kannustettiin tekemään monipuolista edunvalvontaviestintää. Talvi- ja Kevätpäivien muututtua etäapahtumiksi erillistä Twitter-koulutusta ei päästy järjestämään, mutta Twitterin käytöstä kerrottiin Talvipäivien koulutuksessa edunvalvontavastaaville. Talvipäivillä edunvalvontavastaaville esiteltiin liiton Twitter-opas, jonka avulla toimijat voivat aktivoida piirin Twitteriä. Edunvalvontavastaavia koulutettiin Talvipäivillä edunvalvontaviestinnän tekemisestä eri somekanavissa. Edunvalvontaviestinnästä pidettiin tasaisin väliajoin yhteisiä palavereja edunvalvonnan ja viestinnän asiantuntijoiden kesken. Toteutettiin erilaisia somekampanjoita, kuten Puhutaan panemisesta yhdessä SAKKin ja Väestöliiton kanssa, sekä osallistuttiin Jaksaa, jaksaa -hankkeen mielenterveysteemaiseen viestintäkampanjaan, Nyytin Opiskelijoiden mielenterveyspäivän kampanjaan ja Studeon Ilonpalautus-kampanjaan. Lisäksi tehtiin paljon yksittäisiä postauksia sosiaaliseen mediaan esim. infona tulevasta uudistuksesta, oppivelvollisuudesta, kyselyistä, aluevaaleista ja niin edelleen.

7	Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen	Liitto on aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelija ja keskustelunherättäjä yhteiskunnallisissa asioissa nuorten näkökulmasta.	Kannustetaan toimijoita osallistumaan edunvalvonnallisiin keskusteluihin sekä jakamaan liiton tuottamaa sisältöä sosiaalisessa mediassa. Tarjotaan toimijoille tietoa ajankohtaisista aiheista. Laaditaan kannanottoja ja lausuntoja ajankohtaisista aiheista. Seurataan yhteiskunnallista keskustelua. Tehdään keskustelunavauksia ja reagoidaan yhteiskunnalliseen, nuoria koskevaan keskusteluun. Luodaan ja ylläpidetään mediasuhteita tavoitteellisesti. Ollaan näkyvillä yhteiskunnallisesti merkittävissä tilaisuuksissa.	Jaettiin ajankohtaista tietoa edunvalvonnasta valtakunnallisissa tapahtumissa ja uutiskirjeiden sekä muun viestinnän avulla. Vuoden aikana annettiin 54 lausuntoa, tehtiin 13 kannanottoa ja 1 mielipidekirjoitus. Lisäksi kirjoitettiin ja lähetettiin 1 mielipidekirjoitus, jota ei julkaistu. Lausuntoja tehtiin sekä pyynnöstä että aktiivisesti reagoiden avoimiin lausuntopyyntöihin. Liiton asiantuntijat avustivat toimijoita mielipidekirjoitusten tekemisessä ja hiomisessa. Puheenjohtaja tarjosi aktiivisesti erilaisia juttuaiheita medioille. Puheenjohtajasta tehtiin myös henkilökuva esimerkiksi Annaa, joka tavoitti lukioalaisten vanhempia. Lakkiaisskumpat toteutettiin etänä Gaudeamus Digitur -tilaisuutena, jonne kutsuttiin alumneja, toimijoita ja sidosryhmiä. Mediaa ei kutsuttu erikseen, mutta Lukioalaistipendin jakamisesta tehtiin oma mediatiedote. Edunvalvontasektori osallistui SuomiAreenalle Helsingistä käsin etänä ja livenä. Puheenjohtaja osallistui puhujana yhteen keskustelutilaisuuteen ja juonsi poliittisten nuorisojärjestöjen paneelin.
8	Asiantuntijuuden vahvistaminen	Liitto on arvostettu ja asiantunteva lukioalaisten edunvalvoja.	Tehdään tarvittavia selvityksiä liittyen lukioalaisia koskettaviin aiheisiin. Tarjotaan asiantuntemusta muiden tahojen lukioalaisia koskevaan tutkimustyöhön. Koulutetaan liiton toimijoita asiantuntevaan edunvalvontaan.	OKM myönsi rahoitushakemuksemme mukaisesti osittaisen rahoituksen Lukioalaisbarometria 2022 varten. Tutkimusvalmistelua tehtiin yhdessä Otuksen kanssa, ja työtä myös koordinoitiin SAKKIn Amisbarometrin suunnittelun kanssa. Loppusyksyn aikana valmisteltiin kyselylomake ja aloitettiin tiedonkeruu 1.12. yli 100 lukiossa. Lisäksi tiedonkeruusta viestittiin liiton somekanavissa. Toteutettiin tammikuussa lukioalaisten hyvinvointiin ja koronaan liittyvä kysely yhdessä OwlGroupin kanssa. Tulokset julkaistiin OKM:n tilaisuudessa maaliskuun alussa, jossa Lukioalaiset sai pitää oman kommenttipuheenvuoron. Tuloksia hyödynnettiin laajalti vaikuttamistyössä. Aktiivipäivillä ja toimijailtamissa kerrottiin edunvalvonnan ajankohtaisista teemoista. Edunvalvontavastaavia koulutettiin edunvalvontateemoista Talvipäivien ja Syyspäivien lisäksi vertaistukiryhmän tapaamisissa. Piirien puheenjohtajistoja koulutettiin edunvalvonnasta piirien toimistopäivässä.

9	Kansainvälinen edunvalvonta	Liitto on kansainvälisesti tunnettu ja vakavasti otettava toimija. Kansainvälisen toiminnan viestintä on laadukasta.	Valitaan kansainvälinen jaos ja sille puheenjohtajisto johtamaan ja koordinoimaan liiton kansainvälistä toimintaa.	Kansainvälinen jaoksen puheenjohtajat valittiin joulukuussa ja loput jaoksesta helmikuussa.
			Kansainvälinen jaos ja sen puheenjohtajat perehdytetään tehtäviinsä heti vuoden alussa.	Jaoksen puheenjohtajat perehdytettiin tammikuussa ja jaos maaliskuussa.
			Jaoksen jäsenet hakeutuvat kansainvälistä toimintaa tekevien sidosryhmien ja kattojärjestöjen luottamuspesteihin.	Vanhvoja toimijoita on kannustettu hakeutumaan OBESSU:n hallitukseen.
			Perinnönsiirrossa liittohallitus ja piiritoimikunta pidetään tietoisena kansainvälisen jaoksen toiminnasta.	Toimintaa ei esitelty liittohallituksen tai piiritoimikunnan perehdytyksissä
			Toimijoita osallistetaan kansainväliseen toimintaan.	Ohjeitusta piiritoimikunnalle ja piiri- ja jäsenjärjestöjen tiedottamiseen ei luotu.
			Liiton ulostuloja ja asiakirjoja käännetään ja julkaistaan myös muilla kielillä.	Talvipäivillä mainostettiin kv-jaoksen hakua.
			Liiton kansainvälisiä tavoitteita koulutus-, sosiaali- ja nuorisopolitiikassa kirjataan ylös ja pidetään yllä liiton tavoiteohjelmassa.	Tavoiteohjelmalle valittiin käännösvastaava. Käännöksistä keskusteltiin jaoksen kesken ja aloitettiin työ.
			Panostetaan kansainvälisen viestinnän vuorovaikutteisuuteen, selkeyteen, ymmärrettävyyteen ja laadukkuuteen.	Yhdenvertaisuussuunnitelmalle valittiin käännösvastaava. Käännöksistä keskusteltiin jaoksen kesken ja aloitettiin työ.
			Seurataan, mitataan ja kehitetään kansainvälistä viestintää.	Kv-toiminta päätettiin siirtää omaksi osiokseen toimintasuunnitelmassa 2022. Lisäksi myös kansainvälisten tavoitteita tavoiteohjelmassa kehitettiin.
				Kv-strategiatyön yhteydessä kehitettiin tavoitteita kv-aiheiselle viestinnälle.
10	Kansainväliset verkostot ja järjestöllinen yhteistyö	Liiton kansainvälinen toiminta on pitkäjänteistä, jatkuvaa, tavoitteellista ja tunnettua liiton toimijoiden sekä muiden lukioalaisten keskuudessa.	Osallistutaan aktiivisesti kansainvälisten sidosjärjestöjen tapahtumiin.	Osallistuttiin kaikkiin OBESSUn etätapahtumiin sekä joihinkin GSF:n tapahtumiin. Lisäksi osallistuttiin OBESSUn COMEMIin.
			Tavataan ja tehdään yhteistyötä muiden kotimaisten kansainvälistä toimintaa tekevien opiskelija- ja nuorisojärjestöjen edustajia.	Keskusteltiin FSS:n kanssa kv-toiminnan yhteistyömahdollisuuksista ja oltiin yhteydessä SAKKin ja OSKUun.
			Tehdään tiivistä yhteistyötä muiden eurooppalaisten toisen asteen opiskelijajärjestöjen kanssa.	Kahden muun maan opiskelijajärjestöt lähettivät tervehdyksen liittokokoukselle.
			Vaikutetaan ja pidetään yhteyttä europarlamentaarikkoihin ja tavataan heitä mahdollisuuksien mukaan.	Vuoden aikana ei tavattu meppejä, koska asiaa ei koettu ajankohtaiseksi.
			Tiedotetaan liiton kansainvälisestä toiminnasta järjestön sisä- ja ulkopuolelle.	Jaoksen Instagram-tiliä päivitettiin muutamilla postauksilla.

Työelämähanke:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset
	Lukioiden työelämä- ja yrittäjyysyhteistyön edistäminen.	Hankkeessa tuotettujen työelämäoppaiden ideoiden jalkauttaminen lukioihin.	Mainostetaan Lukiolaisten työelämäoppaita opinto-ohjaajille, rehtoreille sekä lukiolaisille itselleen.	Kannustettiin lukioita viestinnän keinoin ottamaan vapaavalintainen TET-jakso valikoimiinsa.
		Jokaisella lukiolaisella on mahdollisuus suorittaa lukiossaan valinnainen TET-jakso, jonka voi viettää työelämään tai korkeakouluun tutustuen.	Kannustetaan lukioita ottamaan valikoimiinsa vapaavalintainen TET-jakso, jonka voi viettää työelämään tai korkeakouluun tutustuen.	Kannustettiin lukioita viestinnän keinoin ottamaan vapaavalintainen TET-jakso valikoimiinsa.
		Yhteiskunnallisen keskustelun herättäminen nuorten työelämätaitojen lisäämisestä media- ja viestintäkampanjan avulla.	Työelämäoppaiden sisältämiä ajatuksia lukioiden työelämä- ja yrittäjyysyhteistyöstä esitellään koulutuksen järjestäjille ja lukioille.	Mainostettiin työelämäoppaita ja TET-jaksoa liiton uutiskirjeissä.
			Toteutetaan Lukiolaisten työelämä take over -viestintäkampanja.	Elvytettiin Opokirje ja mainostettiin oppaita ja oppaiden sisältämiä ideoita kirjeissä.
				Työelämäoppaiden teemoista järjestettiin yhteensä neljä viestintäkampanjaa.
				Edistettiin liiton työelämään liittyviä tavoitteita aktiivisesti.

PALVELUT

Palvelusektorin vuosi lähti käyntiin jäsenyysnäkökulmasta hieman yskähdellen, kun uusien liittyneiden jäsenten määrät jäivät edellisen vuoden tuloksista. Pitkälti syynä voidaan pitää pitkittynyttä koronapandemiaa ja sen aiheuttamia muutoksia syksyn 2020 jäsenhankintaan. Käännepaikka saatiin kuitenkin toteutettua syksyn aikana ja jäsenmäärät saatiin nousuun onnistuneiden koulukäyntien ansiosta. Jäsenpidon näkökulmasta koemme kuitenkin onnistuneemme hyvin jäsenyyttään jatkaneiden jäsenten määrän perusteella. Vuoden aikana luotujen ja jo olemassa olevien koulukäyntikonseptien ansiosta voimme sanoa, että olemme kehittyneet huomattavasti vuoteen 2020 verrattuna jäsenhankinnan saralla. Improbaturin viimeinen vuosi printtutuotettunalehtenä onnistui mukavasti, vaikka vuoden aikana Improbaturille rekrytoitiin uusi päätoimittaja. Ilmoitusmyynnin tukemista varten palvelusektorille rekrytoitiin myös mediamyymä, jonka ansiosta ilmoitusmyyntiä saatiin kehitettyä, mutta sitä tulee seuraavana vuonna kehittää vielä lisää. Syksyllä saatiin järjestettyä Studia-messut yhdessä Messukeskuksen kanssa sekä tuotua syksyn Watereille Lukiolaisten kannalta mielenkiintoisia yhteistyökumppaneita yritys-yhteistyötorille. Palautteen perusteella molemmat olivat oikein onnistuneita Lukiolaisten mielestä.

Vaikka vuodessa oli paljon myllerrystä ja muuttuvia asioita, niin paljon hyvää palvelun saralla myös tapahtui. Solmimme uusia kumppanuuksia muun muassa yliopistojen ja yritysten kanssa. Saimme kerättyä paljon kiinnostavaa dataa lukiolaisista esim. Lukiolaiskyselyn avulla. Sosiaalisen median kanavissa pyöri vuoden mittaan *Musta tulee isona* ja *Puhutaan panemisesta* -kampanjat, jotka keräsivät jälleen laajan joukon seuraajia. Jäsenviestintämme tavoitti mukavasti jäsenistön ja saimme siitä myös kiitosta jälleen.

Voimavarat	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 3 työntekijää 1 päätoimittaja 1 harjoittelija
Toimintabudjetti:	Jäsenyys Markkinointi ja jäsenhankinta Jäsenviestintä Improbatur Messut ja muut tapahtumat

Olemme muutoskykyisiä muuttuvassa toimintaympäristössä ja uudistumme jatkuvasti.
Taloudellinen tilanteemme on kestävä ja vakaa nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I		Improbaturin verkkosivut palvelevat lukiolaisia paremmin.	Palkataan Improbaturille päätoimittaja suunnittelemaan, koordinoimaan ja tuottamaan journalistista sisältöä.	Uuden päätoimittajan rekrytointi avattiin edellisen vuoden joulukuussa. Liittöhallitus päätti rekrytoida uudeksi päätoimittajaksi Noora Kullan, jolla oli erityisesti osaamista digitaalisen median hyödyntämisestä. Noora aloitti päätoimittajana 14.2. Tuukka Tuomasjukka toimitti Improbaturin vuoden ensimmäisen lehden.
		Improbaturin verkkosivusto on mielenkiintoinen, joustava ja interaktiivinen verkkomedia.	Uudistetaan verkkosivut joustavaksi verkkomediaksi.	Verkkosivu-uudistuksen suunnittelu on edennyt vuoden mittaa ja etenee yhä. Esimerkiksi Improbaturin graafikko saatiin rekrytoitua ja hän aloittaa työskentelynsä marraskuun aikana.
		Improbatur vastaa digitalisoituvan maailman tarpeisiin.	Selvitetään erilaisten digitaalisten alustojen kehittämistä Improbaturin käyttöön.	Selvitystyötä on jonkin verran tehty, mutta se on yhä kesken.
		Improbaturin resurssit käytetään tehokkaammin.	Tehdään suunnitelma joustavan siirtymän toteuttamiseksi printistä digitaaliselle alustalle, ja toteutetaan tätä	Suunnitelma on tehty ja tätä viedään toteutukseen loppuvuodesta.
		Lukiolaisten osallisuus sekä mahdollisuudet tuoda kantojaan esiin huomioidaan uudistetussa Improbaturissa.		Lukiolaiskysely toteutetaan syksyllä 2021 johon tullaan sisällyttämään Improbaturiin liittyviä kysymyksiä.
			Toteutetaan uudenlaista sisältöä Improbaturin alustoille.	Uudenlaista sisältöä on tarjottu hieman, mutta pääfokus on ollut tulevan verkkouudistuksen suunnittelussa.

II	Toiminnan ulkopuolella olevien lukiolaisten tunnistaminen ja tavoittaminen	Jäsenkannan laajentaminen. Tarjotaan olemassa oleville jäsenille paremmat mahdollisuudet osallistua toimintaan. Sekä liiton että piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminta on tavoitettavaa ja lähestyttävää.	Toteutetaan selvitys siitä, millaisia profiileja edustavat lukiolaiset jäävät jäsenyyden ja aktiivitoiminnan ulkopuolelle.	Yhdistetään lukiolaiskyselyyn Syksyllä 2021, Aleksin opinnäytetyö yhdistyy tähän. Selvitetään kyselyssä, ja luodaan profiilit joulutammikuussa Aleksin opparin yhteydessä.
			Selvitetään, miten voidaan kontaktoida lukiolaisia, jotka eivät ole jäseniä eivätkä osallistu toimintaan.	Jäsenkyselyn jälkeen mahdollista, Aleksin opinnäyte työ tulee vastaamaan tähän. Tämän jälkeen kehitetään viestinnän strategiaa niin, että nämä kohderyhmät huomioidaan viestinnässä.
			Madalletaan kynnystä osallistua liiton tapahtumille.	Tapahtumien palvelumuotoilua mietitty, markkinointikärkiä terävöitetty ja kohderymiä tarkennettu Järjestösektorin kanssa.
				Tapahtumakohtaiset visuaaliset ilmeet on luotu, jotta jokainen tapahtuma olisi erottuva ja helposti tunnistettavissa. Tapahtumille on luotu yhteinen viestinnän suunnitelma-alusta, jota päivitetään yhdessä järjestön kanssa.
			Uudistetaan koulukäyntien konseptia ja kehitetään moninaisia koulukäyntimalleja.	Tapahtumakohtaiset visuaaliset ilmeet on luotu, jotta jokainen tapahtuma olisi erottuva ja helposti tunnistettavissa. Tapahtumille on luotu yhteinen viestinnän suunnitelma-alusta, jota päivitetään yhdessä järjestön kanssa.
				Alkuvuoden koulukäynneistä toteutettiin palautekysely. Syksyn koulukäynneistä laitetaan palautekysely menemään liittokokouksen jälkeen.
				Koulukäyntiduoissa on huomioitu tämä.
				Tämä on toteutettu yritysysteistövastaavia kouluttamalla.
III	Paikallisetujen kehittäminen	Piiri- ja jäsenjärjestöjen talous on kestäväällä pohjalla. Paikallisedut tukevat sekä liiton että piiri- ja jäsenjärjestöjen jäsenhankintaa ja talouspohjaa. Liiton jäsenyys koetaan hyödyllisemmäksi haja-asutusalueilla. Solmittujen paikallisetujen määrä on aiempaa suurempi.	Koulutetaan piiritoimijat paikallisetujen hankintaan.	Koulutus järjestettiin kuudelle piirille piirihallitusten kokousten yhteydessä. Muiden kanssa koulutuksen järjestämisen sopiminen jäi muiden kiireiden ja aikataulutusvaikeuksien alle.
			Luodaan paikalliseduille osio liiton nettisivuille.	Sivupohja valmis, viimeistely edessä. Sivu julki marraskuun alussa.
				Malli + ohjeet luodaan piireille marras-joulukuussa kun verkkosivu & forms valmiina.
				Forms luotu, viimeistelyä vaille valmis. Jakoon piireille joulukuussa.
			Kuullaan lukiolaisten ajatuksia ja toiveita paikalliseduista erilaisten kyselyiden ja koulukäyntien avulla	Selvitetään kyselyssä marraskuussa.
				Varsinaista erillistä mallia ei luotu, mutta piirejä on kannustettu kartoittamaan paikallisetutoiveita opiskelijakuntia tavattaessa.
			Luodaan piiri- ja jäsenjärjestöille hinnoittelupohja.	Erilaisia malleja on jo käytössä, mutta luodaan koonti näistä lokakuun lopussa ja laitetaan se KIMPPAan valmistuttuaan.
			Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä yritysysteistyöhön palkitsemalla aktiivisia piiri- ja jäsenjärjestöjä.	Palkinto perustetaan ja jaetaan liittokokouksessa.
			Paikalliseduista viestitään selkeämmin ja yhtenäisemmin lukiolaisille	Luodaan marras-joulukuussa kun paketti muuten valmiina.
				Ei olla toteutettu.

IV	Digiviestinnän saavutettavuus	Viestintä on saavutettavaa ja ymmärrettävää kaikille.	Kartoitetaan liiton digitaalisen viestinnän nykyinen saavutettavuustaso.	Kattava selvitys, jonka pohjalta voidaan tehdä toimenpidelistaus, on toteutettu.
			Kehitetään liiton viestinnän saavutettavuutta niin, että se ylittää verkkosisällön saavutettavuusohje WCAG:n mukaisille A- ja AA-tasoisille.	Listaus on olemassa, mutta sitä ei ole viimeistelty.
				Kaikkia toimenpiteitä on pyritty toteuttamaan. Kaikkia toimenpiteitä ei voida toteuttaa tänä vuonna budjetillisista ja alustoista johtuvista syistä.
			Kehitetään liiton nettisivujen käännösversioiden laajuutta.	KV-jaos on selvittänyt käännösversioiden laajuutta mm. konsultoimalla FIBSiä.
				Verkkosivujen käännösversiot on päivitetty.
			Koulutetaan ja ohjeistetaan kaikki liiton ja piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintää toteuttavat saavutettavuudesta. Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöt mittaamaan viestintänsä saavutettavuutta.	Koulutus on järjestetty.
				Ohjeistus on tehty.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Frank	Lukiolaiset hyötyvät Frankin tarjoamista eduista ja palveluista monipuolisesti.	Markkinoidaan Frankin mobiilipiskelijakorttia ja opiskelijapalveluita lukiolaisille.	Jatkettu on, kaupallistamista yritetty kovasti mutta yritykset eivät ole lähteneet mukaan
		Lukiolaiset käyttävät Frankia aktiivisesti.	Ylläpidetään liiton, toimijoiden ja Frankin toimiston välistä yhteistyötä.	Frank on mainostannut säännöllisesti Lukiolaisten mainoskanavissa
		Frankin ja liiton vuoropuhelu on vakiintunutta.	Koulutetaan piiritoimijoita paikallisetujen hankinnasta ja kirjaamisesta Frankiin.	Frank ei ole kaivannut konsultaatiota.
				Koulutusta on tarjottu kaikille piireille.
2	Improbatur	Liitto tarjoaa jäsenilleen ainutlaatuisen, lukiolaisia ja nuoria puhuttelevan ja lukiolaisille suunnatun nuorten median, joka houkuttelee lukiolaisia liiton jäseniksi. Lukiolaiset kokevat Improbaturin omakseen. Improbatur on journalistisesti itsenäinen julkaisu.	Selvitetään ja seurataan jäsenten näkemyksiä Improbaturista osana liiton palvelukokonaisuutta sekä kehitetään Improbaturia hankitun tiedon perusteella ja liiton taloudellinen tilanne huomioiden.	Näkemyksiä on kartoitettu ja Improbaturia kehitetty siten, että Impron viimeinen printtivuosi on varmasti hieno. Verkkosivu uudistus on valmisteilla.
			Improbaturin teemoja nostetaan säännöllisesti esiin sekä liiton että julkaisun omissa sosiaalisen median kanavissa.	Sisältöjä on nostettu esiin sekä liiton, että Impron omissa kanavissa.
			Improbatur kerää aktiivisesti palautetta ja kehittää itseään tehdäkseen julkaisusta yhä kiinnostavamman lukiolaisille.	Palautetta on kerätty sosiaalisessa mediassa sekä tullaan keräämään lukiolaiskyselyssä
			Improbatur käsittelee lukiolaisia koskevia teemoja rohkeasti ja ennakkoluulottomasti.	Lehteä on kehitetty rohkeampaan suuntaan.
			Improbatur on jatkuvasti läsnä lukiolaisten arjessa.	Lehti on tullut lukiolaisten kotiin sekä improbatur on ollut aktiivinen sosiaalisessa mediassa.
			Säilytetään Improbaturin journalistinen itsenäisyys.	On säilytetty.
			Myydään ilmoituksia improbatur.fi-sivustolle.	Mainoksia on myyty.

3	Jäsenhankinta	Vähintään puolet Suomen lukiolaisista on liiton jäseniä myös muuttuvassa toimintaympäristössä. Lukiolaiset ymmärtävät liiton jäsenyyden merkityksen. Liitto vieraillee jokaisessa Suomen päivälukiossa vuosittain. Lukiolaiset haluavat olla jäseniä koko lukion ajan.	Järjestetään jäsenhankintakoulutusta vuoden alusta lähtien sekä tarjotaan ohjeistus ja selkeät toimintamallit piirien omien jäsenhankintakoulutusten järjestämiseen.	Järjestettiin etäkoulukäyntikoulutus helmikuussa ja sisällytettiin etäkoulukäyntien tekeminen Koulukävijäkoulutuksen koulutussisältöihin.
			Järjestetään Koulukävijäkoulutus ja tuetaan piirien jäsenhankinnan koulutusta.	Tämä tuotetaan KIMPPAan lokakuun lopussa.
			Liiton toimijat kiertävät jokaisessa Suomen päivälukiossa esittelemässä lukiolaisuutta sekä liiton palveluita ja toimintaa.	Toteutettiin etänä vuonna 2021.
			Kohdennetaan jäsenhankintaa myös huoltajille.	Palvelusektorin varapuheenjohtaja seurasi koulukäyntien tekemistä raportoinnin kautta säännöllisesti.
			Jäsenhankintataulukkoa käytetään konkreettisten tavoitteiden asettamiseen, ja sitä päivitetään sekä seurataan aktiivisesti.	Palvelusektorin varapuheenjohtaja seurasi koulukäyntien tekemistä raportoinnin kautta ja jäsenhankintavastaavia sekä heidän vertaistukiryhmänsä vetäjää säännöllisesti.
			Markkinoidaan jäsenyyttä ympärivuotisesti.	Koronapandemian vuoksi vanhempainiltoja ei ole oikein järjestetty, joten emme ole kokeneet tarvetta erilliselle koulutukselle.
			Pyritään tarjoamaan lukiolaisille liittymisetu, erityisesti syksyn jäsenhankintaan. Markkinoidaan jäsenyyttä eri somekanavissa, lukioissa ja Improbaturissa. Panostetaan kampanjoihin erityisesti lukiolaisuuden merkkipaaluissa. Mahdollistetaan monivuotinen jäsenyys.	Taulukoita päivitetään joka maanantai + uudet taulukot luotu piireille
4	Jäsenyys ja jäsenpalvelu	Jäsenpalvelu on lukiolaisille hyödyllinen ja toimiva. Liitto tiedostaa lukiolaisten tarpeet. Jäsenpalvelu on ennakoivaa. Jäsenyyteen liittyviä ongelmia ratkeaa jo paikallisella tasolla.	Lukiolaisia palvellaan ystävällisesti ja ripeästi.	Pääsääntöisesti ollaan vastattu muutamassa arkipäivässä, poislukien yllättävät kiireajat
			Palvellaan jäseniä liiton pääasiallisissa kanavissa sekä jäsenpalvelulle tarkoitetussa sähköpostissa, chatissa ja puhelimessa.	Ollaan palveltu pääasiallisissa kanavissa sekä terpeen vaatiessa somessa yksityisviesteillä
			Tarjotaan saavutettavissa olevaa, ajankohtaista ja relevanttia tietoa liitosta sekä liiton jäsenyydestä ja jäsenpalvelusta verkkosivuilla.	Verkkosivuille ollaan päivitelty ajankohtaisia asioita vuoden mittaan. Lisäksi lisätty tiedotteita suuremmista ongelma-asioista. Myöskin someen on lisätty tietoa tärkeimmistä asioista.
			Sujuvoitetaan jäseneksi liittymistä ja jäsenyyden jatkamista teettämällä säännöllisesti jäsenrekisterin kehitystyötä.	On korjattu ja kartoitettu esimerkiksi laskutukseen liittyen
			Toteutetaan vuosittainen lukiolais- ja jäsenkysely.	Aleksin opinnäytetyö tukena, marraskuussa kysely auki. Kyselyä jaetaan uutiskirjeiden ja somen kautta, mahdollisesti myös Studialla motivoimaan vastaamaan.
			Tehdään tarvittavia muita kyselyitä.	Ei ole tehty. Olemme kuitenkin tehneet työtä uuden jäsenrekisterin eteen, joka voisi mahdollisesti tarjota jäsenille portaalin esimerkiksi omien tietojen päivitykseen.
			Kehitetään liiton nettisivuja siten, että jäsenet voivat hoitaa jäsenasioitaan sitä kautta. Koulutetaan toimijoita vastamaan kysymyksiin jäsenyydestä ja siihen liittyvistä ongelmista.	Koulutusta on tarjottu koulukävijäkoulutuksella ja koulukävijän oppaassa.

5	Kumppanuudet ja yritysysteistyö	Liiton kumppanuudet ja yritysysteistyö tukevat ja täydentävät lukiolaisille tarjottavaa palvelukokonaisuutta sekä tukevat liiton taloudellista vakautta.	Liitto neuvottelee kumppanuuksia, joista on hyötyä kaikenlaisille lukiolaisille.	Kumppaneita listattu ja mietitty eri kampanjoihin liittyen
			Olemassaolevat kumppanit tavataan vuosittain ja kumppanuuksia pyritään kehittämään yhä hyödyllisemmäksi lukiolaisille.	Studian suunnittelu meneillään, Studia järjestetään marraskuussa
			Järjestetään Studia-messut Messukeskuksen kanssa.	Käydään läpi joulukuussa Studian jälkeen
			Liitto neuvottelee laajoja valtakunnallisia kumppanuuksia.	Uusia ja kiinnostavia kumppanuuksia on tavattu useampia vuoden mittaan.
			Luodaan ohje kumppanuuksien luomisen eettisistä periaatteista.	Olemassaolevista kumppaneista suurin osa on saatu vuoden aikana tavattua.
				Näistä luodaan koonti joulukuussa.
6	Viestintä	Viestintämme tukee lukiolaisten arkea ja pyrkii tavoittamaan jatkuvasti enemmän lukiolaisia. Viestintämme luo yhteisöllisyyttä. Viestintämme on vuorovaikutteista, saavutettavaa ja laadukasta. Viestintämme tuo liiton toimintaa ja arvoja laajasti ja selkeästi esille.	Viestitään lukiolaisten kanssa aktiivisesti sosiaalisen median, nettisivujen ja uutiskirjeiden kautta.	Viestinnän somestrategia on päivitetty tarpeiden mukaan.
			Hyödynnetään sponsoroitua ja kohdennettua markkinointia viestinnällisen sisällön levittämisessä ja uusien lukiolaisten tavoittamisessa.	Useampi viestintäkampanja on toteutettu, ja niissä on hyödynnetty tarpeen mukaan maksettua mainontaa.
			Pidetään liiton viestintä mukana lukion ja lukiolaisten arjessa sekä lukiolaisuuden ja nuoruuden merkkipaaluissa.	Näin on tehty.
			Panostetaan viestinnän vuorovaikutteisuuteen, saavutettavuuteen ja laadukkuuteen.	Viestinnän vuosikelloa on tarkasteltu ja sitä on päivitetty. Vuosikelloa ei ole viimeistelty.
			Koulutetaan lukiolaistoimijoita viestinnästä ympäri vuoden.	Uutiskirjeitä on lähetetty säännöllisesti. Syksyn viimeiset uutiskirjeet on aikataulutettu, mutta ei vielä lähetetty.
			Suunnitellaan ja toteutetaan viestintäkampanjoita liiton viestintäkanavissa.	Piirien viestintävastaavilta on kysytty tarvetta koulutuksille, ja heitä on koulutettu niiltä osin kun tarpeita ilmeni.
			Seurataan, mitataan ja kehitetään viestintää.	Toiminnalle tärkeimpiä tietoja on kerätty ja niitä on tarkasteltu aktiivisesti. Kaikkien datan analysointiin ei ole riittänyt aika.
				Saavutettavuus on huomioitu kaikessa digiviestinnässä alustojen ja budjetin puitteissa.

JÄRJESTÖ

Vuosi 2021 oli järjestösektorilla vuoden 2020 tavoin koronan värjäämä. Koko ensimmäinen vuosipuolisko mentiin etäolosuhteissa, jolloin etäyhteisöllisyyden merkitys nousi merkittävään rooliin. Loppuvuodesta pääsimme myös järjestämään tapahtumia ja koulutuksia livenä, toki tiukoin koronaturvallisuustoimin. Erityisen arvokasta piiri- ja jäsenjärjestöjen jatkuvuuden ja koko liiton yhteisöllisyyden kannalta oli pitää kahdet Water-opiskelijakuntafestivaalit syksyllä 2021. Molemmat näistä tapahtumista olivat loppuunmyytyjä ja niillä oli suuri vaikutus esimerkiksi liittokokousdelaatioiden kokoihin ja piirihallitushakijoiden määrään. Vuonna 2021 edistimme myös kärkihankkeitamme reippaasti ja etenimme koulutus- ja tapahtumatarjonnanuudistuksessa muun muassa niin, että järjestimme kokonaan uuden etätapahtuman, Zeniitin, keväällä. Tarkastelimme uudistusta myös kriittisesti ja päätimme lakkauttaa aiemman projektisuunnitelman teon ja sen sijaan siirtyä toteuttamaan visiota, jonka avulla toivon mukaan pääsemme tulevaisuudessa kohti haluamiamme lopputuloksia. Piiri- ja jäsenjärjestöjen tuki on ollut tänä vuonna isossa roolissa, koska toiminta on ollut niin vaikeaa koronan takia. Olemme liittona tarjonneet tukea esimerkiksi opk-tapahtumien järjestämiseen ja piiri- ja jäsenjärjestöjen normaalin toiminnan pyörittämiseen, koska sekään ei ole tänä vuonna ollut itsestäänselvyys. Lisäksi olemme panostaneet mahdollisuuksien mukaan opiskelijakuntatoimintaan ja esimerkiksi järjestäneet vastuulukiotapaamiskampanjan alkuvuodesta 2021 osana Lukiolaisten kuntavaalikampanjaa. Kärkihankkeiden ulkopuolelta nostimme vuoden 2021 tärkeäksi teemaksi hyvinvoinnin, joka näkyi esimerkiksi siinä, että jokaisella tapahtumalla koulutettiin hyvinvoinnista, teimme kolme hyvinvointikyselyä piiritoimijoille ja jatkoimme yhteistyötä Jaksaa jaksaa -hankkeen kanssa. Ylipäätään voidaankin siis todeta, että vuosi 2021 oli järjestösektorilla hyvin onnistunut ja onnistuimme kehittämään toimintaamme monella osa-alueella, vaikka vuosi olikin haastava. Erityisen tärkeää meille tänä vuonna oli taata jatkuvuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi, ja koemme

Voimavarat	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 2,5 työntekijää
Toimintabudjetti:	Piiri- ja jäsenjärjestöt Aktiivi- ja koulutustoiminta Opiskelijakuntatoiminta Liittohallitus ja piiritoimikunta Liittokokous

Olemme lukiolaisten yhteisö, johon jokainen haluaa ja tuntee kuuluvansa ja josta jokainen löytää itselleen merkityksellistä toimintaa.
Piiri-, jäsenjärjestö- ja opiskelijakuntatoiminnalla on yhteisömmme rakentamisessa ja tunnettuutemme kasvattamisessa erityinen rooli.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistus	Liiton koulutuksiin osallistuu laaja ja moninainen joukko lukiolaisia ja liiton tapahtumat ovat taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Yhä useampi opiskelijakunta tavoitetaan heidän tarpeitaan vastaavilla koulutuksilla.	Noudatetaan ja tarvittaessa päivitetään koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistuksen projektisuunnitelmaa.	Projektisuunnitelmaa on päivitetty ja sitä ollaan seurattu säännöllisesti. Paikallisten Watereiden pilotti päätettiin perua.
			Järjestetään keväällä uusi etätapahtuma.	Keväällä järjestettiin uusi, hyvinvointiin keskittyvä etätapahtuma "Zeniitti - tie hyvinvointiin". Tapahtumaan osallistui 44 lukiolaista ja palaute oli hyvää.
			Järjestetään keväällä etäkoulutuskokonaisuus.	Keväällä järjestettiin kaksi tuotantokautta Koulutuskeskiviikkoja, eli siis yhteensä 12 etäkoulutusta. Koulutuskeskiviikkoihin osallistui kaikkiaan 390 osallistujaa.
			Laajennetaan tapahtumatarjontaa selvittämällä yhteistyömahdollisuuksia uusien tahojen kanssa.	Zeniitti-tapahtuman ja syksyn liittohallituksen ja piiritoimikunnan Get Togetherin yhteistyökumppani oli Jaksaa jaksaa -hanke. Syksyn Watereille saatiin mukaan neljä yritystä, jotka esittelevät yhteistyömahdollisuuksia opiskelijakuntatoimijoille.
			Järjestetään syksyllä uusi valtakunnallinen tapahtuma.	Uutta valtakunnallista tapahtumaa ei järjestetä syksyllä, koska paikallisten Watereiden pilotti päätettiin perua ja tapahtuman järjestäminen ei olisi ollut resurssillisesti mahdollista. Lukiolaisilta on kartoitettu esimerkiksi Talvipäivillä sitä, millaisia tapahtumia he haluaisivat.
			Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä paikallisten Watereiden järjestämisessä.	Paikallisia Watereita ei järjestetä, jonka takia ohjenuoria ja malleja ei ole juurikaan tehty. Piireille on keväällä koottu materiaalipankki KIMPPAan, joka sisältää malleja, useita koulutusdiasarjoja opiskelijakuntatoiminnan eri osa-alueista ja ohjenuoria opiskelijakuntatapahtumien järjestämiseen.
			Uudistetaan opiskelijakuntatapahtumia vastaamaan paremmin opiskelijakuntien tarpeisiin.	Opiskelijakuntien tarpeisiin vastaten tuotettiin sisältöjä korona-ajan opiskelijakuntatoiminnan sekä etäyhteisöllisyyden tukemiseen. Toimijoiden tarpeita on kartoitettu kyselyden avulla liiton tapahtumien ja koulutusten yhteydessä.
II	Piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnan tuki	Piiri- ja jäsenjärjestöt saavat toimintansa rytmittämiseen lisää eväitä ja tekevät yhteistyötä keskenään. Piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintavuoden rakenne vakiintuu.	Toteutetaan yhdessä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa laaja ja hyvin dokumentoitu selvitys piiri- ja jäsenjärjestötoiminnan toimintamalleista ja käytänteistä.	Jatkuvuuden ongelmia ja ratkaisuja on selvitetty liittohallituksen ja piiritoimikunnan kanssa. Mallia lähdetään valmistelemaan. Jatkuvuudesta on koulutettu syyspäivillä ja liittohallituksen sekä piiritoimikunnan yhteistapahtumalla. Piiri- ja jäsenjärjestöjen vuosikellot on kartoitettu OTOKEssa.
			Luodaan selvityksen pohjalta kooste ja käytetään sitä toiminnan hyötyjen maksimointiin.	
			Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä päivitetyn piiritoiminnan oppaan käyttöönotossa.	Opas on päivitetty nettisivuille.
			Luodaan malleja piiri- ja jäsenjärjestöjen yhteistyölle.	Hyvinvointi- ja tapahtumavastaavien vertiatukiryhmän vetäjä valmisti pohjia vertaistukiryhmän tapaamiseen. Tämän lisäksi vertaistukiryhmäläiset pääsivät kommentoimaan sekä miettimään uusia yhteistyökuvioita. Vertaistukiryhmän vetäjä kirjoitti erilaiset yhteistyömallit puhtaaksi sekä lähetti ne järjestösektorin varapuheenjohtajalle. Yhteistyömalleja luotiin 7 kpl ja niissä on sekä etä- että lähitoteutuksia.

II	Piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnan tuki	Piiri- ja jäsenjärjestöt saavat toimintansa rytmittämiseen lisää eväitä ja tekevät yhteistyötä keskenään. Piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintavuoden rakenne vakiintuu.	Toteutetaan yhdessä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa laaja ja hyvin dokumentoitu selvitys piiri- ja jäsenjärjestötoiminnan toimintamalleista ja käytännöistä.	Jatkuvuuden ongelmia ja ratkaisuja on selvitetty liittohallituksen ja piiritoimikunnan kanssa. Mallia lähdetään valmistelemaan. Jatkuvuudesta on koulutettu syyspäivillä ja liittohallituksen sekä piiritoimikunnan yhteistapahtumalla. Piiri- ja jäsenjärjestöjen vuosikellot on kartoitettu OTOKEssa.
			Luodaan selvityksen pohjalta kooste ja käytetään sitä toiminnan hyötyjen maksimointiin.	
			Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä päivitetyn piiritoiminnan oppaan käyttöönottossa.	Opas on päivitetty nettisivuille.
			Luodaan malleja piiri- ja jäsenjärjestöjen yhteistyölle.	Hyvinvointi- ja tapahtumavastaavien vertiatukiryhmän vetäjä valmisti pohjia vertaistukiryhmän tapaamiseen. Tämän lisäksi vertaistukiryhmäläiset pääsivät kommentoimaan sekä miettimään uusia yhteistyökuvioita. Vertaistukiryhmän vetäjä kirjoitti erilaiset yhteistyömallit puhtaaksi sekä lähetti ne järjestösektorin varapuheenjohtajalle. Yhteistyömalleja luotiin 7 kpl ja niissä on sekä etä- että lähitoteutuksia.
III	Opiskelijakunta-toiminta liiton voimavarana	Opiskelijakunnat ovat tärkeä osa liiton toimintaa.	Markkinoidaan opiskelijakuntatoiminnan päivitettyä opasta opiskelijakuntatapahtumien yhteydessä sekä viestitään siitä opiskelijakunnille.	Opas on valmis ja se sijaitsee Lukio.fi -sivuilla. Uudistettua opasta on markkinoitu opiskelijakuntatoimijoille ja ohjaaville opettajille uutiskirjeissä ja koulutuksissa. Opk-vastaaville on vinkattu oppaan hyödyntämisestä vastuulukiotoiminnassa. Erilistä markkinointisuunnitelmaa ei ole tehty.
			Luodaan opiskelijakuntien toiminnan tukemiseen tarkoitettua materiaalia.	Erilistä kysymyspatteristoa ei tehdä, sillä kartoitusta tehdään ja siitä raportoidaan koulukäyntien yhteydessä. Ohjeistus vastuulukioiden tapaamiseen on päivitetty. Opiskelijakuntien tarpeita on kartoitettu alkuvuodesta tapahtumien yhteydessä ja piireille on alkuvuodesta luotu KIMPPAan opiskelijakuntakoulutusten materiaalipaketti. Tämä sisältää runsaasti koulutusdiasarjoja eri opiskelijakuntatoiminnan osa-alueista.
			Arvioidaan opiskelijakuntien verkostoitumista. Tuetaan verkostoitumisen kehitystä ja opiskelijakuntien yhteistyötä tehdyn arviointityön perusteella.	Syksyn opiskelijakuntien ohjaajien opettajien koulutuksessa käsiteltiin opiskelijakuntayhteistyötä. Piirien kevään opiskelijakuntakoulutusten materiaalipankkiin on luotu koulutusdiasarja opiskelijakuntayhteistyötä. Syksyllä piiritoimijoiden tekemien koulukäyntiraporttien avulla kartoitetaan opiskelijakuntien verkostoitumista.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Aktiivipäivät ja muu aktiivitoiminta	Liiton aktiivitapahtumat palvelevat toimijoita. Liitto tunnetaan järjestönä, jossa lukiolainen kehittää itseään. Liitossa opittuja taitoja tunnustetaan ja tunnustetaan siten, että niistä on hyötyä myös liiton ulkopuolella. Liitossa toimiminen tukee toimijoiden hyvinvointia. Liiton toimijat ovat hyvinvoivia. Liiton toimintaan osallistuu entistä laajempi joukko erilaisista asioista kiinnostuneita lukiolaisia.	Järjestetään kolmet (3) aktiivipäivät.	Talvipäivät ja Kevätpäivät on järjestetty etäyhteyksin ja Syyspäivät järjestettiin Tampereella.
			Aktiivipäivillä tarjotaan monipuolista koulutusta vastuualueista, johtamisesta ja tiimitoiminnasta. Aktiivipäivien koulutuksissa saa laajat valmiudet toimia liitossa.	Aktiivipäivillä on järjestetty koulutusta "lukiolaistoimijoille", eli niille, jotka ovat joko toiminnassa uusia tai vastuualueettomia. Aktiivipäivillä koulutettiin piirissä toimimiseen. Palaute koulutuksista on ollut hyvää.
			Kehitetään työkaluja, joiden avulla lukiolaiset pystyvät tunnistamaan ja laajentamaan omaa osaamistaan.	Mahdollisuus annetaan loppuvuodesta.
			Kartoitetaan olemassaolevia opitun tunnistamisen menetelmiä.	Osaamisen tunnistamisen menetelmiä on kartoitettu ja hyödynnetty yliopiston kursseilta.
			Tarkastellaan yhteistyömahdollisuuksia uusia tapahtumakonsepteja kehittäessä.	Kevään Zeniitti-etä tapahtuman kanssa tehtiin yhteistyötä Jaksaa, jaksaa -hankkeen kanssa. Syksyllä ei järjestetty uutta valtakunnallista tapahtumaa.
			Kannustetaan ja koulutetaan toimijoita huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan.	Zeniitti-hyvinvointitapahtuma on järjestetty. Kolme hyvinvointikyselyä on lähetetty toimijoille ja vastauksia analysoitu yhdessä liittohallituksen ja piiritoimikunnan kanssa. Jaksaa, jaksaa -hanke on kouluttanut Zeniitillä ja liha-ptmk-gt:llä.
			Järjestetään valtakunnallisilla tapahtumilla mahdollisuus oman hyvinvoinnin kehittämiseen.	Talvipäivillä, Zeniitillä, Kevätpäivillä, Syyspäivillä, Korpikeikalla, Watereilla ja Kapulanvaihdolla on koulutettu hyvinvoinnista ja tapahtumilla on huomioitu hyvinvointi ohjelmassa.
			Tuodaan ilmi tuloksia viime vuosina tapahtuneesta hyvinvoinnin kehityksestä.	Tulokset käyty läpi kesällä sekä liittohallituksessa ja piiritoimikunnassa.
			Edistetään liitossa toimimisen esteettömyyttä ja yhdenvertaisuutta sekä kehitetään ilmapiiriä kutsuvammaksi.	Tapahtumia suunniteltaessa on hyödynnetty yhdenvertaisuussuunnitelmasta tehtyä yhdenvertaisuus-muistilistaa. Ilmoittautuessa ja itse tapahtumalla kerrotaan turvallisemman tilan periaatteista osallistujille. Palautelomakkeissa on kysytty erikseen yhdenvertaisuudesta ja esteettömyydestä.
2	Etämahdollisuuksien hyödyntäminen toiminnassa	Liitolla on valmiudet toimia monialustaisesti.	Koulutetaan etäyhteyksillä toimimisesta piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa.	Koulutusta etäyhteyksillä toimimisesta ei ole järjestetty, sillä ei ole koettu tarpeelliseksi. Etätoiminnan tukemiseen on tuotettu materiaalia piirien ja opiskelijakuntien käyttöön.
			Tarjotaan malleja etämahdollisuuksien hyödyntämiseen piiri- ja jäsenjärjestöjen sekä opiskelijakuntien toiminnassa.	Piireille on tehty opiskelijakuntakahvien etätoteutusmalli, opiskelijakuntien etäkoulutusmalli sekä ohjeet etä tapahtumien järjestämiseen. Piirit ovat myös hyödyntäneet näitä.

3	Jäsenten osallisuus	Jäsenet kokevat liiton omaksi järjestökseen. Osallisuustoimista on hyötyä liiton toiminnalle.	Liiton sisäistä osallisuustyötä vahvistetaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota opiskelijakuntien mahdollisuuksiin saada tietoa liiton toiminnasta ja osallistua sen kehittämiseen.	Asiakirjailtamat on aikataulutettu ja niistä on viestitty Telegramissa ja Instagramissa. Konseptia on kehitetty niin, että muutosesitysten tekeminen on mahdollista suoraan iltamassa. Asiakirjamia pidettiin yhteensä 8 kappaletta.
			Järjestön toiminta, toimijoiden tehtävät ja vaikuttamisen paikat tehdään selkeiksi jäsenistölle.	Toimielimet, kuten liittohallitus ja piiritoimikunta, ovat viestineet avoimesti toiminnastaan esimerkiksi Instagramin välityksellä. Luottamustehtävistä on puhuttu toimijoille niin sosiaalisessa mediassa, Syyspäivillä, Korpikiekkalla kuin Watereilläkin.
			Osallistetaan lukiolaisia liiton toiminnan kehittämisessä.	Toimijailtamia on markkinoitu ajoissa ja niissä toimijat ovat päässeet osallistumaan liiton toiminnan kehittämiseen. Myös asiakirjailtamia on markkinoitu toimijoille ja niissä pääsee suoraan tekemään muutosesityksiä.
4	Liiton sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen vuoropuhelu	Järjestön eri tahojen sisäinen viestintä on vuorovaikutteista.	Viestitään piiri- ja jäsenjärjestöille jatkuvasti ajankohtaisista asioista.	Lukiolaisten Telegram-yhteisöä, Instagramia, Facebookin Lukiolaistoimijoita ja Aktiivikirjettä on hyödynnetty viestinnässä.
			Tarjotaan alustoja toimijoiden väliselle keskustelulle.	Piiritoimikunta on ottanut vastuun Discord-asiasta, mutta se ei ole edennyt juurikaan. Telegramissa on kohtalaisen aktiivista keskustelua.
			Liitto antaa palautetta piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnasta ympärivuotisesti.	Kolme osavuositointakertomusta on palautettu liitolle ja ne on tarkastettu.
5	Lukioiden kanssa tehtävä yhteistyö	Liitolla on hyvät suhteet lukioiden henkilökuntaan. Lukioiden henkilökunta arvostaa liiton toimintaa ja kannustaa opiskelijoita osallistumaan siihen. Ohjaavat opettajat tekevät yhteistyötä liiton kanssa opiskelijakuntatoiminnan kehittämiseksi.	Markkinoidaan liiton toimintaa lukiokoulutuksen järjestäjille ja heidän edustajilleen, jotta he tukevat lukiolaisten toimintaan osallistumista sekä suosittelevat lukiolaisille liiton jäsenyyttä.	Uutiskirjeitä on lähetetty opettajille ja rehtoreille viestintäsuunnitelman mukaan. Ajankohtaista tietoa ja vinkkejä on tarjottu myös opettajien eri Facebook-ryhmissä.
			Järjestetään koulutusta lukioiden opiskelijakuntien ohjaaville opettajille.	Ohjaaville opettajille järjestettiin koulutus 10.2. ja 8.9. Zoomissa. Koulutukseen osallistui yhteensä 42 opettajaa.
			Viestitään rehtoreille ja ohjaaville opettajille ajantasaisesti ja monipuolisesti.	Rehtoreille ja ohjaaville opettajille on lähetetty säännöllisesti uutiskirjeitä. Keväällä opettajille lähetettiin kaksi uutiskirjettä ja rehtoreille yksi. Syksyllä kirjeitä lähetettiin saman verran.
			Kehitetään opinto-ohjaajille kohdennettua viestintää ja heidän kanssaan tehtävää yhteistyötä.	Opinto-ohjaajille on lähetetty vuoden aikana kuusi uutiskirjettä.
			Tarjotaan opinto-ohjaajille ja tutortoiminnan vetäjille tukea ja tietoa tutortoiminnan järjestämiseen.	Tutorohjaajille järjestettiin keväällä kaksi etäkoulutusta valtakunnallisen tutorverkoston toimesta. Kokopäiväinen peruskoulutus järjestettiin 4.5., johon osallistui 13 opettajaa. Lyhyempikestoinen tutorohjaajien vertaisverstaas keräsi puolestaan 7 tutorohjaajaa yhteen. Peruskoulutukset ja ohjaajien vertaisverstaat jatkuvat syksyllä. Tutorverkosto lähetti uutiskirjeitä tutorohjaajille kaksi kertaa vuodessa. Tutorverkosto on valmistellut yhdessä Opetushallituksen kanssa tutortoiminnan laatukriteerejä, joita työsteetään yhdessä opettajien ja opiskelijoiden kanssa.
			Kehitetään osallistavaa ilmapiiriä lukioiden ja tarjotaan tukea demokratian toteuttamisessa.	Yhtenä ohjaavien opettajien koulutusten vakiosisältönä on osallistavan ja demokraattisen toimintakulttuurin rakentaminen. Keväällä teemasta keskusteltiin eri osallisuusväittämistä äänestäen ja syksyllä opettajat ideoivat teemaa pienryhmissä. Koulutuksiin osallistui 42 opettajaa. Osallistavan toimituskulttuurin kehittäminen sisältyy myös tutorohjaajien koulutuksiin.

6	Opiskelijakunta- viestintä	Opiskelijakuntaviestintä on vuorovaikutteista ja molempia osapuolia hyödyttävää. Opiskelijakunnille suunnattu viestintä tavoittaa laajan joukon lukiolaisia. Viestintä sitouttaa opiskelijakunta liiton toimintaan. Opiskelijakuntien on helppo saada yhteys liittoon.	Toiminnasta viestitään niin, että uudet toimijat kiinnostuvat liitosta ja tapahtumiin osallistuu laaja joukko lukiolaisia.	Lukiolaisten Liiton tapahtumia ja toimintaa on markkinoitu uudet ja vanhat toimijat huomioiden. Tapahtumille on luotu erottuvia ilmeitä ja kaikessa viestinnässä on huomioitu saavutettavan digiviestinnän periaatteet. Viestinnässä on onnistuttu sillä esim. Water-opiskelijakuntafestaalien osallistujista miltei 100% on uusia osallistujia. Water-markkinoinnin ja vastuulukiotoiminnan tueksi tehtiin oma markkinointipaketti, joka sisälsi puhelinkeskustelupohjia sekä viesti-että somekuvapohjia yksittäisille lukiolaisille ja lukioille viestimiseksi.
			Viestitään tapahtumista suunnitelmallisesti.	Viestintäsuunnitelmapohja on suunniteltu ja käytössä.
			Yksittäisten opiskelijakuntien ääntä tuodaan esille valtakunnallisessa viestinnässä.	Tätä ei voitu vuonna 2021 toteuttamaan.
			Liiton ja opiskelijakuntien välinen viestintä on vuorovaikutteista.	Vastuulukioiden tapaamiskampanja "OPKskaba" on järjestetty keväällä. Piirit ovat tavanneet 125 opiskelijakuntaa (11.6.2021). Vastuulukiotoiminnasta on koulutettu Talvipäivillä ja sen merkitystä on painoitettu kaikille toimijoille. OPK-kysymyksiä on myös päivitetty koulukäyntien raportointilomakkeeseen.
			Tarjotaan opiskelijakunnille matalan kynnyksen yhteydenottokanava kasvattamalla ja kehittämällä Telegram-yhteisöä.	Telegramiin on luotu muutamia alaryhmiä vuoden aikana, kuten Euroviisu- ja joulualaryhmä. Telegramia on markkinoitu koulukäyntien yhteydessä.
			Kehitetään uudenlaisia tapoja pitää opiskelijakuntiin yhteyttä.	Vastuu Discord-asiasta on Hämeen piirin puheenjohtajistolla, mutta asia ei ole edennyt.
7	Opiskelijakuntien tuki	Opiskelijakunnat haluavat koulutautua toimintaansa ja saavat selkeää hyötyä liiton koulustoitinnasta. Liiton ja opiskelijakuntien välinen yhteistyö on vuorovaikutteista sekä molempia osapuolia hyödyttävää.	Järjestetään koulutuksia, jotka antavat valmiuksia niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin opiskelijakuntatoimijoille.	Vuonna 2021 järjestettiin kaksi valtakunnallista Water-opiskelijakuntafestivaalia, jotka järjestetään Mikkelissä ja Vaasassa lokakuussa. Tapahtumiin osallistui n. 400 lukiolaista ympäri Suomen.
			Tuetaan opiskelijakuntia tarjoamalla heidän tarpeisiinsa räätälöityä täsmäkoulutuksia, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa opiskelijakuntavastaavat auttavat.	Piirit järjestivät Jano-opiskelijakuntakoulutuksia ja tutorkoulutuksia lukioissa. Raportoituja Jano-koulutuksia järjestettiin kolmessa lukiossa ja tutorkoulutuksia kolmessa lukiossa. Keväällä toteutettiin etänä kaksi massatutorkoulutusta, joihin osallistui yhteensä jopa 1136 tutoria 81 eri lukiosta. Osallistujapalautteiden kokonaisarvosana (keskiarvo) koulutuksista oli 4,3 (asteikolla 1–5). Keväällä piirejä tuettiin paikalliskoulutusten järjestämisessä mm. tuottamalla kolme koulutusmallia ja materiaalipankki KIMPPAan. Materiaalipankissa on useita diasarjoja ja koulutus pohjia eri opiskelijakuntatoiminnan osa-alueista.
			Opiskelijakuntia kannustetaan ja koulutetaan yhteistyöhön muiden opiskelijakuntien kanssa.	Opiskelijakuntien välisestä yhteistyöstä ei ole järjestetty erillistä koulutusta, sillä koronan vuoksi opiskelijakuntatoiminta on keskittynyt perustoiminnan ylläpitämään.
			Liitto kannustaa esimerkiksi opiskelijakuntia noudattamaan osallisuuden ja demokratian periaatteita.	Reiluista vaaleista on palaveerattu useasti yhdessä liiton puheenjohtajiston, järjestösuunnittelijan ja liittokokouksen yhdenvertaisuustarkkailijan kanssa. Reilut vaalit ja niiden käytänteet on mukana myös piireillä ja tätä varten on luotu oma erillinen asiakirja. Reiluista vaaleista on viestitty Syyspäivien, Korpikiekan ja liittokokouksen yhteydessä.

8	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen on tavoitteellista ja onnistunutta. Piiritoimikunta kehittää piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaa valtakunnallisesti ja osallistuu liiton kehittämistyöhön yhteistyössä liittohallituksen kanssa.	Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot tehtäviinsä alkuvuodesta ja tuetaan heitä piiri- ja jäsenjärjestöjen johtamisessa.	Kapulanvaihto järjestettiin ja sinne osallistui lähes kaikki uuden ja istuvan piiritoimikunnan jäsenet. Tapahtuma sujui palautteen mukaan hyvin.
			Piiritoimikunnan puheenjohtajisto koulutetaan tehtäviinsä.	Vuoden viimeisillä puheenjohtajapäivillä järjestettiin koulutusta perinnönsiirtoon. Kapulanvaihdolla puheenjohtajistot siirsivät perintöä ja heitä myös ohjeistettiin jatkamaan tätä itsenäisesti. Lisäksi kaikkia toimijoita on kannustettu perinnönsiirtoon.
			Järjestetään ainakin neljät (4) puheenjohtajapäivät, joissa piiri- ja jäsenjärjestöjen johdot saavat koulutusta piiri- ja jäsenjärjestöjen operatiivisesta ja strategisesta johtamisesta.	Kaikki puheenjohtajapäivät on järjestetty.
			Piiritoimikunta kokoontuu vähintään neljä (4) kertaa vuoden aikana kokoustamaan ja suunnittelemaan toimintaansa.	Piiritoimikunta on kokoustanut 4 kertaa ja tavannut 2 kertaa etäyhteyksin. Piiritoimikunta kokousti myös liiton asiakirjojen kommentoinnin yhteydessä. Lisäksi piiritoimikunta on tavannut useasti etänä ja livenä ihan rennommissakin merkeissä.
			Liittohallitus ja piiritoimikunta kokoontuvat yhteen vähintään kaksi (2) kertaa vuodessa.	Keväällä on järjestetty 2 kertaa liittohallituksen ja piiritoimikunnan get togethertit yhden päivän toteutuksella. Syksyllä jätjestettiin Tampereella syyspäivien yhteydessä.
			Liittohallitus ja piiritoimikunta käyvät vuoropuhelua jatkuvasti.	Liittohallituksella ja piiritoimikunnalle on yhteinen Telegram-kanava ja yhteismeettejä on pidetty keväällä kaksi ja syksyllä yksi. Syksyllä järjestettiin myös liha + PTMK Get Together Tampereella.
			Piiritoimikunta viestii avoimesti toimijoille.	Piiritoimikunta on tehnyt kokouksistaan kokoustiedotteet ja ylläpitänyt omaa Instagram-tiliään.

9	Piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen yhteistyö ja vertaistukiryhmät	Vertaistukiryhmätoiminta tarjoaa piiri- ja jäsenjärjestöjen vastuualueille vertaistukea sekä turvallisen ympäristön jakaa kokemuksia ja osaamista. Monipuolinen yhteistyö piiri- ja jäsenjärjestöjen välillä edistää alueellista kattavuutta.	Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä keskinäiseen yhteistyöhön ja palkitaan onnistumisista.	Piirejä on kannustettu järjestämään opiskelijakunta-tapahtumia, yhteiskyytejä, liittokokouskoulutuksia ja muita vastaavia yhdessä. Toimijoita on palkittu Kouliksella ja liittokokouksessa.
			Koulutetaan vertaistukiryhmien jäseniä vastuualueistaan säännöllisesti vuoden aikana.	Vertaistukiryhmät ovat tavanneet vuoden aikana useamman kerran.
			Vertaistukiryhmissä käsitellään johtamista ja tarjotaan siihen vertaistukea.	Talvipäivillä on koulutettu tiimin johtamisesta.
			Kerätään läpi vuoden palautetta vertaistukiryhmien toiminnasta ja kehitetään toimintaa kerätyn palautteen pohjalta.	Vertaistukiryhmille on toteutettu kolme palautekyselyä.
			Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille alkuvuodesta tieto siitä, mitkä vertaistukiryhmät tullaan perustamaan ja mitkä ovat kunkin vertaistukiryhmän toiminnan tavoitteita.	Tieto vertaistukiryhmistä on jaettu piireille.
			Vertaistukiryhmät kokoontuvat ainakin aktiivipäivillä.	Vertaistukiryhmät ovat tavanneet Talvipäivillä, Kevätpäivillä ja Syyspäivillä.
			Vertaistukiryhmien vetäjät saavat koulutusta tehtävästään sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen erityispiirteistä ja -tarpeista ympäri vuoden.	Liittohallitus on perehdytetty tähän ja ensimmäinen palautekeskustelu pidettiin heinäkuussa.
			Vertaistukiryhmien vetäjät perehdyttävät seuraajansa.	Liittohallitus on ohjeistettu perehdyttämään seuraajansa ja varsinainen perehdytys tapahtuu joulukuun ja tammikuun aikana.
			Kehitetään vertaistukiryhmätoimintaa sekä vertaistukiryhmien ulkopuolisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia.	Vertaistukiryhmien sisältöjä on mietitty palautteen perusteella. Lisäksi lukiolaistoimijoille on järjestetty laadukasta koulutusta jokaisilla aktiivipäivillä. Vertaistukiryhmien vuosikello on tehty.
			Vahvistetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen välistä yhteistyötä vertaistukiryhmien avulla.	Opiskelijakuntavastaavia on kannustettu yhteistyöhön opiskelijakuntatapahtumiin. Koulukäyntejä on tehty yli piirirajojen. Edunvalvontavastaavat tekivät ev-oppaan yhdessä piirissä, jota muut voivat nyt hyödyntää.
10	Piiri- ja jäsenjärjestötoiminta	Liiton toiminta on valtakunnallisesti kattavaa ja laadukasta piiri- ja jäsenjärjestöjen ansiosta. Piiri- ja jäsenjärjestöt tekevät laadukasta toimintaa ja kokevat liiton hyödylliseksi. Piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa saa arvokasta kokemusta ja oppii uusia taitoja.	Annetaan toimintamalleja palautteen antamiseen ja toiminnan arvioimiseen.	Ensimmäisestä osavuositointakertomuksesta on kerätty palautetta ja konseptia kehitetään sen perusteella.
			Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille tulostavoiterahaa tehdyn toiminnan, sen arvioinnin ja kehittämisen perusteella.	Osavuositointakertomuksien arviointi 3/3 valmiina
			Jokaiselle piiri- ja jäsenjärjestöille nimitetään liittohallituksesta yhteyshenkilö, joka pitää aktiivisesti yhteyttä piiri- tai jäsenjärjestöjen kanssa.	Jokaiselle piirille on valittu kummi liittohallituksesta.
			Tunnistetaan ja tunnustetaan piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa opittuja taitoja erilaisten todistusten avulla.	Toimijat ovat kirjanneet ja tunnistaneet omaa oppimaansa, mitä hyödynnetään todistus pohjien tekemisessä. Todistus pohja on tehty.
			Luodaan malleja sanoittaa toiminnasta karttuvia opittuja taitoja ja osaamista.	Osaamisen tunnustamisen menetelmiä on kartoitettu.

11	Vastuulukio-toiminta	Jokaisella opiskelijakunnalla on henkilökohtainen ja toimiva yhteys liittoon piiri- tai jäsenjärjestönsä kautta. Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat tietoisia alueensa lukioiden tilanteesta.	Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä opiskelijakuntien yhteystietojen keräämisessä ja päivittämisessä.	Yhteystietotaulukon päivittämisestä on koulutettu Talvipäivillä ja siitä on muistutettu pitkin kevättä opiskelijakuntavastaaville. Piirit ovat päivittäneet taulukkoa kohtuullisen hyvin. Taulukkoa on myös päivitetty koulukäyntien yhteydessä ja siitä on ollut erillinen kysymys raportoinnissa.
			Valtakunnallisilla tapahtumilla koulutetaan vastuulukiotoiminnasta ja tarjotaan keinoja säännölliseen yhteydenpitoon opiskelijakuntien kanssa.	Opiskelijakuntavastaavia on koulutettu kaikilla aktiivitapahtumilla eli Lukiolaisten Talvipäivillä, Kevätpäivillä ja Syyspäivillä. Opiskelijakuntavastaavia on tuettu omassa WhatsApp-ryhmässä sekä vertaistukiryhmätapaamisissa. Vastuulukioiden tapaamisohje on päivitetty. Kysymyspatteriston sijaan opk-toimintaa kartoitetaan koulukäyntien yhteydessä.
			Koulukävijöiden koulutuksessa koulutetaan opiskelijakuntien tapaamiseen.	Koulukävijäkoulutuksessa koulutettiin opiskelijakuntien tapaamisesta ja yhteydenpidosta opiskelijakuntiin.

JOHTAMINEN JA TALOUS

Vuosi 2021 oli johtamisen ja talouden kannalta edelleenkin vaikea ennusteen maailman laajuisen pandemian takia. Taloutta seurattiin vuonna 2021 erittäin tarkasti suhteessa koronan kehitykseen. Vuonna 2021 liittokokouksessa päivitettiin liiton kestävä kehityksen suunnitelma sekä liiton periaateohjelma. Näiden ja muiden asiakirjojen valmistelun osallistavuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Henkilöstössä tapahtui jonkin verran muutoksia. Liitto palkkasi ensimmäistä kertaa mediamyyjän tukemaan liiton varainhankintaa. Rekrytointia tähän tehtävään tehtiin kaksi johtuen ensimmäisen mediamyyjän irtisanoutumisesta. Vuoden 2021 oli vuosi jolloin myös pääsihteeri vaihtui. Vuonna 2021 rekrytoitiin myös uusi koulutuspoliittinen asiantuntija toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. Kevään 2021 rekrytoitiin myös palvelusektorille uusi markkinoinnin asiantuntija sekä viestinnän asiantuntija. Vuoden 2021 käytiin myös TES-neuvottelut sekä päivitettiin henkilöstöstrategia.

Voimavarat	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 1 työntekijä
Toimintabudjetti:	Keskustoimisto Hallinto ja talous

Olemme muutoskykyisiä muuttuvassa toimintaympäristössä ja uudistumme jatkuvasti.	
Taloudellinen tilanteemme on kestävä ja vakaa nopeasti muuttuvassa maailmassa	

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Ketterä ja ennakoiva liitto	Liitto on valmistautunut erilaisiin muutoksiin sen toiminnassa ja toimintaympäristössä.	Tehdään keskipitkän (3-5 vuotta) aikavälin taloussuunnitelmaa, joka tukee liiton strategiaa. Toteutetaan projekti, jossa tutkitaan mahdollisuuksia uusiin toiminta-alueisiin sekä vanhoista toimintatavoista luopumiseen uuden strategian toteuttamiseksi. Piiri- ja jäsenjärjestöjä kuullaan keskipitkän aikavälin (3-5 vuotta) taloussuunnitelmassa. Selvitetään opiskelijakuntajäsenyyden mahdollistamista ja vaikutuksia liiton rakenteeseen. Päivitetään kestävän kehityksen suunnitelma vuosille 2022-2024.	Kestävän kehityksen suunnitelma laadittiin ja se hyväksyttiin liittokokouksessa.
				Ideoitiin opiskelijakuntajäsenyyttä, sen ehtoja ja opiskelijakunnille tarjottavia palveluita elokuun Toimistopallossa sekä piiritoimijoiden kanssa syksyllä. Opiskelijakuntatoimijoiden tarpeita ja ideoita opiskelijakuntajäsenyydestä kartoitettiin Water-opiskelijakuntafestivaaleilla syksyllä. Ideointien pohjalta luodaan pohjaesitys opiskelijakuntajäsenyydestä.
				Usemmaksi vuodeksi kerrallaan. Puolen vuoden jäsenyyksien mahdollistamista tarkastellaan uudestaan vuonna 2022.
				Muutoskuvauksia on kirjoitettu auki osana keskipitkän aikavälin taloussuunnitelmaa. Tuottojen ja kulujen kertymisestä on muodostettu kaavioita, jotka perustuvat aiempien vuosien tilinpäätöslukuihin. Lisäksi tuotoista ja kuluista on tehty erilaisia skenaarioita tulevaisuuteen, joiden avulla voidaan tehdä ennakoivaa talous- ja toiminnansuunnittelua yli vuosien. Jatkuvan toiminnan kuvausta muokattiin osana toiminnansuunnittelua, jossa jatkuvaa toimintaa katsottiin sektorit läpi leikkaavasti. Tämän työskentelyn pohjalta liittohallitus tekee tarvittavat muutokset jatkuvan toiminnan kuvaukseen. Erillistä kehittämispäivää ei järjestetty, vaan tämä toteutettiin itse toiminnansuunnittelupäivillä.
				Keskipitkän aikavälin taloussuunnitelmaa (PTS) on tehty kevään aikana. Suurin työ on tehty keräämällä dataa aiempien vuosien talouden toteumasta. Työssä on luotu kaaviot, jotka kuvaavat liiton tulojen ja kulujen kehitystä edellisen viiden vuoden saatossa. Tästä datasta on kirjoitettu auki päätelmät, joita talouden kehityksestä on havaittavissa. Lisäksi keskipitkän aikavälin suunnitelmaan on lisätty ennusteet tulevien vuosien talouden kehittymisestä sekä toimenpiteet, joita talouden suunnittelussa tulisi huomioida. Keskipitkän aikavälin taloussuunnitelmasta pidettiin toimihenkilöille työpaja ja liittohallituksen iltakoulu. Lisäksi taloussuunnitelmaa käsiteltiin kokouksessa 9.6.2021. Taloussuunnitelma on nyt valmisteltu ja seuraavaksi se pitäisi käsitellä ja päättää liittohallituksen kokouksessa. Päätöksen teko siirtyi vuodelle 2022.

II	Hyvinvoiva henkilöstö ja toimijakenttä	Liiton toimijat ja toimihenkilöt voivat hyvin. Liitossa toimiminen vahvistaa hyvinvointia.	Toteutetaan hyvinvointikartoitus toimihenkilöille ja toimijoille. Tehdään suunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet, joilla toimijoiden sekä toimihenkilöiden hyvinvointia voidaan parantaa. Vahvistetaan liiton toimihenkilöiden ja puheenjohtajiston sekä liittohallituksen ja piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistojen itsensä johtamisen taitoja sekä tarjotaan sitä helpottavia työkaluja. Huolehditaan, että kenenkään työkuorma ei kasva liian suureksi ja että jokaisella on mahdollisuus ja keinot hallita omaa työtään. Vahvistetaan työyhteisön hyvinvointia tukevia käytäntöjä sekä tarjotaan toimihenkilöille monipuolisia mahdollisuuksia hyödyntää ja kehittää omaa osaamistaan. Vahvistetaan toimijoiden itsensä johtamisen taitoja ja tarjotaan sitä helpottavia työkaluja. Päivitetään henkilöstöstrategia vuosille 2022-2026 yhdessä toimihenkilöiden kanssa.	Henkilöstön hyvinvointikartoitus tehtiin alkuvuodesta osana työsuojelukyselyä. Samassa yhteydessä kysyttiin koronan vaikutuksia työyhteisön hyvinvointiin sekä toimiston koronakäytänteiden toimivuutta. Tämän pohjalta työsuojeluvaltuudet tekivät toimenpide-ehdotukset, joita toteutettiin toimistolla. Lisäksi toimistolle haettiin ja saatiin Hyvän Mielen Työpaikka -sertifikaattia Mieli ry:ltä, jonka yhteydessä kartoitettiin miten liiton rakenteet tukevat työntekijöiden mielenterveyttä. Kartoituksen pohjalta näytti, että suurin osa asioista on hoidettu hyvin. Muutaman asian toteuttaminen jäi vuodelle 2022.
				Kaksi vuoden kolmesta hyvinvointikyselystä on tehty ja sen tulokset on esitelty sekä piiritoimikunnalle että liittohallitukselle. Molemmat toimielimet ja Tuija, Sanni ja Iiris ovat pohtineet tarvittavia toimenpiteitä tuloksien perusteella ja niitä on listattu ylös.
				Tämä otetaan huomioon asiakirjatyötyössä 2022. Siirtyy toteutettavaksi uuden pääsihteerin alaisuudessa. Tähän tartutaan marraskuussa.
				Aktiivitapahtumilla on ollut koulusta hyvinvointiteemalla. Lisäksi kevään uudella etätapahtumalla Zeniitillä keskityttiin ainoastaan hyvinvointiteemaan. Liha-PTMK-GT:lle järjestettiin koulutusta uupumuksen tunnistamisesta. Kouluttajana oli Jaksaa jaksaa -hanke.
				Lisätty ensi vuoden toimintasuunnitelmaan. Pääsihteerin vaihdoksen yhteydessä ei ehkä juuri nyt ajankohtainen.
				Vuoden alusta alkaen toimihenkilöt ja työnantaja ovat päivittäneet työehtosopimusta Lukiolaisilla. Prosessi on edennyt hyvässä hengessä. Uusina ajatuksina työehtosopimukseen on tullut muun muassa mahdollisuus työsuhteenpöytäkirjaan sekä mahdollisuuteen käyttää 1h viikossa työaika liikuntaan. Muutenkin työehtosopimusta on muokattu vastaamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä. Henkilöstöstrategian päivitys on aloitettu lokakuussa ja se saatettiin päätökseen joulukuussa.

III	Laadukkaan johtamisen liitto	Laadukkaaseen johtamiseen koulutetaan ja kiinnitetään huomiota jokaisella tasolla.	Toimijoiden ja toimihenkilöiden itsensäjohtamisen taitoja vahvistetaan koulutuksilla. Toiminnanohjausta ja projektinhallintaa kehitetään kokeilemalla ja ottamalla käyttöön uusia teknisiä työvälineitä. Pääsihteerin, puheenjohtajien ja liittohallituksen johtamisen taitoja kehitetään suunnitelmallisesti. Kartoitetaan mahdollisuutta toteuttaa anonyymia rekrytointia. Piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajille ja liittohallitukselle järjestetään johtamisen koulutusta. Piiri- ja jäsenjärjestöille tarjotaan ympärivuotista tukea johtamiseen. Liiton johtamisjärjestelmää kehitetään. Vahvistetaan hyvää johtamista ja rakennetaan helppoja kanavia antaa ja saada palautetta. Järjestetään työyhteisön kehittämisspäivä sekä yhteisiä koulutuksia. Tarjotaan toimihenkilöille ja liiton puheenjohtajistolle ympärivuotisesti tukea työssään. Lisätään sektorirajat ylittävää yhteistyötä ja huolehditaan työyhteisön sisäisestä tiedonkulusta. Perehdytetään uudet työyhteisön jäsenet huolellisesti ja systemaattisesti. Kehitetään perehdytys- ja sijaistamiskäytänteitä. Päivitetään liiton periaateohjelma vuosille 2022-2025.	Keväällä keskustelimme Sakki ry:n kanssa yhteisestä liittohallitusten johtamiskoulutuksesta. Lopulta ajatus kariutui, koska järjestöjen tarpeet osoittautuivat erilaisiksi. Tarkempi toteutus tästä jäi kesken.
				Monday projektinhallintatyökalu otettiin käyttöön alkuvuodesta. Erityisesti viestinnässä käytettiin Mondaya aktiivisesti. Yhteisen työnteon välineeksi sitä ei kuitenkaan toistaiseksi olla saatu, koska toistaiseksi ihmisillä on hyvin erilaiset tavat tehdä töitä ja myös toimenkuvat ovat erilaiset. Toiminnan kuormittavuuden arviointi otetaan huomioon, kun tehdään seuraavan vuoden asiakirjoja. Toimintasuunnitelman toteutussuunnitelmaan on tänä vuonna lisätty vahvempi arviointi.
				Liittohallitus päivitti alkuvuodesta liiton johtosäännön ja se saatiin ajantasaiseksi. Sama työ tehdään joulukuussa, kun uusi liittohallitus aloittaa tehtävässään.
				Palautelomaketta oltiin tekemässä, mutta se herätti jonkin verran vastustusta, joten siitä luovuttiin. Johtamisesta kuitenkin kerätään palautetta ja siihen tehdään erillinen anonyymilomake ongelmakohtien löytämiseksi. Toiminnansuunnittelupäivissä pidettiin palautteenantotyöpaja, jossa Samokin toiminnanjohtaja oli fasilitoimassa työskentelyä. Työpaja sai paljon hyvää palautetta.
				Toimistopalloja on järjestetty 5 kpl kevään aikana, joissa on ideoitu paljon erilaisia yhteisiä asioita. Konsepti on toiminut hyvin ja leikannut hyvin liiton toimintaa. Jopa etäaikana tähän on saatu hyvin osallistujia. Tarkoituksena on pitää 5kpl toimistopalloja myös syksyn aikana. Toimistopalloja on järjestetty syksyllä kaksi kappaletta.
				Vuoden aikana henkilöstövaihdoksia on ollut melko paljon, mikä on tarkoittanut muutoksia toimistolla ja työtehtävissä. Jokaista työntekijää on kuitenkin ohjeistettu tekemään mahdollisimman kattava perehdytysdokumentti seuraajalleen. Nyt liitossa alkaa olemaan aika hyvät testamentit lähes jokaisesta toimen kuvasta.
				Henkilöstön jokaiselle jäsenelle on järjestetty kehityskeskustelut tammikuussa, joissa keskusteltiin odotuksista, tavoitteista ja toiveista tulevaan vuoteen. Lisäksi joka kuukausi on pidetty tsekki-keskustelut, joissa ollaan seurattu tavoitteiden edistymistä sekä keskusteltu työn esteistä. Puheenjohtajistolle on järjestetty vuoden alussa henkilökohtaisen kehityskeskustelut, joissa käytiin heidän kanssaan ajatuksia läpi, mitä odotuksia, toiveita ja tavoitteita heillä on tulevalle vuodelle. Pääsihteerin vaihdoksen myötä jokaiselle toimihenkilölle järjestetään kehitys/tavoitekeskustelut. Tämä parantaa toimiston vuorovaikutusta. Toiset kehityskeskustelut puheenjohtajiston jäsenille jäi järjestämättä.

				Periaateohjelmaa on työstetty maaliskuusta alkaen ja sen työstöstä ovat vastuussa Tua, Emmiina ja Roosa. Työstö ja asiakirjan muutostarpeet on rakennettu niiden asioiden varaan, jotka ovat nousseet esiin toimareille, toimijoille ja kaikille lukiolaisille suunnatuissa kyselyissä. Lisäksi näkökulmia on kartoitettu myös esimerkiksi Kevätpäivillä. Työstö on ollut suunnitelmallista ja aikataulutettua. Periaateohjelma tuli valmiiksi elokuussa, jonka jälkeen se kävi kommentteilla Syyspäivillä ja piiritoimikunnalla. Liittohallitus hyväksyi periaateohjelman liittokokousta varten syyskuussa. Edistetään vahvemmin perinnönsiirron ja perehdytyksen yhteydessä. Tehdään koulutusta puheenjohtajistolle ja liittohallitukselle. Pääsihteerille olisi hyvä luoda oma koulutussuunnitelma Johtamisen kehittämiseksi ollaan luomassa palautekanavaa, jonka kautta kehittämiskohteet tulevat paremmin esiin.
--	--	--	--	---

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Strateginen painopiste	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Toiminnanohjaus, toiminnan suunnittelu ja seuranta	Toiminnan suunnittelu on kaikille selkeää. Toiminnan suunnittelu on lukiolaisten näköistä.	Lukiolaiset johtavat toiminnan suunnittelua.	Toiminnansuunnitteluun ei ole luotu erillistä aikataulua, mutta yhteiset deadlinet ja päivitysajankohdat on sovittu.
			Toimihenkilöiden asiantuntemusta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.	Kolmet toiminnansuunnittelupäivät on järjestetty.
			Järjestetään toiminnansuunnittelupäivät yhdessä liittohallituksen ja toimihenkilöiden kanssa.	Asiakirjat on valmisteltu liittokokoukselle liittohallituksen toimesta.
			Pilkotaan toimintasuunnitelma konkreettisemmaksi toteutussuunnitelmaksi.	Erillistä kyselyä ei ole tehty, mutta toimijat ovat voineet antaa palautetta ja jakaa ajatuksiaan anonyymissa palautelomakkeessa, joka on ollut auki koko vuoden.
			Toimijoita osallistetaan toiminnansuunnitteluun.	Strategia on huomioitu toiminnansuunnittelussa ja esimerkiksi asiakirjatyöstössä.
				Lukiolaiskyselyn tuloksia on käyty läpi alkuvuodesta ja niiden pohjalta ollaan kehitetty toimintaa.

2	Talouden suunnittelu ja huolellinen hoitaminen	Taloudenpidon käytänteet ovat selkeät kaikille toimijoille. Liiton taloudenpito on suunniteltua ja muutoksiin reagoidaan ajoissa.	Perehdytetään liittohallitus, uudet toimihenkilöt sekä piirihallitukset huolellisen taloudenpidon ja hyvän hallinnon periaatteisiin sekä tarvittavien työkalujen käyttöön. Laaditaan talousarvio ja täsmentävä reaalityalousarvio. Reaalityalousarviossa toimintaa sopeutetaan tarpeen mukaan, ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti. Raportoidaan säännöllisesti taloudesta liittohallitukselle ja toimihenkilöille.	Piireille on järjestetty talousperehdytystä vuoden alussa. Lisäksi piiri- ja jäsenjärjestöjä on koulutettu talouden seurannasta ja talousarvion työstöstä läpi vuoden.
				Alkuvuodesta liittohallitukselle järjestettiin laajaperehdytys liiton taloudesta vuoden alussa. Alkuvuodesta liittohallitus käsitteli ja hyväksyi tarkennetun reaalityalousarvion ja siinä määritellyn alijäämän tason. Jokaisessa liittohallituksen kokouksessa pääsihteeri on esitellyt liiton taloudellista tilannetta sekä tehnyt neljännes vuosittain raportin liiton kulujen ja tuottojen toteumasta. Liittohallituksen ryhmytymismökkeilyssä 7-9.6.2021 järjestettiin liittohallituksen ensimmäinen osallistaminen talousarviotyöskentelyyn. Liittohallitus pääsi asettamaan raamit vuoden 2022 talousarviotyölle.
				Uusille toimihenkilöille sekä puheenjohtajistolle on perehdytetty eTaskun sekä Netvisorin käyttö. Talousperehdytystä päivitettiin kevään aikana samalla, kun perehdytysohjelmaa muokattiin. Toimihenkilöt ovat vastanneet omista kustannuspaikoistaan ja niiden seurannasta. Seurantaan on perehdytetty jokaista toimihenkilöä. Pääsihteeri on vastannut kokonaistalouden seurannasta, talousarvion sekä reaalityalousarvion laadinnasta. Lisäksi pääsihteeri on hoitanut edellisvuoden tilinpäätösprosessin liitossa, säätiössä ja Opiskelija-Holding Oy:ssä. Pääsihteeri on raportoinut talouden kehittymisestä toimihenkilöille aina liittohallituksen kokousten jälkeen. Jäsenmaksujen kehittymistä on seurattu vuoden aikana aktiivisesti. Jäsen maksut ovat jääneet edellisvuodesta n. 10% ja uusia jäseniä on tullut reilu 2000 vähemmän kuin aikaisempina vuosina.
3	Kestävä kehitys	Liiton toiminta on kestävä kehityksen periaatteiden mukaista.	Toteutetaan liiton kestävä kehityksen suunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista.	Kestävä kehityksen suunnitelma on päivitetty ja se hyväksytään liittokokouksessa. Päivityksen yhteydessä on arvioitu toiminnan toteutusta.
4	Yhdenvertaisuuden edistäminen	Yhdenvertaisuus on huomioitu kaikessa liiton toiminnassa.	Toteutetaan liiton yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista.	Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutussuunnitelma päivitettiin alkuvuodesta ja sen avulla jaettiin myös vastuut eri toimenpiteille. Toteutussuunnitelmaa päivitettiin alkusyksyllä osavuositoimintakertomuksen työstön yhteydessä. Reilujen vaalien periaatteiden työstäminen on aloitettu kesällä. Reilujen vaalien periaatteet on laadittu.
				Liittohallituksen vaihto järjestetään uudelle liittohallitukselle joulukuussa.

5	Liittohallitustyöskentely	Liittohallituksella on valmiudet ja osaaminen liiton johtamiseen. Liittohallituksen ja toimihenkilöiden yhteistyö on sujuvaa ja tuloksellista. Liittohallituksen työskentely on läpinäkyvää.	Liittohallitus perehdytetään kautensa alussa ja hallitukselle järjestetään ympärivuotisesti koulutusta tehtävien hoitamisen tueksi. Liiton johtotehtäviin hakeutuville tarjotaan perehdytystä hakemastaan tehtävästä. Vahvistetaan mahdollisuuksia liittohallituksen ja toimihenkilöiden vuorovaikutukselle. Toteutetaan liittohallituksen itsearviointi kaksi kertaa vuodessa ja kehitetään toimintaa palautteen perusteella. Rakennetaan toimivat viestinnän ja yhteistyön rakenteet liittohallituksen ja toimiston välille. Liittohallituksen toiminnasta ja päätöksistä viestitään aktiivisesti lukijalaisille ja lukijalaistoimijoille. Kehitetään perinnönsiirtoa ja perehdytystä piirikummityön, jaosten ja toimikuntien johtamisen osalta. Kehitetään vertaistukiryhmätoimintaa ja -johtamista.	Liittohallituksen vaihto järjestetään uudelle liittohallitukselle joulukuussa.
				Liittohallitus on saanut perehdytystä ajankohtaisista aiheista, kuten talouden suurista linjoista ja henkilöstöstrategiasta ympärivuotisesti.
				Syyspäivillä on informoitu toimijoita liiton johtotehtävistä ja niihin hakemisesta. Korpikella järjestettiin koulutusta eri pesteistä. Palaute koulutuksista oli hyvää.
				Kanava on luotu.
				Kaikilla kolmilla toiminnansuunnittelupäivillä on panostettu yhteiseen rennompaan tekemiseen ja ryhmäytymiseen. Toimihenkilöiden ja liittohallituksen yhteistyö on toiminut hyvin.
				Liittohallitukselle on järjestetty aloituskeskustelut ja yksi palautuskeskustelu. Toimintaa on kehitetty näiden keskustelujen perusteella.
				Liittohallitus on hyödyntänyt erilaisia kanavia aktiivisesti viestiessään omasta toiminnastaan ja päätöksistään. Kaikista kokouksista on tehty kokoustiedotteet, jotka on myös julkaistu Instagramissa, Telegramissa ja Facebookissa.
				Perehdytys ensi vuoden liittohallitukselle pohditaan yhdessä loppuvuodesta.
6	Toimiston ylläpito ja muut tukipalvelut	Työympäristö on toimiva ja viihtyisä. Työnteko on sujuvaa ja aika käytetään oikeisiin asioihin.	Jokaiselle toimihenkilölle hankitaan työn tekemiseen tarvittavat välineet. Mitataan työssä viihtymistä tasaisesti ja tehdään toimenpidelistaus työympäristön kehittämistarpeista. Työssä ja työympäristössä viihtymisestä raportoidaan liittohallitukselle. Järjestetään toimiston yhteinen siivous- ja arkistointipäivä kaksi kertaa vuodessa.	Työvälinetarpeita on kartoitettu kaksi vuonna 2021. Tarpeista osa on täytetty tekemällä työvälineiden uudelleenjakoa toimiston sisäisesti. Välineitä on myös ostettu jonkin verran. Seisomapeiteitä kotitoimistoille ei ole hankittu.
				Työsuojeluvaltuutetut toteuttivat työssä viihtymiskyselyn vuoden alussa, jossa kartoitettiin toimihenkilöiden viihtyvyyttä ja työoloja. Tulokset olivat hyviä, joskin kehittämiskohteitakin löytyi. Tuloksista tehtiin toimenpiteitä työolojen kehittämiseksi. Lisäksi tulokset raportoitiin liittohallituksen kokouksessa.
				Toukokuussa järjestettiin yksi Driven arkistointi- ja siivouspäivä. Joulukuussa myös tarkoitus järjestää toinen, jolloin voidaan arkistoida ja siivota vuoden 2021 asiat. Siivouspäivä toteutettiin joulukuussa.

7	Toiminnan rahoitus	Liiton rahoituspohja on monipuolinen.	Haetaan rahoitusta uusiin hankkeisiin ja ydintoiminnan sivuhaaroihin eri ministeriöiltä, säätiöiltä tai muilta kumppaneilta. Varmistetaan, että julkinen avustus kasvaa tai säilyy samalla tasolla. Kartoitetaan rahoituspohjan laajentamisen mahdollisuuksia uusien yhteistyökumppanien avulla.	Rahoitushakemus tehtiin vuoden alussa ja se lähetettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi myös Työ- ja elinkeinoministeriöön. TEMiltä tuli päätös olla rahoittamatta projektia, mutta OKM päätti rahoittaa hanketta. Lukiolaisbarometrin suunnittelu alkoi syksyllä 2021. Lukiolaisbarometrin tuloksia saadaan kevään 2022 aikana.
				Päätettiin olla hakematta jatkorahoitusta työelämähankkeelle.
				Hanke (mentorointiohjelma) on ideoitu osallistaen toimihenkilöitä ja liittohallitusta. Rahoitushakemuksen teko on aloitettu ja potentiaalisia yhteistyökumppaneita on tavattu jo suunnitteluvaiheessa. Mentorointihankkeesta on laitettu hankehakemus OKMlle.
				Valtionapu vuodelta 2020 selvitetään kevään aikana ministeriölle. Selvityksen tekemiseen osallistettiin laajasti toimistoa, mikä helpotti pääsihteerin työtä merkittävästi. Valtionapu haettiin syyskuussa 2021.
8	Tiedonhallinta ja tietosuojat	Liiton tiedonhallinta- ja tietosuojat asiat hoidetaan asianmukaisesti.	Perehdytetään toimihenkilöt tietosuojaikäytänteistä. Nimetään virallinen tietosuojayhteyshenkilö. Tehdään tiedonhallinnasta työntekoa tukevaa. Laaditaan selkeät ohjeistukset tiedostojen hallintaan ja tallentamiseen. Piiri- ja jäsenjärjestöt perehdytetään tietosuojaikäytänteisiin.	Uudet työntekijät on perehdytetty tietosuoja-asioista. Tietosuojaosaamista on tarkasteltu kun siirryttiin käyttämään driven jaettuja tiedostoja.
				On aloitettu koostamaan yhteisiä käytänteitä tiedostojen nimeämiseen sekä arkistointiin. Ohjeistus ei kuitenkaan ole vielä valmistunut. Tullaan järjestämään Driven siisvospäivä, jolloin tarkoituksena siivota ylimääräisiä tiedostoja pois ja arkistoida tärkeitä muttei aktiiviesä käytössä olevia tiedostoja. Ostettiin Gappsilta (Driven tarjoaja) konsultointipalvelu Shared Driven käyttöönnottoon, mikä helpottaa tiedostojen hallintaa. Ohjeistukset ovat vielä kesken.
				Tietosuoja-asioita on perehdytetty Kevätpäivillä piirien puheenjohtajistoille ja hallintovastaaville.
				Viestintää on tapahtunut tasaisesti ja viesteihin on vastattu jouhevasti
				Sisäisen viestinnän ohjeistuksia on päivitetty tarpeen mukaan. Toimiston työntekijät ja liittohallituksen jäsenet ovat noudattaneet yhteisiä pelisääntöjä. Myös piiritoimikunta on sopinut yhteisistä viestintäkäytännöistä vuoden alussa.
				Uudet toimihenkilöt ja luottamusjohto ovat saaneet perehdytyksen sisäisestä viestinnästä.

9	Sisäinen viestintä	Viesti kulkee keskustoimiston, liittohallituksen ja toimijoiden välillä jouhevasti. Asioista viestitään ajankohtaisesti ja avoimesti.	Toimiston ja liittohallituksen sisäisen viestinnän kanavana käytetään Slackia ja sähköpostia.	Kaikilla on yhteinen käsitys sisäisen viestinnän käytänteistä ja rooleista siinä muodossa kun ne tällä hetkellä on.
			Luodaan Slackin, sähköpostin ja kalenterin käyttöön ohjeistukset, joita noudatetaan toimistolla ja liittohallituksessa.	Liiton ja toimijoiden välistä viestintää tehdään tällä hetkellä Whatsappissa, Instagramissa, Telegramissa, Facebookissa ja sähköpostitse. Viestintä on siis hyvin monikanavaista. Harkinnassa on ollut Tiktokin tai Discordin käyttöönotto, mutta näiden suhteen ei olla edetty.
			Selkeytetään sisäisen viestinnän käytänteitä ja rooleja. Liiton ja toimijoiden välistä sisäistä viestintää kehitetään, ja sille etsitään uusia kanavia. Liittohallitus, piiritoimikunta, toimihenkilöt ja toimijat perehdytetään sisäisen viestinnän käytänteisiin. Vertaistukiryhmien sisäiseen viestintään tehdään selkeät ohjeistukset.	Sekä liiton että toimijoiden kannalta on pääosin selkeää, missä kanavassa viestiä tulee. Näistä ei kuitenkaan ole tehty mitään erillistä ohjeistusta. Erillistä ohjeistusta ei ole tehty, mutta liittohallituslaiset on koulutettu vertaistukiryhmien vetämiseen ja niiden johtamiseen. Vertaistukiryhmien toiminnasta on myös viestitty liittohallituksen sisällä kokouksissa niin, että jokainen liittohallituslainen on kärryllä siitä, mitä tapahtuu.
10	Henkilöstöhallinto	Henkilöstö on motivoitunutta ja henkilöstöhallinto on hoidettu hyvin.	Rekrytoinnit hoidetaan huolellisesti ja hakijoita kohdellaan tasavertaisesti.	Alkuvuodesta rekrytointeja oli melko paljon, kun viestintäsuunnittelija ja markkinointisuunnittelija siirtyivät uusiin tehtäviin. Lisäksi toimistolle palkattiin uuteen toimenkuvaan mediamyyjä sekä uusi Impron päätoimittaja. Tämän lisäksi rekrytoitiin uusi pääsihteeri, koulutuspoliittinen asiantuntija sekä siviilipalveluselushenkilö. Vuoden lopussa aloitettiin hankepäällikön rekrytointi mentorointihankkeeseen Rekrytoinnit järjestettiin avoimina rekrytointeina ja niihin saatiin mukavasti hakijoita.
			Uusien toimihenkilöiden perehdytykseen on selkeät ja yhdenmukaiset käytännöt.	Toimihenkilöiden perehdytysohjelma on päivitetty toimihenkilöitä osallistaen. Uutta perehdytysohjelmaa on osittain toteutettu markkinointisuunnittelijan, päätoimittajan, mediamyyjän ja pääsihteerin perehdytyksissä. Perehdytysdioja on siirretty yhteiseen perehdytysesitykset-kansioon.
			Toimihenkilöiden toimenkuvia päivitetään tarpeen mukaan.	Toimihenkilöiden toimenkuvia on päivitetty erityisesti, kun uusi mediamyyjä aloitti tehtävässään. Tarkoituksena on osana syksyn kehityskeskusteluja pohtia tarpeita tarkentaa toimenkuvia.
			Tarjotaan toimihenkilöiden hyvinvointia ja yhteishenkeä tukevia työsuhte-etuja.	Henkilöstön etuja on päivitetty tilanteen mukaan, esimerkiksi lounasedun on saanut valita rahana koronatilanteesta johtuen. Uuden työehtosopimuksen osana otetaan käyttöön hyvinvointietu.
			Toimihenkilöille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja kouluttautua tehtävässään.	Toimihenkilöille on tarjottu kiinnostavia koulutuksia ja markkinoitu koulutusetua. Tämä on osana kärkihanketta.

YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2020-2022

TAPAHTUMAT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019):

Liitto järjestää vuosittain 11 suurempaa koulutustapahtumaa, joille ovat tervetulleita kaikki lukiolaiset. Esteettömyyden huomioimisessa näissä tapahtumissa on parannettavaa. Tapahtumat ovat itsessään edullisia, mutta majoitus kustantaa muutamista kympeistä reiluun sataan euroon.

Tapahtumapaikoista päätettäessä on huomioitu aikaisempien vuosien paikkakunnat ja tätä kautta maantieteellinen kattavuus vuosien saatossa. Jokaisen mukavuuden ja turvallisuuden takaamiseksi kaikki tapahtumat ovat alkoholittomia. Tapahtumapalautteet otetaan huomioon seuraavaa tapahtumaa järjestettäessä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Jokainen lukiolainen kokee olevansa tervetullut liiton tapahtumiin.	Liitto kannustaa jäsenistöään toimimaan tasavertaisesti kaikkia kohtaan.	Liitto on luonut toimijoiden käyttöön yhdenvertaisuuden muistilistan tapahtumiin. Päivityksen yhteydessä kesällä 2020 pyritty aiempaa paremmin huomioimaan erilaisia esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyviä aiheita. Yhdenvertaisuudesta on myös koulutettu tapahtumilla. Kesällä 2020 luotu liitolle turvallisemman tilan periaatteet, jotka jaetaan osallistujille ilmoittautumisen yhteydessä ja käydään läpi tapahtumien alussa. Lisätty ilmoittautumislomakkeisiin kohta, että hyväksyykö em. ohjeet.	Jatketaan yhdenvertaisuuden muistilistan ja turvallisemman tilan periaatteiden hyödyntämistä. Päivitetään periaatteet keväällä. Kannustetaan myös piirejä hyödyntämään näitä.
2	Osallistujat voivat ilmaista itseään, esimerkiksi sukupuoli-identiteettiään haluamallaan tavalla ilman pelkoa syrjityksi tulemisesta.	Kaikissa tapahtumajärjestelyissä otetaan huomioon ihmisten moninaisuus ja jokaisen itsemäärittelyoikeus.	Tapahtumille järjestetään unisex-vessat, ilmoittautumisessa ei kysytä sukupuolta tai osallistujien sukupuolia ei tilastoida.	Tapahtumille järjestetty mahdollisuuksien mukaan unisex-vessat. Jos kaikkia vessoja ei ole mahdollista muuttaa unisex-vessoiksi, on järjestetty naisten, miesten ja kaikkien sukupuolten vessat. Ilmoittautumisessa ei kysytä sukupuolta eikä tapahtumilla tilastoida sukupuolta. Tapahtumien yhteydessä viestitään liiton turvallisemman tilan periaatteista.
3	Osallistuminen liiton tapahtumiin on mahdollista lukiolaisen mistään ominaisuuksista tai lähtökohdista riippumatta.	Tarkastellaan mahdollisuutta saada tapahtuma alennettuun hintaan toimijan taustan huomioiden.	Kannustetaan piirejä ja kouluja tukemaan osallistujien kustannuksia resurssien puitteissa. Selvitetään meidän mahdollisuutta toimia asian tiimoilta vuonna 2021.	Kannustetaan piirejä ja kouluja kustantamaan tapahtumamaksuja.
		Tapahtumia järjestetään maantieteellisesti kattavasti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä.	Tapahtumia järjestetään maantieteellisesti kattavasti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä.	Tapahtumia järjestetään maantieteellisesti kattavasti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä.
		Tapahtumapaikkakuntia suunniteltaessa valitaan paikkakunnat tapahtuman kokoon ja luonteeseen sopiviksi.	Tapahtumapaikkakuntia suunniteltaessa valitaan paikkakunnat tapahtuman kokoon ja luonteeseen sopiviksi.	Tapahtumapaikkakuntia suunniteltaessa valitaan paikkakunnat tapahtuman kokoon ja luonteeseen sopiviksi.
		Selvitetään mahdollisuutta antaa tapahtumastipendejä niitä eniten tarvitseville, jotta mahdollisimman moni voisi osallistua liiton tapahtumiin taloudellisesta tilanteesta riippumatta.	Asiaa on selvitetty, mutta selvitystyö jatkuu. Lukiolaissäätiö ei lähtenyt tukemaan asian edistämistä, joten täytyy selvittää muita mahdollisuuksia.	Olemme kokeilleet maksutonta tapahtumaa Syyspäivillä ja Watreilla. Osallistuja on saanut hakea tapahtuman maksuttomuutta ja se on myönnetty hakemuksen mukaan.

4	Liiton tapahtumat ovat esteettömiä.	Tapahtumapaikoista ja tapahtuman sisällöstä päätettäessä otetaan huomioon esteettömyys.	Periaatetta noudatetaan jo parhaan mukaan. Lisäksi ilmoittautumisessa selvitetään osallistujien muut erityistarpeet, jotta ne voidaan huomioida tapahtuman esteettömyysjärjestelyissä.	Esteettömyys selvitetään koulutus- ja majoitustiloja kartoittaessa. Ilmoittautumisen yhteydessä kysytään osallistujien erityistarpeista, jotta ne voidaan huomioida tapahtuman järjestelyissä.
		Tapahtumapaikkojen esteettömyydestä tiedotetaan tapahtumaviestinnässä.	Tapahtumapaikkojen esteettömyydestä tiedotetaan tapahtumaviestinnässä (esim. pyörätuoliliuska, äänentoisto, induktiosilmukka jne.) ja kannustetaan osallistujia kertomaan järjestäjille erityistarpeistaan.	Tapahtumapaikkojen esteettömyydestä tiedotetaan tapahtumaviestinnässä ja kannustetaan osallistujia kertomaan järjestäjille erityistarpeistaan.
		Nimetään henkilöt, joihin voi olla yhteydessä esteettömyysasioista ja kerrotaan heistä osallistujille.	Tapahtuman päävastuuhenkilöön voi olla yhteydessä esteettömyysasioista, ja hänestä/heistä kerrotaan osallistujille.	Tapahtumalle nimetään vastuuhenkilö johon voi olla yhteydessä esteettömyysasioista. Tästä viestitään osallistujille.
		Laitetaan tapahtumailmoittautumislomakkeisiin kohta, jossa voi ilmoittaa tarvitsemistaan erityisjärjestelyistä.	Tapahtumailmoittautumislomakkeisiin on lisätty kohta, jossa voi ilmoittaa tarvitsemistaan erityisjärjestelyistä.	Tapahtumailmoittautumisen yhteydessä on kohta, jossa osallistuja voi ilmoittaa tarvitsemistaan erityisjärjestelyistä.
		Liitto takaa tarvittaessa henkilökohtaiselle avustajalle ilmaisen osallistumisen tapahtumalle.	Liitto takaa tarvittaessa henkilökohtaiselle avustajalle ilmaisen osallistumisen tapahtumalle.	Liitto takaa tarvittaessa henkilökohtaiselle avustajalle ilmaisen osallistumisen tapahtumalle. Tapahtuman vastuuhenkilöt ovat yhteydessä avustajan omaavaan osallistujaan ilmoittautumisten päätyttyä.
		Yhdenvertaisuuden toteutuminen piirin tapahtumissa on yksi tulostavoitepalautusten saamisen kriteeri.	Selvitetään, miten voitaisiin paremmin huomioida tai toteuttaa, jotta yhdenvertaisuuden toteutuminen piirin tapahtumissa olisi yksi tulostavoitepalautusten saamisen kriteeri.	Kysytään yhdenvertaisuudesta otokeissa. Pohditaan yhdenvertaisuutta jäsenmaksupalautusten kriteerinä.
		Luodaan liiton ja piirien sekä jäsenjärjestöjen käyttöön yhdenvertaisuus-checklist, josta tapahtuman järjestäjä voi tarkistaa, että yhdenvertaisuusasiat on otettu huomioon.	Päivitetty kesällä 2020. Otetaan piireille ja jäsenjärjestöille käyttöön viimeistään vuodelle 2021.	Otetaan muistilistat käyttöön piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnassa. Päivitetään tarpeen mukaan.
		Luodaan yhdenvertaisuus-checklististä lomake, jonka piirit ja jäsenjärjestöt täyttävät tapahtuman jälkeen.	Luodaan yhdenvertaisuus-checklististä lomake, jonka piirit ja jäsenjärjestöt täyttävät tapahtuman jälkeen - viimeistään 2021	Luodaan yhdenvertaisuus-checklististä lomake, jonka piirit ja jäsenjärjestöt täyttävät tapahtuman jälkeen - viimeistään 2021 syksyllä.
5	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista tapahtuman osallistujia tietää, kenelle voi siitä kertoa, myös anonymisti, ja tilanteeseen puututaan.	Nimetään jokaiselle tapahtumalle häirintäyhdyshenkilöt, joihin tapahtuman osallistajat voivat olla tarpeen tullen yhteydessä ja kerrotaan heistä osallistujille.	Nimetään jokaiselle tapahtumalle häirintäyhdyshenkilöt, joihin tapahtuman osallistajat voivat olla tarpeen tullen yhteydessä ja kerrotaan heistä osallistujille. Häirintäyhdyshenkilöt koulutetaan tehtäviinsä joka vuosi.	Jokaisessa valtakunnallisessa tapahtumassa on häirintäyhdyshenkilöt, jotka ovat pääsääntöisesti liittohallituksen sisältä koko vuodeksi valitut henkilöt. Liittokokouksessa liiton työntekijöistä valitaan yhdenvertaisuustarkkailijat, jotka toimivat myös häirintäyhdyshenkilöinä. Liittohallituksen ja toimiston häirintäyhdyshenkilöt ovat saaneet koulutuksen tehtävänsä Allianssin Jäsenjärjestöpäivässä.
		Tapahtumien palautelomakkeet voi halutessaan antaa täysin anonymiina.	Tapahtumien palautelomakkeet voi halutessaan antaa täysin anonymiina.	Tapahtumien palautelomakkeet voi halutessaan antaa täysin anonymiina.

VAALIT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019):

Liiton vaalikulttuuri on kehittynyt viime vuosina hyvään suuntaan. Vaaleille on viime vuosina nimetty joka syksy yhdenvertaisuustarkkailijat, joihin voi ottaa yhteyttä vaaleihin liittyvissä rikkomuksissa.

Varsinkin keskusliiton luottamushenkilöiden sukupuolijakauma kautta liiton historian on ollut erittäin epätasainen. Liiton 34-vuotisessa historiassa 33 puheenjohtajasta vain 7 on ollut naisia, ja liittohallitusten kokoonpainot kautta aikain ovat olleet muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta miesvaltaisia. Liiton historiassa ei ole yhtäkään vain naisista koostuvaa puheenjohtajistoa. Piiritoiminnassa ja piirien johdossa sukupuolijakauma on selkeästi tasaisempi, mutta useammin naisvaltainen kuin miesvaltainen.

Keskusliiton luottamustehtäviin hakevien henkilöiden vaikuttamistaustat liitossa ovat nykyään kirjavampia kuin ennen, eli tiettyjä stereotyyppioita on onnistuttu rikkomaan.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Jokainen liiton jäsen kokee, että hän voi tavoitella luottamustehtäviä asettumalla ehdolle vaaleissa taustastaan riippumatta.	Toimijoita kannustetaan asettumaan ehdolle vaaleissa mistään henkilökohtaisista ominaisuuksista tai järjestöhistoriastaan riippumatta.	Toimenpide on jo käytössä, ja tätä tuodaan esille ehdolle asettumista koskevissa "mainoksissa" ja ohjeistuksissa. Asiasta kysytään aktiivikyselyssä. Ehdokkaille toteutetaan liittokokouksen jälkeen yhdenvertaisuutta koskeva kysely.	Pidettiin Syyspäivillä setti vaaleista, jossa kannustettiin kaikkia lähtemään ehdolle. Kannustettiin kaikkia toimijoita lähtemään Korpikelaalle.
2	Vaalikulttuuri on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen ja mahdollistaa jokaisen halukkaan ehdokkuuden.	Yhdenvertaisuustarkkailijat seuraavat tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja hyvien tapojen toteutumista vaalisyksynä niin liiton kuin piirien vaaleissa ja heille voi ilmoittaa rikkomuksista.	Ennen liittokokousta 2020 tehdään suunnitelma, miten toteutetaan systemaattisesti.	Ennen liittokokousta ja vaalikuukautta suunnitellaan yhdenvertaisuustarkkailijoiden kesken toteutusta. Luodaan anonymi palautelomake ehdokkaille vaalien ajaksi sekä tuodaan yhdenvertaisuustarkkailijat tutuiksi heille. Liittokokouksen jälkeen kerätään ehdokkailta anonymisti palautetta koko syksystä. Palaute käsitellään myös väistyvän ja uuden puheenjohtajiston kesken. Laajennetaan yhdenvertaisuustarkkailijoiden työnsarkaa myös piirikokouksia edeltävälle ajalle.
3	Ehdokkuus ei vaadi kohtuuttomasti rahallista tai ajallista panostusta.	Vaalikampanjointi on vapaata niissä rajoissa joissa ehdokas ei omalla kampanjoinnillaan loukkaa toisen vapautta kampanjoita.	Huomioidaan ohjeistuksissa.	Pidettiin Syyspäivillä setti vaaleista, jossa kerrottiin, miten vaalit toimivat tässä järjestössä.
		Tarjotaan liiton tai piirien johtotehtäviin hakeville maksuton koulutustapahtuma.	Järjestetään Korpikela. Tapahtumasta ei peritä maksua. 2020 järjestettiin koronatilanteen vuoksi etätapahtuma.	Järjestetään Korpikela lokakuun alussa Siilinjärvellä. Tapahtumasta ei peritä maksua.
		Liitto tukee liiton johtotehtäviin hakevia keskeisiin vaalipaneelisiin ja -tilaisuuksiin osallistumisen kustannuksissa.	Asiasta on käyty keskustelua, miten tämä olisi mahdollista. Lisäksi tuetaan mahdollisuutta järjestää etätapaamisia luottamustehtäviin hakeville.	Pyritään lisäämään etänä tapahtuvia vaalitilaisuuksia. Talousarviossa on huomioitu mahdolliset tuet, joita ehdokkaat voivat hakea. Lisäksi Korpikela-tapahtuma on maksuton kaikille osallistujille.

4	Demokratia toteutuu täysin henkilöverinnoissa.	Henkilöverinnoat suoritetaan aina äänestyskäsillä, kun ehdokkaita on enemmän kuin valittavia henkilöitä.	Toteutuu jo.	Pidetään huoli, että toteutuu jatkossakin puhumalla asiasta ääneen.
		Henkilöverinnoissa ei käytetä vaalivaliokuntaa tai muuten neuvotella vaalin tulosta.	Toteutuu jo.	Pidetään huoli, että toteutuu jatkossakin puhumalla asiasta ääneen. Pidetään huoli, että väärinkäytöksistä on helppo puhua ja ilmoittaa.
		Liitossa ei hyväksytäkään minkään asteista ryhmäkuria, joka ilmenee esimerkiksi piirijärjestöjen tai opiskelijakuntien äänestyskäytännöissä tai puoluepoliittisena järjestäytymisenä.	Toteutuu jo, mutta hyvä seurata vuosittain. Yhdenvertaisuustarkkailijat ovat aktiivisia liittokokouksen aikana ja heille voi ilmoittaa ilmenneistä epäkohdista.	Luodaan yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta reilujen vaalien periaatteet. Periaatteiden valmistelu aloitettiin kesällä.
		Liittohallitus sekä piirien puheenjohtajistot eivät ota kantaa piirien henkilöverintoihin.	Syksyisin muistutetaan ja käydään läpi pelisääntöjä. Käytännöt sovitettava PTMK:n ja liittohallituksen osalta reagoinnissa.	Syksyisin muistutetaan ja käydään läpi pelisääntöjä. Käytännöt sovitettava PTMK:n ja liittohallituksen osalta reagoinnissa.
		Liittohallitus ei ota kantaa liittohallitusvaaliin.	Syksyisin muistutetaan ja käydään läpi pelisääntöjä. Liittohallitus ei ota kantaa liittohallitusehdokkaisiin, ja pyrkii tsemppaamaan ihan jokaista ehdokasta tasapuolisesti. Mietitään tulevaisuudessa tarkemmin, miten käytäntöä toteutetaan.	Käydään liittohallituksen kanssa läpi pelisääntöjä. Liittohallitus ei ota kantaa liittohallitusehdokkaisiin, ja pyrkii tsemppaamaan ihan jokaista ehdokasta tasapuolisesti.
		Toimihenkilöt ja istuva puheenjohtajisto eivät ota henkilöverintoihin kantaa.	Tämä toteutuu jo. Syksyisin muistutetaan ja käydään läpi pelisääntöjä. Toimihenkilöt ja puheenjohtajisto eivät reagoi keidenkään ehdokkaiden vaalipostauksiin somessa, ja tästä tiedotetaan myös ehdokkaita ja tukijoita.	Käydään syksyllä läpi toimiston kanssa pelisääntöjen henkilöverintojen osalta.

VIESTINTÄ

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019):

Liiton nettisivujen ja muun viestintämateriaalin helppolukuisuutta on tarkasteltu ja sen pohjalta on ryhdytty toimiin. Kieliversiot ovat tarjolla suomen lisäksi myös englanniksi, ruotsiksi sekä pohjoissaameksi.

Liitolla on useita kuvapankkeja, joista viimeisimmät on kuvattu vuosina 2017 ja 2019. Kuvapankit ilmentävät lukiolaisten moninaisuutta hyvin, mutta eivät kiittävästi. Liitossa käytettyjä käsitteitä on viime aikoina erityisesti ulkoisessa viestinnässä avattu yleiskielisiksi. Työtä on kuitenkin tehtävä erityisesti brändistrategian jalkauttamisen kanssa työntekijöille sekä liitossa toimiville yksiköille.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liiton vuorovaikutuksellisen viestintätavoitteen saavuttaminen kaikkien Suomen lukiolaisten kesken.	Edistetään lukiolaisten tietoisuutta siitä, keille tapahtumat ja toiminta ovat suunnattuja.	Tapahtumamarkkinoinnissa tarkennetaan kenelle tapahtumat erityisesti sopii. Lähtökohtaisesti tapahtumat ovat aina suunnattuja kaikille lukiolaisille. Tapahtumia kehitetään paremmin kohdeyleisölle suunnatuiksi. Kerrotaan toiminnasta kouluilla.	Tapahtumamarkkinoinnissa tarkennetaan kenelle tapahtumat erityisesti sopii, huomioidaan riittävä aikataulu kaikkien halukkaiden osallistumista tukien sekä sisällöissä ja visuaalisessa ilmeessä huomioidaan viestinnän saavutettavuuden periaatteet.
2	Liiton viestinnässä näkyä lukiolaisten moninaisuus. Lukiolaiset kokevat samaistumista viestinnän sisältöihin.	Liiton viestintä tunnistaa lukiolaisten moninaisuuden ja pyrkii ilmentämään sitä.	Visuaalisessa viestinnässä (kuvat, videot) käytetään ja näytetään monen näköisiä nuoria (esim. ihonväritään, pukeutumiseltaan ja tyyliltään).	Visuaalisessa viestinnässä (kuvat, videot) käytetään ja näytetään monen näköisiä nuoria (esim. ihonväritään, pukeutumiseltaan ja tyyliltään).

3	Liiton viestintä on esteetöntä, ja sisältö on helposti ymmärrettävää.	Kehitetään liiton nettisivujen monikielisyyttä.	Käännöksistä on käytävä keskustelua. Käännökset vaativat lisäresursseja.	Nettisivujen käännöstarvetta kartoitetaan lukiolaisilta ja käännöksiä päivitetään mahdollisuuksien mukaan yhdessä KV-jaoksen kanssa.
		Parannetaan viestinnän ja muiden materiaalien helppolukuisuutta ja esteettömyyttä, esimerkiksi tekstityksillä.	Lisätään kaikkiin uusiin julkaistaviin videoihin tekstitykset, jos se ei ole kohtuuttoman työn takana (esim. liittokokous striimitallenne on asia erikseen). Lisätään Instagram Stories -videoihin puheesta tärkeimmät pointit tekstinä. Arvioidaan digitaalisen viestinnän esteettömyyden tasoa WCAG-kriteeristön avulla ja kehitetään sitä täyttämään A- ja AA-tason kriteerit. Seurataan myös piirien viestintää ja tarvittaessa koulutetaan ja muistutetaan piiritoimijoita saavutettavuusasioista.	Kartoitetaan Lukiolaisten digitaalisen viestinnän esteettömyyden tarpeet ja tuotetaan ohjeistus niin Lukiolaisten keskuustoimiston kuin piirien käyttöön. Jatkuvassa viestinnässä huomioidaan mm. videoiden tekstitys, alt-tekstit kuville, visuaalinen saavutettavuus sekä selkeä ja ymmärrettävä kieli.
		Vältetään ulkoisessa viestinnässä lyhenteitä ja liittoslangia.	Ei käytetä lyhenteitä tai liittoslangia puheessa eikä tekstissä, kun viestitään liitosta ulospäin. Jos lyhenteen käyttäminen on välttämätöntä tai viestiä selkeyttävää, se avataan tekstin alussa. Koulutetaan ja muistutetaan tarvittaessa toimijoita. 2020 alussa koulutettu Talvipäivillä ja toimistolla.	Ei käytetä lyhenteitä tai liittoslangia puheessa eikä tekstissä, kun viestitään liitosta ulospäin. Jos lyhenteen käyttäminen on välttämätöntä tai viestiä selkeyttävää, se avataan tekstin alussa. Jatketaan toimijoiden kouluttamista ja muistuttamista tarvittaessa.

TYÖSKENTELY LIITOSSA

Yleistä nykytilanteesta (2019):

Sukupuolten välinen palkkatasa-arvo toteutuu liiton työntekijöiden keskuudessa tällä hetkellä täydellisesti. Työilmapiiri on lämmin ja kannustava, ja yleinen työhyvinvointi on hyvä. Liiton työntekijät ovat aktiivisesti mukana rakentamassa ja kehittämässä järjestökulttuuria. Liiton toimitilat eivät tällä hetkellä ole esteettömiä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liitossa työskenteleviä kohdellaan yhdenvertaisesti.	Selvitetään mahdollisuutta edistää toimitilojen esteettömyyttä.	Liiton toimisto ei ole esteetön eikä toistaiseksi ole mahdollisuutta muuttaa sitä sellaiseksi. Huomioidaan esteettömyys mahdollisissa tulevien toimitilojen kartoituksissa.	Tulevia toimitiloja ei ole kartoitettu, joten toistaiseksi tilanne ei ole muuttunut ja Lukiolaisten toimitilat eivät ole esteettömät.
		Kaikki samanlaisissa tehtävissä työskentelevät saavat sukupuolesta riippumatta samaa palkkaa.	Toteutuu.	Huolehditaan, että toteutuu myös jatkossa.
2	Työyhteisö ei ole cis- eikä heteronormatiivinen.	Tehtävänimikkeissä ei esiinny sukupuoleen viittaavia liitteitä.	Toteutuu. (Lukiolaissäätiö ei osa liittoa, mutta nimike 'asiamies' kaipasi päivytystä sopivalla hetkellä)	Lukiolaissäätiön asiamiestitteli on selvityksen alla, mutta tittelin muuttaminen ei välttämättä mahdollista, koska säätiölaissa määritellään asiamies. Muutos tehdään mahdollisesti säätiön kevätkokouksessa.
3	Työilmapiiri on hyvä ja kannustava, jossa jokainen saa olla oma itsensä. Jokainen liitolle työtä tekevä kokee olevansa osa työyhteisöä.	Suoritetaan työhyvinvointikyselyitä ja kehitetään työympäristöä ja -yhteisöä tulosten mukaisesti.	Helmikuussa 2020 tehty kysely kehityskeskusteluiden yhteydessä, ergonomiatarkastuksen yhteydessä sovittiin toimenpiteistä työympäristön kehittämiseksi. Kesäkuussa tehtiin kevään arviointi- ja hyvinvointikysely sekä etätyöskentelyn työturvallisuuskartoitus, josta tehtiin toimenpide-ehdotukset työnantajalle.	Helmikuussa tehtiin työsuojelukysely toimihenkilöille. Tarkoituksena on toistaa kysely vuoden lopulla. Palautetta työskentelystä kerätään kehityskeskusteluiden sekä näiden välissä olevien kuukausittaisten tsekkikeskustelujen yhteydessä.

4	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista työntekijä tietää, kenelle voi siitä kertoa.	Nimetään toimihenkilöistä joka vuoden alussa kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija tai toimihenkilö voi olla yhteydessä ympäri vuoden.	Nimitys tehty ja tarvittaessa vaihdettu henkilöstön vaihtuessa. Viestiminen ulospäin tekemättä. Vuonna 2021 tehdään näkyvämmäksi.	Nimetty Aleks ja Milla. Viestitty ulospäin aktiivikirjeessä.
5	Liiton rekrytointiprosessit ovat hakijoille reiluja ja mielekkäitä.	Rekrytointien yhteydessä kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti koko prosessin läpi.	Tätä pyritään aina toteuttamaan. Liittohallitukselle koulutetaan jatkossa joka vuosi liiton rekrytointiperiaatteet ja rekryjä ohjaavat lait ja asiakirjat.	Liittohallituksen ja puheenjohtajiston perehdytyksessä otetaan huomioon rekrytoinnin käytänteet sekä periaatteet.
		Liiton työntekijöiden rekrytointi toteutetaan anonymisti.	Voidaan kokeilla rekrytointien anonymisointia alkaen 2021 tai 2022, mikäli siihen on resursseja.	Selvitetään 2022 mahdollisuutta toteuttaa anonymiä rekrytointia ja mitä se vaatisi liitolta.

LUOTTAMUSHENKILÖT JA LUKIOLAISTOIMIJAT

Yleistä nykytilanteesta (2019):

Järjestön vapaaehtoistoimijat tuntevat työnsä arvokkaaksi ja näkevät sen tulokset. Työmäärän tasaisemman jakautumisen ja paremman delegoinnin suhteen on kuitenkin vielä tehtävää, sillä on vaarana, että vapaaehtoistoimijat kokevat taakkansa liian suureksi eivätkä koe avun pyytämistä tarpeeksi helpoksi.

Eri elinten jäsenet tuntevat saavansa tasa-arvoista kohtelua luottamustehtävässään tai muuna osana toimintaa, mutta yhdenvertaista kohtelua on nostettava ja vahvistettava jatkuvasti.

Ilmapiiri luottamushenkilöiden ja järjestön kaikkien toimijoiden kesken on hyvä ja syrjintää ei juuri esiinny. Hyvän ja kaikkia kunnioittavan toimintakulttuurin luominen ja ylläpitäminen on jokaisen toimijan vastuulla, ja sitä vastaan toimiminen tulee tunnistaa heti ja siihen tulee puuttua.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liitossa toimiminen on esteetöntä.	Ketään ei syrjitä, ahdistella tai kiusata toiminnassa ja kyseisiin toimiin reagoidaan välittömästi asian vaatimalla vakavuudella.	Huomioidaan koulutuksissa, tapahtumien alussa, piirikummitoiminnassa, kaikkialla. Sanotaan ääneen.	Liitolle on luotu turvallisemman tilan periaatteet, joita noudatetaan tapahtumilla. Jokaiseen häirintätapaukseen reagoidaan ja ne otetaan vakavasti. Kukaan ei jää tilanteen kanssa yksin.
2	Jokainen luottamushenkilö ja lukiolaistoimija voi liitossa hyvin ja toimiminen on mielekästä eikä syrjintää tapahdu.	Kaikesta liiton toiminnasta on mahdollista antaa anonymisti palautetta ympäri vuoden.	On olemassa anonymi palautekanava: bit.ly/palautekaikesta. Linkki on lisätty myös verkkosivuille (footer).	Ensimmäisellä varapuheenjohtajalla on päällä sähköposti-ilmoitukset palautelomakkeeseen, jolloin reagoiminen on nopeaa. Palautteet otetaan huomioon niiden kaipaamalla vakavuudella.
		Ketään ei pakoteta osallistumaan epämiellyttäviin tilanteisiin tai tapahtumiin vastoin tahtoaan.	Huomioidaan kaikessa. Mietitään etukäteen omassa toiminnassa mahdollisia vaihtoehtoisia tapoja osallistua. Vältetään toimintatapoja, jotka voivat aiheuttaa epämiellyttävän olon toimijoille/osallistujille.	On huomioitu kaikessa. Olemme mietinneet etukäteen omassa toiminnassa mahdollisia vaihtoehtoisia tapoja osallistua. Olemme vältäneet toimintatapoja, jotka voivat aiheuttaa epämiellyttävän olon toimijoille/osallistujille.
3	Luottamushenkilöt osaavat toimia ja viestiä kriisi- ja ongelmatilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla.	Kriisi- ja ongelmatilanteiden viestinnästä tehdään pakollinen osa jokaisen luottamustoimijan koulutusta niin liitossa kuin piireissä.	On mukana liittohallituksen ja PTMK:n koulutuksissa. Selvitetään 2021-2022, miten voitaisiin vielä paremmin jakaa tietoa piiritomijoille.	Liittohallitus ja piirit on koulutettu kriisiviestinnän ohjeista ja niitä toteutetaan piireissä ja liittohallituksessa.

4	Luottamustehtäviin hakeutumista ja valituksi tulemistä koskevia oletuksia tai ennakkoluuloja ei ole.	Edistetään yhdenvertaista ja tasa-arvoista toimintakulttuuria sekä puretaan esteitä ja ennakkoluuloja ja ehkäistään niiden syntymistä.	Lisätään yhdenvertaisuudesta puhumista tapahtumiin ja muuhun toimintaan, jotta esteet ja ennakkoluulot tulisivat näkyville. Tästä esimerkkinä turvallisemman tilan periaatteet, jotka otettiin käyttöön syksyllä 2020. Mahdollinen koulutus toimistolle (esim. antirasismiin liittyen) sopivassa kohdassa.	Jatketaan turvallisemman tilan periaatteiden käyttöä. Nämä myös esitellään tapahtumien alussa.
5	Jokaisen tekemä työ on yhtä arvokasta.	Kaikkien toimijoiden antamaa työpanosta arvostetaan ja sen merkitys tunnustetaan.	Puhutaan asiasta myös ääneen niin perehdytyksissä kuin tapahtumissakin.	Puhutaan asiasta myös ääneen niin perehdytyksissä kuin tapahtumissakin. Muistetaan kiittää ihmisiä heidän tekemästään työstä.
6	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista luottamushenkilö tietää, kenelle voi siitä kertoa.	Liittohallituksessa on ympäri vuoden kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija voi olla yhteydessä. Häirintäyhdyshenkilöt koulutetaan tehtävään.	Valittu liittohallituksesta Tuija, Hugo ja Emilia. He osallistuivat keväällä 2020 Allianssin häirintäyhdyshenkilökoulutukseen.	Valittu liittohallituksesta Lukas, Nea ja Roosa. Heidät on perehdytetty tehtäviinsä.
7	Toimintaan on mahdollista lähteä mukaan läpi vuoden.	Tarjotaan mahdollisuuksia lähteä mukaan läpi vuoden, vaikka luottamushenkilöt valitaan vain kerran vuodessa.	Kiinnitetään tähän huomiota toiminnan suunnittelussa niin piireissä kuin liitossa. Piireissä esim. kannustetaan lähtemään mukaan tiimitoimintaan muulloinkin kuin vuoden alussa.	Kiinnitetään tähän huomiota toiminnan suunnittelussa niin piireissä kuin liitossa. Piireissä esim. kannustetaan lähtemään mukaan tiimitoimintaan muulloinkin kuin vuoden alussa.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUUNNITELMA 2019–2021

TAPAHTUMAT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2018):

Liitto järjestää vuosittain 11 suurempaa tapahtumaa eri puolilla Suomea. Koulutusten tapahtumapaikoista päätettäessä on huomioitu aikaisempien vuosien paikkakunnat ja maantieteellinen kattavuus sekä riittävän hyvät kulkuyhteydet. Kulkuyhteyksiä ei kuitenkaan tarkastella kestävä kehityksen näkökulmasta riittävästi. Tapahtumapaikalta on usein huomattavasti matkaa majoitukseen ja/tai lähimmälle julkisen liikenteen asemalle, mikä johtaa runsaaseen yksityisautoiluun ja taksin käyttöön tapahtumapaikalla.

Tapahtumilla ruokailu hoidetaan joko omatoimisesti tai Liiton järjestämänä. Liiton tarjoama ruoka on monipuolista ja erityisruokavaliot huomioidaan hyvin. Ruokaa tilatessa ei kuitenkaan tarkastella riittävästi sen hiilijalanjälkeä. Tapahtumilla syntyy myös usein tarpeetonta ruokahävikkiä. Kestävä kehitys ei kuulu tapahtumien koulutussisältöihin. Tapahtumilla ei useimmiten kierrätetä jätteitä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Tapahtumien hiilijalanjälki on mahdollisimman pieni. Tapahtumapaikoille kulkeminen ei aiheuta tarpeettomia päästöjä.	Valitaan tapahtumapaikat siten, että tapahtumapaikalle pääsee helposti julkisilla kulkuvälineillä tai muuten mahdollisimman pienellä hiilijalanjäljellä.	Useimmat tapahtumat hyvien kulkuyhteyksien päässä. Kevätpäivillä yhteiskuljetus mahdollisimman ympäristöystävällinen. Majoitus ja koulutuspaikka pyritään hankkimaan mahdollisimman läheltä toisiaan.	Useimmat tapahtumat hyvien kulkuyhteyksien päässä. Kevään tapahtumat järjestetty etäyhteyksillä. Majoitus ja koulutuspaikka on valittu mahdollisimman läheltä toisiaan.
		Tapahtumapaikan on oltava kävelyetäisyydellä julkisen liikenteen pysäkiltä tai tapahtumapaikalle on järjestettävä yhteiskuljetus osuudelle, jota ei voi kulkea julkisilla kulkuvälineillä.	Tapahtumapaikat pyritään valitsemaan läheltä julkisen liikenteen asemia ja pysäkkejä. Tapahtumapaikalle on järjestetty yhteiskuljetuksia, mikäli matkat ovat olleet pitkiä.	Tapahtumapaikat pyritään valitsemaan läheltä julkisen liikenteen asemia ja pysäkkejä. Tapahtumapaikalle on järjestetty yhteiskuljetuksia, mikäli matkat ovat olleet pitkiä.
		Kuljetuksen hiilijalanjälki on valintakriteeri yhteiskuljetusten palveluntarjoajia valittaessa.	Kuljetuksen hiilijalanjälki sisällytetään tarjouspyyntöön.	Hiilijalanjälkeä kysytään tarjouksissa, ja se otettava huomioon mikäli se ilmoitetaan.

2	Tapahtumilla ei synny tarpeetonta jätettä.	Tapahtumilla huolehditaan kierrätyksestä varaamalla jätteille ja panttilisille pulloille lajitteluastiat sekä opastamalla osallistujia.	Tehdään laminoidut (uudelleen käytettävät) kierrätysohjeet ja huolehditaan kierrätyspisteiden helposta saavutettavuudesta.	Jatketaan samaan malliin. Tapahtumalla osallistujille kerrottava vain oikeooppisen kierrätyksen olevan hyödyllistä.
		Tarjotaan tapahtumilla mahdollisuus kaulanauhojen kierrättämiseen.	Mainitaan tapahtumakirjeessä ja tapahtuman lopuksi laitetaan esille laatikko, johon voi palauttaa kaulanauhan.	Annetaan kaulanauhojen keruusta vastuu jollekin tietylle henkilölle.
		Suositaan paperittomia toimintamuuotoja koulutuksissa. Jos paperisia materiaaleja tarvitaan, niitä uudelleenkäytetään mahdollisuuksien mukaan.	Paperin kulutus harkitaan aina tarkkaan ja uudelleenkäytetään materiaaleja. Paperisten materiaalien käyttöä tulee perusteella aina pedagogisesti.	Tutustuaan erilaisiin sähköisiin alustoihin ja annetaan niihin tarvittaessa koulutusta. Kerätään niitä yhteen tapahtuman järjestämisen checklistiin sekä KIMPPAan piireille.
3	Tapahtumilla tarjottava ruoka on ekologista ja osallistujia saa mahdollisuuksia tutustua ekologisiin ruokavaliioihin.	Tapahtumilla tarjottavaa ruokaa hankittaessa huomioidaan sen ekologisuus tarjoamalla mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kotimaisia kasvisruokia ja kasvispainotteista ruokaa.	Niillä tapahtumilla, joissa tarjotaan ruoka järjestäjien puolesta, pyritään suosimaan kotimaisia kasvisruokia ja kasvispainotteista ruokaa. Osallistujia voidaan kannustaa tekemään ympäristöystävällisiä valintoja omakustanteisissa ruokailuissa.	Niillä tapahtumilla, joissa tarjotaan ruoka järjestäjien puolesta, pyritään suosimaan kotimaisia kasvisruokia ja kasvispainotteista ruokaa. Osallistujia voidaan kannustaa tekemään ympäristöystävällisiä valintoja omakustanteisissa ruokailuissa.
4	Tapahtumilla ei synny tarpeetonta ruokahävikkiä.	Tehdään yhteistyötä esimerkiksi kauppojen kanssa hävikkiruuan hyödyntämiseksi.	Mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi saman päivän aamupalatarvikkeet voi ostaa alennetuista lähellä viimeistä käyttöpäivää olevia tuotteista.	Mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi saman päivän aamupalatarvikkeet voi ostaa alennetuista lähellä viimeistä käyttöpäivää olevia tuotteista.
		Tapahtumilla, joilla liitto tarjoaa ruokailut, ruokailuihin sisällytetään vähintään yksi kasvisruoka.	Pyritään tarjoamaan aina kasvisruokaa.	Pyritään tarjoamaan aina kasvisruokaa.
		Tarjotaan osallistujille mahdollisuuksia kokeilla erilaisia ekologisia ruokavaliioita, ja arvioidaan mahdollisimman tarkasti tarvittavan ruuan määrä.	Tuodaan näkyväksi eri ruokavaliintojen hiilijalanjälkiä. Tarvittaessa pyydetään ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan aiheesta tapahtumilla. Annetaan suosituksia tapahtumapaikan läheisistä ruokapaikoista.	Pyydetään apua ruuan toimittajalta ruuan määrän arvioimiseen tapahtumille. Muistutetaan jätteeseen menevän ruuan hiilijalanjäljestä.
		Ohjeistetaan toimijoita tapahtumalle tarvittavan ruuan määrän arvioinnissa.	Ohjeistetaan ruuan määrän arvioinnissa. Piireille annetaan tieto tapahtuman erityisruokavaliioista ja osallistujamäärästä ruuan arvioinnin avuksi.	Tapahtuman ylijäämäruokaa annetaan osallistujille evääksi ja sovitaan ruuan tuottajan kanssa muista hävikkitoimenpiteistä.
5	Tapahtumilla osallistujia saa eväitä kaikkien kestävän kehityksen osa-alueiden toteuttamiseen omassa toiminnassaan.	Tapahtumien koulutuksiin sisällytetään näkökulmia eri kestävän kehityksen osa-alueista.	Toimitaan esimerkkinä tekemällä kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.	Valintoja tehdessä otetaan ylös kestävä elämäntapa ja laitetaan tämä tiedoksi muistiin
6	Tapahtumat kannustavat niille osallistujia eri taustoista tulevia lukiolaisia jatkamaan liiton toiminnassa ja kehittämään liittoa.	Kestävän kehityksen toteutuminen piirin tapahtumilla ja muussa toiminnassa otetaan huomioon piireille maksettavissa tulostavoitepalautuksissa.	Kestävän kehityksen toteutuminen otetaan huomioon toteutuneen toiminnan mukaan piireille maksettavissa tulostavoitepalautuksissa.	Kestävän kehityksen toteutumisesta on kysytty otekeissa ja sen toteutuminen on huomioitu arvioinnissa ja sitä kautta piireille maksettavissa tulostavoitepalautuksissa.
		Luodaan liiton ja piirien käyttöön kestävän kehityksen checklist, josta tapahtuman järjestäjä voi tarkistaa, että kestävä kehitys on otettu huomioon tapahtumalla.	Luodaan kestävän kehityksen checklist hyödynnettäväksi liiton ja piirien tapahtumilla (2021).	Lisätään tapahtumien keke-käytänteet tapahtumanjärjestämisen muistilistaan, jotta niiden noudattamisesta tulee normaali käytänte. Ekologisuuden muistilista .
		Tapahtumia suunniteltaessa otetaan huomioon sekä uudet osallistujat että pitkään toiminnassa mukana olleet.	Talvipäivät on suunnattu uusille toimijoille, sillä siellä opitaan perusteita toimimisesta Lukiolaisissa. Muilla tapahtumilla näitä taitoja pääsee syventämään.	Lisätään tapahtumien keke-käytänteet tapahtumanjärjestämisen muistilistaan, jotta niiden noudattamisesta tulee normaali käytänte.
		Liiton toimijat toivottavat sekä uudet että vanhat kasvat tervetulleiksi tapahtumille ja huolehtivat avoimesta ilmapiiristä.	Liiton toimijat toivottavat sekä uudet että vanhat kasvat tervetulleiksi tapahtumille ja huolehtivat avoimesta ilmapiiristä. Jee!	Muistutetaan ennen tapahtumaa pidettävässä kouluttajapalaverissa, että välitetään kuppinkuntaisuutta ja tutustutaan aktiivisesti kaikkiin osallistujiin.

HANKINNAT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2018):

Kaupasta hankintoja tehdessä käytetään usein kertakäyttöisiä muovikasseja. Piirien tapahtumille sekä valtakunnallisten tapahtumien iltaohjelmiin hankitaan lähes poikkeuksetta kertakäyttöisiä astioita, jotka on valmistettu pääsääntöisesti muovista ja kartongista. Tuotteen hinta on usein merkittävin kriteeri ostopäätöstä tehdessä, eikä esimerkiksi tuotteen käyttöikää tai hiilijalanjälkeä huomioida riittävästi.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liiton toimintaan liittyvät hankinnat ovat sekä ekologisesti, eettisesti että taloudellisesti kestäviä. Hankittavat tuotteet ja palvelut ovat ekologisesti tuotettuja.	Tuotetta hankittaessa otetaan huomioon sen käyttöikä sekä käyttötarpeen kesto.	Luodaan huoneentaulu vastuullisten hankintojen tekemiseen. (Pauliina) Käytetään aina harkintaa hankintoja tehdessä ja mietitään, voisiko sen saada käytettynä tai lainattuna.	Huoneentaulua vastuullisten hankintojen tekemiseen ei ole tehty. Hankinnat on pääsääntöisesti tehty uutena, mutta käytettynä hankittujen työvälineiden osuutta hankinnoista on kasvatettu hankkimalla puhelimet ja suuret huonekalut käytettyinä.
		Vältetään hankintoja, jotka tekevät liiton riippuvaiseksi tietystä tavarantoimittajasta tai valmistajasta.	Kiinnitetään tähän huomiota hankintoja tehdessä / liitetään huoneentauluun.	Liitetään tämä keke-ohjeistukseen.
		Selvitetään hankittavien tuotteiden ja palveluiden ekologisuus.	Painettavissa materiaaleissa sekä toimiston hankinnoissa on otettu huomioon ekologiset materiaalit (esim. kopiopaperi, painotuotteet, toimiston saippuat, kahvit ym.). Otettu toimistolla käyttöön käsipyyhkeiden lisäksi pyyherullat.	Tehdään listaus jo nyt tilattavista ekologisista tuotteista, että niitä osataan tilata jatkossakin.
		Hankittaessa palkintoja huomioidaan niiden ekologisuus esimerkiksi suosimalla kiertopalkintoja.	Arvontojen palkinnoissa on suosittu esimerkiksi lahjakortteja ja palkittu aineettomilla lahjoilla.	Lisätään ohjeistus ekologisista palkinnoista tapahtumanjärjestämisen checklistiin.
		Aiemmille tapahtumille tehtyjä hankintoja hyödynnetään myös tulevilla tapahtumilla.	Painettu materiaali on pääosin tapahtumilla samoja. (Esimerkiksi kyltit ym.) Lisäksi kaulanauhoja kierrätetään.	Lisätään tapahtumille selkeä piste, johon kaulanauhoja voi palauttaa. Lisäksi muistutetaan osallistujia aiempien tapahtumien kaulanauhoista tuomisesta tapahtumalle. Liittokokouksessa kierrätetään mustia kokouskansioita.
2	Hankinnoista ei aiheudu tarpeetonta jätettä.	Kaupasta hankintoja tehtäessä ei osteta muovikasseja tai -pusseja, vaan käytetään olemassa olevia kangas- tai kestokasseja sekä -pusseja.	Toteutuu jo melko hyvin. Liitetään huoneentauluun.	Laitetaan toimiston ulko-oven läheisyyteen kangaskasseja, jotka on helppo napata mukaan kauppaan lähtiessä. Liitetään oheistus tästä toimiston keke-käytänteisiin.
		Kertakäyttöastoiden hankkimista vältetään, mutta jos niitä on välttämätöntä hankkia, vältetään muovisia kertakäyttöastioita. Kertakäyttöastoiden asianmukaisesta kierrätyksestä huolehditaan.	Toteutuu jo monilta osin. Huoneentauluun.	Koronan vuoksi tällaiset hankinnat pysähtyneet. Liitetään oheistus tästä toimiston keke-käytänteisiin.

HALLINTO JA TOIMISTO

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2018):

Liitto tarjoaa työntekijöilleen työsuhte-etuna julkisen liikenteen matkat HSL-alueella, joten työntekijöiden matkat toimistolle kuljetaan pääsääntöisesti käyttäen julkista liikennettä. Toimistolla ei käytetä kertakäyttöastiot ja jätteet lajitellaan. Liiton jäsenmaksun paperilaskutus on jäsenelle maksullinen, sähköinen laskutus maksuton. Jäsenten tietoisuus tästä on kuitenkin puutteellista. Hankittaessa toimistolle pesuaineita niiden ekologisuutta ei ole tarkasteltu systemaattisesti. Liiton talouden suunnittelu on pitkäjänteistä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liiton toiminnasta ei aiheudu turhaa tulostusjätettä.	Asiakirjoja tulostettaessa selvitetään, ovatko tulosteet välttämättömiä ja kuinka paljon niitä tarvitaan.	Liittokokoukseen painatetaan erillinen painettu pumaska vain niille, jotka sen tilaavat erikseen. Kaikki aineistot pyritään tuottamaan digitaalisesti. Huomioidaan yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuus.	Käydään läpi, mitkä asiakirjat ovat pakollisia tulostaa ja niitä tulostetaan vain tarvittava määrä. Liittokokouksessa muutosesitykset vain niitä tilanneille. Tulokset: Muutosesitykset on pitkään annettu vain tilanneille.
2	Liiton laskutus toimii sähköisesti.	Tiedotetaan liiton jäseniä sähköisestä laskutuksesta sekä kannustetaan jäseniä ottamaan sähköinen laskutus käyttöön perimällä maksua paperilaskusta.	Paperimaksusta peritään 2,90€ lisämaksu. Sähköisellä liittymislomakkeella on oletusarvoisesti valittu sähköpostilasku. Otetaan jäsenlaskutuksessa käyttöön myös e-laskumahdollisuus vuoden 2020 aikana.	Promotaan e-laskua jäsenille lähettämällä asiasta sähköpostia. Tulokset: e-laskua ollaan markkinoitu sähköpostilla, laskutuksen yhteydessä sekä opiskelijakorttien saatekirjeissä.
3	Liiton toimisto toimii esimerkkinä ekologisesta toimistosta.	Huolehditaan kierrätyksestä liiton toimistolla varaamalla jätteille lajitteluastiat sekä opastamalla tilojen käyttäjiä.	Toimistolta löytyy erilliset astiat biojätteelle, muoville, kartongille, paperille sekä sekajätteelle. Myös tyhjiä pulloja ja tölkeille on oma astiansa. Metallin- ja lasinkeräysastiat puuttuvat toimistolta.	Lisätään toimistolle kierrätysastia lasille sekä metallille. Myös käytetyille pattereille lisätään oma selkeä paikkansa. Tulokset: pattereille tehty oma paikka. Lasi- ja metallijätettä syntyy harvoin.
		Toimistolla siirrytään ympäristöystävällisiin pesuaineisiin ja selvitetään mahdollisuutta luopua käsipyyhepaperista.	Saippuat ja tiskiaineet ovat ympäristöystävällisiä. Pitää kartoittaa mahdollisuutta sopia siivoojan kanssa ympäristöystävällisistä siivoustuotteista. Toimistolle on tilattu käsipyyherullatelineet vessoihin, jotta käsipaperin käyttöä voitaisiin vähentää.	Saippuat ja tiskiaineet ovat ympäristöystävällisiä. Toimistolla on luovuttu käsipyyhepaperista ja siirrytty uudelleenkäytettäviin käsipyyherulliin.
4	Liiton työntekijät ovat tietoisia kestävän kehityksen edistämisestä liiton toiminnassa.	Koulutetaan liiton työntekijöitä kestävään kehitykseen liittyvissä asioissa.	Suunnitellaan toteutusta kesällä ja toteutetaan koulutus toimistolle vuoden 2021 aikana.	Uude työntekijät on perehdetetty kestävän kehityksen suunnitelmaan ja sen periaatteisiin. Yleistä koulutusta ei ole pidetty vanhoille työntekijöille.
5	Liitto toimii esikuvana kestävän kehityksen edistämisessä järjestökentällä.	Selvitetään ja hyödynnetään yhteistyömahdollisuuksia erilaisten järjestötoiminnan kestävän kehityksen mittareiden luomiseksi.	Selvitetään vuonna 2021.	Otetaan yhteyttä esimerkiksi Allianssiin ja kysytään olisiko heillä vinkkejä tällaiseen. Kehitetään mittareita Agenda 2030 -sivun avulla omaan käyttöön. Tulokset: ei ole otettu yhteyttä Allianssiin. Mittareita ollaan mietitty Agenda2030 avulla.
		Tehdään kestävän kehityksen yhteiskuntasitoutus.	Selvitetään asiaa 2021 (https://kestavakehitys.fi/sitoutus2050)	Sitoumusta ei ole tehty.
		Huolehditaan liiton työntekijöiden sekä liittohallituksen hyvinvoinnista järjestämällä virkistystapahtumia.	Työntekijöille järjestetään kaksi kertaa vuodessa virkistystapahtumia. Näiden lisäksi liitto tukee tiimien omia tiimpäiviä sekä toimihenkilöiden itsenäisesti järjestämiä vapaa-ajan viettohetkiä työyhteisön kesken.	Järjestetty virkistystapahtumia ja muita tiimitapahtumia koronapandemian puitteissa.
6	Liiton taloudelliset toiminta-edellytykset säilyvät alati sekä muuttuvassa toiminta-ympäristössä.	Suunnitellaan liiton taloutta pitkäjänteisesti ja hoidetaan varallisuutta suunnitelmallisesti.	Taloussuunnittelua tehdään vuosittain. Tänä vuonna tehtiin kaksi reaaliaikaisuusarviota koronaviruspandemian takia. Tehdään liitolle pidempiaikainen keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma.	Tehty keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma ja varauduttu erilaisilla skenaarioilla talouden muutoksiin.

MATKUSTAMINEN

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2018):

Liitto maksaa matkakorvauksia niihin oikeutetuille lähinnä julkisilla kuljetuista matkoista. Matkakorvauksia ei makseta polkupyörällä kuljettaessa. Erikoistilanteissa myös oman auton tai taksin käyttö on sallittua matkakorvauksien piirissä olevalla matkalla. Käytänteet siitä, milloin oman auton käyttö on sallittua, eivät ole yhtenäiset piirien ja keskusliiton välillä. Liiton ja piirien tapahtumille matkustetaan edelleen usein omalla autolla.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2020	Toteutus ja tulokset 2021
1	Liiton toimintaan liittyvästä matkustamisesta ei aiheudu turhia päästöjä.	Suositaan matkustamista julkisilla kulkuvälineillä, etenkin junalla.	Pidetään tästä kiinni aina matkoja suunniteltaessa.	Koronan vuoksi matkustaminen on ollut hyvin vähäistä. Matkustaessa tästä on kuitenkin pidetty kiinni muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.
2	Liiton toimintaan liittyvästä matkustamisesta ei aiheudu turhia päästöjä.	Sallitaan oman auton käyttö matkakorvauksiin oikeutetulta henkilöltä vain tapauksissa, joissa matkustaminen ei ole järkevästi mahdollista julkisilla kulkuvälineillä, ja yhdenmukaistetaan käytänteitä siitä, missä tilanteissa matkustaminen omalla autolla on sallittua.	Tarkistetaan ja päivitetään nykyiset käytänteet vuoden 2020 aikana.	Auton käyttö sallittua, kun sopii siitä etukäteen erikseen tapahtuman järjestäjätahon kanssa. Auton käyttö toiminnassa melko vähäistä.
3	Liitto kannustaa jäsenistöä ja toimihenkilöitä käyttämään julkista ja kevyttä liikennettä liikuttaessa paikasta toiseen.	Maksetaan matkakorvauksiin oikeutetulle henkilölle korvaus myös polkupyörän käytöstä.	Tehdään tarvittavat päätökset ohjesääntöihin.	Ohjesääntöihin on tehty tarvittavat muutokset.
		Kannustetaan kestävään matkustamiseen esimerkiksi tempauksin.	Kevään 2020 pyöräilykilometrikisa. Työstä johtuva matkustaminen vähentynyt huomattavasti koronatilanteen takia. Työsuhde-etuna saa HSL-kortin. Järjestetään jatkossakin tempauksia.	Korona pysäyttänyt liikkumisen lähes koko liiton tasolla. Koronan helpotaessa kannustettu suosimaan tarvittaessa etäyhteyksiä. Toimiston työntekijöille ei ole järjestetty tempauksia.

SUOMEN
LUKIOILAISTEN
LIITTO

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf

Tilinpäätös ajalta
1.1. - 31.12.2021

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf

Töölönkatu 35 B

00260 Helsinki

Kotipaikka Helsinki

Y-tunnus 0934094-1

Sisällys

	Sivu
Tuloslaskelma	3
Tase	4
Liitetiedot	6
Tilinpäätöksen allekirjoitus	8
Tilinpäätösmerkintä	8
Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista	9

Tämä tilinpäätös on säilytettävä 31.12.2031 asti.

Tilinpäätöksen on toteuttanut
Rantalainen Oy Helsinki

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

Tilinpäätös 01.01.2021 - 31.12.2021

TULOSLASKELMA

01.01.2021 - 31.12.2021 01.01.2020 - 31.12.2020

T U L O S L A S K E L M A

Varsinainen toiminta

Tuotot	319 006,58	294 905,42
Kulut		
Henkilöstökulut	-571 800,21	-489 735,86
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-429,93	-429,30
Muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	-60 218,68	-49 439,26
Toimintakulut	-196 398,12	-221 554,33
Keskustoimiston kulut	-61 305,93	-65 110,13
Matkakulut	-94 849,25	-105 584,66
Markkinointi- ja viestintäkulut	-26 896,18	-9 276,87
Hallintopalvelut	-63 457,85	-62 988,87
Muut kulut	-180 595,08	-188 634,34
Jäsenyyden kulut	-40 090,52	-26 158,49

Tuotto-/kulujäämä	-977 035,17	-924 006,69
--------------------------	--------------------	--------------------

Varainhankinta

Tuotot	638 850,68	602 287,33
Kulut	-57 506,03	-60 694,17

Tuotto-/kulujäämä	581 344,65	541 593,16
--------------------------	-------------------	-------------------

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Tuotot	2 170,00	1 867,66
Kulut	-735,03	-333,13

Tuotto-/kulujäämä	1 434,97	1 534,53
--------------------------	-----------------	-----------------

Yleisavustukset	395 000,00	395 000,00
------------------------	-------------------	-------------------

TILIKAUDEN TULOS	744,45	14 121,00
-------------------------	---------------	------------------

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	744,45	14 121,00
---------------------------------------	---------------	------------------

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf,
0934094-1

Tilinpäätös 01.01.2021 - 31.12.2021

TASE	31.12.2021	31.12.2020
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	745,92	1 175,85
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	745,92	1 175,85
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	350 000,00	210 000,00
Muut saamiset	55 000,00	30 000,00
Sijoitukset yhteensä	405 000,00	240 000,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	405 745,92	241 175,85
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	3 891,50	3 891,50
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 891,50	3 891,50
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	14 688,50	28 833,39
Muut saamiset	0,00	2 837,29
Siirtosaamiset	9 659,98	11 308,48
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	24 348,48	42 979,16
Rahat ja pankkisaamiset	538 817,02	589 013,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	567 057,00	635 883,88
V A S T A A V A A Y H T E E N S Ä	972 802,92	877 059,73

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

Tilinpäätös 01.01.2021 - 31.12.2021

TASE	31.12.2021	31.12.2020
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	762 701,57	748 580,57
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	744,45	14 121,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	763 446,02	762 701,57
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	60 264,44	67 201,19
Muut velat	11 881,85	7 749,35
Siirtovelat	137 210,61	39 407,62
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	209 356,90	114 358,16
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	209 356,90	114 358,16
V A S T A T T A V A A Y H T E E N S Ä	972 802,92	877 059,73

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

Tilinpäätös 01.01.2021 - 31.12.2021

LIITETIEDOT

31.12.2021

31.12.2020

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu noudattaen pien- ja mikroyrityksen tilinpäätösasetuksen 3 luvun 1§:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä arvostamisen ja jaksottamisen olettamaperiaatteita ja -menetelmiä.

Saamisten ja rahoitusarvopapereiden sekä velkojen arvostusperiaatteet

Saamiset, rahoitusarvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat samoin kuin velat on arvostettu KPL 5 luvun 2 §:n mukaisesti.

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vuokravastuut

Liitolla on toimitiloistaan määräaikainen vuokrasopimus. Vuokrasopimus voidaan irtisanoa 3 kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen ensimmäisen kerran 31.1.2019. Sopimuksista aiheutuvat vuokravastuut liitolle ovat yhteensä 11.755,95 euroa.

Leasingsopimusvastuu Toshiba E-Studio monitoimilaitteesta

Alkaneelta tilikaudelta maksettavat

1 739,78

0,00

Myöhemmin maksettavat

1 739,78

0,00

Henkilöstö

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

13,00

11,00

Palkalliset luottamustoimet

3,00

3,00

Toimintakertomusta vastaavat tiedot

Olenneiset tapahtumat tilikauden aikana ja sen jälkeen

Vuosijäsenyys pienentynyt 7%. Varainhankinnan tuotot ovat suuremmat ed. vuoteen verrattuna, koska jäsenyysperusteita on muutettu niin, että syksyllä 2021 on voinut liittyä myös 2 tai 3 vuodeksi. Jäsenmaksutuottoja käsitellään maksuperusteisesti.

Opiskelija Holding oy jonka osakkeista yhdistys omistaa 30,78 prosenttia on myynyt omistuksensa Frank Oy Studentsista. Yhdistyksen omistama Opiskelija Holding oy on tarkoitus purkaa lähitulevaisuudessa.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Erittely avustuksista

Opetus- ja kulttuuriministeriö

395 000,00

395 000,00

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Erityisavustus

37 000,00

37 000,00

Opetus- ja kulttuuriministeriö/ Lukiolaisbarometri

19 500,00

0,00

Opetus- ja kulttuuriministeriö/ Lukiolaisten oma mentorointiohjelma

102 000,00

Yhteensä

553 500,00

432 000,00

KOKONAISTUOTOT JA -KULUT

Yli-/alijäämä

Kokonaistuotot

1 355 027,26

1 294 060,41

Kokonaiskulut

-1 354 282,81

-1 279 939,41

Ylijäämä

744,45

14 121,00

Oman pääoman muutokset

OMA PÄÄOMA

Edellisten tilikausien voitto tilikauden päättyessä

762 701,57

748 580,57

Tilikauden voitto

744,45

14 121,00

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ

763 446,02

762 701,57

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

Tilinpäätös 01.01.2021 - 31.12.2021

LIITETIEDOT

31.12.2021

31.12.2020

Henkilöstökulut

Palkat	-392 735,09	-310 357,01
Luottamushenkilöiden palkkiot	-76 319,30	-67 000,00
Eläkekulut	-83 452,07	-53 252,09
Muut henkilöstökulut	-19 293,75	-16 645,87
Henkilöstökulut yhteensä	-571 800,21	-489 735,86

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Paikka: Helsinki

Aika:

Lukas Virtala
puheenjohtaja

Vilhelm Vähäsilta
1. varapuheenjohtaja

Emmiina Kuisma
2. varapuheenjohtaja

Matti Mannonen
pääsihteeri

Edit Euro

Mikko Jaskari

Eevi Kirsilä

Saska Kolehmainen

Akseli Köngäs

Hugo Pylkkö

Ella Siltanen

Netta Varonen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Paikka: Helsinki

Aika:

Päivi Stén
HT, KLT

Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista

Kirjanpidot ja tositelajit sekä niiden säilyttämistapa

Tilinpäätös

Tilinpäätös ja tase-erittely

Tililuettelo ja saldoluettelot

Tilikohtainen tuloslaskelma

Tilikohtainen tase

Tililuettelo

Kirjanpidot

Pääkirjat

Palkkakirjanpito

Varastokirjanpidot

Tositteet

Automaattiset tilinpäätöskirjaukset	1 - 2
Muut	1 - 18
Myyntilasku	1 - 264
Myyntisuoritus	1 - 302
Ostolasku	1 - 736
Ostosuoritus	1 - 729
Palkat	1 - 111
Pankki	1 - 440

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 9 pages before this page
Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida

MATTI ALEKSI MANNONEN

475e1a3a-7381-45f8-bbcc-05d9185960c2 - 2022-04-13 19:39:48 UTC +03:00
BankID / MobileID - 5589f91d-e2ea-4a4a-9cdd-5e5dfb55c0df - FI

EEVI TUULIA ELISABET KIRSILÄ

4c6cfcaf-f47b-496e-8415-884c753f7a31 - 2022-04-13 19:49:30 UTC +03:00
BankID / MobileID - d6f708e1-d081-47ea-be49-4b2e05e72ab9 - FI

EMMIINA ALIISA KUISMA

41f91175-69d3-4a34-abba-17c63ecb5984 - 2022-04-13 20:15:01 UTC +03:00
BankID / MobileID - 720ba7d7-4b55-4076-ba31-46747888e623 - FI

MIKKO SAKU TOPIAS JASKARI

7678d8a3-6501-4641-a78c-8f69ed2176e9 - 2022-04-14 07:58:00 UTC +03:00
BankID / MobileID - c24249a5-af0e-49b2-b76b-11cf5b9e039d - FI

ELLA MARTTA SOFIA SILTANEN

52b4943e-446d-468f-951d-1b74e9676312 - 2022-04-14 12:46:01 UTC +03:00
BankID / MobileID - fea216bf-b72e-4a8b-8d54-e94aa7d4c043 - FI

LUKAS KRISTIAN VIRTALA

22bd9494-1611-45cf-9666-9e34cbe08600 - 2022-04-14 13:07:43 UTC +03:00
BankID / MobileID - 863d95e6-74d3-4ce0-b9cb-128abbbd17f4 - FI

NETTA RAAKEL VARONEN

c4513891-9243-4f16-a139-110a8eedf55a - 2022-04-14 15:07:50 UTC +03:00
BankID / MobileID - b9a5a0fb-84ab-4554-90f6-01e2ec261f04 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuutus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 10 pages before this page
Dokumentet inneholder 10 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 10 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 10 sider før denne side

Detta dokument innehåller 10 sidor före denna sida

PÄIVI MAARIT STEN

48d4491e-15c7-459b-a287-0f5ac51a27db - 2022-04-15 09:27:22 UTC +03:00
BankID / MobileID - 70e041ce-0c3e-4f67-b296-4efb6e1a6ab2 - FI

VILHELM JOEL GEORGIOS VÄHÄSILTA

a8970dfe-1274-493b-86f0-ba1f0d319991 - 2022-04-19 08:32:11 UTC +03:00
BankID / MobileID - 28f2913f-3ab5-4502-ba1b-c8682889e16c - FI

HUGO HARRI JUHANI PYLKKÖ

3886c480-b536-4aad-b8f3-31be3027d02c - 2022-04-20 14:16:01 UTC +03:00
BankID / MobileID - 028bea04-8679-4a2a-a225-3aa305e77cbb - FI

AKSELI EEMELI KÖNGÄS

e1b60046-9f37-4034-ac12-01e3775c73e3 - 2022-04-20 14:25:48 UTC +03:00
BankID / MobileID - e4c55ce9-2af7-4563-be52-f7bab106e035 - FI

EDIT EURO

c4030ca6-4395-4f28-9a49-a96f3e4eb04b - 2022-04-21 09:18:56 UTC +03:00
BankID / MobileID - 101a741a-3d82-49ba-90e4-c884dc177a00 - FI

SASKA MICHAL SEBASTIAN KOLEHMAINEN

7e11badb-03b7-46e5-906c-7aaa47ccd079 - 2022-04-21 14:57:47 UTC +03:00
BankID / MobileID - 304514d4-98bc-448c-a349-b22826024d50 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende

SUOMEN
LUKIOLAISTEN
LIITTO

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf

Tase-erittelyt 31.12.2021

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

01.01.2021 - 31.12.2021

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf

Töölönkatu 35 B

00260 Helsinki

Kotipaikka Helsinki

Y-tunnus 0934094-1

Sisällys

TASE-ERITTELYT

Sivu

3

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf,
0934094-1

01.01.2021 - 31.12.2021

TASE-ERITTELYT	Saldo 31.12.2021	Kauden muutos	Saldo 01.01.2021
VASTAAVAA			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	745,92	-429,93	1 175,85
1160 Koneet ja kalusto	994,56	-903,92	1 898,48
1163 Koneiden ja kaluston poistot	-248,64	473,99	-722,63
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	745,92	-429,93	1 175,85
Sijoitukset			
Muut osakkeet ja osuudet	350 000,00	140 000,00	210 000,00
1453 Muut osakkeet	210 000,00	0,00	210 000,00
MU 33 31.12.2016 Opiskelija-holding Oy (38 000 osaketta)	95 000,00		
PT 85 1.3.2019 Opiskelija Holding Oy> 30000 kpl uutta osaketta	30 000,00		
PT 86 28.2.2020 Opiskelija-Holding Oy 75.000,00eur osaketta	75 000,00		
PT 489 17.12.2019 Opiskelija Holding 10.000 osaketta	10 000,00		
1461 Sijoitusrahasto-osuudet	140 000,00	140 000,00	0,00
PT 387 25.11.2021 OP Helsingin tuotto- osuus	100 000,00		
PT 409 13.12.2021 ARVOPAPERI SÄÄNN.SÄÄST OP-Kestävä Maailma A	10 000,00		
PT 409 13.12.2021 ARVOPAPERI SÄÄNN.SÄÄST. OP-Maailma Indeks A	10 000,00		
PT 431 28.12.2021 ARVOPAPERI SÄÄNN.SÄÄST. OP-Kestävä Maailma A	10 000,00		
PT 431 28.12.2021 ARVOPAPERI SÄÄNN.SÄÄST. OP-Maailma Indeks A	10 000,00		
Muut saamiset	55 000,00	25 000,00	30 000,00
1471 Pitkäaikaiset lainasaamiset	55 000,00	25 000,00	30 000,00
OL 361 26.6.2019 Opiskelija-Holding Oy, lasku 26062019	30 000,00		
PT 125 3.5.2021 Opiskelija-Holding Oy> Laina 19.4.2021 allekirjoitetun sopimuksen mukaan.	25 000,00		
Sijoitukset yhteensä	405 000,00	165 000,00	240 000,00
Pitkäaikaiset saamiset			
Muut saamiset	3 891,50	0,00	3 891,50
1667 Pitkäaikaiset maksetut vuokravakuudet	3 891,50	0,00	3 891,50
MU 4 21.7.2017 Vuokravakuus toimistosta	3 891,50		
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 891,50	0,00	3 891,50
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	14 688,50	-14 144,89	28 833,39
1701 Myyntisaamiset Netvisor	14 688,50	-14 144,89	28 833,39
Muut saamiset	0,00	-2 837,29	2 837,29
1779 Saamiset Säätiöltä	0,00	-2 837,29	2 837,29
Siirtosaamiset	9 659,98	-1 648,50	11 308,48
1849 Muut siirtosaamiset	9 659,98	-1 648,50	11 308,48
MU 5 31.1.2020 Korko v.2019 Laina Opiskelija-Holding Oy, lasku 26062019	656,67		
MU 5 31.12.2021 Korko v.2021 Laina Opiskelija-Holding Oy, lasku 26062019	1 200,00		
MU 5 31.12.2021 Korko v.2021 Opiskelija- Holding Oy> Laina 19.4.2021	700,00		

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

01.01.2021 - 31.12.2021

TASE-ERITTELYT	Saldo 31.12.2021	Kauden muutos	Saldo 01.01.2021
MU 13 31.12.2021 Tulojäämä v.2021> PAYTRAIL OYJ suoritukset 3.1.2022-5.1.2022	813,20		
OL 155 9.4.2021 Menoennakko> KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ FENNIA, lasku 213830989 1.1.2022 - 31.5.2022	785,40		
OL 192 23.11.2016 Verohallinto Ennakkovero 2016 UMP	500,00		
OL 273 24.1.2017 Uudenmaan piirin aiheettomia ennakkoveroja. Haetaan verohallinnolta palautukset, kun asia selviää.	504,23		
OL 294 22.12.2016 Yhteis. jäännösv. 2015/ erä 01 Etelä-Suomen piiri ry	1 325,86		
OL 444 5.6.2017 Uudenmaan piirin aiheettomia ennakkoveroja. Haetaan verohallinnolta palautukset, kun asia selviää.	504,38		
OL 652 14.12.2021 Menoennakko> Vuoden 2022 puheenjohtajiston lounasetu	584,14		
OL 656 15.12.2021 Menoennakko >Tammikuu 2022 lounasetutilaus	1 849,76		
OL 728 31.12.2021 Menoennakko > Kortinvuosimaksu >8680-35	45,00		
PT 103 20.3.2018 Verohallinto, Uudenmaan piirin verovelka maksettu liitosta	166,82		
PT 139 16.4.2019 Uudenmaan piirin lukiolaisten velka>Suomen Lukiolaisten Liitto ry.:lle verohallinnolle maksetuista veroista.	-1 175,48		
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	24 348,48	-18 630,68	42 979,16
Rahat ja pankkisaamiset			
Pankkisaamiset	538 817,02	-50 196,20	589 013,22
1910 OP FI8755412820006592	128 652,95	-7 076,85	135 729,80
1911 OP FI4655412820032259 uusi	408 713,07	408 713,07	0,00
1920 FI9555412840004841 Jäsenmaksut	1 451,00	-451 832,42	453 283,42

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

01.01.2021 - 31.12.2021

TASE-ERITTELYT	Saldo 31.12.2021	Kauden muutos	Saldo 01.01.2021
VASTATTAVAA			
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)			
2251 Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	762 701,57	14 121,00	748 580,57
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)			
2371 Tilikauden ylijäämä	0,00	-14 121,00	14 121,00
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Ostovelat	60 264,44	-6 936,75	67 201,19
2871 Ostovelat	60 264,44	-6 936,75	67 201,19
Muut velat	11 881,85	4 132,50	7 749,35
2925 Jäsenmaksutilityksvelka	31,11	-2,20	33,31
2948 Verotili	9 907,55	2 191,51	7 716,04
PL 111 31.12.2021 Sosiaaliturvamaksujen, ennakonpidätysvelan ja lähdeveron päättäminen verotilille	9 907,55		
2949 Muut lyhytaikaiset velat	1 943,19	1 943,19	0,00
MU 6 31.12.2021 Liittokokouspalautukset v.2021>maksupäivä 04.01.2022	1 550,00		
MU 7 31.12.2021 Osallistumismaksujen palautuksia v.2021> maksupäivä 04.01.2022	227,00		
MU 14 31.12.2021 Matkalaskut 12/2021 maksupäivä 03.02.2022	152,20		
MU 16 31.12.2021 eTasku Kulukorvaukset 12/2021 maksupäivä 15.02.2022	13,99		
Siirtovelat	137 210,61	97 802,99	39 407,62
2962 Lomapalkkamenot (siirtovelat)	41 210,61	3 780,29	37 430,32
MU 12 31.12.2021 Lomapalkkavarauus 31.12.2021	34 216,71		
MU 12 31.12.2021 Lomapalkkavarauus 31.12.2021	6 993,90		
2965 Työnantajan pakolliset vakuutusmaksut (siirtovelat)	0,00	-1 065,16	1 065,16
2979 Muut siirtovelat	96 000,00	95 087,86	912,14
PT 417 17.12.2021 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ> Tuloennakko 2022	96 000,00		
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	209 356,90	94 998,74	114 358,16

Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Finlands Gymnasistförbund rf ,
0934094-1

01.01.2021 - 31.12.2021

TASE-ERITTELYT

Tase-erittelyt laati
1.4.2022

Tase-erittelyt tarkasti ja hyväksyi

Elena Poutintseva
Rantalainen Oy Helsinki

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olen tilintarkastanut Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n (y-tunnus 0934094-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2021. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonani esitän, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olen suorittanut tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiani kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olen riippumaton yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaan tilintarkastusta ja olen täyttänyt muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuuteni. Käsitykseni mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenani on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntoni. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytän ammatillista harkintaa ja säilytän ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistan ja arvioin väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelen ja suoritan näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankin lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostan käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta en siinä tarkoituksessa, että pystyisin antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioin sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teen johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teen hankkimani tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätökseni on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, minun täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessani lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntoni. Johtopäätökseni perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioin tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoin hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistan tilintarkastuksen aikana.

Helsingissä 15.4.2022

Päivi Sten HT-tilintarkastaja

Kolmas linja 11 B 00530 Helsinki

TOIMINNANTARKASTUSKERTOMUS

Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n jäsenille,

Olen tarkastanut Suomen Lukiolaisten Liitto ry:n tilinpäätöksen 1.1.-31.12.2021 toiminnantarkastajana. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Toiminnantarkastajan velvollisuudet

Toiminnantarkastajan tehtävä on arvioida yhdistyksen hallinnon järjestämistä, kirjanpidon ja tilinpäätöksen yleistä asianmukaisuutta, johdon saamien etuuksien ja lähipiiritoimien asianmukaisuutta sekä jäsenten yhdenvertaisen kohtelun toteutumista. Toiminnantarkastus suoritetaan yhdistyksen toimintaan nähden riittävässä laajuudessa.

Käsitykseni mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa toiminnantarkastusaineistoa.

Toiminnantarkastuslausunto

Tarkastuksen perusteella totean, että tilinpäätös perustuu kirjanpitoon ja sisältää olennaisilta osin yhdistyksen tuotot, menot, varat, oman pääoman, velat ja yhdistyksen antamat vakuudet. Tarkastuksessa ei ole havaittu, että hallituksen jäsen tai toimihenkilö olisi syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhdistystä kohtaan, eikä ole havaittu, että johtoon kuuluva tai toimihenkilö olisi olennaisesti rikkonut yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä.

Tilinpäätös voidaan vahvistaa ja vastuuvapaus myöntää hallituksen jäsenille ja muille vastuuvollisille tarkastamaltani tilikaudelta.

Helsingissä 31.3.2022

Wiking Vuori

Toiminnantarkastaja

Osavuositointakertomus 1.1.–30.9.2022

EDUNVALVONTA

Vuoden 2022 kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Aluevaikuttamisen rakentaminen	Lukiolaiset äänestävät aluevaaleissa. Jokainen lukiolainen voi löytää tavan vaikuttaa hyvinvointialueensa asioihin. Lukiolaiset oppivat ja ymmärtävät mistä ja miten hyvinvointialueilla päätetään. Lukiolaisille tärkeät teemat näkyvät aluevaaleissa. Kuntien ja hyvinvointialueiden päättäjät tunnistavat liiton ja piirien aseman. Liittoa ja piirejä arvostetaan lukiolaisten edunvalvojana.	Kannustetaan lukiolaisia äänestämään aluevaaleissa.	Tiedotettiin lukiolaisia aluevaalien tärkeydestä ja kannustettiin heitä äänestämään somekampanjan avulla. Myös piirit hyödynsivät viestinnässään liiton aluevaalipostauksia. Toteutettiin pienimuotoinen sometempaus yhdessä muiden opiskelija- ja nuorisjärjestöjen kanssa, jolla kannustettiin nuoria äänestämään.
			Viestitään Lukiolaisten aluevaalitavoitteista, aluevaikuttamisesta ja hyvinvointialueiden keskeisestä merkityksestä nuorten hyvinvointia koskeissa asioissa sekä vaalien aikana että niiden jälkeen.	Somessa viestittiin liiton aluevaalitavoitteista. Ei järjestetty aluevaltuutettujen some-takeovereita tai kannustettu piirejä siihen, koska hyvinvointialueiden toiminta on vielä hyvin alkutekijöissään. Järjestösektorilla on suunnitteilla syksylle yhteinen opk-kirje, johon tulisi eri vastuualueiden kuulumisia. Piirit lähettäisivät kirjeen omille lukiolilleen. Liiton tapahtumissa on kerrottu hyvinvointialueista.
			Koulutetaan toimijoita ja opiskelijakuntia hyvinvointialuevaikuttamisesta. Luodaan toimijoille materiaalipaketti hyvinvointialueiden ja aluevaltuustojen toiminnasta sekä aluevaltuutettujen tapaamisesta.	Watereilla ja Talvipäivillä koulutettiin toimijoita ja opiskelijakuntia hyvinvointialuevaikuttamisesta. Materiaalipaketin luominen KIMPPAan hyvinvointialueiden ja aluevaltuustojen toiminnasta sekä aluevaltuutettujen tapaamisesta on aloitettu. Pakettiin sisällytetään mm. ohjeet tapaamisiin, taustamuistio tapaamisaiheista ja opiskelijakunnille suunnattu infodiaesitys piirien käyttöön. KIMPPA-materiaalipakettia hyvinvointialueista jaetaan edunvalvontavastaavien vertaistukiryhmän kautta sen valmistuttua.
			Uusille aluevaltuutetuille tarjotaan tietoa lukiolaisten toiminnasta ja tavoitteista.	Aluevaltuutetuille lähetettävä tietopaketti lukiolaisten toiminnasta ja tavoitteista on valmisteltu piirejä varten. Tarkoituksena on luoda seurantaaulukko siitä, ketkä paketin ovat saaneet sekä ohjeistus materiaalin lähetykseen. Talvipäivillä kannustettiin piirejä tapaamaan aluevaltuutettuja.
			Seurataan hyvinvointialueiden ja aluevaltuustojen työn aloitusta aktiivisesti. Vaikutetaan päätöksentekoon ja nuorten osallisuuden edistämiseen hyvinvointialueilla.	Syksyn aikana pohditaan ja kirjataan ylös aluevaikuttamisen suuntaviivoja vuodelle 2023. Helmikuussa julkaistiin yhteiskannanotto toisen asteen opiskelijajärjestöjen kanssa opiskelijahuollon palveluista hyvinvointialueilla. Aiheesta on keskusteltu myös päättäjien tapaamisissa ja tuotu sitä esiin lausunnoissa. Lisäksi oltiin mukana kouluttamassa aluevaltuutettuja opiskelijoiden asioista Allianssin järjestämässä tilaisuudessa 1.3. Mahdollisuuksien mukaan loppusyksyn aikana käydään läpi hyvinvointialueiden strategiat ja ohjelmat ja koostetaan niistä yhteinen tiivistelmä nuorten ja opiskelijoiden asioista. Ei ole tehty suurempaa kartoitusta aluevaltuutettujen taustoista esim. lukiolaisissa.

II	Eduskuntavaaleihin valmistautuminen	Lukiolaiset on valmistautunut kevään 2023 eduskuntavaaleihin toimijoita osallistaen. Lukiolaisten eduskuntavaalikampanja on viestinnällisesti ja poliittisesti vaikuttava. Lukiolaisten eduskuntavaalitavoitteet ovat ajankohtaisia ja edistävät niin lukiokoulutuksen kuin lukiolaisten hyvinvoinnin kehittämistä. Lukiolaisten tavoitteet näkyvät puolueiden vaaliohjelmissa. Nuoret asettuvat ehdolle eduskuntavaaleissa.	Määritellään Lukiolaisten eduskuntavaalitavoitteet ja vaikutetaan puolueiden vaaliohjelmiin niiden pohjalta.	Kartoitettiin lukiolaisten näkemyksiä mahdollisista tavoitteista Talvipäivillä. Toteutettiin lukiolaisille lyhyt kysely, jossa kartoitettiin näkemyksiä mahdollisista eduskuntavaalitavoitteista. Luotiin eduskuntavaalitavoitteet sekä laajemmat hallitusohjelmataavoitteet. Luotiin vaikuttamis- ja tapaamissuunnitelma puolueisiin vaikuttamiseen. Selvitettiin puoluekokousten ajankohdat, tutustuttiin puoluekokousaloitteisiin ja perehdyttiin ohjelmaluonnoksiin. Puolueille lähetettiin Twitterissä terveisiä ennen kokousta. Syksyllä tutustutaan tarkemmin ohjelmiin ja mahdollisesti julkaistaviin eduskuntavaaliohjelmiin.
			Suunnitellaan lukiolaisten näköinen eduskuntavaalikampanja keväälle 2023.	Tehtiin kampanjasuunnitelma eduskuntavaalikampanjan valmistelulle ja toteutukselle. Otettiin kampanjan suunnittelussa huomioon aiemmista vaalikampanjoista saatu palaute. Nettisivuille on luotu pohja eduskuntavaaliosiolle sekä ehdokassitoimusmahdollisuudelle ja valmisteltu niiden sisältöjä.
			Osallistetaan toimijoita ja opiskelijakuntia eduskuntavaalikampanjan suunnittelussa ja vaalitavoitteiden määrittelyssä.	Toimijoita osallistettiin Lukiolaisten eduskuntavaalitavoitteiden määrittelyssä tapahtumissa ja erillisellä kyselyllä. Liittohallitus oli aktiivisesti mukana visuaalisen ilmeen suunnittelussa. Liittohallituksen ja piiritoimikunnan kanssa on keskusteltu vaalikampanjan toteutuksesta. Loppuvuoden perehdytyksissä osallistetaan myös ensi vuoden toimijoita kampanjasuunnitteluun. Piirien välistä kilpailua pohdittiin ja asiassa kuultiin toimijoiden mielipiteitä. Päätettiin, ettei kilpailua järjestetä. Suunnitellaan syksyn aikana muuta piirejä ja yksittäisiä toimijoita kannustavaa toimintaa.
			Luodaan kiinnostava ja fresh visuaalinen ilme eduskuntavaalikampanjalle.	Kilpailutettiin lukuisia eri viestintätoimistoja visuaalisen ilmeen luomista varten ja valittiin tarjouskilpailun jälkeen yritys, jonka avulla saatiin varmistettua ilmeen freshiys ja kiinnostavuus sekä toimivuus Lukiolaisten kanavissa ja kohderyhmille. Kampanjailme valmistui syyskuussa ja se julkaistaan Talvipäivillä.
			Suunnitellaan materiaaleja piiri- ja jäsenjärjestöille ja opiskelijakunnille.	Vaalien materiaalipaketin valmistelu kevättä 2023 varten on aloitettu. Materiaalipakettiin sisällytetään mm. ohjeet piirien tavoitteisiin, ehdokkaiden tapaamisohjeet, tempausideoita, viestintäohjeita, somepohjia ja avattuna liiton vaalitavoitteet. Syksyn aikana suunnitellaan esitteet ja muuta jakomateriaalia jaettavaksi keväällä 2023. Materiaalit tilataan ennen joulua. Syksyn aikana on tiedotettu toimijoille eduskuntavaaleista ja niihin liittyvistä materiaaleista. Visuaalisesta ilmeestä on valmisteilla materiaalipakettiin syksyn aikana selkeät ohjeet ja valmiita somepohjia, jotta piirit voivat luoda itse itselleen sopivia vaalimateriaaleja. Lisäksi viestintätoimisto on luonut oman ohjeistuksensa visuaalisen ilmeen käyttöön.

			Kannustetaan nuoria asettumaan ehdolle eduskuntavaaleissa.	Päätettiin luopua ehdolleasettumiskampanjan järjestämisestä, koska ehdokasasettelu on jo melko pitkällä eri puolueissa.
			Suunnitellaan eduskuntavaalikampanja niin, että toimijoiden hyvinvointi ja jaksaminen turvataan kampanjan aikana.	Syksyn aikana on pohdittu, miten kannustetaan myös alaikäisiä nuoria vaikuttamaan vaaleissa. Heidät on myös huomioitu materiaalien suunnittelussa.
				Liittohallituksen ja piiritoimikunnan yhteistapaamisessa syyskuussa keskusteltiin puheenjohtajan johdolla toimijoiden ajatuksista ja toiveista kevään 2023 kampanjaa varten, jotta kaikkien hyvinvointi ja jaksaminen voidaan turvata.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset
1	Vaikuttaminen lukiolaisista ja nuoria koskeviin asioihin sekä lukiolaisten edustaminen	Lukiolaisten tavoitteet näkyvät paikallisessa, kansallisessa ja eurooppalaisessa päätöksenteossa. Lukiokoulutus on laadukasta ja antaa kaikille opiskelijoille hyvät edellytykset elämään.	Edustetaan lukiolaisia kaikissa merkittävissä lukiokoulutusta ja lukiolaisia käsittelevissä työryhmissä ja toimielimissä. Vaikutetaan lukiolaisia koskevaan päätöksentekoon muun muassa tapaamalla päättäjiä, antamalla lausuntoja ja tarjoamalla asiantuntemusta päätöksenteon tueksi. Ylläpidetään ja luodaan laadukkaita verkostoja sidosryhmien kanssa. Vaikutetaan ja pidetään yhteyttä europarlamentaarikkoihin ja tavataan heitä mahdollisuuksien mukaan.	Lukiolaisten asioita on edistetty kaikissa olennaisissa työryhmissä ja toimielimissä. Yhteensä edustuspaikkoja on 32. Olennaisia viranhaltijoita ja sidosryhmiä on tavattu säännöllisesti. Piirejä on tuettu tapaamaan kansanedustajia alueillaan 200 kansanedustajaa - ohjeistuksen mukaisesti. 30.9.2022 mennessä piirit tapasivat 12 kansanedustajaa. Tapaamispaketti päivitettiin helmikuussa ja kevään aikana mukaan lisättiin tapaamispyyntöohjeet. Vaalikauden aikana piirit ovat tavanneet yhteensä 57 kansanedustajaa. Syyskuun loppuun mennessä on annettu 32 lausuntoa sekä pyydytyistä aiheista että muista lukiolaisille olennaisista aiheista. Koronatilanteen vuoksi keväälle suunniteltua ajankohtaiskatsausta poliittisille nuoriso- ja opiskelijajärjestöille ei järjestetty, mutta perinnettä on tarkoitus jatkaa vuonna 2023. Europarlamentaarikkojen tapaamisia ei ole koettu tämän vuoden aikana ajankohtaiseksi.
2	Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen	Lukiolaiset on aktiivinen keskustelija ja keskustelunherättäjä yhteiskunnallisissa asioissa nuorten näkökulmasta.	Seurataan yhteiskunnallista keskustelua ja laaditaan kannanottoja ja mielipidekirjoituksia ajankohtaisista aiheista. Tehdään keskustelunavauksia ja reagoidaan yhteiskunnalliseen, nuoria koskevaan keskusteluun. Luodaan ja ylläpidetään suhteita mediaan tavoitteellisesti. Ollaan näkyvillä yhteiskunnallisesti merkittävissä tilaisuuksissa. Kannustetaan toimijoita osallistumaan edunvalvonnallisiin keskusteluihin sekä jakamaan liiton tuottamaa sisältöä sosiaalisessa mediassa. Tarjotaan toimijoille tietoa ajankohtaisista aiheista.	Syyskuun loppuun mennessä on tehty neljä (4) omaa kannanottoa sekä kaksi (2) yhteiskannanottoa muiden järjestöjen kanssa. Kannanotot ovat olleet sekä aloitteellisia että reaktiivisia. Twitterissä on jaettu aktiivisesti omia julkaisuja ja kommentoitu lukiolaisia koskevia uutisia sekä muita keskusteluja. Ollaan pidetty yllä listaa Lukiolaisista kirjoittaneista toimittajista ja tarjottu heille lisää kirjoitettavaa liitosta. Lakkiaisskumpat järjestettiin 3.6. ja tilaisuuteen kutsuttiin sidosryhmiä sekä median edustajia. Tilaisuudessa oli 77 osallistujaa, myös median edustus. SuomiAreenaan osallistui puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja edunvalvonta-asiantuntijat. Puheenjohtaja oli mukana kolmessa paneelissa. Talvipäivillä kannustettiin toimijoita olemaan aktiivisia Twitterissä ja markkinoitiin piirien Twitter-opasta. Piirit ovat aktivoituneet Twitterissä. Talvi-, Kevät- ja Syyspäivillä kerrottiin liiton edunvalvonnan ajankohtaisista asioista. Liittokokouksessa kerrotaan lisää osavuositoimintakertomuksen muodossa.

3	Vaikuttamisesta viestiminen	Lukiolaiset, heidän huoltajansa ja lukion henkilökunta ovat kiinnostuneita ja tietoisia Lukiolaisten kannoista sekä päätöksistä, jotka koskevat nuoria. Lukiolaisten tekemä vaikuttamistyö on näkyvää lukiolaisille.	Tehdään ajankohtaista ja suunnitelmallista edunvalontaviestintää.	Edunvalontaviestintää on suunniteltu yhdessä viestinnän asiantuntijan ja harjoittelijoiden kanssa. Ajankohtaisiin asioihin on reagoitu nopealla aikataululla.
			Viestitään edunvalvonnallisista teemoista saavutettavasti, kiinnostavasti ja vuorovaikutteisesti niissä kanavissa, joita lukiolaiset käyttävät.	Edunvalontaviestintää on toteutettu Instagramissa aktiivisesti. Instagram-feedissä on edunvalvontasektorin tuottamia postauksia yhteensä ainakin 12 (ei sisällä hankkeiden postauksia). Instagramin osallistavia toimintoja on hyödynnetty stories-postauksissa.
			Toteutetaan edunvalvonnallisia viestintäkampanjoita.	Osallistuttiin Opiskelijoiden mielenterveyspäivän kampanjaan somessa. Syksyllä viestintäkampanja Lukiolaisbarometrin tuloksista.
			Edunvalontaviestinnässä otetaan huomioon myös lukiolaisten huoltajat ja lukioiden henkilökunta.	Edunvalvonnan teemoista on viestitty jokaisessa uutiskirjeessä sekä Facebookissa ja Twitterissä.
			Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä edunvalvonnallisessa viestinnässä.	Piireille on tarjottu tukea omien mielipidekirjoitusten ja kannanottojen kirjoittamiseen. Piirejä on tuettu viestimään omista edunvalvontasaavutuksistaan sekä kannustettu jakamaan liiton edunvalvonnallisia postauksia.
			Nostetaan esiin viestintäkanavissa piiri- ja jäsenjärjestöjen edunvalvonnallisia saavutuksia.	Twitterissä on jaettu piirien edunvalvontasaavutuksia.
4	Asiantuntijuuden vahvistaminen	Lukiolaiset on arvostettu ja asiantunteva lukiolaisten edunvalvoja. Lukiolaisten demokraattisesti määrittelemiä tavoitteita tuetaan tutkitulla tiedolla.	Toteutetaan Lukiolaisbarometri-selvitys yhteistyössä Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr:n kanssa parillisina vuosina.	Lukiolaisbarometrin tiedonkeruu toteutettiin joulutammikuussa. Tulokset julkaistiin osoitteessa lukiolaisbarometri.fi .
			Viestitään Lukiolaisbarometrin tuloksista laajasti.	Lukiolaisbarometrin tulosten julkistamistilaisuus järjestettiin 26.8. Musiikkitalossa. Tilaisuutta varten toteutetaan tiivis esite sekä tiedote medialle. Tilaisuuteen kutsuttiin laajasti sidosryhmiä, poliitikkoja ja mediaa, ja osallistujia oli lopulta 55. Tilaisuudessa oli puhujana opetusministeri Li Andersson, kansanedustaja Jouni Ovaska, OAJ:n puheenjohtaja Katarina Murto sekä kaksi lukiolaista. Tilaisuudessa kuvattiin klippejä MTV Uutisiin. Tilaisuutta varten painatettiin tuloksia esitteleviä esitteitä.
			Tarjotaan asiantuntemusta muiden tahojen lukiolaisia koskevaan tutkimustyöhön ja tehdään tarvittaessa omia selvityksiä yhteistyökumppaneiden kanssa.	Syksyllä on käynnissä viisiosainen viestintäkampanja Lukiolaisbarometrin tuloksiin liittyen. Tuloksia on esitelty myös sidosryhmiä ja päättäjiä tavatessa. Lukiolaisbarometri on saanut suuren määrän mediaosumia julkaisupäivänä ja sen jälkeen.
			Kasvatetaan Lukiolaisten asiantuntemusta hyödyntämällä vaikuttamistyössä ajankohtaisia selvityksiä ja tutkimuksia.	Liitto oli mukana yhteistyökumppanina hakemassa rahoitusta erääseen lukiolaisia koskevaan tutkimushankkeeseen, mutta tutkimusta ei päästy toteuttamaan.
				Vaikuttamistyössä on hyödynnetty ajankohtaisia selvityksiä, tutkimuksia ja arviointeja.

5	Opiskelijakuntien edunvalvonnan tukeminen	Opiskelijakunnilla on resurssit tunnistaa ja ratkaista ongelmatilanteita lukioissaan. Opiskelijakunnat vaikuttavat aktiivisesti omilla paikkakunnillaan ja lukioissaan hyödyntäen Lukiolaisten tarjoamia resursseja.	Koulutetaan opiskelijakuntia vaikuttamaan lukioissa, kunnissa ja muissa paikallisissa yhteisöissä.	Opiskelijakunnille tuotettiin laadukas vaikuttamiskoulutus kevään Watereille. Vastaava koulutus järjestetään myös syksyn Watereilla.
			Tarjotaan opiskelijakunnille tukea ja materiaaleja vaikuttamistyöhön sekä viestitään ajankohtaisista vaikuttamisen paikoista.	Edunvalvonnallisista teemoista on viestitty opiskelijakunnille uutiskirjeiden kautta. Vaikuttamisen paikoista on viestitty myös Telegramin Osallisuus-chatissa.
			Kerätään toimintamalleja paikalliseen ja alueelliseen vaikuttamiseen piiri- ja jäsenjärjestöille sekä opiskelijakunnille hyödyntäen muita vaikuttavia tahoja. Luodaan ja päivitetään tarvittaessa toimintamalleja erilaiset alueet, kunnat ja lukiot huomioiden.	Loppuvuoden aikana on tarkoitus kartoittaa erityisesti edunvalvontavastaavien kanssa KIMPPAn mahdollisia päivitystarpeita ja luodaan materiaaleja tarpeen mukaan.
			Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä tukemaan opiskelijakuntia vaikuttamistyössä.	Talvipäivillä koulutettiin edunvalvontavastaavia opiskelijakuntien vaikuttamisen tukemisesta. Lisäksi FIBSiä koulutettiin erikseen.
6	Lukiolaisten osallisuus vaikuttamistyössä	Lukiolaisten vaikuttamistavoitteet perustuvat lukiolaisten mielipiteisiin. Lukiolaiset osallistuvat liiton vaikuttamistyöhön.	Osallistetaan lukiolaisia valtakunnallisen vaikuttamistyön tekemiseen järjestämällä toimijailtamia ajankohtaisista aiheista.	Toimijailtamista päätettiin luopua, koska etätapahtumille ei ole enää ollut kysyntää tai innokkaita osallistujia koronan väistytyä.
			Kartoitetaan lukiolaisten, opiskelijakuntien sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen mielipiteitä tekemällä kyselyitä edunvalvonnallisista teemoista. Kerättyä dataa hyödynnetään Lukiolaisten edunvalvonnassa.	Lokakuussa toteutetaan seurantakysely liittyen syksyllä 2021 voimaan tulleisiin uudistuksiin. Lukiolaisten mielipiteitä kartoitettiin myös eduskuntavaalitavoitteita ja liittokokouksen julkilausumaa varten sekä erilaisten Instagram-kyselyiden avulla.
			Tarjotaan lukiolaisille ja opiskelijakunnille mahdollisuuksia osallistua asiakirjatyöstöön.	Liittokokouksessa käsiteltävät asiakirjat lähetettiin syyskuussa kommenttikierroksille piiri- ja jäsenjärjestöihin sekä opiskelijakunnille.
7	Lukiolaisten tuki ja neuvonta	Yksittäiselle opiskelijalle on tarjolla tukea ja apua koulutukseen liittyvissä ongelmissa sekä tietoa lukiolaisten oikeuksista. Lukiolaiset osaavat hyödyntää liiton tarjoamia oppaita ja hakea liitolta apua, kun sitä tarvitsevat.	Tarjotaan tietoa ja vastataan opiskelijoiden kysymyksiin Lukiolaisoppaan sekä lukiolaisten suorien yhteydenottojen kautta.	Lukiolaisopasta on päivitetty syksyn aikana tarpeellisin osin. Lisäksi on päivitetty Perustietoa lukiosta -sivua ja Kysy lukiolaiselta -sivuja.
			Markkinoidaan Lukiolaisopasta laajasti sosiaalisessa mediassa, uutiskirjeissä ja koulukäynneillä.	Lukiolaisten kysymyksiin on vastattu sähköpostitse, puhelimitse ja somessa.
			Markkinoidaan Lukiolaisten Työelämäopasta.	Lukiolaisopasta on markkinoitu somessa, uutiskirjeissä ja koulukäynneillä.
				Lukiolaisten Työelämäopasta on markkinoitu uutiskirjeessä ja koulukäynneillä.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Vuoden 2022 kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen	Pohjoismainen yhteistyö on monipuolista ja hyödyllistä. Pohjoismainen yhteistyö on jatkuvaa. Lukiolaisten tavoitteet näkyvät pohjoismaisessa yhteistyössä.	Tavataan pohjoismaisia järjestöjä. Luodaan uusi pohjoismainen yhteisö yhdessä muiden pohjoismaisten toisen asteen järjestöjen kanssa. Luodaan uudelle pohjoismaiselle yhteisölle tavoitteet sekä toimintamallit. Osallistetaan piiritoimikuntaa ja toimijoita kantojen muodostamisessa. Järjestetään pohjoismaisten toisen asteen järjestöjen tapaaminen pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta.	Pohjoismaisia järjestöjä on tavattu ja pohja yhteistyöverkostolle on luotu johon on luotu myös yhteiset tavoitteet Pohjoismainen yhteistyötapaaminen on järjestetty.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Kansainvälinen jaos	Kansainvälinen jaos on tärkeä ja monipuolistava osa Lukiolaisten toimintaa. Kansainvälinen jaos on aktiivinen ympäri vuoden. Kansainvälisen jaoksen toiminta on jatkuvaa. Lukiolaisia kiinnostaa osallistua kansainvälisen jaoksen toimintaan.	Valitaan kansainvälinen jaos sekä sille puheenjohtajisto johtamaan ja koordinoimaan liiton kansainvälistä toimintaa. Kansainvälinen jaos ja sen puheenjohtajat perehdytetään tehtäviinsä heti vuoden alussa. Perinnönsiirrossa liittohallitus ja piiritoimikunta pidetään tietoisena kansainvälisen jaoksen toiminnasta. Jaetaan tarpeen mukaan vastuita jaoksen jäsenille. Perehdytetään jaoksen jäsenet vastuutehtäviinsä. Kansainvälinen jaos kokoustaa säännöllisesti ympäri vuoden.	Jaos on valittu ja perehdytetty tehtävään. Jaos on kokoustanut aktiivisesti vuoden aikana.
2	Kansainvälisen toiminnan osallisuus	Toimijat ovat tärkeä ja aktiivinen osa kansainvälistä toimintaa.	Toimijoita osallistetaan kansainväliseen toimintaan. Tiedotetaan toimijoille monikanavaisesti erilaisista mahdollisuuksista osallistua kansainväliseen toimintaan. Järjestetään kansainväliseen toimintaan liittyviä toimijailtiamia.	Osallisuusryhmässä on tiedotettu kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksista.

3	Kansainvälinen edunvalvonta	Lukiolaiset on kansainvälisesti tunnettu ja vakavasti otettava toimija. Lukiolaisten tavoitteet etenevät kansainvälisellä kentällä.	Kannustetaan Lukiolaisten toimijoita hakeutumaan kansainvälistä toimintaa tekevien sidosryhmien ja kattojärjestöjen luottamustehtäviin. Lukiolaisten ulostuloja sekä asiakirjoja käännetään ja niitä julkaistaan englanniksi. Lukiolaisten kansainvälisiä tavoitteita koulutus-, sosiaali- ja nuorisopolitiikassa kirjataan ylös ja niitä pidetään yllä liiton tavoiteohjelmassa. Otetaan kantaa kansainvälisiin lukiolaisia koskeviin asioihin. Osallistutaan Global Student Forumin tapahtumiin ja konferensseihin.	Kansainvälisen toiminnan tavoitteet näkyvät tavoiteohjelmassa vuonna 2022.
4	Pohjoismainen yhteistyö	Pohjoismainen yhteistyö edistää Lukiolaisten toiminnan kehittymistä.	Tavataan ja keskustellaan pohjoismaisten toisen asteen järjestöjen kanssa. Edistetään uuden pohjoismaisen yhteistyömuodon kehittymistä.	Järjestettiin yhdessä FSSn kanssa pohjoismaisten opiskelijajärjestöjen tapaaminen.
5	Eurooppalainen yhteistyö	Lukiolaisilla on toimivat suhteet eurooppalaisiin sidosryhmiin.	Osallistutaan aktiivisesti eurooppalaisten sidosryhmien tapahtumiin. Tehdään tiivistä yhteistyötä muiden eurooppalaisten toisen asteen opiskelijajärjestöjen kanssa. Ylläpidetään aktiivista vuorovaikutusta OBESSUn kanssa.	Vuoden aikana on osallistettu erittäin aktiivisesti OBESSUn tapahtumiin.
6	Kotimainen yhteistyö	Lukiolaisilla on toimivat suhteet kotimaisiin sidosjärjestöihin.	Tavataan ja tehdään yhteistyötä muiden kotimaisten kansainvälistä toimintaa tekevien opiskelija- ja nuorisojärjestöjen kanssa. Keskustellaan ajankohtaisista asioista kotimaisten sidosjärjestöjen kanssa.	Kotimaisten toimijoiden kanssa on tehty yhteistyötä ja käyty keskustelua KV-tapahtumien teemoista.
7	Kansainvälinen viestintä	Lukiolaisten toimijat tietävät kansainvälisestä toiminnasta. Kansainvälisen toiminnan viestintä on laadukasta, saavutettavaa ja säännöllistä.	Panostetaan kansainvälisen viestinnän vuorovaikutteisuuteen, saavutettavuuteen ja laadukkuuteen. Luodaan ja päivitetään mittareita kansainvälisen toiminnan viestinnälle. Seurataan, mitataan ja kehitetään kansainvälistä viestintää. Luodaan ja päivitetään kansainvälisen toiminnan viestinnälle vuosikello, jota seurataan ympärivuotisesti. Tiedotetaan liiton kansainvälisestä toiminnasta Lukiolaisten sisä- ja ulkopuolelle. Tiedotetaan kansainvälisistä opiskelijajärjestöistä lukiolaisille.	Kansainvälinen jaos on päivittänyt omaa Instagram-tiliään. Lukiolaiset ovat näkyneet monipuolisesti muiden kansainvälisten opiskelijajärjestöjen viestinnässä.

PALVELUT

Vuoden 2022 kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Jäsenyyden vetovoimaisuus	Jokainen lukiolainen kokee Lukiolaisten jäsenyyden hyödylliseksi. Lukiolaisten jäsenkanta on laaja ja monimuotoinen. Piiri- ja jäsenjärjestöjen yritysysteisty on laadukasta.	Hankitaan lukiolaisille vain Lukiolaisten jäsenille rajattuja jäsenetuja.	Uusia, vain lukiolaisille suunnattuja, etuja on hankittu ympäri vuoden erilaisten yhteistöiden muodossa.
			Hankitaan ja luodaan Lukiolaisille uudenlaisia jäsenetuja lukiolaisten toiveiden pohjalta.	Jäsenetuja esittelevä somekamppanja toteutettiin keväällä. Lukiolaiskyselystä saadut vastaukset on läpikäyty ja vastauksia hyödynnetty toiminnan kehittämisessä.
			Luodaan uusia toimintamalleja piiri- ja jäsenjärjestöjen yritysysteistyön kehittämiseksi ja jalkautetaan ne piiri- ja jäsenjärjestöihin.	Uusia markkinointimateriaaleja on toteutettu sekä tuotettu. Niitä on jaettu piireille sekä jäsenjärjestöille heidän toimintansa tueksi. Toimijoille on järjestetty koulutusta yritysysteistyön tekemisestä.
			Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä paikallisetujen hankkimisessa.	Palkitsemisjärjestelmä luotu yhdessä Frankin kanssa ja sitä on hyödynnetty. Ohjeistus pitää päivittää syksyllä.
			Kehitetään uusia tapoja tavoittaa lukiolaisia, jotka eivät vielä ole jäseniämme.	Kysely toteutettiin ja siitä saatuja vastauksia mietitty.
			Viestitään jäseneduista lukiolaisille laajemmin ja selkeämmin.	Kirjallista strategiaa jäseneduista viestimistä varten ei ole luotu. Piirejä ja jäsenjärjestöä on tarvittaessa tuettu jäsenetuihin liittyvän viestinnän tiimoilta.
			Kehitetään tapoja kerätä tietoa Lukiolaisten jäsenyydestä koetuista hyödyistä.	Jäsenetujen kehittämisessä on hyödynnetty lukiolaiskyselyn vastauksia. Somekyselyitä on toteutettu useampia ja niistä saatuja tuloksia tarkasteltu. Palautteenantokanava on tehty (google-forms) ja se on linkitetty "usein kysyttyä" -sivulle Lukiolaisten verkkosivuilla.
II	Lukiolaisten brändin kirkastaminen	Lukiossa opiskelevat tietävät ja ymmärtävät, mitä Lukiolaisten toiminta pitää sisällään. Yhteistyöorganisaatiot tunnistavat Lukiolaiset ja sen toiminnan, sekä näkevät yhteistyön houkuttelevana. Lukiolaisten ja piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintä on saavutettavaa.	Kehitetään jäsenyyden markkinointia eri viestinnän kanavissa.	Verkkosivujen sisältöjen mietintä ja päivittämisen suunnittelu on aloitettu. Jäsenhankinta- & yhteistyökampanjoiden kehitystä on toteutettu.
			Kehitetään ja vakiinnutetaan Lukiolaisten visuaalista ilmettä saavutettavammaksi.	Graafinen ohjeistus on päivitetty saavutettavaa digiviestintää tukevaksi. Muutoksia tehtiin ainoastaan värien käyttöön huomioiden värien riittävyden ja kontrastit.
			Tuetaan ja koulutetaan piirejä visuaalisen ilmeen käytöstä ja viestinnän saavutettavuudesta.	Piirien viestintävastaavia on koulutettu digiviestinnän saavutettavuudesta ja liiton visuaalisen ilmeen käytöstä Talvipäivillä. Uusille koulutuksille ei ole ollut kysyntää.
			Selkeytetään Lukiolaisten tapahtumaviestintää ja vahvistetaan tapahtumien brändejä.	Lukiolaisten omille toistuville tapahtumille on luotu tunnistettavia visuaalisia elementtejä ja niitä on käytetty markkinoinnissa toistuvasti. Lukiolaisten suurimmilta tapahtumilta on tuotettu tapahtumaviestintää liiton omiin viestintäkanaviin. Syksyn tulevilta tapahtumilta tullaan tuottamaan myös viestinnällistä sisältöä niille relevantteihin kanaviin.
			Kehitetään tapoja tehdä viestinnällistä yhteistyötä kumppaneiden kanssa.	Lukiolaisille on viestitty palveluista ja kumppaneista. Yhteistyön arvon merkitys tuodaan esiin kumppaneille muun muassa powerpoint-esityksen avulla. Uusia kumppaneita on kartoitettu.
			Uudistetaan Lukiolaisten markkinointimateriaaleja.	Uudet markkinointimateriaalit on tuotettu ja ne on otettu käyttöön niin keskusliiton kuin piirien- ja jäsenjärjestön toimesta.
			Selkeytetään Lukiolaisten toimintaa markkinoinnin keinoin eri viestintäkanavissa.	

III	Improbaturin uudistuksen vakiinnuttaminen	Improbaturin uudistus on vakiintunut.	Seurataan Improbaturin uudistuksen vaikutuksia ja siitä nousevia uusia tarpeita jatkuvasti.	
		Improbaturin uudistus on löytänyt lukiolaiset.	Tuetaan Improbaturin viestintää Lukiolaisten omissa kanavissa.	
		Improbatur on taloudellisesti vakaa.	Kehitetään Improbaturin ilmoitusmyyntiä.	Pohdinta on aloitettu ja asiaan palataan tarkemmin vielä syksyn aikana.
		Improbaturilla on laaja lukijakunta.	Panostetaan Improbaturin markkinointiin.	Verkkomedian analytiikkaa ei ole vielä voitu seurata.
IV	Jäsenrekisterin uudistaminen		Kilpailutetaan määrittelydokumentin perusteella toimittajat.	Valmista on.
		Jäsendataa on helppo hyödyntää.	Otetaan hallitusti käyttöön uusi järjestelmä ja varmistetaan, ettei tietoa huku muutoksen keskellä.	Valmista on.
		Jäsenrekisteri on päivitetty ja nykyaikainen.	Huomioidaan rekisterin vaihtuminen jäsenhankinnassa ja -pidossa.	Vaihdos on toteutettu ja prosessi on valmis.
		Jäsenyysprosessi on tehokas.	Informoidaan kumppaneita tulevasta muutoksesta.	Valmista on.
		Henkilötiedot ovat yhdessä paikassa ja tietoturvallisesti säilytettyjä.	Koulutetaan tarpeelliset henkilöt jäsenrekisterin ylläpidosta ja hallinnasta.	Henkilöt on kartoitettu.
		Jäsenmaksuprosessi on sujuva.	Hyödynnetään jäsenrekisterin ja -tietojen mahdollisuuksia yli sektorirajojen.	Jäsendatan hyödyntämistä muussa toiminnassa ei ole pystytty vielä toteuttamaan.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Jäsenhankinta	Vähintään puolet Suomen lukiolaisista on Lukiolaisten jäseniä. Lukiolaiset ymmärtävät Lukiolaisten jäsenyyden merkityksen. Lukiolaiset vierailee jokaisessa Suomen päivälukiossa vuosittain. Lukiolaiset haluavat olla jäseniä koko lukion ajan. Jäsenhankinnassa hyödynnetään kaikkia jäsenyyden muotoja.	Järjestetään jäsenhankintakoulutusta vuoden alusta lähtien, sekä tarjotaan ohjeistus ja selkeät toimintamallit piirien omien jäsenhankintakoulutusten järjestämiseen.	Yksi koulutus on järjestetty, mutta muuten koulutuksia ei ole järjestetty, koska koulutuksille ei ole ollut enempää tilausta.
			Järjestetään Koulukävijäkoulutus ja tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen jäsenhankinnan koulutusta.	Koullukävijäkoulutus on järjestetty.
			Lukiolaisten toimijat kiertävät jokaisessa Suomen päivälukiossa esittelemässä Lukiolaisuutta sekä Lukiolaisten palveluita ja toimintaa.	Kevään tulosta on tarkasteltu ja sitä tullaan hyödyntämään syksyllä.
			Kohdennetaan jäsenhankintaa myös lukion myöhempien vuosikurssien opiskelijoille, huoltajille ja peruskoulunsa päättävälle.	Jäsenyyttä on markkinoitu myös myöhempien vuosikurssien opiskelijoille koulukäynnillä. Toimijoita ei ole koulutettu vanhempainilloissa tehtävistä esittelyistä.
			Jäsenhankintataulukkoa käytetään konkreettisten tavoitteiden asettamiseen, ja sitä päivitetään sekä seurataan aktiivisesti.	Jäsenhankintataulukkoja on päivitetty ennen jäsenrekisterimuutosta. Uudet jäsenhankintataulukot tulossa syksyn / talven 2022 aikana.
			Tarjotaan lukiolaisille liittymisetu.	Tuloksia pyrittiin hyödyntämään parhaan mukaan.
			Markkinoidaan jäsenyyttä ympärivuotisesti eri somekanavissa, lukioissa ja Improbaturin verkkojulkaisussa. Panostetaan kampanjoihin erityisesti lukiolaisuuden merkkipaaluissa.	Jäsenyyttä on markkinoitu muun muassa eri somekanavissa ja lukiolaisuuden merkkipaaluja on nostettu esiin vuoden aikana.
			Hyödynnetään monivuotista jäsenyyttä jäsenyyden markkinoinnissa.	

2	Jäsenyys ja jäsenpalvelu	Jäsenpalvelu on lukiolaisille hyödyllinen ja toimiva. Lukiolaiset tiedostaa lukiolaisten tarpeet. Jäsenpalvelu on ennakoivaa. Jäsenyyteen liittyviä ongelmia osataan ratkaista jo paikallisella tasolla.	Lukiolaisia palvellaan ystävällisesti ja ripeästi.	Viesteihin on pyritty vastaamaan mahdollisimman nopeasti ja pahimpaan kiireaikaan myös kiireapulaisia on ollut auttamassa.
			Palvellaan jäseniä Lukiolaisien pääasiallisissa kanavissa sekä jäsenpalvelulle tarkoitettussa sähköpostissa, chatissa ja puhelimessa.	Jäseniä on palveltu jäsenpalvelulle tarkoitetuissa kanavissa.
			Tarjotaan saavutettavissa olevaa, ajankohtaista ja relevanttia tietoa lukiolaisista sekä Lukiolaisten jäsenyydestä ja jäsenpalvelusta.	Lukiolaisten someen ja verkkosivuille on päivitetty jäsenyyteen liittyvistä asioista.
			Sujuvoitetaan jäseneksi liittymistä ja jäsenyyden jatkamista teettämällä säännöllisesti jäsenrekisterin kehitystyötä.	Valmis.
			Toteutetaan vuosittainen lukiolais- ja jäsenkysely. Jäsenille, jotka eivät jatka jäsenyyttä, tehdään erosyyskysely.	Kysely on lähettämistä vaille valmis.
			Koulutetaan toimijoita vastaamaan kysymyksiin jäsenyydestä ja siihen liittyvistä ongelmista.	Jäsenyydestä on koulutettu heinäkuussa Koulukävijäkoulutuksen osallistujia.
3	Kumppanuudet	Lukiolaisten kumppanuudet tukevat ja täydentävät lukiolaisille tarjottavaa palvelukokonaisuutta sekä tukevat liiton taloudellista vakautta. Lukiolaiset on houkutteleva yhteistyökumppani.	Liitto neuvottelee kumppanuuksia, joista on hyötyä kaikenlaisille lukiolaisille.	Keväällä sekä syksyllä on kontaktoitu ja listattu potentiaalisia kumppanuuksia.
			Olemassaolevat kumppanit tavataan vuosittain ja kumppanuuksia pyritään kehittämään yhä hyödyllisemmäksi lukiolaisille.	Vanhvoja tuttuja kumppanuuksia on tavattu säännöllisesti ja tätä tullaan jatkamaan.
			Järjestetään Studia-messut Messukeskuksen kanssa.	Studian suunnittelu ja järjestely on käynnissä. Vuoden 2021 Studia-messujen palautteet on käyty läpi ja niiden avulla on kehitetty vuoden 2022 Studia-messuja. Vuoden 2022 Studia-messujen palautteet käydään läpi messujen jälkeen. Neuvottelut on käyty ja sopimus on lähes valmis.
			Liitto neuvottelee laajoja valtakunnallisia kumppanuuksia.	Potentiaalisia kumppaneita on tavattu ja uusia yhteistyömahdollisuuksia toteutettu. Olemassaolevia kumppaneita on tavattu säännöllisesti ja tarpeen mukaan.
			Pidetään yllä ja tarvittaessa päivitetään kumppanuuksien eettisiä periaatteita.	Ohjeistus on päivitetty.
			Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä yritys yhteistyöstä ja kumppanuuksista.	Koulutusta on järjestetty.
4	Myynti	Myynti tukee liiton taloudellista vakautta ja kumppanuuksien muodostumista.	Myydään mainospaikkoja uutiskirjeisiin, sosiaaliseen mediaan, tapahtumille, improbatur.fi-sivustolle sekä muihin Lukiolaisten palveluihin ja tuotteisiin.	Mediakortit on päivitetty ja niiden ilme uudistettu. Palvelukokonaisuuksia on kirkastettu muun muassa luomalla uusia kumppanuuksia varten esittelydiashow tuotteistamme. Olemme myös pohtineet omien tuotteidemme sanallistamista tarkemmin. Myös hinnoittelukonsultaation mahdollisuutta on lähdetty selvittämään, jotta pystymme parantamaan palvelukokonaisuuksiamme sekä selkeyttämään niitä.
			Kehitetään uusia myynnin paikkoja.	Myyntiä on saatu toteutettua todella hyvin aiempiin vuosiin verrattuna. Uusien kumppanien ideointiin ja prospektointiin on priorisoitu paljon aikaa.
			Seurataan myynnin toteumaa läpi vuoden.	Myynti toteumaa on seurattu pitkälti numeroihin pohjautuvan datan avulla.
			Seurataan myyntipaikkojen houkuttelevuutta ja kehitetään niitä tarvittaessa.	Myyntipaikkojen houkuttelevuutta on analysoitu suhteellisen pintapuolisesti.
			Myyntissä seurataan Lukiolaisten eettisiä periaatteita.	Eettiset periaatteet on huomioitu jatkuvasti myyntityössä.
			Tuetaan tarvittaessa piiri- ja jäsenjärjestöjen myyntityötä.	Kartoitusta on tehty ja koulutuksia tarjottu sekä tehty tarpeen mukaan. Tukea on annettu tarpeen mukaan sitä tarvitseville

5	Viestintä	Lukiolaisten viestintä tukee lukiolaisten arkea ja pyrkii tavoittamaan jatkuvasti enemmän lukiolaisia. Lukiolaisten viestintä on vuorovaikutteista, saavutettavaa ja laadukasta. Lukiolaisten viestintä luo ja tukee yhteisöllisyyttä. Lukiolaisten viestintä tuo lukiolaisten toimintaa ja arvoja laajasti ja selkeästi esille.	Viestitään lukiolaisten kanssa aktiivisesti sosiaalisen median, verkkosivujen ja uutiskirjeiden kautta.	Lukiolaisten kanssa on viestitty aktiivisesti ja monikanavaisesti vuoden kaikkina vaiheina. Viestinnän strategia on päivityksessä ja sen on määrä valmistua vuoden 2022 loppuun mennessä. Somestrategia päivitetään vuoden 2023 aikana.
			Hyödynnetään sponsoroitua ja kohdennettua markkinointia viestinnällisen sisällön levittämisessä ja uusien lukiolaisten tavoittamisessa.	Maksettua mainontaa on hyödynnetty esimerkiksi arvontojen kanssa.
			Viestitään avoimesti, selkeästi ja ajankohtaisesti niin lukiolaisten arjesta ja nuoruuden merkkipaaluista kuin Lukiolaisten toiminnasta ja arvoista.	Useita viestintäkampanjoita on toteutettu vuoden 2022 aikana ja niiden teemat ovat vaihdelleet ottaen huomioon liiton laajan toiminnan. Verkkosivut on pidetty ajantasalla. Lukiolaisuuden vuosikello on viimeistelty ja sitä on hyödynnetty monikanavaisen viestinnän tukena. Uutiskirjeitä on lähetetty ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti.
			Panostetaan viestinnän vuorovaikutteisuuteen, saavutettavuuteen ja laadukkuuteen.	Huomioidaan saavutettavan viestinnän WCAG-kriteeristö liiton kaikessa viestinnässä.
			Koulutetaan lukiolaistoimijoita viestinnästä ympäri vuoden.	Kartoitustyötä on toteutettu ajoittain ja tarvittaessa koulutusta on järjestetty.
			Suunnitellaan ja toteutetaan viestintäkampanjoita Lukiolaisten viestintäkanavissa yhteistyössä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa.	Lukiolaisten viestintäkampanjoita on toteutettu yhteistyössä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa.
			Seurataan, mitataan ja kehitetään viestintää.	Sosiaalisen median kanavien dataa on tarkasteltu.
			Huomioidaan visuaalisessa viestinnässä lukiolaisten moninaisuus ja tuodaan tätä esiin, jotta jokainen lukiolainen voi tuntea kuuluvansa Lukiolaisten yhteisöön.	Stokkikuvat on päivitetty ja niitä käytetään viestinnän tukena. Stokkikuviin haettiin halukkaita avoimesti liiton viestintäkanavissa niin, että kaikilla lukiolaisilla taustoista riippumatta on ollut mahdollisuus hakea kuvauksiin mukaan.
6	Improbatur	Lukiolaiset kokevat Improbaturin omakseen. Improbatur on journalistisesti itsenäinen julkaisu. Improbatur on ainutlaatuinen, lukiolaisia ja nuoria puhutteleva ja lukiolaisille suunnattu nuorten verkkomedia. Improbatur levittää tietoisuutta Lukiolaisista.	Seurataan jäsenten näkemyksiä Improbaturista. Kehitetään Improbaturia hankitun tiedon perusteella ja liiton taloudellinen tilanne huomioiden.	
			Improbaturin teemoja nostetaan säännöllisesti esiin sekä liiton että julkaisun omissa sosiaalisen median kanavissa.	
			Improbatur kerää aktiivisesti palautetta ja kehittää itseään tehdäkseen julkaisusta yhä kiinnostavamman lukiolaisille.	
			Improbatur käsittelee lukiolaisia koskevia teemoja rohkeasti ja ennakkoluulottomasti.	
			Improbatur on läsnä lukiolaisten arjessa.	
			Säilytetään Improbaturin journalistinen itsenäisyys.	
7	Frank	Lukiolaiset hyötyvät Frankin tarjoamista eduista ja palveluista monipuolisesti. Lukiolaiset käyttävät Frankia aktiivisesti. Frankin ja liiton vuoropuhelu on vakiintunutta. Frank on hyödyksi Lukiolaisten jäsenhankinnalle.	Markkinoidaan Frankin digitaalista opiskelijakorttia ja opiskelijapalveluita lukiolaisille.	Frankin mainoksia on uutiskirjeissä syksyllä 2022. Verkkomedian osalta mainontaa ei ole vielä voitu toteuttaa. Frank on näkynyt Lukiolaisten liiton somekampanjoissa (esimerkiksi Tonnitorstai). Uusia näkyvyyden paikkoja ei ole noussut esiin Koulukävijäkouluksen ja Studia-messujen lisäksi.
			Ylläpidetään ja kehitetään liiton, toimijoiden ja Frankin toimiston välistä yhteistyötä. Ollaan aktiivinen yhteistyökumppani omistajavaihdoksen jälkeen.	Yhteydenpito Frankin kanssa on jatkuvaa.
			Koulutetaan toimijoita paikallisetujen hankinnasta ja kirjaamisesta Frankiin.	Piireille ja jäsenjärjestölle on tarjottu koulutusta aiheesta Frankin toimesta. Syksyllä kartoitetaan mahdollisesti vielä toinen.

JÄRJESTÖ

Vuoden 2022 kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset ja toteutus
I	Vastuulukiotoiminnan uudistus	Vastuulukiotoiminta on kiinteä osa Lukiolaisten kokonaisvaltaista toimintaa. Lukiolaisilla on toimivat yhteydet jokaiseen lukioon.	Arvioidaan vastuulukiotoiminnan käytänteitä ja kehitetään toimintaa niin, että vastuulukiotoiminta on tärkeä osa koko Lukiolaisten toimintaa kaikilla osa-alueilla.	Kesäkuussa toteutettiin kysely vastuulukiotoiminnan toimivista käytänteistä ja ongelmakohtista piiritoimijoille. Kyselyyn vastasi 12 lukiolaista. Keväällä toteutettiin vastuulukioiden tapaamiskampanja. Kampanjan aikana piirit tapasivat 107 lukiota, joka 40,23 % kaikista lukiosta. Vastuulukioiden tapaamiskampanjan voitti Pohjanmaan piiri, joka ylitti tavoitteensa. Toiseksi kilpailussa tuli Pohjois-Suomen piiri, joka saavutti tavoitteensa 100 %:sesti. Vastuulukiotoiminnan raportointia kehitettiin siten, että ensimmäisen otakeuden aikana tehdyistä vastuulukiotapaamisista saa kertoimen tulostavoiterahaan.
			Tarkastellaan vastuulukiotoiminnan rakenteita ja kokonaisuutta kriittisesti tunnistuen sen ongelmakohdat	Piiritoiminnan kautta ei erikseen ole kerätty tietoa vastuulukiotoiminnasta. Vastuulukiotoiminnan rakenteita ja kokonaisuutta on kartoitettu kyselyllä ja sen tuloksia tarkastellaan loppuvuodesta.
			Uudistetaan vastuulukiotoimintaa havaittujen ongelmakohtien pohjalta ja jalkautetaan uudistukset piiri- ja jäsenjärjestöille sekä vertaistukiryhmille.	Loppuvuodesta tarkastellaan ja hyödynnetään kyselyn tuloksia vastuulukiotoiminnan uudistamisessa.
			Luodaan ja päivitetään materiaaleja vastuulukiotoiminnan tueksi.	Vastuulukiotoiminnan tueksi on valmisteltu vastuulukiotoiminnan mallipakettia, joka sisältää ohjeistuksia mm. yhteydenpitoon lukioiden kanssa.
			Kehitetään vastuulukiotoimintaan liittyvää sisäistä ja ulkoista viestintää ja niiden käytänteitä siten, että kaikki ovat kartalla toiminnasta.	Piiri- ja jäsenjärjestöille on otettu käyttöön jäsenrekisterit, jonka kautta voidaan lähettää esim. opiskelijakuntakirjeitä alueen lukiolaisille.

II	Yhteisöllisyyden uudelleenrakennus	Lukiolaiset on yhteisöllinen, keskusteleva ja välittävä yhteisö. Toimivat etäajan käytänteet vakiintuvat osaksi Lukiolaisten toimintaa.	Arvioidaan tapahtumien ja koulutusten etätoteutusmahdollisuuksia sekä toimitaan arvioiden mukaan.	Ei tehty tätä, koska etäkäytänteet eivät ole tällä hetkellä oleellisia.
			Kehitetään etävuorovaikutusta ja -osallisuutta ja viedään toimivia käytänteitä piiri- ja jäsenjärjestöihin.	Etä tapahtumaohjeistus on toimiva sellaisenaan tällä hetkellä. Yhteisöllisyyttä on näkynyt liiton sosiaalisessa mediassa.
			Noudatetaan ja tarvittaessa päivitetään koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistuksen projektisuunnitelmaa.	Projektisuunnitelma on tehty vuosille 2023 ja 2024. Uudistettu koulutus- ja tapahtumatarjonta on huomioitu vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa.
			Järjestetään tapahtumissa ja koulutuksissa tilaa yhteisöllisyydelle ja hauskuudelle.	Hassuttelulle on varattu aikaa Talvipäiviltä, Kevätpäiviltä sekä kevään ja syksyn Watereilta. Kevätpäiviltä kuvattiin aftermovie, jonka materiaali on kasattavana. Koulutuksille ja tapahtumille on asetettu tavoitteita, kuten "kukaan ei ole yksinäinen, jokainen löytää uusia kavereita, kehen tutustua".
			Vahvistetaan avointa palaute- ja keskustelukulttuuria liitossa ja piiri- ja jäsenjärjestöissä sekä niiden välillä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat pitäneet jokaisella tapahtumalla yhteiset piirituokiot. Ollaan kannustettu mm. LAP ja PSP järjestämään yhdessä liittokokouksen iltaohjelmaa. Piiri- ja jäsenjärjestöille on jaettu iltaohjelmien vinkkilista, johon on jaettu monipuolisia ja yhteisöllisiä vaihtoehtoja iltaohjelmien järjestämiseen. Tapahtumilla perustellaan avoimen keskustelun paikkaa turvallisemman tilan periaatteiden avulla. Liiton johtoa = liittohallitusta sekä piiri- ja jäsenjärjestöjä on koulutettu yhteisöllisestä johtamisesta sekä turvallisemman ja hyvän ilmapiirin ylläpitämisestä.
			Vakiinnutetaan toimijailtamat osaksi liiton ympärivuotista toimintaa. Kehitetään toimijailtamien konseptia ja tarjotaan niissä paikkoja yhteisöllisyydelle.	Toimijailtamia on pidetty ajankohtaisista asioista tarpeen vaatiessa. Niitä on markkinoitu Telegram-ryhmissä sekä liittohallituksen instagramissa. Toimijailtamat on lisätty liiton tapahtumakalenteriin. Toukokuussa on järjestetty meetin välityksellä toimijailtama olokeista. Siihen osallistui noin 26 ihmistä.

III	Opiskelijakunta- jäsenyys	Liitto tarjoaa opiskelijakunnille aidosti hyödyllisen ja kiinnostavan jäsenyyden. Opiskelijakuntajäsenyys on tunnettu jäsenyyssuoto ja opiskelijakuntia liittyy liiton jäseniksi.	Määritellään opiskelijakuntajäsenyyden ehdot ja palvelut ja otetaan opiskelijakuntajäsenyys käyttöön.	Hankkeen ydintiimin luomaa aikataulusuunnitelmaa opk-jäsenyyden luonnille ja käyttöönnotolle on seurattu kevään ajan. Opiskelijakuntajäsenyydestä on luotu selkeä kokonaisuus, joka hyödyttää koko lukioyhteisöä. Tiedot opiskelijakuntajäsenyyteen liittyen on lisätty lukio.fi -sivulle ja löytyy osoitteesta bit.ly/opkjäsenyys. Opiskelijakuntajäsenyys lanseerattiin heinäkuussa Kouliksella ja sitä markkinoitiin syksyllä lukiolaisille ja kouluhenkilökunnalle.
			Kartoitetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen sekä opiskelijakuntien tarpeita ja toiveita opiskelijakuntajäsenyyteen liittyen.	Opiskelijakuntajäsenyyden toiveiden ja tarpeiden kartoitusta on hyödynnetty hankkeen ydintiimissä. Puheenjohtajapäivillä on kerätty ajatuksia opiskelijakuntajäsenyyden eri teemoihin.
			Huomioidaan lukioden moninaisuus jäsenyyttä luotaessa.	Ydintiimi pohti jäsenyyttä luotaessa jäsenyyden selkeyttä. Jäsenyydestä luotiin kokonaisuus, joka on samanlainen kaikille lukioille. Tämä koettiin parhaaksi ratkaisuksi.
			Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä opiskelijakuntajäsenyydestä ja sen markkinoinnista.	Piiritoimijoille luotiin selkeä ja monipuolinen markkinointipaketti opk-jäsenyyden markkinoinnin tueksi. Piirien puheenjohtajistot koulutettiin ennen Koulusta aiheesta. Piiritoimijat koulutettiin opiskelijakuntajäsenyyden markkinointiin Koulukävijäkoulutuksessa kesällä. Koulukävijäkoulutuksen jälkeen piikummit kertoivat kokouksissa kummipiireilleen opiskelijakuntajäsenyydestä.
			Viestitään palveluista ja jäsenyydestä opiskelijakunnille, ohjaaville opettajille ja rehtoreille esimerkiksi uutiskirjeillä ja koulukäynnillä.	Opiskelijakuntajäsenyydestä viestittiin koulukäynnin yhteydessä lukion opiskelijakunnan hallitukselle ja rehtorille. Markkinoinnin tueksi painatettiin flyer, jota koulukävijät jakoivat lukioille. Opiskelijakuntajäsenyyttä on markkinoitu säännöllisesti somessa, uutiskirjeissä ja koulutuksissa niin lukiolaisille kuin kouluhenkilökunnalle.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset ja toteutus
1	Lukiolaispäivät ja muu aktiivitoiminta	Lukiolaisten tapahtumat palvelevat toimijoita. Lukiolaiset tunnetaan järjestönä, jossa lukiolainen voi kehittää itseään. Lukiolaisissa opittuja taitoja tunnustetaan ja tunnustetaan siten, että niistä on hyötyä myös liiton ulkopuolella. Lukiolaisten toimintaan osallistuu entistä laajempi joukko erilaisista asioista kiinnostuneita lukiolaisia.	Järjestetään kolmet (3) lukiolaispäivät.	Talvipäivät järjestettiin Zoomissa etäyhteyksillä ja Kevätpäivät järjestettiin Lapualla, Wanhassa Karhumäessä. Syyspäivät järjestettiin Kokkolassa.
			Lukiolaispäivillä tarjotaan monipuolista koulutusta vastuualueista, johtamisesta ja tiimitoiminnasta. Lukiolaispäivien koulutuksissa saa laajat valmiudet toimia Lukiolaisissa.	Lukiolaispäivillä on järjestetty vertaisryhmien tapaamisia. Koulutuksille on asetettu tavoitteet.
			Kehitetään työkaluja, joiden avulla lukiolaiset pystyvät tunnistamaan ja laajentamaan omaa osaamistaan.	Työkaluja ei ole ehditty kehittää.
			Hyödynnetään olemassaolevia opitun tunnustamisen menetelmiä.	Toimintatodistukset on edellisen vuoden toimijoille lähetetty.
			Edistetään Lukiolaisissa toimimisen saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta sekä kehitetään ilmapiiriä kutsuvammaksi.	Tapahtumien palautelomakkeissa on kysytty yhdenvertaisuudesta ja esteettömyydestä. Tapahtumia suunniteltaessa on kartoitettu tilojen esteettömyyttä sekä viestitty aina tästä osallistujille. Toiminnassa on noudatettu turvallisemman tilan periaatteita.

2	Etämahdollisuuk- sien hyödyntäminen toiminnassa	Lukiolaisilla on valmiudet toimia monialustaisesti.	Koulutetaan etäyhteyksillä toimimisesta piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa.	Koulutuksia ei ole järjestetty.
			Tarjotaan malleja etämahdollisuuksien hyödyntämiseen piiri- ja jäsenjärjestöjen sekä opiskelijakuntien toiminnassa.	Malleja ei ole aktiivisesti tarjottu.
			Tarjotaan myös etäyhteyksin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia yhdenvertaisuuden sekä saavutettavuuden edistämiseksi.	Talvipäivät, puheenjohtajapäivät ja koulutuskeskiviikot järjestettiin etäyhteyksillä. Liittohallituksen ja piiritoimikunnan get togetherille osallistuminen onnistui hybridinä osaan ohjelmanumeroista.
3	Lukiolaisten osallisuus	Lukiolaiset kokevat Lukiolaiset omaksi järjestökseen. Osallistamisesta on hyötyä Lukiolaisten toiminnalle.	Lukiolaisten sisäistä osallisuustyötä vahvistetaan kiinnittämällä erityisesti huomiota opiskelijakuntien mahdollisuuksiin saada tietoa liiton toiminnasta ja osallistua sen kehittämiseen.	Lukiolaisten Telegram-ryhmiä on markkinoitu opiskelijakuntatoimijoille tapahtumissa ja uutiskirjeissä.
			Järjestön toiminta, toimijoiden tehtävät ja vaikuttamisen paikat tehdään selkeiksi lukiolaisille.	Lukiolaisia on osallistettu tarjomalla tietoa ja vaikuttamisen paikkoja niin Lukiolaisten liitossa kuin lukiokoulutuksen kentällä laajemminkin. Sosiaalisessa mediassa, nettisivuilla, Telegramissa ja tapahtumissa on esitelty järjestön toimintaa ja toimijoiden tehtäviä.
			Osallistetaan lukiolaisia liiton toiminnan kehittämisessä.	Luotiin Osallisuusryhmä Telegramiin, jota on markkinoitu piiritoimijoille ja opiskelijakuntatoimijoille niin tapahtumissa kuin viestinnässä. Osallisuusryhmän toiminta on aktiivista. Päätettiin olla järjestämättä asiakirjailtuvia ja tilalle luotiin uusi, toimivampi tapa vaikuttaa asiakirjoihin. Asiakirjailtujen sijaan toteutettiin kysely toimijoille.
4	Liiton sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen viestintä	Järjestön eri tahojen sisäinen viestintä on vuorovaikutteista.	Viestitään piiri- ja jäsenjärjestöille jatkuvasti ajankohtaisista asioista.	Viestinnässä on huomioitu Telegramia, aktiivikirjettä, instagramia sekä Facebookin ryhmiä.
			Tarjotaan alustoja toimijoiden väliselle keskustelulle.	Telegramissa on toimijoille tarkoitettuja keskusteluryhmiä.
			Liitto antaa palautetta piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnasta ympärivuotisesti.	Osavuositoimintakertomukset 1/3 ja 2/3 on täytetty ja arvioitu toimistolla.
			Liittohallitus ja piiritoimikunta kokoontuvat yhteen vähintään kaksi (2) kertaa vuodessa.	2/2 järjestetty.
			Luodaan ja ylläpidetään avointa yhteyttä piiri- ja jäsenjärjestöjen sekä liittohallituksen ja toimihenkilöiden välille.	Talvipäivillä ja Kevätpäivillä on esitelty toimihenkilöiden työpöytiä ja toimintaa. Toimistopäiviä ei järjestetty, koska puheenjohtajapäivät järjestettiin etäyhteyksillä. Paikkasimme kuitenkin jonkin verran toimihenkilöiden osallistumisella Kevätpäiville.

5	Lukioiden kanssa tehtävä yhteistyö	Lukiolaisilla on hyvät suhteet lukioiden henkilökuntaan. Lukioiden henkilökunta arvostaa Lukiolaisten toimintaa ja kannustaa opiskelijoita osallistumaan siihen. Ohjaavat opettajat tekevät yhteistyötä Lukiolaisten kanssa opiskelijakuntatoiminnan kehittämiseksi.	Markkinoidaan Lukiolaisten toimintaa lukiokoulutuksen järjestäjille ja heidän edustajilleen, jotta he ymmärtävät liiton toiminnan tarkoitukset, tukevat Lukiolaisten toimintaan osallistumista sekä suosittelevat lukiolaisille Lukiolaisten jäsenyyttä.	Syksyllä toteutettiin uutiskirjeuudistus, jonka myötä lukiohenkilökunnalle (rehtori, opo ja opiskelijakuntaa ohjaaja opettaja) lähetetyt uutiskirjeet yhdistettiin yhdeksi yhteiseksi henkilökuntakirjeeksi. Lukiolaisten Liiton toiminnasta viestimiseksi ja markkinointiseksi on hyödynnetty myös opettajien eri facebook-ryhmiä sekä opettajille suunnattuja koulutuksia.
			Järjestetään koulutuksia lukioiden opiskelijakuntien ohjaaville opettajille.	Opiskelijakuntia ohjaaville opettajille järjestettiin keväällä koulutus (9.2.) Zoomissa, johon osallistui 14 ohjaajaa eri puolelta Suomea. Syksyn ohjaajakoulutus pidettiin 7.9. ja koulutukseen osallistui 16 opettajaa. Koulutuspalautteissa kiitosta saivat vertaistuen hyödyntäminen, kannustavuus sekä opiskelijapuheenvuoro opiskelijakunnan toiminnasta rekisteröityneenä yhdistyksenä.
			Viestitään rehtoreille, ohjaaville opettajille sekä opinto-ohjaajille ajantasaisesti ja monipuolisesti sekä tiedotetaan vastuulukiotoiminnasta.	Rehtorikirje on lähetetty keväällä kerran ja Ohjus-kirje kahdesti. Syksystä alkaen lukion henkilökunnalle suunnatut kirjeet yhdistettiin yhdeksi yhteiseksi Lukiolaistervehdyskirjeeksi, joka lähetetään rehtoreille, ohjaaville opettajille ja opinto-ohjaajille.
			Tarjotaan opinto-ohjaajille ja tutortoiminnan vetäjille tukea ja tietoa tutortoiminnan järjestämiseen.	Valtakunnallisen tutorverkoston puitteissa keväällä järjestettiin kaksi kokopäiväistä (16.3. ja 19.5.) tutorohjaajakoulutusta etänä, johon osallistui 30 lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten tutorohjaajaa. Koulutukset saivat paljon kiitosta toiminnallisuudesta, vuorovaikutteisuudesta ja kiireettömyydestään. Syksyllä tutorverkoston puitteissa tarjotaan lyhyitä, eri teemaisia "tutorohjaajien eväshetkiä", miten oppilaitosten tutortoimintaa voi kehittää.
			Kehitetään osallistavaa ilmapiiriä lukioissa ja tarjotaan tukea demokratian toteutumiseen.	Ohjaajakoulutuksissa sekä heille suunnatussa viestinnässä on esitelty ja käsitelty erilaisia osallisuuden hyviä käytänteitä sekä demokraattisia toimintatapoja lukiossa hyödynnettäväksi.
6	Opiskelijakunta-viestintä	Opiskelijakuntaviestintä on vuorovaikutteista ja molempia osapuolia hyödyttävää. Opiskelijakunnille suunnattu viestintä tavoittaa laajan joukon lukiolaisia. Viestintä sitouttaa opiskelijakuntia Lukiolaisten toimintaan. Opiskelijakuntien on helppo saada yhteys Lukiolaisiin.	Toiminnasta viestitään niin, että uudet toimijat kiinnostuvat Lukiolaisista ja tapahtumiin osallistuu laaja joukko lukiolaisia.	Water-opiskelijakuntafestivaaleista on tehty viesti- ja somekuvapohjia sisältävä markkinointipaketti piireille keväällä ja syksyllä. Watereita mainostetaan tapahtumana, joka sopii ihan jokaiselle lukiolaiselle. Water-ohjelmassa ja Water-markkinoinnissa huomioidaan erilaisten lukiolaisten tarpeet.
			Viestitään tapahtumista suunnitelmallisesti.	Tapahtumista viestitään suunnitelmallisesti Lukiolaisten liiton uutiskirjeissä ja sosiaalisessa mediassa.
			Yksittäisten opiskelijakuntien ääntä tuodaan esille valtakunnallisessa viestinnässä.	Yksittäisten opiskelijakuntien esiin nostamista vastuulukiotoiminnan kautta on suunniteltu, mutta toimivaa keinoa ei ole löytynyt.
			Tarjotaan opiskelijakunnille matalan kynnyksen yhteydenottokanava kasvattamalla ja kehittämällä Telegram-yhteisöä.	Telegramissa hyödynnetään muutamia ryhmiä, joihin viestintä on keskittynyt ja jotka ovat aktiivisia.
			Kehitetään uudenlaisia tapoja pitää opiskelijakuntien yhteyttä.	Kokemuksia ei ole toimijoiden Discord-kanavasta. Wilma-viestejä suunnitellaan loppuvuodesta.

6	Opiskelijakunta- viestintä	Opiskelijakuntaviestintä on vuorovaikutteista ja molempia osapuolia hyödyttävää. Opiskelijakunnille suunnattu viestintä tavoittaa laajan joukon lukiolaisia. Viestintä sitouttaa opiskelijakuntia Lukiolaisten toimintaan. Opiskelijakuntien on helppo saada yhteys Lukiolaisiin.	Toiminnasta viestitään niin, että uudet toimijat kiinnostuvat Lukiolaisista ja tapahtumiin osallistuu laaja joukko lukiolaisia.	Water-opiskelijakuntafestivaaleista on tehty viesti- ja somekuvapohjia sisältävä markkinointipaketti piireille keväällä ja syksyllä. Watereita mainostetaan tapahtumana, joka sopii ihan jokaiselle lukiolaiselle. Water-ohjelmassa ja Water-markkinoinnissa huomioidaan erilaisten lukiolaisten tarpeet.
			Viestitään tapahtumista suunnitelmallisesti.	Tapahtumista viestitään suunnitelmallisesti Lukiolaisten liiton uutiskirjeissä ja sosiaalisessa mediassa.
			Yksittäisten opiskelijakuntien ääntä tuodaan esille valtakunnallisessa viestinnässä.	Yksittäisten opiskelijakuntien esiin nostamista vastuulukiotoiminnan kautta on suunniteltu, mutta toimivaa keinoa ei ole löytynyt.
			Tarjotaan opiskelijakunnille matalan kynnyksen yhteydenottokanava kasvattamalla ja kehittämällä Telegram-yhteisöä.	Telegramissa hyödynnetään muutamia ryhmiä, joihin viestintä on keskittynyt ja jotka ovat aktiivisia.
			Kehitetään uudenlaisia tapoja pitää opiskelijakuntiin yhteyttä.	Kokemuksia ei ole toimijoiden Discord-kanavasta. Wilma-viestejä suunnitellaan loppuvuodesta.
7	Opiskelijakuntien tukeminen	Opiskelijakunnat haluavat kouluttautua toimintaansa ja saavat selkeää hyötyä Lukiolaisten koulutustoiminnasta. Lukiolaisten ja opiskelijakuntien välinen yhteistyö on vuorovaikutteista sekä molempia osapuolia hyödyttävää.	Järjestetään koulutuksia, jotka antavat valmiuksia niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin opiskelijakuntatoimijoille.	Water-opiskelijakuntafestivaaleilla tarjotaan koulutuksia lukiolaisille, joille on erityisiä vastuualueita opiskelijakunnassa (kuten puheenjohtajat, taloudenhoitajat, sihteeri, tapahtumavastaajat). Koulutussisällöissä huomioidaan myös lukiolaiset, jotka eivät kuulu opiskelijakunnan hallitukseen tai omaa erityistä vastuualuetta. Ohjelmatarjonnassa on myös workshoppeja itsensä kehittämisen teemoista kuten oma hyvinvointi, oma talous, argumentointitaidot, elämä lukion jälkeen sekä opiskelun tehostaminen. Kaikille yhteisissä teemaworkshoppeissa keskitytään puolestaan ajankohtaisiin lukiolaisia koskettaviin asioihin ja ilmiöihin, kuten pandemian jälkeinen yhteisöllisyyden ja keskustelun rakentaminen lukiossa.
			Tuetaan opiskelijakuntia tarjoamalla niiden tarpeisiin räätälöityjä täsmäkoulutuksia, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa opiskelijakuntavastaavat auttavat. Tarjotaan opiskelijakunnille riittävä tuki kannatusyhdistyksen rekisteröinnissä.	Jano-opiskelijakuntakoulutuksia ja tutorkoulutuksia on markkinoitu lukiolle uutiskirjeissä ja vastuulukiotoiminnan kautta. Opiskelijakuntien ohjaavia opettajia on sekä opiskelijakuntatoimijoita on koulutettu yhdistysmuotoisesta opiskelijakuntatoiminnasta niin Water-opiskelijakuntafestivaaleilla kuin ohjaajakoulutuksissa keväällä ja syksyllä.
			Tarjotaan tutoreille peruskoulutusta.	Toukokuussa lukiolle tarjottiin kaksi tutorkoulutusta, jotka toteutettiin Zoomissa. Kevään tutorkoulutuksissa (5.5. ja 18.5.2022) koulutettiin yhtenä 1288 tutoria. Piirien tutorkoulutuksia tukemaan on koottu ohjeita ja materiaalia.
			Opiskelijakuntia kannustetaan ja koulutetaan yhteistyöhön muiden opiskelijakuntien kanssa.	Kevään Water-opiskelijakuntafestivaaleilla osallistujat kouluttautuivat opiskelijakuntien välisestä yhteistyöstä. Kevään Watereiden kantava teema "Yhteisöllisyys ja yhteistyö" näkyi kaikille yhteisenä workshoppina. Teema oli esillä myös syksyn Water-opiskelijakuntafestivaaleilla.
			Lukiolaiset kannustaa esimerkiksi opiskelemaan noudattamaan osallisuuden ja demokratian periaatteita.	Water-opiskelijakuntafestivaaleilla lukiolaisia opastetaan osallistavien ja demokraattisten menetelmien hyödyntämiseen lukiossa.

8	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen on tavoitteellista ja onnistunutta. Piiritoimikunta kehittää piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaa valtakunnallisesti ja osallistuu liiton kehittämistyöhön yhteistyössä liittohallituksen kanssa. Piiritoimikunnan toiminta on suunnitelmallista.	Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot tehtäviinsä alkuvuodesta ja tuetaan heitä piiri- ja jäsenjärjestöjen johtamisessa.	Kapulanvaihto on järjestetty ja alkuvuodesta PJ-päivillä sekä talvipäivillä on syvennetty puheenjohtajien tietotaitoja.
			Piiritoimikunnan puheenjohtajisto koulutetaan tehtäviinsä.	Puheenjohtajat on koulutettu tehtävään.
			Järjestetään ainakin neljät (4) puheenjohtajapäivät, joissa piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajat saavat koulutusta piiri- ja jäsenjärjestöjen operatiivisesta ja strategisesta johtamisesta.	Puheenjohtajapäiviä on järjestetty 4/4.
			Piiritoimikunta kokoontuu ja suunnittelee toimintaansa yhdessä vähintään neljä (4) kertaa vuoden aikana.	Piiritoimikunta on kokoustanut vuoden aikana kerran.
			Liittohallitus ja piiritoimikunta käyvät jatkuvaa vuoropuhelua.	Piiritoimikunnalla ja liittohallituksella on keskinäinen Telegram-ryhmä. Lisäksi vuoden aikana on järjestetty pari kertaa liittohallituksen ja piiritoimikunnan yhteinen tapaaminen.
			Piiritoimikunta viestii avoimesti toimijoille.	Piiritoimikunnan kokouksista on lähetetty kokoustiedotteita.
			Piiritoimikunnan toimintaa suunnitellaan.	Piiritoimikunnan puheenjohtaja järjestösektorin varapuheenjohtaja suunnittelevat toimintaa tasaisin väliajoin.
9	Piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen yhteistyö ja vertaistukiryhmät	Vertaistukiryhmätoiminta tarjoaa piiri- ja jäsenjärjestöjen vastuualueille vertaistukea sekä turvallisen ympäristön jakaa kokemuksia ja osaamista. Monipuolinen yhteistyö piiri- ja jäsenjärjestöjen välillä edistää alueellista kattavuutta.	Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä keskinäiseen yhteistyöhön ja palkitaan onnistumisista.	Piiri- ja jäsenjärjestöjä on kannustettu yhteistyöhön. Järjestöjä palkitaan vuosittain liittokokouksessa.
			Koulutetaan vertaistukiryhmien jäseniä vastuualueistaan säännöllisesti vuoden aikana.	Vertaistukiryhmille on järjestetty koulutusta Talvi-, Kevät- ja Syyspäivillä.
			Kerätään läpi vuoden palautetta vertaistukiryhmien toiminnasta ja kehitetään toimintaa kerätyn palautteen pohjalta.	Ainakin yksi palautekysely on lähetetty toiminnasta.
			Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille alkuvuodesta tieto siitä, mitkä vertaistukiryhmät tullaan perustamaan ja mitkä ovat kunkin vertaistukiryhmän toiminnan tavoitteita.	Tieto on jaettu alkuvuodesta.
			Vertaistukiryhmät kokoontuvat ainakin lukulaispäivillä.	Vertaistukiryhmät ovat tavanneet Talvi-, Kevät- ja Syyspäivillä.
			Vertaistukiryhmien vetäjät saavat koulutusta tehtävästään sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen erityispiirteistä ja -tarpeista ympäri vuoden.	Liittohallitusta on koulutettu vertaistukiryhmien vetämisestä vastuualueillaan.
			Vertaistukiryhmien vetäjät perehdyttävät seuraajansa.	Perehdytykset tapahtuvat loppuvuodesta.
			Tarkastellaan ja tarvittaessa kehitetään vertaistukiryhmätoimintaa sekä vertaistukiryhmien ulkopuolisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia.	Tatrkastelua on tehty tasaisesti koko vuoden ajan.
			Vahvistetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen välistä yhteistyötä vertaistukiryhmien avulla.	Vertaistukiryhmät toimivat matalan kynnyksen paikkana vaihtaa tietoa piiritoiminnasta. Vertaistukiryhmien on koettu vahvistavan piirien välistä yhteistyötä.
			Vertaistukiryhmien toiminnassa hyödynnetään vertaistukiryhmien vuosikelloa.	Vertaistukiryhmät ovat ottaneet huomioon tehtävään liittyvät ajankohtaiset asiat ja tavanneet sovitun aikataulun mukaisesti.

10	Piiri- ja jäsenjärjestö-toiminta	Lukiolaisten toiminta on valtakunnallisesti kattavaa ja laadukasta piiri- ja jäsenjärjestöjen ansiosta. Piiri- ja jäsenjärjestöt tekevät timanttista toimintaa ja kokevat liiton hyödylliseksi. Piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa saa arvokasta kokemusta ja oppii uusia taitoja.	Tarjotaan piiri- ja jäsenjärjestöille toimintamalleja palautteen antamiseen ja toiminnan arvioimiseen.	Osavuositointakertomuksen avulla on annettu toimintamalli palautteen ja toiminnan arvioimiseen.
			Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille suoritukseen perustuvaa rahoitusta tehdyn toiminnan, sen arvioinnin ja kehittämisen perusteella.	Osavuositointakertomukset 1/3 sekä 2/3 on pisteytetty ja palautettu piireille.
			Jokaiselle piiri- ja jäsenjärjestölle nimitetään liitohallituksesta yhteyshenkilö, joka on aktiivisesti yhteydessä piiri- tai jäsenjärjestöjen kanssa.	Piireille on jaettu piirikummit, jotka ovat olleet vuoden aikana aktiivisesti piireihin yhteydessä.
			Tunnistetaan ja tunnustetaan piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa opittuja taitoja esimerkiksi erilaisten todistusten avulla.	Todistukset teetetään halukaille loppuvuodesta.
			Luodaan malleja sanoittaa toiminnasta karttuvia opittuja taitoja ja osaamista.	Malleja ei ole vielä toteutettu.
			Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen häirintäyhdyshenkilöt tehtäviinsä.	Piiritoimikunta ja liitohallitus on koulutettu häirintäyhdyshenkilöiden tehtäviin.
11	Vastuulukio-toiminta	Jokaisella opiskelijakunnalla on henkilökohtainen ja toimiva yhteys liittoon piiri- tai jäsenjärjestönsä kautta. Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat tietoisia alueensa lukioiden tilanteesta.	Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä opiskelijakuntien yhteystietojen keräämisessä ja päivittämisessä.	Koulukävijät on koulutettu yhteystietojen keräämiseen ja päivittämiseen.
			Valtakunnallisilla tapahtumilla koulutetaan vastuulukiotoiminnasta ja tarjotaan keinoja säännölliseen yhteydenpitoon opiskelijakuntien kanssa.	Talvipäivillä ja Kouliksella koulutettiin vastuulukiotoiminnasta. Talvipäivillä vastuulukiotoiminnan perusteet käytiin yhteisesti läpi kaikkien osallistujien kesken sekä vertaistukiryhmissä.
			Koulutetaan toimijoita opiskelijakuntien tapaamiseen muun muassa koulukävijäkoulutuksessa.	Kouliksella on koulutettu vastuulukioiden tapaamisesta koulukäynnin yhteydessä.
12	Hyvinvointi	Lukiolaisissa toimiminen tukee toimijoiden hyvinvointia. Lukiolaisten toimijat ovat hyvinvoivia.	Järjestetään valtakunnallisilla tapahtumilla mahdollisuus oman hyvinvoinnin tukemiseen.	Jokaisten lukiolaispäivien ohjelmassa on ollut mahdollisuus valita hyvinvointi-workshop. Hyvinvointi huomioitu myös ohjelmasuunnittelussa.
			Tuodaan ilmi tuloksia viime vuosina tapahtuneesta hyvinvoinnin muutoksista.	Hyvinvointikysely lähetetty kahdesti.
			Kartoitetaan toimijoiden hyvinvointia kolme (3) kertaa vuodessa hyvinvointikyselyllä ja hyödynnetään tuloksia toiminnan kehittämisessä.	Hyvinvointikysely on lähetetty kaksi kertaa.
			Viestitään toimijoille erilaisista keinoista saada apua hyvinvoinnin edistämiseen.	Opiskelijoiden mielenterveyspäivänä viestitettiin lukiolaisten Instagramissa.

JOHTAMINEN JA TALOUS

Vuoden 2022 kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
I	Yhdenvertainen liitto	Yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen	Päivitetään yhdenvertaisuussuunnitelma ja tehdään kartoitus yhdenvertaisuuden tilasta liitossa.	Työryhmä perustettiin joulukuussa 2021. Liittohallitusta, henkilöstöä ja toimijoita on osallistettu yhdenvertaisuuskartoituksen ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmisteluun.
II	Vastuullinen taloudenpito	Lukiolaisilla on selkeät tavoitteet ja periaatteet sijoitustoiminnalle. Taloudenpito on kestävä, ennakoivaa ja tulevaisuuteen katsovaa.	Pääsihteeri luo yhdessä liittohallituksen kanssa periaatteet Lukiolaisten sijoitustoiminnalle.	Luottoluokituksia ei ole tarkasteltu sillä uusia sijoituksia ei ole tehty.
			Toteutetaan kestävä kehityksen suunnitelmassa ja keskipitkän aikavälin taloussuunnitelmassa päätettyjä toimenpiteitä taloudenpidon ennakkointiin.	Palveluita on vuoden aikana kilpailutettu tarpeen mukaan, mutta prioriteetti listaa ei olla vielä valmisteltu.
			Määritellään sijoitustoiminnalle tavoitteet.	Sijoittamiselle on määritelty vuonna 2021 loppuvuodesta 4 % tuottotavoite. Tavoitetta ei ole muokattu vuonna 2022.
			Määritellään sijoittamisen riskiallokaatio.	Sijoitustilannetta on esitelty kaksi (2) kertaa syyskuun loppuun mennessä.
			Tarkastellaan liiton kulurakennetta ja pohditaan suurien kulujen osalta kilpailutuksen tarvetta.	Periaatteet on huomiotu maailmanpoliittiseen tilanteeseen nähden hyvin. Kilpailutus tehtiin heti alkuvuodesta. Kilpailutuksen tuloksena päädyttiin ostamaan työterveyspalvelut samalta toimijalta.
III	Osaava liitto	Lukiolaisten eri toimijoilla on selkeät perehdytyskäytännöt. Lukiolaisissa jokaisella on mahdollisuuksia kehittyä osaajana.	Luodaan koulutuspolku, jonka kautta tarjotaan liittohallitukselle mahdollisuuksia kehittää itseään ja johtamistaan.	Suunnitelmaa ei ole luotu.
				Yksi palautekysely on tehty.
			Luodaan toimihenkilöille oma henkilökohtainen koulutus- ja kehityssuunnitelma.	Kilpailutus on käynnissä syksyllä 2022 ja työnohjaus otetaan käyttöön vuoden 2023 alussa.
			Luodaan puheenjohtajistolle työnohjauskäytäntö oman työn tueksi.	Kilpailutusta ei ole tehty ja käyttöönottoaminen ei tapahdu. Päädyttiin satsaamaan työnohjauksen tarjoamiseen tiimeille ryhmämuotoisena.
IV	Tiedonhallinnan ja tiedolla johtamisen kehittäminen	Tiedonhallinta on järjestelmällistä ja tieto on helposti saatavilla. Lukiolaisten historiatieto on arkistoitu. Lukiolaisten historiatietoa hyödynnetään päätöksenteossa. Lukiolaisten johtamisessa hyödynnetään eri lähteistä saatua tietoa.	Laaditaan selkeät ohjeistukset tiedostojen hallintaan ja tallentamiseen.	Siirtyminen on tapahtunut ja ohjeistus on laadittu.
			Luodaan liitolle arkistonmuodostussuunnitelma.	Lomake on tarkoitus luoda vuoden 2022 lopussa.
			Kehittämistoimenpiteitä tehdään sidosryhmiltä kerätyn tiedon avulla.	Lista on laadittu.
			Tarkastellaan Lukiolaisten vaikuttavuutta.	Kevyt sidosryhmäkysely toteutettiin toukokuussa 2022.
				Kyselyä ei ole tehty. Listauksesta tehtiin taas valtionapuseräyksen yhteydessä, mutta erillistä dokumenttia tilastitietokantaan ei olla luotu.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset
1	Toiminnanohjaus, toiminnan suunnittelu ja seuranta	Toiminnan suunnittelu on kaikille selkeää. Toiminnan suunnittelu on lukiolaisten näköistä.	Lukiolaiset johtavat toiminnan suunnittelua. Toimihenkilöiden asiantuntemusta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. Järjestetään toiminnansuunnittelupäiviä yhdessä liittohallituksen ja toimihenkilöiden kanssa. Työstetään toimintasuunnitelman pohjalta yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelman toteutussuunnitelma. Toimijoita osallistetaan toiminnansuunnitteluun. Lukiolaisilta kerätään ajatuksia toiminnansuunnittelun tueksi.	Aikataulu on luotu. Tosupäivät on järjestetty. Asiakirjat on hyväksytty liittokokouksessa. Kysely on tehty ja tuloksia on analysoitu. On huomioitu. Lukiolaiskyselyn tuloksia on käsitelty liittohallituksen ja toimiston kanssa.
2	Talouden suunnittelu ja huolellinen hoitaminen	Taloudenpidon käytänteet ovat selkeät kaikille toimijoille. Liiton taloudenpito on suunniteltua ja muutoksiin reagoidaan ajoissa.	Perehdytetään liittohallitus, uudet toimihenkilöt sekä piirihallitukset huolellisen taloudenpidon ja hyvän hallinnon periaatteisiin sekä tarvittavien työkalujen käyttöön. Liiton taloutta käsitellään tapahtumilla sekä liittokokouksessa yhdessä toimijoiden kanssa. Laaditaan talousarvio ja täsmentävä reaalityalousarvio yhdessä henkilöstön ja liittohallituksen kanssa. Reaalityalousarviossa toimintaa sopeutetaan tarpeen mukaan, ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti. Huomioidaan talousarvion laatimisessa ja taloudenpidossa keskipitkän aikavälin talouden kehittyminen. Raportoidaan säännöllisesti taloudesta liittohallitukselle ja toimihenkilöille. Suuret hankinnat tehdään kilpailuttamalla hinnat parhaimman tarjouksen saamiseksi.	Piirien puheenjohtajistot ja hallintovastaavat ovat saaneet perehdytystä talouteen ja hallintoon kapulanvaihdolla ja talvipäivillä. Asiakirjailtamaa ei ole järjestetty. Katsauksia ei ole alkuvuodesta järjestetty. Jäsenmaksutuottoja seurataan viikoittain toimistopalaverin yhteydessä sekä tästä raportoidaan liittohallitukselle Reaalityalousarvio on käsitelty. Keskipitkän aikavälin suunnitelma esitellään lokakuussa. Muuten taloutta on seurattu tasaisesti.
3	Kestävä kehitys	Lukiolaisten toiminta on kestävä kehityksen periaatteiden mukaista.	Toteutetaan Lukiolaisten kestävä kehityksen suunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista Valitaan kestävä kehityksen suunnitelmasta vuosittain toteutettavat hankkeet. Valitaan toimistolta kestävä kehityksen vastaava.	Suunnitelma on siirretty ja toteutuminen etenee. Jako vuosille on tehty. Henkilö on valittu.
4	Yhdenvertaisuus	Yhdenvertaisuus on huomioitu kaikessa liiton toiminnassa.	Toteutetaan Lukiolaisten yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista. Valitaan yhdenvertaisuussuunnitelmasta vuosittain tehtävät hankkeet. Valitaan toimistolta yhdenvertaisuusvastaava.	Yhdenvertaisuussuunnitelmaa on arvioitu läpi vuoden. Hankkeet on valittu. Henkilö on valittu.

5	Liittohallitustyöskentely	Liittohallituksella on valmiudet ja osaaminen Lukiolaisten johtamiseen. Liittohallituksen ja toimihenkilöiden yhteistyö on sujuvaa ja tuloksellista. Liittohallituksen työskentely on läpinäkyvää.	Liittohallitus perehdytetään kautensa alussa ja hallitukselle järjestetään ympärivuotisesti koulutusta tehtävien hoitamisen tueksi.	Perehdytyspäivät on järjestetty.
			Tarjotaan liittohallitukselle tukea liiton talouden ymmärtämiseen ja sen tulevaisuuden linjojen muodostamiseen.	Katsaukset on pidetty. Talousperehdytys on pidetty.
			Lukiolaisten johtotehtävistä tarjotaan tietoa ja perehdytystä, jotta hakeutumisen kynnyks niihin olisi mahdollisimman matala.	Syyspäivien informoiva setti on pidetty.
			Toteutetaan liittohallituksen itsearviointi kaksi kertaa vuodessa ja kehitetään toimintaa palautteen perusteella.	Korpিকেikka on järjestetty.
			Ylläpidetään toimivia viestinnän, vuorovaikutuksen ja yhteistyön rakenteita liittohallituksen ja toimiston välille.	Palautekeskustelut on järjestetty.
			Liittohallituksen toiminnasta ja päätöksistä viestitään aktiivisesti lukiolaisille ja lukiolaistoimijoille.	Viestintä on ollut aktiivista.
			Perehdytetään liittohallituslaiset ja puheenjohtajisto hallitustyöskentelyyn ja vastuihin. Perehdytetään liittohallitus yhteyshenkilötyöhön sekä vertaistukiryhmien, jaosten ja toimikuntien johtamiseen.	Perehdytyksen suunnittelu tapahtuu loppuvuodesta.
6	Toimiston ylläpito ja muut tukipalvelut	Työympäristö on toimiva ja viihtyisä. Työnteko on sujuvaa ja aika käytetään oikeisiin asioihin.	Jokaiselle toimihenkilölle hankitaan työn tekemiseen tarvittavat välineet.	Kartoitukset on tehty.
			Selvitetään työssä viihtymistä tasaisesti ja tehdään toimenpideilistaus työympäristön kehittämistarpeista.	Toinen kyselyistä on tehty keväällä.
			Työssä ja työympäristössä viihtymisestä raportoidaan liittohallitukselle.	Toisesta kyselystä on raportoitu liittohallitukselle.
			Järjestetään toimiston yhteinen siivous- ja arkistointipäivä kaksi kertaa vuodessa.	Toinen siivouspäivä on järjestetty.
			Tarjotaan toimihenkilölle tukea työn priorisointiin ja ajanhallintaan. Perehdytetään työntekijät työsuojelutoimintaan sekä valitaan työsuojelupäällikkö ja -valtuutetut.	Helmikuun seuranta on toteutettu. Kehityskeskustelu on käyty kaksi kertaa vuodessa ja tsekkikeskusteluja on käyty vähintäänkin kaksi (2) kertaa.
7	Toiminnan rahoitus	Liiton rahoituspohja on monipuolinen.	Haetaan rahoitusta uusiin hankkeisiin ja ydintoiminnan sivuhaaroihin eri ministeriöiltä, säätiöiltä tai muilta kumppaneilta.	Mentorointihankkeen hakemus on valmisteilla ja KV-hankkeen valmistelua on aloitettu
			Varmistetaan, että julkinen avustus kasvaa tai säilyy samalla tasolla.	Hakemusta on valmisteltu.
			Seurataan jäsenmäärien ja -maksujen kehittymistä säännöllisesti ja raportoidaan niistä liittohallitukselle.	Selvitys ja hakemus on tehty huolellisesti.
			Myydään mediatilaa sekä näkyvyyttä liiton ilmoituspaikoissa sekä tapahtumilla.	On aloitettu ajoissa.
			Huolehditaan Lukiolaisten sijoitusten arvosta. Solmitaan Lukiolaisille hyödyllisiä kumppanuuksia.	Raportointia on tehty.

8	Tiedonhallinta ja tietosuoja	Liiton tiedonhallinta- ja tietosuoja-asiat hoidetaan asianmukaisesti.	Perehdytetään toimihenkilöt ja liittohallitus tietosuojakäytänteisiin.	Koulutus on pidetty uusille työntekijöille sekä liittohallitus on vuoden alussa saanut perehdytyksen.
			Nimetään virallinen tietosuojayhteyshenkilö.	Henkilö on valittu.
			Tehdään tiedonhallinnasta työntekoa tukevaa.	Arkistonmuodostussuunnitelmaa on tehty ja hyödynnetty toimiston siivoamisessa.
			Perehdytetään piiri- ja jäsenjärjestöt tietosuojakäytänteisiin.	Koulutus on pidetty.
9	Sisäinen viestintä	Viesti kulkee keskustoimiston, liittohallituksen ja toimijoiden välillä jouhevasti. Asioista viestitään ajankohtaisesti ja avoimesti.	Toimiston ja liittohallituksen sisäisen viestinnän kanavana käytetään Slackia ja sähköpostia.	Kanavien käyttö on jatkettu ja viestintä on ollut sujuvaa.
			Liittohallitus, piiritoimikunta, toimihenkilöt ja toimijat perehdytetään sisäisen viestinnän käytänteisiin.	Jokaiselle uudelle toimihenkilölle ja uudelle luottamusjohdolle on pidetty sisäisen viestinnän perehdytys.
			Ylläpidetään Slackin, sähköpostin ja kalenterin käytön ohjeistuksia, joita noudatetaan toimistolla ja liittohallituksessa.	Viestinnän asiantuntija ja pääsihteeri ovat käyneet yhden kerran tsekkauksen sisäisen viestinnän kehitystarpeista.
10	Henkilöstöhallinto	Henkilöstö on motivoitunutta. Henkilöstöhallinto on hoidettu hyvin.	Rekrytoinnit hoidetaan huolellisesti ja hakijoita kohdellaan tasavertaisesti.	Jokaisen rekrytoinnissa on viestitty ajankohtaisesti.
			Henkilöstöpolitiikan suunta määritellään henkilöstöstrategiassa, jonka työstössä osallistetaan toimihenkilöitä ja jonka liittohallitus hyväksyy viiden vuoden välein.	Tasokorotus on tehty.
			Uusien toimihenkilöiden perehdytykseen on selkeät ja yhdenmukaiset käytännöt.	Käytäntöjä on noudatettu ja uusien työntekijöiden ensimmäisen päivän perehdytyksiin on panostettu. Luotu diasarja toimii myös ohjenuorana koko toimistolle.
			Toimihenkilöiden toimenkuvia päivitetään tarpeen mukaan.	Työnkuvia on päivitetty tarpeen mukaan.
			Tarjotaan toimihenkilöiden hyvinvointia ja yhteishenkeä tukevia työsuhteita.	Toimihenkilöille on tarjottu mahdollisuuksia koulutuksiin osallistumiseen
			Toimihenkilöille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja koulututtua tehtävässään.	
			Toimihenkilöiden ja puheenjohtajiston kanssa käydään henkilökohtaisia ja tiimikehityskeskusteluja.	

YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2020–2022

TAPAHTUMAT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019):

Liitto järjestää vuosittain 11 suurempaa koulutustapahtumaa, joille ovat tervetulleita kaikki lukiolaiset. Esteettömyyden huomioimisessa näissä tapahtumissa on parannettavaa. Tapahtumat ovat itsessään edullisia, mutta majoitus kustantaa muutamista kympeistä reiluun sataan euroon.

Tapahtumapaikoista päätettäessä on huomioitu aikaisempien vuosien paikkakunnat ja tätä kautta maantieteellinen kattavuus vuosien saatossa. Jokaisen mukavuuden ja turvallisuuden takaamiseksi kaikki tapahtumat ovat alkoholittomia. Tapahtumapalautteet otetaan huomioon seuraavaa tapahtumaa järjestettäessä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Jokainen lukiolainen kokee olevansa tervetullut liiton tapahtumiin.	Liitto kannustaa jäsenistöään toimimaan tasavertaisesti kaikkia kohtaan.	Piirien hyvinvointi- ja tapahtumavastaavat ovat kehittämässä tapahtumaturvallisuuden ja hyvinvoinnin pakettia vertaistukiryhmän projektina. Piiritoimikuntaa ja liittohallitusta on koulutettu turvallisemman tilan periaatteista ja häirintäyhdyshenkilönä toimimisesta liittohallituksen ja piiritoimikunnan Get Togetherillä.
2	Osallistujat voivat ilmaista itseään, esimerkiksi sukupuoli-identiteettiään haluamallaan tavalla ilman pelkoa syrjityksi tulemisesta.	Kaikissa tapahtumajärjestelyissä otetaan huomioon ihmisten moninaisuus ja jokaisen itsemäärittelyoikeus.	Jokaiselle tapahtumalle järjestetään unisex-vestat omien kylttien avulla. Ilmoittautumisessa kysymme majoitusta varten osallistujan sukupuolta sekä majoituskaveritoiveita. Vaadimme ilmoittautuessa osallistujia sitoutumaan turvallisemman tilan periaatteisiin.
3	Osallistuminen liiton tapahtumiin on mahdollista lukiolaisen mistään ominaisuuksista tai lähtökohdista riippumatta.	Tarkastellaan mahdollisuutta saada tapahtuma alennettuun hintaan toimijan taustan huomioiden. Tapahtumia järjestetään maantieteellisesti kattavasti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä. Tapahtumapaikkakuntia suunniteltaessa valitaan paikkakunnat tapahtuman kokoon ja luonteeseen sopiviksi. Selvitetään mahdollisuutta antaa tapahtumastipendejä niitä eniten tarvitseville, jotta mahdollisimman moni voisi osallistua liiton tapahtumiin taloudellisesta tilanteesta riippumatta.	Osallistujille tarjotaan mahdollisuutta hakea vapautusta tapahtumamaksuista valtakunnallisille tapahtumille. On kannustettu myös piirejä ja lukioita kustantamaan tapahtumamaksuja. Tapahtumapaikkoja suunnitellessa tulevat tapahtumapaikat on sijoitettu maantieteellisesti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päähän. Jos tapahtumalle ei ole mahdollista päästä hyvillä kulkuyhteyksillä, on järjestetty ja järjestetään yhteiskuljetuksia. Tapahtumapaikkakuntia suunniteltaessa paikkakunnat on valittu tapahtuman kokoon ja luonteeseen sopiviksi. Maksuttoman tapahtuman stipendi on käytössä valtakunnallisilla tapahtumilla.
4	Liiton tapahtumat ovat esteettömiä.	Tapahtumapaikoista ja tapahtuman sisällöstä päätettäessä otetaan huomioon esteettömyys. Tapahtumapaikkojen esteettömyydestä tiedotetaan tapahtumaviestinnässä. Nimetään henkilöt, joihin voi olla yhteydessä esteettömyysasioista ja kerrotaan heistä osallistujille. Laitetaan tapahtumailmoittautumislomakkeisiin kohta, jossa voi ilmoittaa tarvitsemistaan erityisjärjestelyistä. Liitto takaa tarvittaessa henkilökohtaiselle avustajalle ilmaisen osallistumisen tapahtumalle. Yhdenvertaisuuden toteutuminen piirin tapahtumissa on yksi tulostavoitepalautusten saamisen kriteeri. Luodaan liiton ja piirien sekä jäsenjärjestöjen käyttöön yhdenvertaisuus-checklist, josta tapahtuman järjestäjä voi tarkistaa, että yhdenvertaisuusasiat on otettu huomioon. Luodaan yhdenvertaisuus-checklististä lomake, jonka piiri- ja jäsenjärjestöt täyttävät tapahtuman jälkeen.	Esteettömyys on selvitetty koulutus- ja majoitustiloja kartoittaessa. Ilmoittautumisen yhteydessä kysytään osallistujien erityistarpeista, jotta ne voidaan huomioida tapahtuman järjestelyissä. Tapahtumapaikkojen esteettömyydestä on tiedotettu tapahtumaviestinnässä jo ilmoittautumislomakkeessa ja pyydetty osallistujilta informaatiota erityistarpeista. Tapahtuman vastuuhenkilöön on voinut olla yhteydessä esteettömyysasioista. Tästä on viestitty osallistujille. Tapahtuman ilmoittautumislomakkeessa on kohta, jossa selkeästi ohjeistetaan ilmoittamaan tarvittavista esteettömyysjärjestelyistä. Liitto on taannut osallistujien henkilökohtaisille avustajille ilmaisen osallistumisen tapahtumiin. Tapahtuman vastuuhenkilöt ovat olleet yhteydessä avustajan omaavaan osallistujaan ilmoittautumisten päätyttyä. Yhdenvertaisuus on otettu osaksi piirien osavuositoimintakertomuksia. Piiri- ja jäsenjärjestöjä on kannustettu vastaamaan yhdenvertaisuuskysymyksiin ilmoittamalla, että se on kriteeri suoritusperustaiselle tuelle. Tapahtumien yhdenvertaisuuden muistilistaa on päivitetty, mutta se tulee käyttöön piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnassa vasta loppuvuodesta tai vuonna 2023. Liitolla muistilista on otettu käyttöön. Yhdenvertaisuusmuistilistasta ei ole luotu lomaketta, jonka piirit ja jäsenjärjestöt täyttäisivät tapahtuman jälkeen.

5	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista tapahtuman osallistujia tietää, kenelle voi siitä kertoa, myös anonymisti, ja tilanteeseen puututaan.	Nimetään jokaiselle tapahtumalle häirintäyhdyshenkilöt, joihin tapahtuman osallistujat voivat olla tarpeen tullen yhteydessä ja kerrotaan heistä osallistujille.	Jokaisessa valtakunnallisessa tapahtumassa on häirintäyhdyshenkilöt, jotka ovat pääsääntöisesti liittohallituksen sisältä koko vuodeksi valitut henkilöt. Liittokokousta varten liiton työntekijöistä valittiin kolme (3) yhdenvertaisuustarkkailijaa, jotka toimivat myös häirintäyhdyshenkilöinä.
		Tapahtumien palautelomakkeet voi halutessaan antaa täysin anonymyminä.	Liittohallitus ja piiritoimikunta saivat alkuvuodesta häirintäyhdyshenkilökoulutuksen. Varmistettiin myös toimihenkilöiden osaaminen häirintäyhdyshenkilötoiminnassa.
			Tapahtumien palautelomakkeet voi täyttää täysin anonymyminä, samoin häirintäyhdyshenkilöiden yhteydenottolomakkeet.

VAALIT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019):

Liiton vaalikulttuuri on kehittynyt viime vuosina hyvään suuntaan. Vaaleille on viime vuosina nimetty joka syksy yhdenvertaisuustarkkailijat, joihin voi ottaa yhteyttä vaaleihin liittyvissä rikkomuksissa.

Varsinkin keskusliiton luottamushenkilöiden sukupuolijakauma kautta liiton historian on ollut erittäin epätasainen. Liiton 34-vuotisessa historiassa 33 puheenjohtajasta vain 7 on ollut naisia, ja liittohallitusten kokoonpanot kautta aikain ovat olleet muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta miesvaltaisia. Liiton historiassa ei ole yhtäkään vain naisista koostuvaa puheenjohtajistoa. Piiritoiminnassa ja piirien johdossa sukupuolijakauma on selkeästi tasaisempi, mutta useammin naisvaltainen kuin miesvaltainen.

Keskusliiton luottamustehtäviin hakevien henkilöiden vaikuttamistatustat liitossa ovat nykyään kirjavampia kuin ennen, eli tiettyjä stereotyyppiä on onnistuttu rikkomaan.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Jokainen liiton jäsen kokee, että hän voi tavoitella luottamustehtäviä asettumalla ehdolle vaaleissa taustastaan riippumatta.	Toimijoita kannustetaan asettumaan ehdolle vaaleissa mistään henkilökohtaisista ominaisuuksista tai järjestöhistoriastaan riippumatta.	Syyspäivillä pidettiin esitys reiluista vaaleista ja reilujen vaalien periaatteista. Viestinnässä on kannustettu kaikkia toimijoita lähtemään ehdolle itseään kiinnostaviin tehtäviin. Kannustettiin kaikkia kiinnostuneita lähtemään Korpikelaan. Ehdokkaita kerätään vaalien jälkeen anonymisti palautetta ja kehitysehdotuksia vaaleihin.
2	Vaalikulttuuri on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen ja mahdollistaa jokaisen halukkaan ehdokkuuden.	Yhdenvertaisuustarkkailijat seuraavat tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja hyvien tapojen toteutumista vaalisyyksynä niin liiton kuin piirien vaaleissa ja heille voi ilmoittaa rikkomuksista.	Ennen liittokokousta ja vaalikuukautta suunniteltiin yhdenvertaisuustarkkailijoiden kesken toiminnan toteutusta. Syyspäivillä julkaistiin anonymisti palautelomake ehdokkaille vaalien ajaksi sekä tuodaan yhdenvertaisuustarkkailijat tutuksi heille. Samaa lomaketta hyödynnetään liittokokouksessa. Liittokokouksen jälkeen kerätään ehdokkaita anonymisti palautetta koko syksystä. Palaute käsitellään väistyvän ja uuden puheenjohtajiston kesken. Yhdenvertaisuustarkkailijat ja puheenjohtajisto toimivat piiri- ja jäsenjärjestöjen tukena piirikokouksien vaalien yhteydessä.
3	Ehdokkuus ei vaadi kohtuuttomasti rahallista tai ajallista panostusta.	Vaalikampanjointi on vapaata niissä rajoissa joissa ehdokas ei omalla kampanjoinnallaan loukkaa toisen vapautta kampanjoijoiden. Tarjotaan liiton tai piirien johtotehtäviin hakeville maksuton koulutustapahtuma. Liitto tukee liiton johtotehtäviin hakevia keskeisiin vaalipaneelisiin ja -tilaisuuksiin osallistumisen	Pidettiin Syyspäivillä setti vaaleista, jossa kerrottiin, miten vaalit toimivat tässä järjestössä. Lisäksi Korpikelaan ohjeistetaan lisää vaalikampanjoinnista. Ehdokkaiden esikouluna toimiva Korpikelaan on osallistujille maksuton tapahtuma, ja se järjestetään 30.9.–2.10. Tapahtuman koulutusmateriaalit tarjotaan myös niille hakijoille, jotka eivät osallistu tapahtumaan. Liitto tukee puheenjohtajistoehdokkaita matkakuluissa Helsinkiin, kun järjestetään perinteinen "toimistopaneeli". Ehdokkaita tuetaan tarvittaessa muiden tilaisuuksien kuluissa, mikäli sellaisia

4	Demokratia toteutuu täysin henkilövalinnoissa.	Henkilövalinnat suoritetaan aina äänestyksellä, kun ehdokkaita on enemmän kuin valittavia henkilöitä. Henkilövalinnoissa ei käytetä vaalivaliokuntaa tai muuten neuvotella vaalin tulosta. Liitossa ei hyväksytty minkään asteista ryhmäkuria, joka ilmenisi esimerkiksi piirijärjestöjen tai opiskelijakuntien äänestyskäytännöissä tai puoluepoliittisena järjestäytymisenä. Liittohallitus sekä piirien puheenjohtajistot eivät ota kantaa piirien henkilövalintoihin. Liittohallitus ei ota kantaa liittohallitusvaaliin. Toimihenkilöt ja istuva puheenjohtajisto eivät ota henkilövalintoihin kantaa.	Toimintatapa on käytössä ja siitä puhutaan ääneen. Vaalivaliokuntaa tai neuvottelua ei ole käytössä. Pidetään huoli, että toteutuu jatkossakin puhumalla asiasta ääneen. Pidetään huoli, että väärinkäytöksistä on helppo puhua ja ilmoittaa. Reilujen vaalien periaatteet on valmisteltu toimistolla ja ne on hyväksytty piiritoimikunnassa sekä liittohallituksessa. Periaatteiden tueksi on luotu myös reilujen vaalien käytänteet, johon on koottu kaikki vaaleihin liittyvä toiminta. Käytänteitä päivitetään tarpeen mukaan toimistolla. Liittohallitusta ja piiritoimikuntaa on muistutettu pelisäännöistä vaalikannanottoihin liittyen. Liittohallitusta on muistutettu pelisäännöistä vaalikannanottoihin liittyen. Liittohallitus ei ota kantaa liittohallitusehdokkaksiin, ja pyrkii tsemppaamaan ihan jokaista ehdokasta tasapuolisesti. Käytiin syksyllä läpi toimiston kanssa pelisäännöt henkilövalintojen osalta. Korpikelaan jälkeen toimintatavasta viestitään myös lukiolaistoimijoille.
---	--	--	--

VIESTINTÄ			
Yleiskuvaus nykytilanteesta (2019): Liiton nettisivujen ja muun viestintämateriaalin helppolukuisuutta on tarkasteltu ja sen pohjalta on ryhdytty toimiin. Kieliversiot ovat tarjolla suomen lisäksi myös englanniksi, ruotsiksi sekä pohjoissaameksi. Liitolla on useita kuvapankkeja, joista viimeisimmät on kuvattu vuosina 2017 ja 2019. Kuvapankit ilmentävät lukiolaisten moninaisuutta hyvin, mutta eivät kiitettävästi. Liitossa käytettyjä käsitteitä on viime aikoina erityisesti ulkoisessa viestinnässä avattu yleiskielisiksi. Työtä on kuitenkin tehtävä erityisesti brändistrategian jalkauttamisen kanssa työntekijöille sekä liitossa toimiville yksilöille.			
Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liiton vuorovaikutuksellinen viestintä tavoittaa kaikki Suomen lukiolaiset.	Edistetään lukiolaisten tietoisuutta siitä, keille tapahtumat ja toiminta ovat suunnattuja.	Tapahtumamarkkinoinnissa on tarkennettu entisestään kenelle tapahtumat erityisesti sopivat, on huomioitu riittävä aikataulu kaikkien halukkaiden osallistumista tukien sekä sisällöissä ja visuaalisessa ilmeessä on huomioitu viestinnän saavutettavuuden periaatteet. Liiton brändiohjeita on päivitetty siten, että visuaalinen ilme olisi saavutettava.
2	Liiton viestinnässä näkyvä lukiolaisten moninaisuus. Lukiolaiset kokevat samaistumista viestinnän sisältöihin.	Liiton viestintä tunnistaa lukiolaisten moninaisuuden ja pyrkii ilmentämään sitä.	Visuaalisessa viestinnässä (kuvat, kuvitukset, videot) käytetään ja näytetään monen näköisiä nuoria (esim. ihonvärltään, pukeutumiseltaan ja tyyliltään).
3	Liiton viestintä on esteetöntä, ja sisältö on helposti ymmärrettävää.	Kehitetään liiton nettisivujen monikielisyttä.	Nettisivujen käännöstarvetta on kartoitettu liittohallituksen kanssa, mutta käännöksiä ei ole tänä vuonna toteutettu.
		Parannetaan viestinnän ja muiden materiaalien helppolukuisuutta ja esteettömyyttä, esimerkiksi tekstityksillä.	Noudatetaan liiton saavutettavan digiviestinnän oppaassa määriteltyjä ohjeita, jotka liittyvät mm. esteettömyyteen ja helppolukuisuuteen.
		Vältetään ulkoisessa viestinnässä lyhenteitä ja liittoslangia.	Ei käytetä lyhenteitä tai liittoslangia puheessa eikä tekstissä, kun viestitään liitosta ulospäin. Jos lyhenteen käyttäminen on välttämätöntä tai viestiä selkeyttävää, se avataan tekstin alussa. Vuoden aikana on jatkettu toimijoiden säännöllistä kouluttamista ja muistuttamista tarvittaessa.

TYÖSKENTELY LIITOSSA			
Yleistä nykytilanteesta (2019): Sukupuolten välinen palkkatasa-arvo toteutuu liiton työntekijöiden keskuudessa tällä hetkellä täydellisesti. Työilmapiiri on lämmin ja kannustava, ja yleinen työhyvinvointi on hyvä. Liiton työntekijät ovat aktiivisesti mukana rakentamassa ja kehittämässä järjestökulttuuria. Liiton toimitilat eivät tällä hetkellä ole esteettömiä.			
Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liitossa työskenteleviä kohdellaan yhdenvertaisesti.	Selvitetään mahdollisuutta edistää toimitilojen esteettömyyttä. Kaikki samanlaisissa tehtävissä työskentelevät saavat sukupuolesta riippumatta samaa palkkaa.	Pääsihteeri on kartoittanut toimiston toiveita mahdollisille uusille toimitiloille. Kaikki samanlaisissa tehtävissä työskentelevät saavat sukupuolesta riippumatta samaa palkkaa. Huolehditaan, että toteutuu myös jatkossa.
2	Työyhteisö ei ole cis- eikä heteronormatiivinen.	Tehtävänimikkeissä ei esiinny sukupuoleen viittaavia liitteitä.	Tehtävänimikkeissä ei esiinny sukupuoleen viittaavia liitteitä. Huolehditaan, että toteutuu myös jatkossa.
3	Työilmapiiri on hyvä ja kannustava, jossa jokainen saa olla oma itsensä. Jokainen liitolle työtä tekevä kokee olevansa osa työyhteisöä.	Suoritetaan työhyvinvointikyselyitä ja kehitetään työympäristöä ja -yhteisöä tulosten mukaisesti.	Työhyvinvointikyselyitä on toteutettu vuoden aikana kaksi (2) kertaa. Palautetta työskentelystä on kerätty myös kehityskeskusteluiden sekä näiden välissä olevien lyhyempien tsekkikeskustelujen yhteydessä. Tiimeille on järjestetty vuoden aikana kaksi (2) tiimikehityskeskustelua.
4	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista työntekijä tietää, kenelle voi siitä kertoa.	Nimetään toimihenkilöistä joka vuoden alussa kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija tai toimihenkilö voi olla yhteydessä ympäri vuoden.	Toimihenkilöistä on nimetty häirintäyhdyshenkilöiksi Milla ja Netta. Nimeämisestä on viestitty toimijoille aktiivikirjeessä.
5	Liiton rekrytointiprosessit ovat hakijoille reiluja ja mielekkäitä.	Rekrytointien yhteydessä kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti koko prosessin läpi. Liiton työntekijöiden rekrytointi toteutetaan anonymisti.	Jatketaan rekrytointiperiaatteista kouluttamista liittohallitukselle myös vuonna 2022. Rekrytointiperiaatteista koulutetaan liittohallituksen perehdytyksessä joulukuussa 2022. Luovuttiin anonymin rekrytointin selvittämisestä mm. resurssisystä.

LUOTTAMUSHENKILÖT JA LUKIOLAISTOIMIJAT

Yleistä nykytilanteesta (2019): Järjestön vapaaehtoistoimijat tuntevat työnsä arvokkaaksi ja näkevät sen tulokset. Työmäärän tasaisemman jakautumisen ja paremman delegoinnin suhteen on kuitenkin vielä tehtävää, sillä on vaarana, että vapaaehtoistoimijat kokevat taakkansa liian suureksi eivätkä koe avun pyytämistä tarpeeksi helpoksi. Eri elinten jäsenet tuntevat saavansa tasa-arvoista kohtelua luottamustehtävässään tai muuna osana toimintaa, mutta yhdenvertaista kohtelua on nostettava ja vahvistettava jatkuvasti. Ilmapiiri luottamushenkilöiden ja järjestön kaikkien toimijoiden kesken on hyvä ja syrjintää ei juuri esiinny. Hyvän ja kaikkia kunnioittavan toimintakulttuurin luominen ja ylläpitäminen on jokaisen toimijan vastuulla, ja sitä vastaan toimiminen tulee tunnistaa heti ja siihen tulee puuttua.			
Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liitossa toimiminen on esteetöntä.	Ketään ei syrjitä, ahdistella tai kiusata toiminnassa ja kyseisiin toimiin reagoidaan välittömästi asian vaatimalla vakavuudella.	Liiton turvallisemman tilan periaatteita noudatetaan tapahtumilla ja liiton kaikessa toiminnassa. Jokaiseen häirintätapaukseen reagoidaan ja ne otetaan vakavasti. Ketään ei jätetä tilanteen kanssa yksin.
			Vuoden 2022 aikana on pohdittu toimintaohjeen luomista kiusaamistapauksien käsittelyyn.
2	Jokainen luottamushenkilö ja lukiolaistoimija voi liitossa hyvin ja toimiminen on mielekästä eikä syrjintää tapahdu.	Kaikesta liiton toiminnasta on mahdollista antaa anonymisti palautetta ympäri vuoden.	Edelleen on olemassa anonymi palautekanava: bit.ly/palautekaikesta , jota puheenjohtajisto seuraa. Palautteet otetaan huomioon niiden vaatimalla vakavuudella.
		Ketään ei pakoteta osallistumaan epämiellyttäviin tilanteisiin tai tapahtumiin vastoin tahtoaan.	On huomioitu kaikessa. Etukäteen on mietitty liiton toiminnassa mahdollisia vaihtoehtoisia tapoja osallistua. On vältetty toimintatapoja, jotka voivat aiheuttaa epämiellyttävän olon toimijoille tai tapahtumien osallistujille.
3	Luottamushenkilöt osaavat toimia ja viestiä kriisi- ja ongelmatilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla.	Kriisi- ja ongelmatilanteiden viestinnästä tehdään pakollinen osa jokaisen luottamustoimijan koulutusta niin liitossa kuin piireissä.	Liittohallitus ja piirit on koulutettu kriisiviestinnän ohjeista ja niitä toteutetaan piireissä ja liittohallituksessa.
4	Luottamustehtäviin hakeutumista ja valituksi tulemista koskevia oletuksia tai ennakkoluuloja ei ole.	Edistetään yhdenvertaista ja tasa-arvoista toimintakulttuuria sekä puretaan esteitä ja ennakkoluuloja ja ehkäistään niiden syntymistä.	Jatketaan turvallisemman tilan periaatteiden käyttöä ja niiden esittelyä jokaisen tapahtuman alussa sen lisäksi, että osallistujien tulee sitoutua niihin jo ilmoittautumisvaiheessa.
			Keväällä 2022 toteutettiin yhdenvertaisuuskartoitus, jonka avulla selvitettiin, millaisia esteitä toiminnassa mukana olemiselle on. Kartoituksen pohjalta luotiin uusi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.
5	Jokaisen tekemä työ on yhtä arvokasta.	Kaikkien toimijoiden antamaa työpanosta arvostetaan ja sen merkitys tunnustetaan.	Asiasta on puhuttu ääneen niin perehdytyksissä kuin tapahtumissakin. Kiitokset kuuluvat olennaisesti mukaan toimintaan läpi vuoden.
6	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista luottamushenkilö tietää, kenelle voi siitä kertoa.	Liittohallituksessa on ympäri vuoden kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija voi olla yhteydessä. Häirintäyhdyshenkilöt koulutetaan tehtävään.	Valittu liittohallituksesta Hugo, Edit ja Ella. Heidät on perehdytetty häirintäyhdyshenkilön tehtävään, kuin myös koko muu liittohallitus ja piiritoimikunta.
7	Toimintaan on mahdollista lähteä mukaan läpi vuoden.	Tarjotaan mahdollisuuksia lähteä mukaan läpi vuoden, vaikka luottamushenkilöt valitaan vain kerran vuodessa.	Tähän on kiinnitetty huomiota toiminnan suunnittelussa niin piireissä kuin liitossa. Piireissä esim. kannustetaan lähtemään mukaan tiimitoimintaan muulloinkin kuin vuoden alussa.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUUNNITELMA 2022–2024

TAPAHTUMAT

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2021):

Liitto järjestää vuosittain noin kymmenen suurempaa valtakunnallista tapahtumaa tai kokousta eri puolilla Suomea ja etäyhteyksin. Koronaviruspandemia onkin muuttanut tapahtumien luonnetta suuresti, jolloin esimerkiksi tarjottavaa ruokaa tai siitä syntyvää ruokahävikkiä ei ole eikä tapahtumille tarvitse matkustaa. Livetapahtumia suunniteltaessa ja niiden tapahtumapaikoista päätettäessä on kuitenkin huomioitu aikaisempien vuosien paikkakunnat ja maantieteellinen kattavuus sekä riittävän hyvät kulkuyhteydet. Tapahtumapaikat pyritään mahdollisuuksien mukaan valitsemaan läheltä julkisen liikenteen yhteyksiä, jolloin esimerkiksi taksin käyttö ei olisi tarpeen.

Kestävä kehitys ei ole kuulunut tapahtumien koulutussisältöihin.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Tapahtumilla osallistuja saa tietoja ja taitoja kaikkien kestävän kehityksen osa-alueiden toteuttamiseen omassa toiminnassaan.	Tapahtumien koulutuksiin sisällytetään näkökulmia kestävän kehityksen eri osa-alueista.	Tapahtumilla noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita, käytetään sähköisiä materiaaleja, suositetaan osallistavia menetelmiä.
2	Piiri- ja jäsenjärjestöjä kannustetaan ja tuetaan kestävien tapahtumien järjestämisessä.	Kestävän kehityksen periaatteiden toteutuminen piiri- ja jäsenjärjestön tapahtumilla ja muussa toiminnassa otetaan huomioon piiri- ja jäsenjärjestöille maksettavassa suoritukseen perustuvassa rahoituksessa.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen raportoinnissa annetaan pisteitä kestävän kehityksen toteuttamisesta.
		Luodaan piiri- ja jäsenjärjestöille kestävän kehityksen kehityksestä muistilista, jota hyödyntää tapahtumien järjestämisessä.	Ekologisuuden muistilista tapahtumanjärjestämiseen on luotu. Ekologisuus on samassa listassa tapahtumanjärjestäjän muistilistan kanssa, jotta tapahtuman järjestämistä aloittaessa kestävä kehitys on jo läsnä.
		Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä kestävästä kehityksestä ja sen toteuttamisesta piiri- ja jäsenjärjestöissä.	Piirien hyvinvointi- ja tapahtumavastaavia on koulutettu teemasta Talvipäivillä. Piirien puheenjohtajistoja on koulutettu sosiaalisesta kestävyyydestä kuten turvallisemmasta ja härintävapaasta tilasta.
		Kannustetaan opiskelijakuntia laatimaan kestävän kehityksen suunnitelma.	Ei ole toteutettu.
		Ohjeistetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot seuraamaan kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista piiri- ja jäsenjärjestöissä. Piirejä tulee tukea perinteiden säilyttämisessä.	Seuraamisesta on mainittu.
3	Tapahtumilla tarjottava ruoka on ekologista ja vastuullisesti tuotettua ja osallistuja saa mahdollisuuksia tutustua ekologisiin ruokavalioihin.	Tapahtumilla, joilla liitto tarjoaa ruokailut, tarjotaan lähtökohtaisesti aina kasvisruokaa.	Tapahtumille pyydetään kasvisruokaa, mikäli ruuan tuotto on ulkopuolista. Omilla tapahtumilla kaupasta tilataan vain kasvisruokaa.
		Tapahtumilla tarjottavaa ruokaa hankittaessa huomioidaan sen ekologisuus ja vastuullisuus tarjoamalla mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kotimaisia kausituotteita, Reilun kaupan tuotteita, luomutuotteita ja lähiruokaa.	Tapahtumilla tarjottavaa ruokaa hankittaessa huomioidaan sen ekologisuus ja vastuullisuus tarjoamalla mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kotimaisia kausituotteita, Reilun kaupan tuotteita, luomutuotteita ja lähiruokaa.
4	Tapahtumilla ei synny tarpeetonta ruokahävikkiä.	Tehdään yhteistyötä esimerkiksi kauppojen kanssa hävikkiruuan hyödyntämiseksi.	Hyödynnettiin hävikkiruokaa (Matsmart) kouluttajien välipalojen osalta Kevätpäivien, Syyspäivien ja Watereiden yhteydessä.
		Ohjeistetaan toimijoita tapahtumalla tarvittavan ruoan määrän arvioinnissa.	Ohjeistettiin osallistujia ottamaan hävikkiruokaa mukaan kotimatkalle, jos ruokaa jäi.
		Pidetään kirjaa ruokahävikin määrästä ja pyritään hyödyntämään esimerkiksi kuivatarvikkeita useammilla eri tapahtumilla.	Luotiin Slackiin ruokahävikki-kanava, jossa viestitään ylijäämätavaroista.

HANKINNAT JA KIERRÄTYS**Yleiskuvaus nykytilanteesta (2021):**

Liitolle tehty hankinnat on tehty tarpeen vaatiessa ja niiden kierrätys toimii pääsääntöisesti. Kierrätykselle on hyvin mahdollisuuksia niin toimistolla kuin esimerkiksi tapahtumilla. Elektroniikkahankintoja kuten työpuhelimia ja tietokoneita on ostettu käytettynä, mutta kuitenkin kunnostettuna ja tarkistettuna. Elektroniikkajäte on kuitenkin sellaista, jonka kierrättämiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja esimerkiksi luoda käytänteet vanhojen tietokoneiden ja puhelinten kierrättämiseen.

Tuotteita hankkiessa pitäisi kuitenkin miettiä enemmän, mikä on tuotteen käyttöikä sekä toisaalta onko se valmistettu eettisesti.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liiton toimintaan liittyvät hankinnat ovat ekologisesti, eettisesti sekä taloudellisesti kestäviä.	Selvitetään hankittavien tuotteiden ja palveluiden ekologisuus sekä onko ne tuotettu eettisesti.	Ei ole tehty.
		Vältetään hankintoja, jotka tekevät liiton riippuvaiseksi tietystä tavarantoimittajasta tai valmistajasta.	On välitetty.
		Hankintoja tehdään ainoastaan tarpeen mukaan.	Hankintoja tehty ainoastaan tarpeen mukaan.
		Tuotetta hankittaessa otetaan huomioon sen käyttöikä sekä käyttötarpeen kesto.	Tämä otettu huomioon varsinkin suuremmissa hankinnoissa (elektroniikka ja kalusteet).
		Pidetään kirjaa hankituista tuotteista ja niiden mahdollisista uusimistarpeista.	Tämän työstäminen on aloitettu.
		Kun tuote tulee käyttöikänsä päähän, kierrätetään se asianmukaisella tavalla.	Toistaiseksi tavaraa on kertynyt toimistolle odottamaan hävitystä.
2	Liiton toiminnassa minimoidaan turhan jätteen syntyminen.	Kaupasta hankintoja tehtäessä ei osteta kertakäyttöisiä pusseja, vaan suositaan olemassaolevia uudelleenkäytettäviä vaihtoehtoja.	Ei ole ostettu muovipusseja.
		Vältetään hankinnoissa muovin yksittäispakattuja tuotteita sekä kertakäyttömuovia.	Ei ole ostettu kertakäyttömuovia tai muovin yksittäispakattuja asioita.
		Kertakäyttöastioiden hankkimista vältetään ja niiden asianmukaisesta kierrätyksestä huolehditaan.	Kertakäyttöastioita ostettu vain tarpeeseen.
		Tapahtumilla huolehditaan kierrätyksestä varaamalla jätteille ja pantillille pulloille ja tölkeille lajitteluastiat sekä opastamalla osallistujia.	Tapahtumissa osallistujia ohjeistetaan jätteiden lajittelusta tapahtumatilojen mahdollisuuksien mukaan. Pulloille ja tölkeille on aina erillinen keräysastia.
		Suositaan digitaalisia toimintamuuotoja koulutuksissa. Jos fyysisiä materiaaleja tarvitaan, tuotetaan ne mahdollisimman ekologisella tavalla ja niitä uudelleenkäytetään mahdollisuuksien mukaan. Fyysiset materiaalit kierrätetään asianmukaisesti.	Tätä on toteutettu.

HALLINTO JA TOIMISTO			
Yleiskuvaus nykytilanteesta (2021): Uusien työntekijöiden perehdytykseen sisältyy Lukiolaisten kestävän kehityksen suunnitelman läpikäynti ja sen käytännön toteutus omassa työssä. Muu koulutus ja ohjeistukset kuitenkin puuttuvat. Liiton taloutta käsitellään toimijoille pääasiassa vain liittokokouksessa. Talous voisi olla kuitenkin entistä avoimempaa. Taloutta ohjaa ylivuotisesti keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma.			
Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liiton työntekijät ovat tietoisia kestävän kehityksen edistämisestä liiton toiminnassa.	Perehdytetään uudet työntekijät liiton kestävän kehityksen periaatteisiin ja käytännön toteutukseen.	Ei ole tehty.
		Koulutetaan liiton työntekijöitä kestävään kehitykseen liittyvissä asioissa säännöllisesti.	Ei ole tehty.
2	Liitto toimii esikuvana kestävän kehityksen edistämässä järjestökentällä.	Selvitetään ja hyödynnetään yhteistyömahdollisuuksia erilaisten järjestötoiminnan kestävän kehityksen mittareiden luomiseksi.	Ei ole tehty.
		Tehdään kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus.	Ei ole tehty.
3	Liitolla on laaja tulopohja, joka ei ole riippuvainen vain yhdestä lähteestä.	Tehdään sijoitussuunnitelma, jota noudatetaan ja joka pohjautuu kestävän kehityksen tavoitteisiin.	Sijoituksille on luotu riskitso ja se huomioiden mahdollisissa sijoituksissa otetaan huomioon kestävyys.
		Vahvistetaan liiton nykyisiä tulonlähteitä kuten ilmoitustuottoja sekä jäsen- ja osallistumismaksuja.	Toteutetaan jatkuvasti.
		Kartoitetaan liitolle mahdollisia uusia tulonlähteitä.	Toteutetaan jatkuvasti.
4	Liiton talouden suunnittelu on ylivuotista ja tulevaisuutta ennakoivaa.	Kerrytetään sopivan kokoista rahallista puskuria.	Sijoitusmarkkinoita on seurattu ja yrityskaupasta tulleita rahojen sijoittamista on suunniteltu.
		Tehdään keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma, jota tarkennetaan talousarvioilla ja reaalitytalousarvioilla.	Keskipitkän aikavälin taloussuunnitelman päivitys on kesken.
		Liittohallitus vahvistaa vuosittain talousjohtosäännön.	Talousjohtosäännön vahvistamisen yhteydessä kestävän kehityksen periaatteet on otettu huomioon.
5	Liiton taloudenhoito on avointa ja huolellista.	Taloutta tarkastetaan säännöllisesti.	On tarkasteltu viikoittain toimistolla ja kuukausittain liittohallitukselle.
		Piiri- ja jäsenjärjestöille suoritetaan vuosittain toiminnantarkastus.	Toiminnantarkastus toteutetaan vuonna 2022 syksyllä.
		Liitolle suoritetaan vuosittain tilintarkastus ja tarvittaessa toiminnantarkastus.	Toiminnantarkastus on tehty maaliskuussa.
		Liittohallitus valitsee tositerkastajat, jotka tarkastelevat liiton rahankäyttöä.	Valinta vuoden 2023 tositerkastajiksi tehdään järjestäytymiskokouksessa.
		Tositetarkastajat perehdytetään tehtäväänsä.	Perehdytysmateriaalia ei ole vielä tehty.
		Liittohallitusta koulutetaan talouden seurannasta.	Järjestetään liittohallitukselle talousperehdytys joulukuun perehdytyspäivillä.
		Tapahtumilla tuodaan esille liiton taloudellista kehitystä.	Liittokokouksessa 2022 esitellään selkeästi liiton taloudellista tilaa.
		Toimijoita koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestön vastuulliseen taloudenpitoon.	Vuoden 2022 vastaavat saivat perehdytyksen alkuvuodesta. Piirin puheenjohtajien 2023 talousperehdytys tehdään vuoden 2022 kapulanvaihdolla.

MATKUSTAMINEN**Yleiskuvaus nykytilanteesta (2021):**

Koronaviruspandemian vuoksi matkustaminen on tyrehtynyt lähes kokonaan. Matkat toimistolle, tapahtumille sekä kansainvälisen toiminnan tapaamiset ulkomailla ovat vähentyneet. Matkustaminen tapahtuu pääasiassa junalla sekä suurempia ihmismääriä liikuteltaessa yhteiskuljetuksella. Liiton työntekijöille tarjotaan HSL-matkalippu, joka kannustaa julkisen liikenteen käyttöön töihin liittyvissä matkoissa.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Toteutus ja tulokset 2022
1	Liiton toiminnassa matkustetaan kestävästi.	Suositaan matkustamista julkisilla kulkuvälineillä, etenkin junalla.	Ei ole lisätty muistilistaan, mutta julkisia kulkuvälineitä on suosittu matkustaessa.
		Maksetaan matkakorvauksiin oikeutetulle henkilölle korvaus myös polkupyörän käytöstä.	Ei ole maksettu tai lisätty ohjesääntöön.
		Kannustetaan kestäväään matkustamiseen esimerkiksi tempauksin.	Ei ole järjestetty tempauksia.
		Päästökompensoidaan kaikista lentomatoista aiheutuvat päästöt täysimääräisesti.	Kaikki lentomatkat on päästökompensoitu.
		Tapahtumapaikka on kävelyetäisyydellä julkisen liikenteen pysäkiltä tai tapahtumapaikalle järjestetään yhteiskuljetus osuudelle, jota ei voi kulkea julkisilla kulkuvälineillä.	Tätä on toteutettu.
		Kuljetuksen hiilijalanjälki on valintakriteeri yhteiskuljetusten palveluntarjoajia valittaessa.	Ei ole toteutettu.
2	Liiton toiminnassa vältetään yksityisautoilua.	Sallitaan oman auton käyttö matkakorvauksiin oikeutetulta henkilöltä vain tapauksissa, joissa matkustaminen ei ole järkevästi mahdollista julkisilla kulkuvälineillä.	Näin on tehty.
		Yhdenmukaistetaan käytänteitä siitä, missä tilanteissa matkustaminen omalla autolla on sallittua.	Ei ole tehty.

TOIMINTAKULTTUURI**Yleiskuvaus nykytilanteesta (2021):**

Koronaviruspandemiasta johtuen liiton toiminnassa on erityisesti huoliksi noussut jatkuvuuden takaaminen sekä hyvinvoinnista huolehtiminen toimijakentän keskuudessa. Toimintaympäristön muutoksiin, kuten opiskelijakorttikentän avautumiseen ja valtionavustusten muutoksiin, on myös alettu varautumaan vuosittain enenevissä määrin. Toiminnassa on jatkuvasti kehitetty osallisuutta esimerkiksi erilaisten toimijailtamakonseptien kautta sekä tarjoamalla enemmän vaikuttamisen paikkoja asiakirjoihin. Kumppanuuksia varten on kehitetty erilaisia periaatteita ja pidetty yllä kumppanuussuhteita säännöllisesti esimerkiksi tapaamalla olennaisimpia kumppaneita ja sidosryhmiä.

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet	Tulokset 2022
1	Liiton toiminta on jatkuvaa myös tulevaisuudessa.	Pidetään toiminta mielekkäänä ja kiinnostavana keräämällä jatkuvaa palautetta toimijoilta ja reagoimalla siihen.	Palautteisiin on perehdytty ja ne on huomioitu tapahtumasuunnittelussa.
		Luodaan ja noudatetaan erilaisia laadukkaan koulutuksen mittareita, jotta tapahtumien koulutukset ovat jatkossakin laadukkaita.	-
		Markkinoidaan toimintaa laaja-alaisesti, kohderyhmänä erityisesti lukionsa aloittavat ja juuri lukionsa aloittaneet.	Liiton toimintaa on markkinoitu koulukäyntien yhteydessä ja jäsenviestinnässä.
		Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä uusien toimijoiden hankinnassa ja sitouttamisessa.	

2	Jokaisella lukiolaisella on mahdollisuus olla osallinen liiton toiminnassa ja päätöksenteossa.	Huolehditaan siitä, että toimintaamme osallistumisen kynnyks ei ole korkea esimerkiksi tarjoamalla erilaisia matalakynnyksisiä tapahtumia ja koulutuksia.	On tehty selväksi tapahtumille ja koulutuksiin ilmoittautuessa, että mukaan pääsee kokemattomana toimijanakin. On avattu tapahtumien ja koulutusten sisältöjä nettisivuille.
		Tarjotaan laajasti erilaisia vaikuttamisen paikkoja liiton asiakirjatyöstössä.	Toimijat ovat voineet osallistua asiakirjatyöstöön kommentointikyselyn ja Syyspäivien workshoppien kautta. Piiritoimikunta teki omia muutosesityksiään asiakirjoihin asiakirjaviikonlopussa.
		Priorisoidaan toimijoiden osallistamista heitä koskevassa päätöksenteossa.	#osallisuus-Telegram-ryhmää on hyödynnetty laajasti.
3	Liiton toimintakulttuurin pohjana on hyvinvoinnista huolehtiminen.	Koulutetaan ja kannustetaan liitossa toimivia ja työskenteleviä henkilöitä omaan hyvinvoinnista huolehtimiseen esimerkiksi hyödyntämällä ammattilaisten pitämiä koulutuksia.	Hyvinvointiin liittyviä koulutuksia on pidetty.
		Kartoitetaan ja seurataan toimijoiden hyvinvointia kolmesti vuodessa hyvinvointikyselyillä ja hyödynnetään kyselyiden tuloksia toiminnan kehittämisessä.	Hyvinvointikyselyitä on toteutettu.
		Vältetään puhetapaa, jolla ihannoidaan liiallisen työnteon ja kuormittumisen kulttuuria.	Näin on toimittu.
		Koulutetaan liitossa toimivia luottamushenkilöitä sekä työntekijöitä esimerkiksi delegoinnista ja priorisoinnista.	Koulutus on järjestetty.
		Ylläpidetään toisistamme välittämisen kulttuuria.	Uusi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on valmisteltu ja se käsitellään liittokokouksessa. Suunnitelmassa on huomioitu toisista ihmisistä välittäminen.
		Liitossa ylläpidetään aktiivisesti avointa vuorovaikutuskulttuuria, joka mahdollistaa kaikille matalan kynnyksen palautteen antamiseen, uuden ideointiin sekä tunteiden jakamiseen.	Tätä on toteutettu.
4	Lukiolaiset on muutosta pelkäämätön järjestö.	Analysoidaan toimintaympäristömme muutosta jatkuvasti ja pohditaan sen vaikutusta järjestöömme.	Kattojärjestön järjestämiin foorumeihin ja keskusteluihin on osallistuttu.
		Varmistetaan liiton toimintaedellytykset muutosten aikana esimerkiksi pitämällä hyvää huolta taloudesta ja toimijoista.	Uusia kumppanuuksia on kartoitettu.
		Rohkaistaan kaikkia liiton toimijoita uuden ideointiin.	-
		Lukiolaiset on edelläkävijä nuoria koskevissa asioissa ja tekee rohkeita avauksia.	Vuoden aikana on jatkettu vahvaa edunvalvontaa nuorten asioiden tiimoilta. Rohkeat avaukset ovat tulleet itse lukiolaisilta.
5	Lukiolaiset on houkutteleva ja antoisa yhteistyökumppani.	Tehdään yhteistyötä erilaisten järjestöjen, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa niin paikallisesti, kansallisesti kuin myös kansainvälisesti.	Olemme tehneet yhteistyötä erilaisten järjestöjen, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa niin paikallisesti, kansallisesti kuin myös kansainvälisesti. Vuoden aikana on luotu myös uusia kumppanuuksia sekä lämmitelty olemassa olevia suhteita.
		Yhteistyökumppanit jakavat Lukiolaisille tärkeitä arvot.	On huolehdittu siitä, että yhteistyökumppanit jakavat Lukiolaisille tärkeitä arvot.
		Kerätään palautetta yhteistyökumppaneilta sekä sidosryhmiltä ja kehitetään toimintaa niiden pohjalta.	Keväällä toteutettiin sidosryhmäkysely, johon vastasivat niin kaupalliset kumppanit, järjestöyhteistyökumppanit ja poliittisen kentän tahot. Tuloksia on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä.
		Pidetään aktiivisesti yhteyttä olennaisimpiin yhteistyökumppaneihin ja sidosryhmiin.	On pidetty aktiivisesti yhteyttä olennaisimpiin yhteistyökumppaneihin ja sidosryhmiin.

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO RY:N SÄÄNNÖT

Hyväksytty liittokokouksessa 2020

I LUKU**LIITTO****1 § Nimi, kotipaikka, toiminta-alue ja kielet**

Yhdistyksen nimi on Suomen Lukiolaisten Liitto ry. ja ruotsiksi Finlands Gymnasistförbund rf. Kansainvälisissä yhteyksissä käytetään epävirallista nimeä The Union of Upper Secondary School Students in Finland. Yhdistyksen kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toiminta-alue koko maa. Yhdistyksen kieli on suomi. Kokouksissa keskusteluun voi osallistua muillakin kielillä.

Yhdistys on puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Yhdistystä kutsutaan näissä säännöissä liitoksi.

2 § Tarkoitus

Liiton tarkoituksena on toimia lukiolaisten etu-, palvelu- ja harrastusjärjestönä

- edistämällä ja valvomalla jäsentensä etuja erityisesti koulutus-, sosiaali- ja nuorisopoliittisissa kysymyksissä
- pyrkimällä parantamaan lukio-opiskelun edellytyksiä ja kehittämällä lukiokoulutusta
- edistämällä opiskelijakuntatoimintaa ja lukiolaisten aktiivisuutta
- tarjoamalla lukiolaisille ja jäsenilleen suunnattuja palveluita
- vahvistamalla lukiolaisten hyvinvointia ja tarjoamalla harrastustoimintaa
- tekemällä yhteistyötä muiden koti- ja ulkomaisten opiskelijajärjestöjen kanssa.

3 § Toiminnan laatu

Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto pitää yhteyttä lukiolaisiin ja lukioden opiskelijakuntiin sekä pyrkii vaikuttamaan koulutus-, sosiaali- ja nuorisopoliitikasta päättäviin poliittikkoihin, virkamiehiin sekä toimielimiin. Liitto harjoittaa kulttuuri- ja julkaisutoimintaa, järjestää harrastustoimintaa, kokouksia, koulutus- ja keskustelutilaisuuksia, messuja ja juhlia, vahvistaa lukiolaisten hyvinvointia sekä toimii muilla vastaavanlaisilla tavoilla lukiolaisten hyväksi.

Toimintansa rahoittamiseksi liitto kantaa jäseniltään jäsenmaksuja, ottaa vastaan testamentteja, lahjoituksia ja avustuksia sekä harjoittaa seuraavanlaista yhdistyslain 5 §:n mukaista taloudellista toimintaa siten, että toiminta ei saa johtaa voiton tai muun taloudellisen edun hankkimiseen siihen osallisille eikä se muutoinkaan saa johtaa liiton toimintaa pääasiassa taloudelliseksi:

- järjestää rahankeräyksiä,
- harjoittaa neuvonta-, julkaisu-, välitys-, kustannus- ja palvelutoimintaa
- omistaa toimintaansa varten tarpeellista irtainta ja kiinteää omaisuutta.

4 § Päätösvalta ja liiton johto

Liiton johdon muodostavat liittokokous ja liittohallitus. Hallituksen apuna toimii piiritoimikunta. Näiden elinten kokouksissa noudatetaan yleistä kokouskäytäntöä, ellei yhdistyslaista, näistä säännöistä, hyväksytystä menettelytapajärjestyksestä tai johtosäännöstä muuta johdu.

Päätävältä käyttää liittokokous. Toimeenpanovalta on liittohallituksella.

II LUKU **JÄSENET**

5 § Henkilöjäsenet

A) KORTILLINEN JÄSEN

Liiton kortilliseksi jäseneksi voi liittyä jokainen Suomen lukiolainen, joka on päätoiminen opiskelija. Jäseneksi liitytään hakemalla liiton ja sen piirijaon mukaisen piirijärjestön tai mahdollisen jäsenjärjestön jäsenyyttä. Kortillisten jäsenten hyväksymisestä ja erottamisesta päättää liittohallitus. Kortillinen jäsenyys osoitetaan liiton jäsenkortilla tai jäsenrekisteriotteella, josta ilmenee, että kuluvan jäsenkauden jäsenmaksu on maksettu.

Kortillinen jäsen on velvollinen suorittamaan liitolle jäsenkausittain (1.8.-31.7.) henkilöjäsenmaksun. Kortillisella jäsenellä on oikeus suorittaa henkilöjäsenmaksun maksamisen yhteydessä etukäteen myös enintään kahden seuraavan jäsenkauden henkilöjäsenmaksu. Etukäteen ei kuitenkaan saa suorittaa sellaisen jäsenkauden jäsenmaksua, jolloin kortillinen jäsen ei enää jäljellä olevien lukio-opintojensa perusteella tule olemaan päätoiminen lukio-opiskelija. Suoritettaessa henkilöjäsenmaksu etukäteen maksetaan jäsenmaksu voimassa olevan suuruusena. Kortillisella jäsenellä ei ole jäsenyyden päättyessä oikeutta saada jäsenmaksua takaisin sellaisilta jäsenkausilta, joilla hän ei ole ollut jäsenenä.

Kortillisella jäsenellä on oikeus suorittaa henkilöjäsenmaksusta ainoastaan 1.8.-31.12. tai 1.1.-31.7. vastaava osa sellaisella jäsenkaudella, jolloin hänellä ei tule olemaan toisella mainituista ajanjaksoista opinto-oikeutta lukiossa. (Vastaavasti kortillisella jäsenellä on oikeus saada samoilla perusteilla takaisin jäsenmaksu, jonka hän on suorittanut sellaiselta ajalta, jolloin hänellä ei ole ollut opinto-oikeutta. Tätä oikeutta ei sovelleta kortilliseen jäseneseen, joka edellä 1 momentin mukaisesti on suorittanut jäsenkauden jäsenmaksun ennakoon. Tällaista palautusta on haettava liitolta kirjallisesti jäsenmaksun osittaiseen maksamiseen oikeuttavan jäsenkauden loppuun mennessä.)

Edellä jäsenmaksun ennakoon tai osittain maksamiseen liittyvien ehtojen täyttyminen on tarvittaessa liittohallituksen määräämällä tavalla todistettava. Liittohallitus voi antaa jäsenmaksun maksamisesta tarkempia määräyksiä.

B) KORTITON JÄSEN

Liiton kortittomaksi jäseneksi voi liittyä jokainen Suomen lukiolainen, joka ei ole päätoiminen opiskelija. Tähän jäsenluokkaan kuuluvat myös ne henkilöjäsenet, jotka ovat jatkaneet jäsenyyttään päätettyään päätoimiset lukio-opintonsa ja näin siirtyneet kortittomien jäsenten jäsenluokkaan.

Kortittomaksi jäseneksi liitytään hakemalla liiton ja sen piirijaon mukaisen piirijärjestön tai mahdollisen jäsenjärjestön jäsenyyttä. Kortittoman jäsenen hyväksymisestä ja erottamisesta päättää liittohallitus. Kortiton jäsenyys osoitetaan jäsenrekisteriotteella, josta ilmenee, että kuluvan jäsenkauden jäsenmaksu on maksettu.

Kortittoman jäsenen, joka haluaa erota liitosta, on ilmoitettava siitä yhdistyslain 13 §:n mukaisesti. Näin meneteltyään jäsen on vapaa jäsenyydestään kuluvan jäsenkauden lopusta lukien. Liittohallituksella on oikeus erottaa kortiton jäsen, joka ei ole enää vuoteen käynyt lukiota. Lukio-opintonsa päättänyt henkilöjäsen voi olla kortittomana jäsenenä korkeintaan kaksi jäsenkautta lukio-opintojensa päättymisen jälkeen.

Kortiton jäsen suorittaa liitolle laskutuskausittain henkilöjäsenmaksun. Mikäli kortiton jäsen ei ole suorittanut jäsenmaksuaan jäsenkauden (1.8.–31.7.) loppuun mennessä, voi liittohallitus katsoa hänet eronneeksi liitosta.

Kortiton jäsen ei ole oikeutettu valtakunnalliseen opiskelijakorttiin.

6 § Yhteisöjäsenet

A) PIIRIJÄRJESTÖT

Liiton piirijärjestöksi voi päästä liittohallituksen päättämän piirijaon mukainen rekisteröity piirijärjestö, joka sitoutuu käyttämään liittokokouksen hyväksymiä piirien mallisääntöjä sekä noudattamaan toiminnassaan liiton tavoite- ja periaateohjelmaa. Jäseneksi haluavan piirijärjestön on ilmoitettava kirjallisesti liittohallitukselle halustaan liittyä jäseneksi ja toimitettava sille sääntönsä.

Piirijärjestöksi hyväksymisestä ja piirijärjestön erottamisesta päättää liittohallitus. Liittohallituksen on tehtävä piirijärjestön erottamisesta tai piirijärjestöksi hyväksymisestä päätös yksimielisesti. Erotetulla piirijärjestöllä on oikeus alistaa erottamispäätös liittokokouksen ratkaistavaksi. Vaatimus asian käsittelystä on toimitettava kirjallisena liittohallitukselle viimeistään 30 vuorokauden kuluttua siitä, kun piirijärjestö sai päätöksen tiedokseen. Piirijärjestön, joka haluaa erota liitosta, on ilmoitettava siitä yhdistyslain 13 § mukaisesti. Näin meneteltyään piirijärjestö on vapaa jäsenyydestään kuluvan kalenterikalenterivuoden lopusta lukien.

Piirijärjestö suorittaa liitolle vuosittain varsinaisen liittokokouksen määräämän piirijärjestöjäsenmaksun. Jos piirijärjestö ei ole maksanut jäsenmaksuaan toukokuun loppuun mennessä, voi liittohallitus katsoa sen eronneeksi liitosta.

Liittokokous hyväksyy piirien mallisäännöt ja niihin tehtävät muutokset. Piirijärjestön on muutettava sääntönsä vastaamaan kulloinkin voimassa olevia mallisääntöjä.

Liitto avustaa piirijärjestöjä rahallisesti liittohallituksen päättämällä tavalla. Piirijärjestöjä on avustamisprosessissa kohdeltava keskenään yhdenvertaisesti. Ennen kuin liittohallitus muuttaa avustamista koskevia periaatteita, on asiassa pyydettävä lausuntoa piiritoimikunnalta. Lisäksi piirijärjestöille voidaan maksaa suoritukseen perustuvaa rahoitusta liiton ja järjestöjen välillä käytyjen neuvotteluiden mukaisesti. Liittohallituksella on oikeus lopettaa rahoituksentilitys piirijärjestölle, jos piirijärjestö ei ole hoitanut sääntöjensä edellyttämiä velvoitteita liittoa kohtaan. Ennen rahoituksen lopettamista on liittohallituksen kuultava asiassa piiritoimikuntaa.

B) JÄSENJÄRJESTÖT

Liiton jäsenjärjestöksi voi päästä rekisteröity järjestö, joka sitoutuu noudattamaan toiminnassaan liiton tavoite- ja periaateohjelmaa. Jäsenjärjestöksi haluavan yhdistyksen on ilmoitettava liittohallitukselle kirjallisesti halustaan liittyä jäsenjärjestöksi ja toimitettava sille sääntönsä.

Jäsenjärjestöksi hyväksymisestä ja jäsenjärjestön erottamisesta päättää liittohallitus. Liittohallituksen on tehtävä jäsenjärjestön erottamisesta tai jäsenjärjestöksi hyväksymisestä päätös yksimielisesti. Erotetulla jäsenjärjestöllä on oikeus alistaa erottamispäätös liittokokouksen ratkaistavaksi. Vaatimus asian käsittelystä on toimitettava kirjallisena liittohallitukselle viimeistään 30 vuorokauden kuluttua siitä, kun jäsenjärjestö sai päätöksen tiedokseen. Jäsenjärjestön, joka haluaa erota liitosta, on ilmoitettava siitä yhdistyslain 13 § mukaisesti. Näin meneteltyään jäsenjärjestö on vapaa jäsenyydestään kuluvan vuoden lopusta lukien.

Jäsenjärjestö suorittaa liitolle vuosittain varsinaisen liittokokouksen määräämän jäsenjärjestömaksun. Jos jäsenjärjestö ei ole maksanut jäsenmaksuaan toukokuun loppuun mennessä, voi liittohallitus katsoa sen eronneeksi liitosta.

Liitto avustaa jäsenjärjestöjä rahallisesti liittohallituksen päättämällä tavalla. Jäsenjärjestöjä on avustamisprosessissa kohdeltava keskenään yhdenvertaisesti. Ennen kuin liittohallitus muuttaa avustamista koskevia periaatteita, on asiassa pyydettävä lausuntoa piiritoimikunnalta. Jäsenjärjestöille voidaan maksaa suoritukseen perustuvaa rahoitusta liiton ja jäsenjärjestöjen välillä käytyjen neuvotteluiden mukaisesti.

C) OPISKELIJAKUNTAJÄSENYYS

Liiton opiskelijakuntajäseneksi voi liittyä oikeushenkilö, joka toimii lukiokoulutuksen järjestäjänä tai lukiolain pykälään 33 perustuvana opiskelijaryhmän edunvalvojana.

Opiskelijakuntajäseneksi haluavan yhteisön on ilmoitettava liittohallitukselle kirjallisesti halustaan liittyä opiskelijakuntajäseneksi. Opiskelijakuntajäseneksi hyväksymisestä ja erottamisesta päättää liittohallitus. Liittohallituksen on tehtävä opiskelijakuntajäsenen

erottamisesta tai opiskelijakuntajäseneksi hyväksymisestä päätös yksimielisesti. Erotetulla opiskelijakuntajäsenellä on oikeus alistaa erottamispäätös liittokokouksen ratkaistavaksi. Vaatimus asian käsittelystä on toimitettava kirjallisena liittohallitukselle viimeistään 30 vuorokauden kuluttua siitä, kun yhteisöjäsen sai päätöksen tiedokseen. Opiskelijakuntajäsen, joka haluaa erota liitosta, on ilmoitettava siitä yhdistyslain 13 § mukaisesti. Näin meneteltyään opiskelijakuntajäsen on vapaa jäsenyydestään kuluva kalenterivuoden lopusta lukien.

Opiskelijakuntajäsen suorittaa liitolle kalenterivuosittain liittohallituksen määräämän opiskelijakuntajäsenmaksun. Jos yhteisöjäsen ei ole maksanut jäsenmaksuaan toukokuun loppuun mennessä, voi liittohallitus katsoa sen eronneeksi liitosta. **Opiskelijakuntajäsenellä on oikeus suorittaa opiskelijakuntajäsenmaksun maksamisen yhteydessä etukäteen myös enintään kahden seuraavan jäsenkauden opiskelijakuntajäsenmaksu. Suoritettaessa opiskelijakuntajäsenmaksun etukäteen maksetaan jäsenmaksu voimassa olevan suuruisena. Opiskelijakuntajäsenellä ei ole jäsenyyden päättyessä oikeutta saada jäsenmaksua takaisin sellaisilta jäsenkausilta, joilla hän ei ole ollut jäsenenä.**

Opiskelijakuntajäsenelle tarjottavista eduista päättää liittohallitus. Opiskelijakuntajäsenellä ei ole liittokokouksessa läsnäolo-, puheoikeutta eikä äänivaltaa. Opiskelijakuntajäsenyys ei oikeuta henkilöjäsenyyden tuomiin etuihin.

7 § Kunniajäsenet

Liittokokous voi nimetä liiton kunniajäseneksi liiton toiminnan kannalta erityisen ansioituneen henkilön, jonka ei ole enää tarkoitus toimia liiton hallintoelimissä. Kunniajäseneksi nimitettävä menettää henkilöjäsenyytensä ja henkilöjäsenoikeutensa ottaessaan vastaan kunniajäsenyyden.

Kunniajäsenyys on elinikäinen, mutta mikäli kunniajäsen haluaa erota kunniajäsenyydestään, on hänen ilmoitettava siitä yhdistyslain 13 §:n mukaisesti. Näin meneteltyään kunniajäsen on vapaa jäsenyydestään kuluva vuoden lopusta lukien. Kunniajäsenellä ei ole jäsenmaksuvelvollisuutta.

8 § Kannatusjäsenet

Kannatusjäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea liiton toimintaa. Kannatusjäsenet hyväksyy hakemuksesta liittohallitus. Kannatusjäsenellä on liittokokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus mutta ei äänivaltaa.

Kannatusjäsen suorittaa liitolle vuosittain kannatusjäsenmaksun. Jos kannatusjäsen ei ole maksanut jäsenmaksuaan toukokuun loppuun mennessä, voi liittohallitus katsoa kannatusjäsenen eronneen kannatusjäsenyydestä.

III LUKU

LIITTOKOKOUS

9 § Liittokokousten aika ja koollekutsuminen

A) VARSINAINEN LIITTOKOKOUS

Varsinainen liittokokous on pidettävä vuosittain syys-joulukuussa liittohallituksen määräämänä ajankohtana.

B) YLIMÄÄRÄISET LIITTOKOKOUKSET

Ylimääräinen liittokokous on pidettävä, milloin liittokokous itse, tai liittohallitus niin päättää tai vähintään 49 % äänioikeutetuista jäsenistä tai 5 piiri- tai jäsenjärjestöä sitä kirjallisesti ilmoitetun asian käsittelyä varten liittohallitukselta pyytää.

Ylimääräinen liittokokous on pidettävä viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun kokousta on asianmukaisesti pyydetty.

C) KOKOUSHUTSU

Liittokokousten tarkemman ajan ja paikan määrää liittohallitus.

Kokouskutsu on julkaistava liiton jäsenille **jaettavassa jäsenlehdessä liiton nettisivuilla** tai lähetettävä jäsenille sähköpostilla vähintään kaksi (2) kuukautta ennen kokousta. Kokouskutsu tulee julkaista myös liiton verkkosivuilla.

D) ETÄOSALLISTUMINEN

Hallitus voi liittokokouskohtaisesti erikseen päättää, että liittokokoukseen voi osallistua kokouksen aikana myös tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla tapahtuvaa osallistumista liittokokoukseen kutsutaan näissä säännöissä etäosallistumiseksi. Tehtäessä päätöksiä etäosallistumisen mahdollistavissa liittokokouksissa, sovelletaan näiden sääntöjen lisäksi liittokokouksen hyväksymää menettelytapajärjestystä.

10 § Liittokokousten osanottajat ja aloiteoikeus

A) ÄÄNIVALTA

Liittokokouksessa ovat äänioikeutettuja kaikki liiton piiri- ja jäsenjärjestöt. Piiri- ja jäsenjärjestöjen hallitukset valitsevat liittokokousedustajansa. Liittokokousedustajaksi voidaan valita henkilö, joka on liiton sääntöjen 6 § -mukainen jäsen.

Piiri- ja jäsenjärjestöillä on oikeus lähettää liittokokoukseen yhteensä 300 kokousedustajaa. Kustakin piiri- ja jäsenjärjestöstä valittavien kokousedustajien lukumäärä saadaan kertomalla luku 300 piiri- tai jäsenjärjestöön kuuluvien jäsenten lukumäärällä ja jakamalla näin saatu luku kaikkien piiri- ja jäsenjärjestöjen jäsenten yhteisellä lukumäärällä. Lisäksi kullakin piiri-

tai jäsenjärjestöllä on oikeus nimetä yhteensä 150 varaedustajaa samassa suhteessa kuin kokousedustajia.

Laskennassa käytettävät jäsenmäärät on otettava liiton jäsenrekisteristä 30 päivää ennen liittokokouksen alkua olevan tilanteen mukaan. Liittohallituksen on 23 päivää ennen liittokokouksen alkua ilmoitettava piiri- ja jäsenjärjestöille niiden äänioikeutettujen liittokokousedustajien ja varaedustajien lukumäärä. Liittokokouksessa kullakin liittokokousedustajalla on käytössään yksi (1) ääni.

Henkilö-, kunnia- ja opiskelijakuntajäsenillä ei ole äänioikeutta.

B) PÄÄTÖKSENTEKO

Päätökset tehdään ehdottomalla ääntenenemmistöllä, mikäli näissä säännöissä ei toisin määrätä. Liittokokouksessa noudatetaan vakiintunutta kokouskäytäntöä ja liittokokouksessa erikseen päätettävää menettelytapajärjestystä.

Liiton puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan kukin erillisellä vaalilla. Liiton puheenjohtajan, ensimmäisen varapuheenjohtajan ja toisen varapuheenjohtajan vaaleissa noudatetaan 11 § määriteltyä siirtoäänivaalitapaa.

Liittohallituksen 6-10 muun jäsenen vaali toimitetaan suhteellisenä vaalina yhdistyslain 29 § 3 mom. 3 kohdan mukaisesti.

C) ESITYSOIKEUS, VAALIKELPOISUUS SEKÄ LÄSNÄOLO- JA PUHEOIKEUS

Liittokokouksessa on esitysoikeus, vaalikelpoisuus sekä läsnäolo- ja puheoikeus kaikilla liiton henkilöjäsenillä.

D) LÄSNÄOLO- JA PUHEOIKEUS

Läsnäolo- ja puheoikeus liittokokouksessa on liiton kunniajäsenillä, liiton kannatusjäsenillä, ~~liiton lehden toimituksen edustajilla~~ liiton verkkomedian edustajilla sekä liiton toimihenkilöillä.

Liittokokous voi myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden muillekin sitä pyytävälle henkilöille.

E) ALOITEOIKEUS

Oikeus aloitteiden tekemiseen on liiton henkilöjäsenillä, piirijärjestöillä, jäsenjärjestöillä, liittohallituksella ja piiritoimikunnalla. Aloitteet on jätettävä liittohallitukselle viimeistään neljä (4) viikkoa ennen kokousta. Liittohallitus antaa aloitteista lausuntonsa, jotka kokousedustajat saavat muun kokousmateriaalin mukana.

11 § Siirtoäänivaalitapa

Tässä pykälässä määriteltyä siirtoäänivaalitapaa käytetään liiton puheenjohtajan vaalissa sekä liiton varapuheenjohtajien vaaleissa.

Äänestäjä merkitsee asetetut ehdokkaat äänestyslippuun haluamassaan järjestyksessä: parhaaksi katsomansa ehdokkaan ensimmäiseksi, toiseksi parhaaksi katsomansa ehdokkaan toiseksi ja niin edelleen. Äänestäjä voi halutessaan merkitä äänestyslippuun myös vähemmän nimiä kuin vaalissa on ehdokkaita.

Jokainen äänestyslippu lasketaan ääneksi sille ehdokkaalle, joka on merkitty lipussa ykköseksi.

Jos joku ehdokkaista on saanut ehdottoman enemmistön eli yli puolet annetuista ykkösäänistä, on tämä ehdokas voittanut vaalin.

Jos kukaan ehdokkaista ei saa ehdotonta enemmistöä äänistä, karsitaan pois vähiten ääniä saanut ehdokas. Jokainen karsitun ehdokkaan saama äänestyslippu siirretään ääneksi sille ehdokkaalle, joka on merkittynä lipussa toiselle sijalle.

Jos joku ehdokkaista on nyt saanut yli puolet annetuista äänistä, hän on voittanut vaalin.

Jos kukaan ehdokkaista ei edelleenkään ole saanut enemmistöä äänistä, karsitaan pois jäljellä olevista ehdokkaista vähiten ääniä saanut. Jokainen tämän karsitun ehdokkaan äänestyslippu siirretään ääneksi lipussa seuraavana olevalle ei-karsitulle ehdokkaalle. Tämä toistetaan niin monta kertaa, että joku jäljellä olevista ehdokkaista on saanut ehdottoman enemmistön äänistä.

Jos ehdokkaat laskennan ensimmäisellä kierroksella päätyvät tasatilanteeseen, jonka vuoksi karsittavaa henkilöä ei voida yksiselitteisesti määritellä, määritellään heidän keskinäinen järjestyksensä heidän saavuttamiensa kakkosäänten perusteella. Kakkosäänten ollessa tasan tarkastellaan ehdokkaiden saavuttama kolmosäänten määrä ja niin edelleen. Mikäli äänestyslippujen perusteella ei voida määrittää ehdokkaiden keskinäistä järjestystä ratkaisee ehdokkaiden keskinäisen järjestyksen arpa. Ehdokkaiden päätyessä samaan äänimäärään silloin, kun heidän hyväkseen on jo siirtynyt ääniä, määräytyy ehdokkaiden keskinäinen järjestys ääntenlaskennan aikaisemman vaiheen perusteella silloin, kun ehdokkailla vielä oli eri äänimäärä. Jos ehdokkaiden äänimäärät kaikissa ääntenlaskun vaiheissa ovat olleet samat määräytyy heidän keskinäinen järjestyksensä alkuperäisten kakkosäänten perusteella. Kakkosäänten ollessa tasan tarkastellaan ehdokkaiden saavuttama kolmosäänten määrä ja niin edelleen. Mikäli äänestyslippujen perusteella ei voida määrittää ehdokkaiden keskinäistä järjestystä ratkaisee ehdokkaiden keskinäisen järjestyksen arpa.

Jos karsittavan ehdokkaan äänestyslipun perusteella ei voida päätellä, kenelle ääni tulisi siirtää, jaetaan kyseisen äänestyslipun arvo tasan kaikkien jäljellä olevien ehdokkaiden kesken kahden desimaalin tarkkuudella alaspäin pyöristäen.

12 § Liittokokousten asiat

A) VARSINAINEN LIITTOKOKOUS

Varsinaisessa liittokokouksessa

- asetetaan kokouksessa käsiteltäviä asioita varten tarpeelliset toimikunnat,
- käsitellään liiton tilinpäätös ja vuosikertomus sekä liittohallituksen vuosikertomus kuluvalta vuodelta,
- vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään tilintarkastajan ja mahdollisen toiminnantarkastajan lausuntojen perusteella tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille,
- hyväksytään liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio seuraavalle tilikaudelle,
- päätetään piirijärjestöjäsenmaksujen ja jäsenjärjestöjäsenmaksujen suuruudesta,
- valitaan liittohallituksen puheenjohtaja,
- valitaan liittohallituksen kaksi (2) varapuheenjohtajaa,
- valitaan liittohallituksen 6-10 muuta jäsentä,
- valitaan yksi (1) tilintarkastaja ja mahdollinen toiminnantarkastaja sekä heille henkilökohtaiset varahenkilöt tilikaudeksi kerrallaan. Tilintarkastajan samoin kuin hänen varatilintarkastajansa tulee olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä,
- käsitellään mahdolliset aloitteet,
- käsitellään mahdolliset liittokokouksen julkilausumat ja kannanotot sekä
- käsitellään muut liittohallituksen esittämät asiat

B) YLIMÄÄRÄINEN LIITTOKOKOUS

Ylimääräisessä liittokokouksessa käsitellään vain ne asiat, joita varten se on koolle kutsuttu, sekä ne liittohallituksen esittämät asiat, jotka kokous päättää ottaa käsiteltäväksi, ottaen huomioon yhdistyslain 24 §:n määräykset. Mikäli ylimääräisessä liittokokouksessa käsitellään varsinaisen liittokokouksen asioita, on nämä asiat mainittava kokouskutsussa. Ylimääräisessä liittokokouksessa on voimassa edellisen varsinaisen liittokokouksen liittokokousedustajien lukumäärä.

IV LUKU

LIITTOHALLITUS

13 § Liittohallituksen jäsenet

Liittohallitukseen kuuluu puheenjohtaja, jota kutsutaan liiton puheenjohtajaksi, kaksi varapuheenjohtajaa, joita kutsutaan liiton varapuheenjohtajiksi sekä 6-10 liittokokouksessa valittua muuta jäsentä.

Puheenjohtajan estyneenä ollessa toimii hänen sijaisenaan se liiton varapuheenjohtajista, jolle liittohallitus on johtosäännöllä tämän tehtävän määrännyt. Tämänkin varapuheenjohtajan estyneenä ollessa toimii toinen varapuheenjohtajista puheenjohtajan sijaisena.

Liittohallitus voi asettaa työryhmiä, toimikuntia tai vastaavia määrääjäksi tai erityistä tehtävää varten.

14 § Liittohallituksen toimikausi

Liittohallituksen toimikausi on kalenterivuosi.

15 § Liittohallituksen kokoukset

Liittohallitus on kutsuttava koolle, milloin puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai vähintään puolet liittohallituksen jäsenistä sitä vaatii. Liittohallitus päättää itse toimikautensa alussa koollekutsumistavastaan.

Liittohallitus on päätösvaltainen, kun vähintään puolet sen jäsenistä on läsnä. Mikäli puheenjohtaja ja kumpikin varapuheenjohtaja ovat estyneitä kokouksen tai asiakohdan käsittelyn ajan, liittohallitus valitsee kokoukselle tilapäisen puheenjohtajan. Päätökset tehdään ehdottomalla ääntenenemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni, paitsi vaaleissa arpa.

Läsnäolo- ja puheoikeus liittohallituksen kokouksissa on liiton toimihenkilöillä ja piiritoimikunnan valitsemalla edustajalla. Toimihenkilöt, piiritoimikunnan edustaja ja muut puhe- ja läsnäolo-oikeutetut voidaan poistaa kokouksesta, mikäli liittohallitus katsoo käsiteltävän asian luonteen sitä vaativan.

16 § Liittohallituksen tehtävät

Liittohallituksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä nämä säännöt ja yhdistyslaki muuten edellyttävät:

- johtaa liiton toimintaa liittokokousten päätösten mukaisesti,
- valmistella liittokokousten käsiteltäväksi tulevat asiat ja kutsua kokoukset koolle,
- valmistella ja ohjata liiton poliittista toimintaa,
- päättää taloudellisista seikoista ja vastata omaisuuden hoidosta,
- vahvistaa liiton johtosääntö ja talousjohtosääntö,
- päättää henkilöjäsenmaksujen ja kannatusjäsenmaksujen sekä opiskelijakuntajäsenmaksun suuruudesta piiritoimikuntaa kuultuaan mikäli jäsenmaksua muutetaan,
- hyväksyä ja erottaa henkilöjäsenet, piirijärjestöt, jäsenjärjestöt, kannatus- ja opiskelijakuntajäsenet,
- valita ja irtisanoa liiton toimihenkilöt,
- pitää jäsenluetteloa,
- ylläpitää liiton julkaisutoimintaa,
- päättää liiton omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä,
- päättää liiton piirijaosta piiritoimikuntaa ja muutoksenalaisia piirejä kuultuaan, sekä
- päättää jäsenmaksupalautusten tilitysten lopettamisesta näiden sääntöjen 4 §:ssä määrätyistä syistä piiritoimikuntaa kuultuaan.

V LUKU**NIMENKIRJOITTAMINEN JA TALOUS****17 § Nimenkirjoittajat**

Liiton nimen kirjoittavat liiton puheenjohtaja, liiton varapuheenjohtajat ja liiton pääsihteeri, aina kaksi yhdessä.

18 § Tilikausi ja tilintarkastus

Liiton toiminta- ja tilivuosi on kalenterivuosi. Tilinpäätöksen allekirjoittavat liittohallitus ja pääsihteeri.

Liittohallituksen on jätettävä tilit tilintarkastajille viimeistään 31.3. ja ne on palautettava hallitukselle viimeistään 15.5. Puheenjohtajan, pääsihteerin ja mahdollisen taloussihteerin tulee olla läsnä tilintarkastuksessa.

VI LUKU**PIIRITOIMIKUNTA****19 § Piiritoimikunnan tehtävät**

Piiritoimikunnan tehtävänä on liittohallituksen apuna edistää niin piiri- ja jäsenjärjestöjen keskinäistä kuin myös piiri- ja jäsenjärjestöjen sekä liittohallituksen välistä yhteistoimintaa, tehdä aloitteita liittohallitukselle ja liittokokoukselle liiton toiminnan kehittämiseksi, ohjata piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaa sekä seurata sääntöjen ja liittokokousten päätösten noudattamista piiri- ja jäsenjärjestöjen keskuudessa.

20 § Piiritoimikunnan kokoonpano

Piiritoimikunnan varsinaisia jäseniä ovat piirijärjestöjen ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajat. Varsinaisen jäsenen henkilökohtaisena varajäsenenä toimii varsinaisen jäsenen edustaman piirijärjestön tai jäsenjärjestön varapuheenjohtaja.

Piiritoimikunta valitsee kautensa ensimmäisessä kokouksessa itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Ehdolle puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi voivat asettua piiritoimikunnan varsinaiset ja varajäsenet.

21 § Piiritoimikunnan kokoukset

Piiritoimikunnan kutsuu koolle toimikunnan puheenjohtaja tai liittohallitus. Piiritoimikunta päättää itse toimikautensa alussa koollekutsumistavastaan. Piiritoimikunta on päätösvaltainen, kun paikalla on piiritoimikunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään 1/2 piiritoimikunnan jäsenistä tai varajäsenistä. Piiritoimikunnan kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus on liittohallituksen määräämällä henkilöllä ja kaikilla piiritoimikunnan

varajäsenillä. Piiritoimikunta voi lisäksi myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden sitä pyytävälle henkilölle.

VII LUKU

ERITYISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

22 § Liiton luottamus- ja toimihenkilöt

Liiton luottamustehtäviin voidaan valita vain liiton henkilöjäseniä, toimihenkilöiksi muitakin.

Liiton puheenjohtajan tulee valvoa, että liiton toimintaa johdetaan sääntöjen sekä liiton tavoite- ja periaateohjelman hengessä ja liiton johdon päätösten mukaisesti.

Liiton pääsihteeri on toiminnastaan vastuussa liittohallitukselle ja toimihenkilöt vastaavat toiminnastaan pääsihteerille. Pääsihteeri ja muut toimihenkilöt hoitavat tehtäviään liittohallituksen vahvistaman johtosäännön mukaisesti. Mikäli toimihenkilöksi valitaan liittohallituksen jäsen, hän ei saa osallistua omaa tai muiden toimihenkilöiden työsuhdetta koskevaan päätöksentekoon.

23 § Sääntöjen muuttaminen ja liiton purkaminen

Kysymys näiden sääntöjen muuttamisesta tai liiton purkamisesta voidaan ottaa esille liittokokouksessa, jos se on kokouskutsussa mainittu. Ehdotus liiton purkamisesta katsotaan hyväksytyksi, jos sitä kahdessa peräkkäisessä liittokokouksessa kannattaa vähintään kolme neljäsosaa ($\frac{3}{4}$) annetuista äänistä. Jos liitto purkautuu, on liiton varat käytettävä viimeisen purkamisesta päättäneen liittokokouksen määräämällä tavalla liiton tarkoituksen edistämiseen.

Ehdotus näiden sääntöjen muuttamisesta katsotaan hyväksytyksi, jos sitä kannattaa kolmen neljäsosan ($\frac{3}{4}$) enemmistö annetuista äänistä.

Näiden sääntöjen lisäksi liiton toiminnassa noudatetaan voimassa olevaa yhdistyslakia ja yleistä kokouskäytäntöä. Nämä säännöt astuvat voimaan välittömästi niiden tultua merkityiksi yhdistysrekisteriin.

24 § Saavutetut jäsenoikeudet

Saavutetut jäsenoikeudet säilyvät.

Suomen Lukiolaisten Liiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2
2. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI	3
2.1 Tapahtumat	3
2.2 Viestintä, markkinointi ja palvelut	6
2.3 Luottamushenkilöt ja lukiolaistoimijat	9
2.4 Vaalit	11
2.5 Työskentely liitossa	13
3. SEURANTA JA ARVIOINTI	17

1. JOHDANTO

”Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.” (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 8 §)

”Lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.” (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, 1 §)

Suomen Lukiolaisten Liitossa toimimisen tulee olla jokaiselle mahdollista riippumatta toimijan lähtökohdista. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat liitolle itseisarvoja, joiden tulee näkyä kaikessa toiminnassa, ja niiden toteutumista on seurattava ja kehitettävä jatkuvasti. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on muistutus tarpeesta ja tahtotilasta kehittyä ja miettiä, miten voisimme olla vielä parempia.

Asiakirja koskettaa liiton jokaista vapaaehtoista, luottamushenkilöä ja toimihenkilöä. Suunnitelman tarkoituksena on antaa puitteet sille, kuinka toimia ja olla järjestön sisällä. Asiakirja on luotu sovellettavaksi sekä keskusjärjestön että jokaisen piiri- ja jäsenjärjestön toiminnassa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on voimassa kolme vuotta kerrallaan. Asiakirja päivitetään seuraavan kerran liittokokouksessa 2025.

2. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI

2.1 Tapahtumat

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2022):

Liitto järjestää vuosittain noin kymmenen suurempaa koulutustapahtumaa, joille ovat tervetulleita kaikki lukiolaiset. Esteettömyydestä pyritään huolehtimaan mahdollisimman hyvin, mutta toisinaan fyysisen esteettömyyden haasteita syntyy esimerkiksi vanhoissa rakennuksissa. Kehitettävää on yhä tapahtumien psyykkisessä, sosiaalisessa ja aistillisessa esteettömyydessä. Tapahtumat ovat itsessään edullisia, mutta majoitus maksaa muutamista kympeistä sataan euroon. Liitossa on tämän vuoksi otettu käyttöön tapahtumastipendi vähävaraisille nuorille.

Tapahtumapaikoista päätettäessä huomioidaan julkiset liikenneyhteydet ja maantieteellinen kattavuus. Turvallisuuden takaamiseksi kaikki tapahtumat ovat päihteettömiä, ja käytännettä valvotaan. Tapahtumat järjestetään suomen kielellä, mutta esimerkiksi osa esitysdioista on käännetty englanniksi.

Liitossa on käytössä turvallisemman tilan periaatteet, joihin jokainen tapahtuman osallistuja sitoutuu ilmoittautuessaan. Käytössä ei kuitenkaan ole selkeitä toimintamalleja siitä, miten toimitaan, jos joku rikkoo periaatteita. Lisäksi tapahtumia varten on luotu yhdenvertaisuusmuistilista, joka kattaa toimenpiteet tapahtumaa suunniteltaessa, sen aikana ja sen jälkeen. Tapahtumissa liittohallituksen keskuudestaan valitsevat henkilöt toimivat häirintäyhdyshenkilöinä. Osallistujat voivat olla heihin yhteydessä kasvokkain, viestitse tai sähköisellä, anonymillä lomakkeella. Kaikista ongelmatapauksista ei kuitenkaan uskalleta kertoa häirintäyhdyshenkilöille.

KÄRKIHANKKEET

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Tapahtumat ovat esteettömiä, saavutettavia ja turvallisia jokaiselle lukiolaiselle.	Edistetään tapahtumapaikkojen ja -sisältöjen psyykkistä, fyysistä, sosiaalista ja aistillista esteettömyyttä. Hyödynnetään liiton tapahtumissa yhdenvertaisuusmuistilistaa ja päivitetään sitä tarvittaessa. Liiton kaikissa tapahtumissa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita, joita päivitetään tarvittaessa. Periaatteisiin tulee sitoutua ilmoittautumisen yhteydessä ja niistä kerrotaan tapahtumaviestinnässä.

		Laaditaan toimintaohjeet turvallisemman tilan periaatteiden rikkomusten varalle. Piiri- ja jäsenjärjestöjä kannustetaan ottamaan käyttöön tapahtumien yhdenvertaisuusmuistilista. Piiri- ja jäsenjärjestöjä koulutetaan tapahtumien esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämisestä. Tapahtumien esteettömyydestä ja saavutettavuudesta kerätään palautetta. Toimintaa kehitetään palautteen avulla. Tapahtumaviestintää toteutetaan suomeksi ja oleellisilta osin englanniksi. Tapahtumaviestintä on selkeäkielistä. Tapahtumiin osallistuminen mahdollistetaan myös englannin kielellä. Kartoitetaan englanninkielisen ohjelman toteuttamisen tarvetta yhdessä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa.
2	Tapahtumiin on helppo lähteä mukaan ensikertalaisena.	Tapahtumissa panostetaan selkeään kielenkäyttöön ja perinteistä kertomiseen avoimesti. Tapahtumissa varataan aikaa muihin osallistujiin tutustumiseen ja osallistujien keskinäiseen ryhmäytymiseen. Liiton sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen luottamushenkilöitä kannustetaan ensikertalaisten huomioimiseen tapahtumien aikana. Tapahtumissa tarjotaan mahdollisuuksia lähteä mukaan liiton sekä piiri- tai jäsenjärjestöjen toimintaan.

JATKUVA TOIMINTA

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Jokainen lukiolainen kokee olevansa tervetullut liiton tapahtumiin.	Tapahtumamarkkinoinnissa kerrotaan tapahtuman kohderyhmistä ja sisällöistä. Tarjotaan mahdollisuutta hakea tukea liiton tapahtumien kuluihin. Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä sekä oppilaitoksia

		kustantamaan osallistujien tapahtumakuluja valtakunnallisille ja alueellisille tapahtumille. Tapahtumia järjestetään maantieteellisesti kattavasti hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä. Tapahtumia suunniteltaessa valitaan tapahtumapaikat tapahtumien kokoon ja luonteeseen sopiviksi. Mahdollistetaan tarvittaessa kuljetus tapahtumapaikalle. Tapahtumaviestinnässä kerrotaan tapahtuman esteettömyydestä ja jaetaan aiheesta vastaavan henkilön yhteystiedot. Tapahtumien ilmoittautumislomakkeissa on mahdollisuus ilmoittaa oma kutsumanimi sekä tarvitsemansa erityisjärjestelyt. Taataan tarvittaessa osallistujan henkilökohtaiselle avustajalle maksuton osallistuminen tapahtumaan.
2	Jokaisella on turvallinen ja hyvä olo tapahtumien aikana.	Tapahtumissa kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti. Yhdenvertaista kohtelua edellytetään kouluttajilta ja osallistujilta, ja rikkomuksiin puututaan. Kaikissa tapahtumajärjestelyissä otetaan huomioon ihmisten moninaisuus ja jokaisen itsemäärittelyoikeus. Tapahtumien ilmoittautumisessa huomioidaan sukupuolen itsemäärittelyoikeus. Majoitusjärjestelyissä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan osallistujan omat toiveet. Tapahtumapalaute on mahdollista antaa täysin anonyymina. Osallistujia kannustetaan aistillisen esteettömyyden huomioimiseen tapahtumissa. Tapahtumissa tarjotaan erillinen hiljainen tila.

		Tapahtumat ovat päihhteettämiä. Nikotiinituotteiden käytöstä ohjeistetaan jokaisen tapahtuman alussa erikseen.
3	Tapahtumissa puututaan havaittuun häirintään, syrjintään ja epäasialliseen kohteluun.	Jokaisessa tapahtumassa toimii 2–4 koulutettua häirintäyhdyshenkilöä, joihin tapahtuman osallistujat voivat olla tarpeen tullen yhteydessä. Osallistujille tiedotetaan selkeästi siitä, kenelle epäasiallisesta kohtelusta voi kertoa ja kuinka asia käsitellään. Ilmoituksen voi tehdä myös anonyymisti. Häirintäyhdyshenkilöt esittelevät jokaisen tapahtuman alussa osallistujille. Jokaisen tapahtuman alussa kerrotaan turvallisemman tilan periaatteista ja miten puuttua häirintään, syrjintään ja epäasialliseen kohteluun. Häirintään, syrjintään ja epäasialliseen kohteluun puututaan mahdollisimman nopeasti tilanteen vaatimalla tavalla.

2.2 Viestintä, markkinointi ja palvelut

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2022):

Liiton verkkosivujen ja muun viestintämateriaalin selkeyttä ja saavutettavuutta on kehitetty viime vuosina EU:n saavutettavuusdirektiivin ja digipalvelulain myötä, vaikka liittoa ei velvoiteta noudattamaan uusia vaatimuksia. Verkkosivut ovat tarjolla suomen lisäksi myös englanniksi, ruotsiksi sekä pohjoissaameksi, mutta kieliversioita ei ole päivitetty useampaan vuoteen eikä muilla kielillä ole yhtä laajasti tietoa tarjolla, kuin suomeksi.

Liitolla on useita kuvapankkeja, joista viimeisimmät on kuvattu vuosina 2019 ja 2022. Kuvapankit ilmentävät lukiolaisten moninaisuutta hyvin, mutta eivät kiitettävästi. Liitossa käytettyjä käsitteitä on ulkoisessa viestinnässä avattu yleiskielisiksi ja visuaalista ilmettä on muokattu saavutettavampaan muotoon. Tehtävää on kuitenkin vielä saavutettavan someviestinnän toteuttamisessa ja toimintatapojen jalkauttamisessa piiri- ja jäsenjärjestöjen käyttöön.

Liiton kumppanuuksissa on otettu käyttöön eettiset periaatteet ja yhteistyötä tehdään vain sellaisten tahojen kanssa, jotka ovat liiton arvopohjan mukaisia. Konkreettisesti tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että yhteistyö on lakkautettu esimerkiksi

valmennuskurssiyritysten kanssa. Jäseneksi liittymislomaketta on kehitetty mahdollisimman esteettömäksi ja helppokäyttöiseksi.

JATKUVA TOIMINTA

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Viestintä on saavutettavaa, vuorovaikutteista ja helposti ymmärrettävää.	Huolehditaan viestinnän helppolukuisuudesta ja esteettömyydestä. Ulkoisessa viestinnässä vältetään lyhenteitä, liittoslangia ja sisäpiirijuttuja. Koulutetaan lukiolaistoimijoita ja liiton henkilöstöä viestinnän saavutettavuudesta ja ymmärrettävyydestä sekä brändiohjeiden hyödyntämisestä. Kehitetään liiton ulkoisen viestinnän vuorovaikutteisuutta. Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä vuorovaikutteiseen viestintään. Liiton viestinnässä pyritään noudattamaan digipalvelulain saavutettavuusvaatimuksia. Kehitetään liiton verkkosivujen helppokäyttöisyyttä ja -lukuisuutta sekä saavutettavuutta. Päivitetään ja laajennetaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan liiton verkkosivujen erikielisiä versioita.
2	Viestinnässä näkyy ja kuuluu lukiolaisten moninaisuus.	Liiton lukiolaissomettajiksi valitaan erilaisia lukiolaisia ympäri Suomen. Liiton omiin kuvapankkikuviin haetaan mukaan monipuolisesti erilaisia lukiolaisia. Muissa hyödynnettävissä kuvapankkikuvissa pyritään siihen, että kuvissa näkyy erinäköisiä nuoria. Liiton viestinnässä huomioidaan lukiolaisten erilaiset tilanteet, mielipiteet ja tavoitteet.
3	Liiton vuorovaikutteinen viestintä tavoittaa kaikki Suomen lukiolaiset.	Osallistetaan lukiolaisia viestintään ja kampanjoihin.

		Liiton viestinnässä käytetään monipuolisesti sosiaalisen median eri alustoja. Hyödynnetään viestinnässä sekä orgaanista että maksullista näkyvyyttä. Lisätään englannin kielen käyttöä sekä ulkoisessa että sisäisessä viestinnässä.
4	Vaikuttamisesta viestiminen on avointa ja ymmärrettävää.	Liiton tekemästä edunvalvonnasta ja vaikuttamisesta sekä lukiolaisia koskevasta poliittisesta päätöksenteosta viestitään ymmärrettävästi ja vaikeaselkoisia teemoja ja termejä avaten. Edunvalvontaviestinnässä huolehditaan puoluepoliittisesta ja uskonnollisesta sitoutumattomuudesta.
5	Liiton yhteistyökumppanuudet ovat liiton arvopohjan mukaisia.	Pidetään yllä ja tarvittaessa päivitetään kumppanuuksien eettisiä periaatteita. Liitto ei tee kaupallista yhteistyötä arvojensa vastaisten tahojen kanssa. Kumppaneille kerrotaan liiton arvoista. Kumppaneilta odotetaan liiton arvojen mukaista toimintaa yhteistyön aikana.
6	Jäsenpalvelu on saavutettavaa ja huomioi jäsenten erilaiset tarpeet.	Kaikki jäsenpalvelussa asioivat henkilöt kohdataan arvostavasti, ystävällisesti ja tasavertaisesti. Jäsenpalvelu toimii eri kanavissa. Jäsenpalvelu ja jäseneksi liittyminen ovat helppoja ja mahdollisimman esteettömiä. Selvitetään mahdollisuutta tarjota tietoa jäsenyydestä ja siihen liittyvistä yleisistä kysymyksistä eri kielillä.
7	Liitolla on jäsenetuja jokaiselle lukiolaiselle asuinpaikasta ja kiinnostuksenkohteista riippumatta.	Jäsenetuja pyritään hankkimaan erilaisiin palveluihin ja tuotteisiin erikokoisille paikkakunnille ympäri Suomen. Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä hankkimaan paikallisetuja. Ylläpidetään kattavaa jäsenetutarjontaa.

		Yritysyhteistyötä tehdään tahojen kanssa, jotka hyödyttävät sekä liittoa että yksittäisiä jäseniä.
--	--	--

2.3 Luottamushenkilöt ja lukiolaistoimijat

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2022):

Lukiolaistoimijoille toteutettujen kyselyiden mukaan järjestön vapaaehtoistoimijat tuntevat työnsä arvokkaaksi ja näkevät sen tulokset. Työmäärän tasaisemman jakautumisen ja paremman delegoinnin suhteen on kuitenkin edelleen tehtävää, sillä moni vapaaehtoistoimija kokee taakkansa liian suureksi eikä koe avun pyytämistä tarpeeksi helpoksi. Osalle myös pitkät välimatkat ja aikaa vievän vapaaehtoistoiminnan yhdistäminen kouluun ja muuhun arkeen tuottavat haasteita. Luottamushenkilöt tuntevat pääsääntöisesti saavansa tasa-arvoista kohtelua luottamustehtävissään tai muuna osana toimintaa, mutta yhdenvertaisuutta on edistettävä ja vahvistettava jatkuvasti. Piiri- ja jäsenjärjestöissä toimii erilaisia tiimejä, joiden kautta toiminnassa voi olla mukana myös ilman luottamustehtävää.

Ilmapiiri luottamushenkilöiden ja lukiolaistoimijoiden kesken on hyvä ja syrjintää ei juurikaan esiinny. Hyvän ja kaikkia kunnioittavan toimintakulttuurin luominen ja ylläpitäminen on jokaisen toimijan vastuulla, ja sitä vastaan toimiminen tulee tunnistaa heti ja siihen tulee puuttua.

KÄRKIHANKKEET

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista luottamushenkilöt ja lukiolaistoimijat tietävät, kenelle siitä voi kertoa.	Liittohallituksessa toimii ympäri vuoden 2–3 nimettyä häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija voi olla yhteydessä. Häirintäyhdyshenkilöt koulutetaan tehtävään. Häirintäyhdyshenkilöiden valinnassa pyritään huomioimaan moninaisuus. Häirintäyhdyshenkilötoiminnasta ja toimintaohjeista häirintätilanteissa tiedotetaan avoimesti. Piiri- ja jäsenjärjestöjä kannustetaan valitsemaan koko vuodeksi tai tapahtumakohtaisesti häirintäyhdyshenkilöt. Häirintäyhdyshenkilötoiminnasta järjestetään koulutusta.

2	Jokaisen on helppo tulla mukaan liiton toimintaan ja osallistua omista lähtökohdistaan ja ominaisuuksistaan riippumatta.	Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä tukemaan taloudellisesti lukiolaisten osallistumista toimintaan. Lisätään toimintaan osallistumisen muotoja siten, että mukana voi olla oman jaksamisensa ja kiinnostuksensa mukaan. Toimintaan osallistumisen kuormittavuuteen kiinnitetään huomiota koulutusten, tiedon levittämisen ja tuen tarjoamisen avulla. Lisäksi toteutetaan hyvinvointikyselyitä, joiden tulosten avulla toimintaa kehitetään.
---	--	---

JATKUVA TOIMINTA

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Luottamushenkilöt ja lukiolaistoimijat ovat hyvinvoivia.	Luodaan luottamushenkilöille sekä lukiolaistoimijoille turvallinen olo häirintäyhdyshenkilötoiminnan avulla. Liiton toiminnassa sitoudutaan noudattamaan turvallisemman tilan periaatteita. Kaikkien toimijoiden antamaa työpanosta arvostetaan ja sen merkitys tunnustetaan. Kiittämisen kulttuuria kehitetään. Kannustetaan luottamushenkilöitä ja lukiolaistoimijoita pitämään lomaa vuoden aikana.
2	Liitossa toimiminen on esteetöntä ja turvallista.	Kaikki syrjintä, ahdistelu ja kiusaaminen toiminnassa on kielletty. Rikkeisiin reagoidaan välittömästi asian vaatimalla vakavuudella. Yhdenvertaisuuden toteutuminen piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnassa huomioidaan suoritukseen perustuvan tuen saamisen kriteerinä.
3	Luottamushenkilöt osaavat toimia sekä viestiä kriisi- ja ongelmatilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla.	Jokainen luottamushenkilö koulutetaan kriisi- ja ongelmatilanteissa toimimisesta ja niistä viestimisestä vuoden alussa sekä tarvittaessa. Tiedotetaan luottamushenkilöille ja

		lukiolaistoimijoille, miten toimia ja viestiä kriisi- ja ongelmatilanteissa.
4	Toimintaan on mahdollista lähteä mukaan läpi vuoden.	Tarjotaan mahdollisuuksia lähteä mukaan liiton ja piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaan läpi vuoden, vaikka luottamushenkilöt valitaan vain kerran vuodessa. Mahdollisuuksista viestitään laajasti. Tarjotaan peruskoulutusta ja tietoa liiton toiminnasta uusille lukiolaistoimijoille ympäri vuoden.
5	Liiton toiminta on yhteisöllistä ja avointa kaikille.	Panostetaan koko liiton yhteisöllisyyteen ja varsinkin uusien lukiolaistoimijoiden mukaan ottamiseen. Huolehditaan tiedonkulusta ja avoimuudesta keskustoimiston, luottamushenkilöiden ja lukiolaistoimijoiden välillä. Liittohallituksen hyväksymistä ohjesäännöistä tiedotetaan lukiolaistoimijoille alkuvuodesta. Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä huolehtimaan toiminnan avoimuudesta, tiedonkulusta kaikille alueen lukiolaistoimijoille ja yhteisöllisyyden vaalimisesta kaikkien toimijoiden kesken, niin hallituksissa kuin niiden ulkopuolella.

2.4 Vaalit

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2022):

Liitossa on ollut periaatteena reilut vaalit vuodesta 2014 alkaen. Käytänteitä on kehitetty ajan myötä ja niistä on muotoutunut tärkeä osa liiton toimintaa ja kulttuuria. Useiden vuosien ajan reilujen vaalien periaatteet liikkuivat hiljaisena tietona, mutta nyt tieto on koottu asiakirjaksi, jonka liittohallitus ja piiritoimikunta käsittelevät ja hyväksyvät vuosittain vaalien alla.

Yhdenvertaisuustarkkailijat toimivat liiton luottamustehtäviin ehdolla olevien ja liittokokousdelegaattien apuna ja tukena seuraten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista niin vaaleissa kuin yleisesti liittokokouksessa. Yhdenvertaisuustarkkailua on ollut tarkoitus laajentaa myös piiri- ja jäsenjärjestöjen vaaleihin, joissa on esiintynyt toisinaan marssitusta, ryhmäkuria ja epäasiallista kohtelua.

Ehdokkaita eri tehtäviin on joka vuosi suuri määrä ja kaikille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet näkymiseen ja liiton tukeen vaalien alla. Aktiivikyselyn mukaan kaikki lukiolaistoimijat eivät kuitenkaan koe, että heillä olisi yhtäläiset mahdollisuudet hakea liiton luottamustehtäviin. Esimerkiksi oman piiri- tai jäsenjärjestön pieni koko, asuinpaikka, lyhyempi liittohistoria, vähemmistöön kuuluminen tai ujo ja hiljaisempi persoonallisuus voidaan kokea hakemista hankaloittavina asioina.

JATKUVA TOIMINTA

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Jokaisella on yhtäläinen mahdollisuus asettua ehdolle riippumatta taustastaan.	Toimijoita kannustetaan asettumaan ehdolle vaaleissa mistään henkilökohtaisista ominaisuuksista tai järjestötaustastaan riippumatta. Liiton luottamustehtävistä ja niihin hakemisesta tiedotetaan avoimesti niin tapahtumissa kuin muussa viestinnässä.
2	Vaalikulttuuri on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen sekä mahdollistaa jokaisen halukkaan ehdokkuuden.	Liiton toimihenkilöistä valitut yhdenvertaisuustarkkailijat seuraavat tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja hyvien tapojen toteutumista vaalisyksynä niin liiton kuin piiri- ja jäsenjärjestöjen vaaleissa. Liittohallitus ja piiritoimikunta hyväksyvät reilujen vaalien periaatteet vuosittain. Reilujen vaalien periaatteista tiedotetaan hyvissä ajoin ennen vaaleja ja niitä noudatetaan ympäri vuoden. Piiri- ja jäsenjärjestöjä koulutetaan reilujen vaalien periaatteista. Vaalien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta kerätään palautetta. Käytänteitä kehitetään palautteen avulla. Tarjotaan ehdokkaille keinoja ja kannustetaan heitä yhteisöllisyyden luomiseen ja vertaistuellisen keskustelun käymiseen.
3	Ehdokkuus ei vaadi kohtuuttomasti rahallista tai ajallista panostusta.	Vaalikampanjointi on vapaata niissä rajoissa, joissa ehdokas tukitiimeineen ei kampanjoinnillaan loukkaa toisen vapautta kampanjoida. Tarjotaan liiton tai piiri- ja jäsenjärjestöjen

		johtotehtäviin hakeville maksuton koulutustapahtuma. Tuetaan liiton luottamustehtäviin hakevia keskeisiin vaalipaneelisiin ja -tilaisuuksiin osallistumisen kustannuksissa. Ehdokkaita kannustetaan siihen, ettei fyysistä vaalimateriaalia jaeta eikä ehdokkuuteen käytetä suuria rahasummia.
4	Demokratia toteutuu henkilövalinnoissa täysin.	Henkilövalinnat suoritetaan aina äänestyksellä, kun ehdokkaita on enemmän kuin valittavia henkilöitä. Henkilövalinnoissa ei käytetä vaalivaliokuntaa tai muuten neuvotella vaalin tulosta. Liitossa ei hyväksytä minkään asteista ryhmäkuria, joka ilmenisi esimerkiksi piiri- ja jäsenjärjestöjen tai opiskelijakuntien äänestyskäytännöissä tai puoluepoliittisena järjestäytymisenä. Liittohallitus ei ota julkisesti kantaa liittohallituksen rivijäsenten vaaliin. Toimihenkilöt tai istuva puheenjohtajisto eivät ota kantaa henkilövalintoihin. Liittohallitus ja piiritoimikunta eivät ota kantaa piiri- ja jäsenjärjestöjen henkilövalintoihin.

2.5 Työskentely liitossa

Yleiskuvaus nykytilanteesta (2022):

Liitossa työskentelee 13 henkilöä. Toimihenkilöitä ovat liitossa työsuhteessa olevat henkilöt. Työilmapiiri on lämmin ja kannustava, ja yleinen työhyvinvointi on hyvällä tasolla. Työhyvinvoinnin haasteet liittyvät enimmäkseen jaksamiseen ja mielenterveyteen. Toimihenkilöt ovat aktiivisesti mukana rakentamassa ja kehittämässä järjestökulttuuria.

Liiton toimitilat eivät tällä hetkellä ole fyysisesti esteettömät ja tiloissa esiintyy toisinaan ilmanlaatuun, lämpötilaan ja äänimaailmaan liittyviä haasteita. Anonyymisti toteutettujen työhyvinvointikyselyiden mukaan toimihenkilöt eivät ole kokeneet häirintää, syrjintää tai

kiusaamista. Liiton henkilöstö voisi kuitenkin olla taustoiltaan moninaisempi, minkä takia sekä rekrytointikäytänteiden että yleisten työntekoon liittyvien toimintatapojen tarkastelu on tarpeen. Lisäksi kehityskohteeksi on tunnistettu erilaisten elämäntilanteiden, kuten perheellisyyden tai pääkaupunkiseudun ulkopuolella asumisen, huomioiminen entistä paremmin.

Henkilöstöstrategian 2022–2026 henkilöstövisio on: “Suomen Lukiolaisten Liitolla on hyvinvoiva ja yhdenvertainen työyhteisö, jossa jokainen voi hyödyntää ja kehittää omaa asiantuntemustaan sekä on motivoitunut edistämään yhdessä liiton toimintaa. Lukiolaiset on vetovoimainen työpaikka, jonka perustana ovat vuorovaikutteinen toimintakulttuuri, hyvinvoiva ja osaava työyhteisö sekä laadukas johtaminen.”

KÄRKIHANKKEET

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Liitossa työskenteleviä kohdellaan yhdenvertaisesti.	Mahdollisia uusia toimitiloja kartoittaessa huomioidaan fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja aistillinen esteettömyys. Kehitetään liiton perhemyönteisyyttä ja käytänteitä, joilla sujuvoitetaan perhe- ja työelämän yhdistämistä. Kohdatessaan häirintää tai kiusaamista työntekijä tietää, kenelle voi kertoa siitä. Nimetään toimihenkilöistä kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joihin kuka tahansa toimija tai toimihenkilö voi olla yhteydessä. Häirintäyhdyshenkilöt perehdytetään tehtäviinsä. Hyödynnetään ja päivitetään häirintä- ja kiusaamistapauksien selvittämistä varten luotua ohjeistusta tarvittaessa.
2	Liiton rekrytointiprosessit ovat hakijoille yhdenvertaisia, reiluja ja mielekkäitä.	Luodaan liiton rekrytointikäytänteistä sekä rekrytointeja koskevista laeista ja asiakirjoista perehdytysmateriaali. Materiaalia hyödynnetään liittohallituksen perehdyttämisessä. Rekrytointi-ilmoituksissa kerrotaan selkeästi liitossa työskentelyn sisällöistä ja käytännön asioista. Lisäksi tuodaan esille toive moninaisista hakijoista. Avoimista rekrytoinneista viestitään laajasti erilaisissa viestintäkanavissa moninaisen hakijajoukon tavoittamiseksi.

		Liitto edistää työnantajana palkka-avoimuutta. Työtä hakeva tulee kohdatuksi arvostavasti ja saa informaatiota rekrytoinnin etenemisestä. Hakija saa halutessaan palautetta rekrytoinnista.
--	--	---

JATKUVA TOIMINTA

Nro	Tavoitteet	Toimenpiteet
1	Työyhteisössä jokaista tuetaan ja jokaisella on mahdollisuus voida hyvin.	Henkilöstön etuuksia kehitetään liiton henkilöstöstrategian mukaisesti. Uusien toimihenkilöiden perehdytyksiin panostetaan ja käytänteitä kehitetään jatkuvasti. Työyhteisössä panostetaan työhyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseen. Toimihenkilöitä tuetaan ammatillisessa kehittämisessä. Toimitiloissa annetaan työrauha ja mahdollisuus hiljaiseen työskentelyyn. Työyhteisössä vaalitaan tiedon jakamista ja avoimuutta. Toimihenkilöitä koulutetaan nuorten kohtaamisesta ja tukemisesta.
2	Työilmapiiri on hyvä ja kannustava. Jokainen liitolle työtä tekevä kokee olevansa osa työyhteisöä. Työyhteisössä jokainen saa olla oma itsensä.	Yhteisöllisyyteen ja ryhmäytymiseen panostetaan ja kannustetaan ympäri vuoden. Toteutetaan työhyvinvointikysely vähintään kerran vuodessa. Työympäristöä ja -yhteisöä kehitetään tulosten mukaisesti. Toimihenkilöitä koulutetaan liiton toimintatavoista ja perinteistä, työyhteisötaitoista, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta.
3	Työyhteisö ei ole cis- tai	Tehtävänimikkeissä ei käytetä

	heteronormatiivinen. Työyhteisössä ei arvoteta ketään sukupuolen perusteella.	sukupuoleen viittaavia liitteitä. Työyhteisössä ei oleteta kenenkään sukupuoli-identiteettiä, seksuaalista suuntautumista tai suhdemuotoa. Toimistolla on sukupuolineutraalit wc-tilat. Kaikki samanlaisissa tehtävissä työskentelevät saavat sukupuolesta riippumatta samaa palkkaa.
--	---	---

3. SEURANTA JA ARVIOINTI

Luottamushenkilöiden ja lukiolaistoimijoiden kokemuksia liiton tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta seurataan vuosittain anonyymien aktiivikyselyiden avulla. Toimihenkilöiden kokemuksia seurataan vuosittain anonyymien työhyvinvointikyselyiden avulla.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta ja arviointi on liittohallituksen vastuulla. Liiton keskustoimiston vastuulla on toteuttaa suunnitelmaa ja suunnitella vuosittaiset toimenpiteet sen pohjalta. Toteutumista koordinoi liiton toimihenkilöistä valittava yhdenvertaisuusvastaava.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisen seurantaraportti julkaistaan vuosittain liittokokouksessa osavuositointakertomuksen yhteydessä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista arvioidaan erikseen ja laajemmin suunnitelmakauden päättyessä vuonna 2025 uutta suunnitelmaa valmisteltaessa.

TOIMINTASUUNNITELMA 2023

EDUNVALVONTA

Resurssit	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 2 työntekijää
Toimintabudjetti:	Kansallinen edunvalvonta Julkaisu- ja tutkimustoiminta

Strategia 2021–2025
Eri alojen asiantuntijat ja lukiolaiset pohtivat ja edistävät yhdessä lukiolaisten ajankohtaisia asioita.
Vaikuttamisemme perustuu lukiolaisten demokraattisesti määrittelemiin tavoitteisiin. Tavoitteet perustuvat lukiolaisten ajatuksiin ja kokemuksiin koulutuksesta ja lukiosta. Tavoitteita täydennetään tutkitulla tiedolla.
Olemme näkyvä vaikuttaja valtakunnallisissa ja paikallisissa medioissa. Näyttäydymme yhtenäisenä ja asiantuntevana lukiolaisten joukkona.

Kärkihankkeet:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
I	Mul ei menis ku 20 minsaa hakee sut äänestämään	Lukiolaisten ääntä kuunnellaan ja Lukiolaisille tärkeät teemat näkyvät eduskuntavaalikeskustelussa. Lukiolaistoimijoilla on työkaluja vaikuttaa ja innostaa muita nuoria vaikuttamaan eduskuntavaaleissa. Jokainen lukiolainen ja nuori löytää oman tavan vaikuttaa eduskuntavaaleissa. Lukiolaiset ja nuoret äänestävät eduskuntavaaleissa. Nuoret tietävät mistä äänestävät eduskunta- ja presidentinvaaleissa. Presidentinvaaliehtokkaat tuntevat nuorille ja lukiolaisille tärkeät, ajankohtaiset teemat.	Viestitään eduskuntavaaliehtokkaille ja puolueille Lukiolaisten tavoitteista. Jaetaan lukiolaistoimijoille eduskuntavaalivaikuttamisen materiaalipaketti ja päivitetään materiaaleja tarpeen mukaan. Kannustetaan lukiolaistoimijoita tapaamaan omien vaalipiiriensä ehdokkaita Lukiolaisten tavoitteita edistäen ja järjestämään omia vaalitapahtumia. Järjestetään piiri- ja jäsenjärjestöille koulutusta eduskuntavaaleista ja tuetaan heitä vaalityössä. Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä huomioimaan vaalikampanjan toteuttamisessa lukiolaistoimijoiden hyvinvointi ja jaksaminen. Tavataan eduskuntavaalien kärkiehdokkaita ja osallistutaan aktiivisesti vaalikeskusteluihin mediassa. Julkaistaan Lukiolaismyönteinen ehdokas -sivu Lukiolaisten verkkosivuille. Viestitään lukiolaisille vaikuttamisesta ja äänestämisestä eduskuntavaaleissa. Suunnitellaan fresh viestintäkampanja presidentinvaaleihin 2024. Kannustetaan presidenttiehdokkaita huomioimaan nuoret kampanjoinnissaan.	Piiri- ja jäsenjärjestöt osallistuvat Lukiolaisten eduskuntavaalikampanjaan ja hyödyntävät tarjottuja materiaaleja. Piiri- ja jäsenjärjestöt tapaavat aktiivisesti omien alueidensa ehdokkaita ja järjestävät omia vaalitapahtumiaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt viestivät ehdokkaille mahdollisuudesta tunnustautua Lukiolaismyönteiseksi ehdokkaaksi. Piiri- ja jäsenjärjestöissä luodaan selkeä sisäinen työnjako vaalityöhön. Piiri- ja jäsenjärjestöt huolehtivat vaalikampanjassa lukiolaistoimijoiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta.

II	Hemo söpö eduskunta	Lukiolaisten tavoitteet näkyvät uudessa hallitusohjelmassa. Uudet kansanedustajat ja ministerit esikuntineen ovat tietoisia Lukiolaisten toiminnasta ja tavoitteista.	Vaikutetaan hallitusohjelmaneuvoitteluihin tapaamisten, viestinnän ja tempausten avulla. Luodaan uusi kansanedustajatapaamisten materiaaliapaketti piiri- ja jäsenjärjestöille. Koulutetaan lukiolaistoimijoita kansanedustajien tapaamisesta ja uudesta hallitusohjelmasta. Viestitään lukiolaisille ja nuorille uuden vaalikauden ajankohtaisista asioista. Viestitään Lukiolaisten toiminnasta ja tavoitteista kansanedustajille, keskeisille ministereille ja heidän esikunnilleen.	Piiri- ja jäsenjärjestöt suunnittelevat omaa eduskuntavaikuttamista ja siitä viestimistä. Piiri- ja jäsenjärjestöt aloittavat uusien kansanedustajien tapaamisen.
----	---------------------	---	--	---

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
1	Vaikuttaminen lukiolaisia ja nuoria koskeviin asioihin sekä lukiolaisten edustaminen	Lukiolaisten tavoitteet näkyvät paikallisessa, kansallisessa ja eurooppalaisessa päätöksenteossa. Lukiokoulutus on laadukasta ja antaa kaikille opiskelijoille hyvät edellytykset elämään.	Edustetaan lukiolaisia kaikissa merkittävässä lukiokoulutusta ja lukiolaisia käsittelevissä työryhmissä ja toimielimissä. Vaikutetaan lukiolaisia koskevaan päätöksentekoon muun muassa tapaamalla päättäjiä, antamalla lausuntoja ja tarjoamalla asiantuntemusta päätöksenteon tueksi. Ylläpidetään ja luodaan laadukkaita verkostoja sidosryhmien kanssa. Vaikutetaan ja pidetään yhteyttä europarlamentaarikkoihin ja tavataan heitä mahdollisuuksien mukaan.	Piirit saattavat päätökseen vaalikauden 2019-2023 200 kansanedustajaa - tapaamisprojektin. Piiri- ja jäsenjärjestöt tapaavat oman alueensa alueellisia ja kunnallisia päättäjiä. Piiri- ja jäsenjärjestöt edustavat lukiolaisia alueellisissa ja maakunnallisissa työryhmissä ja toimielimissä. Piiri- ja jäsenjärjestöt ylläpitävät laadukkaita verkostoja paikallisten sidosryhmien kanssa.
2	Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen	Lukiolaiset on aktiivinen keskustelija ja keskustelunherättäjä yhteiskunnallisissa asioissa nuorten näkökulmasta.	Seurataan yhteiskunnallista keskustelua ja laaditaan kannanottoja ja mielipidekirjoituksia ajankohtaisista aiheista. Tehdään keskustelunavauksia ja reagoidaan yhteiskunnalliseen, nuoria koskevaan keskusteluun. Luodaan ja ylläpidetään suhteita mediaan tavoitteellisesti. Ollaan näkyvillä yhteiskunnallisesti merkittävässä tilaisuuksissa. Kannustetaan toimijoita osallistumaan edunvalvonnallisiin keskusteluihin sekä jakamaan liiton tuottamaa sisältöä sosiaalisessa mediassa. Tarjotaan toimijoille tietoa ajankohtaisista aiheista.	Piiri- ja jäsenjärjestöt ottavat kantaa ajankohtaisiin asioihin paikallisten lukiolaisten näkökulmasta ja kannustavat opiskelijakuntia samaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat näkyvillä alueensa yhteiskunnallisesti merkittävässä tilaisuuksissa. Piiri- ja jäsenjärjestöt luovat ja ylläpitävät suhteita paikallisiin medioihin.
3	Vaikuttamisesta viestiminen	Lukiolaiset, heidän huoltajansa ja lukion henkilökunta ovat kiinnostuneita ja tietoisia Lukiolaisten kannoista sekä päätöksistä, jotka koskevat nuoria. Lukiolaisten tekemä vaikuttamistyö on näkyvää lukiolaisille.	Tehdään ajankohtaisia ja suunnitelmallista edunvalvontaviestintää. Viestitään edunvalvonnallisista teemoista saavutettavasti, kiinnostavasti ja vuorovaikutteisesti niissä kanavissa, joita lukiolaiset käyttävät. Toteutetaan edunvalvonnallisia viestintäkampanjoita. Edunvalvontaviestinnässä otetaan huomioon myös lukiolaisten huoltajat ja lukioiden henkilökunta. Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä edunvalvonnallisessa viestinnässä. Nostetaan esiin viestintäkanavissa piiri- ja jäsenjärjestöjen edunvalvonnallisia saavutuksia.	Piiri- ja jäsenjärjestöt viestivät edunvalvonnallisista teemoista saavutettavasti, kiinnostavasti ja vuorovaikutteisesti niissä kanavissa, joita lukiolaiset käyttävät. Piiri- ja jäsenjärjestöt huomioivat viestinnässään myös lukiolaisten huoltajat ja lukioiden henkilökunnan.

4	Asiantuntijuuden vahvistaminen	Lukiolaiset on arvostettu ja asiantunteva lukiolaisten ja nuorten edunvalvoja. Lukiolaisten demokraattisesti määrittelemiä tavoitteita tuetaan tutkitulla tiedolla.	Toteutetaan Lukiolaisbarometri-selvitys yhteistyössä Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr:n kanssa parillisina vuosina. Hyödynnetään Lukiolaisbarometrin tuloksia edunvalvonnassa. Tarjotaan asiantuntemusta muiden tahojen lukiolaisia koskevaan tutkimustyöhön ja tehdään tarvittaessa omia selvityksiä yhteistyökumppaneiden kanssa. Kasvatetaan Lukiolaisten asiantuntemusta hyödyntämällä vaikuttamistyössä ajankohtaisia selvityksiä ja tutkimuksia.	Piiri- ja jäsenjärjestöt tekevät alueellaan tarvittavia selvityksiä liittyen ajankohtaisiin lukiolaisia koskettaviin aiheisiin.
5	Opiskelijakuntien edunvalvonnan tukeminen	Opiskelijakunnilla on resurssit tunnistaa ja ratkaista ongelmakaissejä lukioissaan. Opiskelijakunnat vaikuttavat aktiivisesti omilla paikkakunnillaan ja lukioissaan hyödyntäen Lukiolaisten tarjoamia resursseja.	Koulutetaan opiskelijakuntia vaikuttamaan lukioissa, kunnissa ja muissa paikallisissa yhteisöissä. Tarjotaan opiskelijakunnille tukea ja materiaaleja vaikuttamistyöhön sekä viestitään ajankohtaisista vaikuttamisen paikoista. Kerätään toimintamalleja paikalliseen ja alueelliseen vaikuttamiseen piiri- ja jäsenjärjestöille sekä opiskelijakunnille hyödyntäen muita vaikuttavia tahoja. Luodaan ja päivitetään tarvittaessa toimintamalleja erilaiset alueet, kunnat ja lukiot huomioiden. Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä tukemaan opiskelijakuntia vaikuttamistyössä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt kannustavat, tukevat ja kouluttavat alueensa opiskelijakuntia vaikuttamaan sekä kunnallisella tasolla että lukion sisäisessä päätöksenteossa. Piiri- ja jäsenjärjestöt kouluttavat opiskelijakuntia liiton tarjoamista resursseista ja ohjeistavat niiden hyödyntämisessä. Piiri- ja jäsenjärjestöt viestivät opiskelijakunnille ajankohtaisista paikallisista vaikuttamisen paikoista.
6	Lukiolaisten osallisuus vaikuttamistyössä	Lukiolaisten vaikuttamistavoitteet perustuvat lukiolaisten mielipiteisiin. Lukiolaiset osallistuvat liiton vaikuttamistyöhön.	Kartoitetaan lukiolaisten, opiskelijakuntien sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen mielipiteitä tekemällä kyselyitä edunvalvonnallisista teemoista. Kerättyä dataa hyödynnetään Lukiolaisten edunvalvonnassa. Tarjotaan lukiolaisille ja opiskelijakunnille mahdollisuuksia osallistua asiakirjatyöstöön.	Piiri- ja jäsenjärjestöt tarjoavat lukiolaisille mahdollisuuksia osallistua piiri- ja jäsenjärjestöjen vaikuttamistyöhön. Piiri- ja jäsenjärjestöt tiedottavat alueen lukiolaisia vaikuttamisen paikoista ja mahdollisuuksista osallistua Lukiolaisten päätöksentekoon.
7	Lukiolaisten tuki ja neuvonta	Yksittäiselle opiskelijalle on tarjolla tukea ja apua koulutukseen liittyvissä ongelmakaisseissa sekä tietoa lukiolaisten oikeuksista. Lukiolaiset osaavat hyödyntää liiton tarjoamia oppaita ja hakea liitolta apua, kun sitä tarvitsevat.	Tarjotaan tietoa ja vastataan opiskelijoiden kysymyksiin Lukiolaisoppaan sekä lukiolaisten suorien yhteydenottojen kautta. Markkinoidaan Lukiolaisopasta laajasti sosiaalisessa mediassa, uutiskirjeissä ja koulukäynneillä. Markkinoidaan Lukiolaisten Työelämäopasta.	Piiri- ja jäsenjärjestöt ohjeistavat opiskelijoita hakemaan apua oikeasta paikasta. Piiri- ja jäsenjärjestöt hyödyntävät Lukiolaisopasta omassa vaikuttamisessaan.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Resurssit	
Henkilötyövuosia:	Kansainvälinen jaos
Toimintabudjetti:	KV-toiminta

Strategia 2021–2025
Kansainvälinen toimintamme vahvistaa eurooppalaista yhteisöämme, kehittää liiton toimintaa sekä tukee jokaisen lukiolaisen kansainvälistymistä

Kärkihankkeet:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
1	Kansainvälisen toiminnan vahvistaminen	Kansainvälinen yhteistyö on kiinteä osa Lukiolaisten toimintaa. Liiton kansainvälisellä toiminnalla on selkeä rakenne ja rooli Lukiolaisissa. Lukiolaiset on kansainvälisen toiminnan suunnannäyttäjät.	Kartoitetaan aikaisempien vuosien kansainvälisen toiminnan toimivuutta ja sen vahvuuksia sekä heikkouksia. Vahvistetaan ja kehitetään kansainvälisen toiminnan rakennetta Lukiolaisissa konkreettisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Osallistetaan toimijoita, piiritoimikuntaa ja liittohallitusta kehitystyössä. Luodaan kansainväliselle toiminnalle selkeämpi rooli ja rahoitus. Uudistetaan Lukiolaisten kansainvälistä toimintaa siten, että Lukiolaisista tulee malliesimerkki ulkomaisille opiskelijajärjestöille	

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
1	Kansainvälinen jaos	Kansainvälinen jaos on tärkeä ja monipuolistava osa Lukiolaisten toimintaa. Kansainvälinen jaos on aktiivinen ympäri vuoden. Kansainvälisen jaoksen toiminta on jatkuvaa. Lukiolaisia kiinnostaa osallistua kansainvälisen jaoksen toimintaan.	Valitaan kansainvälinen jaos sekä sille puheenjohtajisto johtamaan ja koordinoimaan liiton kansainvälistä toimintaa. Kansainvälinen jaos ja sen puheenjohtajat perehdytetään tehtäviinsä heti vuoden alussa. Perinnönsiirrossa liittohallitus ja piiritoimikunta pidetään tietoisena kansainvälisen jaoksen toiminnasta. Jaetaan tarpeen mukaan vastuuta jaoksen jäsenille. Perehdytetään jaoksen jäsenet vastuutehtäviinsä. Kansainvälinen jaos pitää yhteyttä säännöllisesti ympäri vuoden. Työstetään kansainvälisen toiminnan toimintasuunnitelmaa yhdessä jaoksen kanssa.	
2	Kansainvälisen toiminnan osallisuus	Toimijat ovat tärkeä ja aktiivinen osa kansainvälistä toimintaa.	Toimijoita osallistetaan kansainväliseen toimintaan. Tiedotetaan toimijoille monikanavaisesti erilaisista mahdollisuuksista osallistua kansainväliseen toimintaan.	

3	Kansainvälinen edunvalvonta	Lukiolaiset on kansainvälisesti tunnettu ja vakavasti otettava toimija. Lukiolaisten tavoitteet etenevät kansainvälisellä kentällä.	Kannustetaan Lukiolaisten entisiä ja nykyisiä toimijoita hakeutumaan kansainvälistä toimintaa tekevien sidosryhmien ja kattojärjestöjen luottamustehtäviin. Lukiolaisten ulostuloja sekä asiakirjoja käännetään ja niitä julkaistaan tarpeen tullen englanniksi. Huolehditaan englanninkielisten verkkosivujen ajantasaisuudesta. Lukiolaisten kansainvälisiä tavoitteita koulutus-, sosiaali- ja nuorisopolitiikassa kirjataan ylös ja niitä pidetään yllä liiton tavoiteohjelmassa. Otetaan kantaa kansainvälisiin lukiolaisia koskeviin asioihin. Osallistutaan Global Student Forumin tapahtumiin ja konferensseihin.	
4	Pohjoismainen yhteistyö	Pohjoismainen yhteistyö edistää Lukiolaisten toiminnan kehittymistä.	Tavataan ja keskustellaan pohjoismaisten toisen asteen järjestöjen kanssa. Edistetään uuden pohjoismaisen yhteistyömuodon kehittymistä. Osallistutaan aktiivisesti uuden verkoston toimintaan.	
5	Eurooppalainen yhteistyö	Lukiolaisilla on toimivat suhteet eurooppalaisiin sidosryhmiin. Lukiolaiset on edustettu eurooppalaisissa kattojärjestöissä.	Osallistutaan aktiivisesti eurooppalaisten sidosryhmien tapahtumiin. Tehdään tiivistä yhteistyötä muiden eurooppalaisten toisen asteen opiskelijajärjestöjen kanssa. Ylläpidetään aktiivista vuorovaikutusta OBESSUn kanssa. Kannustetaan nykyisiä ja entisiä toimijoita hakeutumaan OBESSU:n luottamustehtäviin vaaleissa 2023.	
6	Kotimainen yhteistyö	Lukiolaisilla on toimivat suhteet kotimaisiin sidosjärjestöihin.	Tavataan ja tehdään yhteistyötä muiden kotimaisten kansainvälistä toimintaa tekevien opiskelija- ja nuorisojärjestöjen kanssa. Keskustellaan ajankohtaisista asioista kotimaisten sidosjärjestöjen kanssa.	
7	Kansainvälinen viestintä	Lukiolaisten toimijat tietävät kansainvälisestä toiminnasta. Kansainvälisen toiminnan viestintä on laadukasta, saavutettavaa ja säännöllistä.	Panostetaan kansainvälisen viestinnän vuorovaikutteisuuteen, saavutettavuuteen ja laadukkuuteen. Luodaan ja päivitetään mittareita kansainvälisen toiminnan viestinnälle. Seurataan, mitataan ja kehitetään kansainvälistä viestintää. Luodaan ja päivitetään kansainvälisen toiminnan viestinnälle vuosikello, jota seurataan ympärivuotisesti. Tiedotetaan liiton kansainvälisestä toiminnasta Lukiolaisten sisä- ja ulkopuolelle. Tiedotetaan kansainvälisistä opiskelijajärjestöistä lukiolaisille.	

PALVELUT

Resurssit	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 3,5 työntekijää
Toimintabudjetti:	Jäsenyys Markkinointi ja jäsenhankinta Jäsenviestintä Improbatur Messut ja muut tapahtumat

Strategia 2021–2025
Olemme yhteydessä jokaiseen suomenkieliseen päivälukioon ja tavoitamme viestinnällämme jokaisen lukiolaisen.
Viestintämme on vuorovaikutteista, havainnollistavaa ja ymmärrettävää. Se tukee lukiolaisten arkea ja pyrkii tavoittamaan jatkuvasti enemmän lukiolaisia.
Viestintämme huomioi lukiolaisten moninaisen joukon erilaiset tarpeet.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
I	Palvelutapahtumien konseptointi	Ensimmäinen palvelutapahtuma on valmis järjestettäväksi vuonna 2024. Palvelutapahtumille on muodostettu ominainen brändi.	Selvitetään millaisia palvelutapahtumia lukiolaiset toivovat. Luodaan palvelutapahtumalle konsepti. Suunnitellaan ja luodaan brändi, jota on mahdollista hyödyntää sekä soveltaa erilaisissa palvelutapahtumissa. Tavataan potentiaalisia yhteistyökumppaneita ja solmitaan kumppanuuksia palvelutapahtuman järjestämiseksi. Ensimmäistä palvelutapahtumaa varten luodaan tapahtumasuunnitelma ja sitä aletaan tarvittaessa toteuttamaan jo loppuvuodesta 2023. Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä palvelutapahtuman markkinoinnissa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt toteuttavat tarvittaessa ensimmäisen palvelutapahtuman markkinointia. Piiri- ja jäsenjärjestöt hyödyntävät ja kontaktoivat oman alueensa opiskelijakuntia ensimmäisen palvelutapahtuman markkinoinnissa. Piiri- ja jäsenjärjestöt kartoittavat alueensa lukiolaisten toiveita palvelutapahtumista.
II	Tulevaisuuden Improbatur	Improbaturin uudistus on vakiintunut. Improbaturin uudistus on löytänyt lukiolaiset. Improbatur on taloudellisesti vakaa. Improbaturilla on laaja lukijakunta.	Seurataan Improbaturin uudistuksen vaikutuksia ja siitä nousevia uusia tarpeita jatkuvasti. Tuetaan Improbaturin viestintää lukiolaisten omissa kanavissa. Kehitetään ja vakiinnutetaan Improbaturin ilmoitusmyyntiä. Panostetaan Improbaturin markkinointiin.	Piiri- ja jäsenjärjestöt tukevat Improbaturin viestintää omissa kanavissaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt markkinoivat Improbaturia omissa kanavissaan tarvittaessa.
III	Brändin kirkastaminen	Lukiolaiset tietävät ja ymmärtävät, mitä lukiolaisten toiminta pitää sisällään. Yhteistyöorganisaatiot tunnistavat lukiolaiset ja sen toiminnan, sekä näkevät yhteistyön houkuttelevana ja arvokkaana.	Tehdään lukiolaisten sosiaalisen median kanaville kohderyhmäanalyysit. Päivitetään lukiolaisten sosiaalisen median strategia kohderyhmäanalyysien perusteella. Kehitetään jäsenyyden markkinointia eri viestinnän kanavissa. Selkeytetään lukiolaisten tapahtumaviestintää ja vahvistetaan tapahtumien brändejä. Kehitetään tapoja tehdä yhteistyötä yhteistyökumppaneiden kanssa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt hyödyntävät eri viestintäkanavia jäsenyyden markkinoinnissa ja tukevat lukiolaisten viestintää.

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
1	Jäsenhankinta	Vähintään puolet Suomen lukiolaisista on Lukiolaisten jäseniä. Lukiolaiset ymmärtävät Lukiolaisten jäsenyyden merkityksen. Lukiolaiset vierailee jokaisessa Suomen päivälukiossa vuosittain. Lukiolaiset haluavat olla jäseniä koko lukion ajan. Jäsenhankinnassa hyödynnetään kaikkia jäsenyyden muotoja. Lukiot pitävät Lukiolaisten henkilöjäsenyyttä vetovoimaisena houkuttimena.	Järjestetään jäsenhankintakoulutusta vuoden alusta lähtien, sekä tarjotaan ohjeistus ja selkeät toimintamallit piirien omien jäsenhankintakoulutusten järjestämiseen. Järjestetään Koulukävijäkoulutus yhteistyössä järjestösektorin kanssa ja tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen jäsenhankinnan koulutusta. Lukiolaisten toimijat kiertävät jokaisessa Suomen päivälukiossa esittelemässä Lukiolaisten palveluita ja toimintaa. Kohdennetaan jäsenhankintaa myös lukion myöhempien vuosikurssien opiskelijoille, huoltajille ja peruskoulunsa päättävälle. Jäsenhankintataulukkoa käytetään konkreettisten tavoitteiden asettamiseen, ja sitä päivitetään sekä seurataan aktiivisesti. Tarjotaan lukiolaisille liittymisetu. Markkinoidaan jäsenyyttä ympärivuotisesti eri somekanavissa, lukioissa ja Improbaturin verkkojulkaisussa. Panostetaan kampanjoihin erityisesti lukiolaisuuden merkkipaaluissa. Hyödynnetään monivuotista jäsenyyttä jäsenyyden markkinoinnissa. Tiedotetaan lukioiden henkilökuntaa aktiivisesti mahdollisuudesta tarjota opiskelijoilleen Lukiolaisten henkilöjäsenyyttä kasvattaakseen lukioidensa vetovoimaa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt järjestävät toimijoilleen jäsenhankintakoulutuksia tarpeen mukaan liiton tarjoamien ohjeiden mukaisesti. Piiri- ja jäsenjärjestöt tukevat toisiaan jäsenhankinnan tekemisessä. Piiri- ja jäsenjärjestöt toteuttavat ympärivuotista jäsenhankintaa sosiaalisessa mediassa sekä lukioiden arjessa. Piiri- ja jäsenjärjestöt jalkauttavat jäsenhankintaa myös lukioiden ulkopuolelle. Piiri- ja jäsenjärjestöt esittelevät Lukiolaisten toimintaa ja jakavat liittymismateriaaleja. Piiri- ja jäsenjärjestöt kohdentavat jäsenhankintaa myös huoltajille, esimerkiksi käymällä mahdollisuuksien mukaan huoltajailloissa. Koulukäyntien yhteydessä järjestetään pikaliittymispiste.
2	Jäsenyys ja jäsenpalvelu	Jäsenpalvelu on lukiolaisille hyödyllinen ja toimiva. Lukiolaiset tiedostaa lukiolaisten tarpeet. Jäsenpalvelu on ennakkoivaa. Jäsenyyteen liittyviä ongelmia osataan ratkaista jo paikallisella tasolla.	Lukiolaisia palvellaan ystävällisesti ja ripeästi. Palvellaan jäseniä Lukiolaisten pääasiallisissa kanavissa sekä jäsenpalvelulle tarkoitettussa sähköpostissa, chatissa ja puhelimessa. Tarjotaan saavutettavissa olevaa, ajankohtaista ja relevanttia tietoa lukiolaisista sekä Lukiolaisten jäsenyydestä ja jäsenpalvelusta. Sujuvoitetaan jäseneksi liittymistä ja jäsenyyden jatkamista teettämällä säännöllisesti jäsenrekisterin kehitystyötä. Toteutetaan vuosittainen lukiolais- ja jäsenkysely. Jäsenille, jotka eivät jatka jäsenyyttä, tehdään erosyyskysely. Koulutetaan toimijoita vastaamaan kysymyksiin jäsenyydestä ja siihen liittyvistä ongelmista.	Piiri- ja jäsenjärjestöt auttavat lukiolaisia jäsenpalveluun liittyvissä ongelmissa ja tarvittaessa ohjaavat jäsenpalvelukysymykset eteenpäin.
3	Kumppanuudet	Lukiolaisten kumppanuudet tukevat ja täydentävät lukiolaisille tarjottavaa palvelukokonaisuutta sekä tukevat liiton taloudellista vakautta. Lukiolaiset on houkutteleva yhteistyökumppani. Opiskelijakuntajäsenyydellä on vakituisia kumppaneita.	Liitto neuvottelee kumppanuuksia, joista on hyötyä kaikille lukiolaisille. Olemassaolevat kumppanit tavataan vuosittain ja kumppanuuksia pyritään kehittämään yhä hyödyllisemmäksi lukiolaisille. Järjestetään Studia-messut Messukeskuksen kanssa. Liitto neuvottelee laajoja valtakunnallisia kumppanuuksia. Pidetään yllä ja tarvittaessa päivitetään kumppanuuksien eettisiä periaatteita. Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä yritysyritysyöstä ja kumppanuuksista. Hankitaan pysyviä opiskelijakuntajäsenyyskumppanuuksia, jotka hyödyttävät opiskelijakuntajäseniä. Tehdään yhteistyökysely kumppaneille. Osallistetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä kumppanuuksien pohtimisessa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt tekevät kannattavaa sekä suunnitelmallista yritysyritysyöstä ympäri vuoden. Piiri- ja jäsenjärjestöt pyrkivät sitouttamaan vanhoja kumppanuuksia vuosiksi eteenpäin. Piiri- ja jäsenjärjestöt kouluttavat toimijoita yritysyritysyöstä ja kumppanuuksista.

4	Myynti	Myynti tukee liiton taloudellista vakautta ja kumppanuuksien muodostumista. Myynti kasvaa.	Myydään mainospaikkoja viestintäkanaviin sekä Lukiolaisten palveluihin ja tuotteisiin. Kehitetään myyntiprosesseja ja uusia myynnin paikkoja. Seurataan myynnin toteumaa läpi vuoden. Seurataan myyntipaikkojen houkuttelevuutta ja kehitetään niitä tarvittaessa. Seurataan ja tarvittaessa päivitetään myynnin eettisiä periaatteita. Selvitetään ja kehitetään uusia keinoja piiri- ja jäsenjärjestöjen myyntityön tukemiseen. Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen myyntityötä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt myyvät mainospaikkoja sosiaalisen median kanaviinsa ja koulukäynneilleen sekä muihin palveluihin ja tuotteisiin.
5	Viestintä	Lukiolaisten viestintä tukee lukiolaisten arkea ja pyrkii tavoittamaan jatkuvasti enemmän lukiolaisia. Lukiolaisten viestintä on vuorovaikutteista, saavutettavaa ja laadukasta. Lukiolaisten viestintä luo ja tukee yhteisöllisyyttä. Lukiolaisten viestintä tuo Lukiolaisten toimintaa ja arvoja laajasti ja selkeästi esille.	Viestitään lukiolaisten kanssa aktiivisesti sosiaalisen median, verkkosivujen ja uutiskirjeiden kautta. Hyödynnetään sponsoroitua ja kohdennettua markkinointia viestinnällisen sisällön levittämisessä ja uusien lukiolaisten tavoittamisessa. Viestitään avoimesti, selkeästi ja ajankohtaisesti niin lukiolaisten arjesta ja nuoruuden merkkipaaluista kuin Lukiolaisten toiminnasta ja arvoista. Panostetaan viestinnän vuorovaikutteisuuteen, saavutettavuuteen ja laadukkuuteen. Koulutetaan lukiolaistoimijoita viestinnästä, visuaalisen ilmeen käytöstä ja viestinnän saavutettavuudesta ympäri vuoden. Suunnitellaan ja toteutetaan viestintäkampanjoita Lukiolaisten viestintäkanavissa yhteistyössä piiri- ja jäsenjärjestöjen kanssa. Seurataan, mitataan ja kehitetään viestintää. Huomioidaan visuaalisessa viestinnässä lukiolaisten moninaisuus ja tuodaan tätä esiin.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintä mukailee liiton viestintää ja noudattaa liiton graafista ohjeistoa. Piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintä täydentää liiton viestintää. Piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintä tuo laajalti esiin piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaa. Piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintä on monipuolista, saavutettavaa ja jatkuvaa. Piiri- ja jäsenjärjestöt pitävät verkkosivunsa ajantasalla.
6	Improbatur	Lukiolaiset kokevat Improbaturin omakseen. Improbatur on journalistisesti itsenäinen julkaisu. Improbatur on ainutlaatuinen, lukiolaisia ja nuoria puhutteleva ja heille suunnattu verkkomedia. Improbatur levittää tietoisuutta Lukiolaisista.	Seurataan jäsenten näkemyksiä Improbaturista. Kehitetään Improbaturia hankitun tiedon perusteella ja liiton taloudellinen tilanne huomioiden. Improbaturin teemoja nostetaan säännöllisesti esiin sekä liiton että julkaisun omissa sosiaalisen median kanavissa. Improbatur kerää aktiivisesti palautetta ja kehittää itseään tehdäkseen julkaisusta yhä kiinnostavamman lukiolaisille. Improbatur käsittelee nuoria koskevia teemoja rohkeasti ja ennakkoluulottomasti. Improbatur on läsnä lukiolaisten arjessa. Säilytetään Improbaturin journalistinen itsenäisyys.	Piiri- ja jäsenjärjestöt jakavat Improbaturin sisältöjä omissa kanavissaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt tuovat Improbaturille ilmi mahdollisia aiheita lukiolaisilta.
7	Frank	Lukiolaiset hyötyvät Frankin tarjoamista eduista ja palveluista monipuolisesti. Lukiolaiset käyttävät Frankkiä aktiivisesti. Frank ja liiton vuoropuhelu on vakiintunutta. Frank on hyödyksi Lukiolaisten jäsenhankinnalle.	Markkinoidaan Frankin digitaalista opiskelijakorttia ja opiskelijapalveluita lukiolaisille. Ylläpidetään ja kehitetään liiton, toimijoiden ja Frankin toimiston välistä yhteistyötä. Koulutetaan toimijoita paikallisetujen hankinnasta ja kirjaamisesta Frankkiin.	Frank näkyy piiri- ja jäsenjärjestöjen viestinnän ja toiminnan kautta lukiolaisille. Piiri- ja jäsenjärjestöt hankkivat paikallisetuja Frankkiin.

JÄRJESTÖ

Resurssit	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamushenkilöä 2,5 työntekijää
Toimintabudjetti:	Piiri- ja jäsenjärjestöt Aktiivi- ja koulutustoiminta Opiskelijakuntatoiminta Liittohallitus ja piiritoimikunta Liittokokous

Strategia 2021–2025
Toimintamme on saavutettavaa. Jokaisen on helppo tulla mukaan ja osallistua omista lähtökohdistaan riippumatta.
Olemme lukiolaisten yhteisö, johon jokainen haluaa ja tuntee kuuluvansa ja josta jokainen löytää itselleen merkityksellistä toimintaa.
Piiri- ja opiskelijakuntatoiminnalla on yhteisömmme rakentamisessa ja tunnettuutemme kasvattamisessa erityinen rooli.
Kaikki toimintamme on avointa, yhdenvertaista ja mukaan kutsuvaa niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla.
Viestintämme huomioi lukiolaisten moninaisen joukon erilaiset tarpeet.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
I	Hyvinvoiva toimintakulttuuri	Lukiolaisten toimijat ovat hyvinvoivia ja toiminta koetaan mielekkääksi ja yhteisölliseksi. Lukiolaisten keskustelukulttuuri on avointa, rakentavaa ja kannustavaa. Toiminnan perustana toimii kehityslähtöisyys ja kriittinen ajattelu.	Arvioidaan hyvinvointikyselyiden tulosten pohjalta toimijoiden jaksamista sekä tarkastellaan toiminnan kuormittavia tekijöitä. Luodaan hyvinvoivan toimintakulttuurin periaatteet ja jaetaan ne piiri- ja jäsenjärjestöille toimintansa tueksi. Koulutetaan piiritoimijoita hyvinvoivaan toimintaan ja itsensä johtamiseen. Luodaan pohja piiri- ja jäsenjärjestöille suunnatuille koulutuksille. Luodaan tilaa avoimelle keskustelulle ja arvioidaan nykyisiä toimintatapoja kriittisesti. Koulutetaan vuorovaikutuksesta sekä terveestä toimintakulttuurista. Kehitetään häirintäyhdyshenkilötoimintaa. Kehitetään yhdenvertaisuustoimintaa ja tapahtumien yhdenvertaisuusmuistilistaa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt jalkauttavat hyvinvoivan toimintakulttuurin periaatteet omaan toimintaansa. Piiri- ja jäsenjärjestöt hyödyntävät yhdenvertaisuusmuistilistaa toiminnassaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt valitsevat pysyvät häirintäyhdyshenkilöt sekä yhdenvertaisuusvastaavat.
II	Opettavainen ja kannustava liitto	Jokaisella toimijalla on mahdollisuus kasvaa ja oppia lukiolaisten toiminnassa. Toimijat tunnistavat omat kykynsä sekä kokevat toiminnan palkitsevaksi.	Tarjotaan koulutuksissa sekä tapahtumissa hyödyllistä sisältöä lähtökohdista riippumatta jokaiselle osallistujalle. Kehitetään sisältöjä saadun palautteen perusteella. Kehitetään toimintatodistuksia kuvaamaan laajemmin toiminnasta opittuja taitoja ja käytyjä koulutuksia, hyödyntäen osallistujien itsereflektointia. Rohkaistaan ja tuetaan toimijoita opettelemaan uusia taitoja, kuten eduskuntavaalivaikuttamista. Kehitetään erilaisia kiittämisen muotoja, kuten julkinen kiitos ja tekijänoikeudet. Luodaan mahdollisuuksia nähdä oman toiminnan jälkeä sekä kasvua toiminnan aikana.	Piiri- ja jäsenjärjestöt jalkauttavat toimintatodistukset omiin järjestöihinsä.

III	Koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistus	Koulukävijäkoulutus on osa järjestösektorin vuoden tapahtumia. Koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistuksen myötä Lukiolaisten toiminta on monipuolista.	Luodaan sektoreiden välinen vastuunjako Koulukävijäkoulutuksen järjestämiselle. Järjestetään Koulukävijäkoulutus heinä-elokuun vaihteessa yhdessä palvelusektorin kanssa. Luodaan suunnitelma Syyspäivien ja Koulukävijäkoulutuksen yhdistämiselle vuodelle 2024. Kehitetään koulutuskeskiviikkojen konseptia keskittymään enemmän opintoihin ja ylioppilaskirjoituksiin.	Piiri- ja jäsenjärjestöt osallistuvat koulutus- ja tapahtumatarjonnan uudistukseen.
-----	--	---	---	---

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
1	Lukiolaispäivät ja muu aktiivitoiminta	Lukiolaisten tapahtumat palvelevat toimijoita. Lukiolaiset tunnetaan järjestönä, jossa lukiolainen voi kehittää itseään. Lukiolaisissa opittuja taitoja tunnustetaan ja tunnustetaan siten, että niistä on hyötyä myös liiton ulkopuolella. Lukiolaisten toimintaan osallistuu entistä laajempi joukko erilaisista asioista kiinnostuneita lukiolaisia.	Järjestetään kolmet (3) lukiolaispäivät: Lukiolaispäivillä tarjotaan monipuolisia koulutuksia vastuualueista, johtamisesta ja tiimitoiminnasta. Lukiolaispäivien koulutuksissa saa laajat valmiudet toimia Lukiolaisissa. Kehitetään ja hyödynnetään jo olemassaolevia opitun tunnustamisen menetelmiä, joiden avulla toimijat pystyvät tunnistamaan ja laajentamaan omaa osaamistaan. Tarvittaessa luodaan uusia työkaluja oman osaamisen tunnistamiseen. Edistetään Lukiolaisissa toimimisen saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta sekä kehitetään ilmapiiriä kutsuvammaksi. Tarjotaan myös etäyhteyksin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia yhdenvertaisuuden sekä saavutettavuuden edistämiseksi.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen toimijat osallistuvat lukiolaispäiville. Piiri- ja jäsenjärjestöt tarjoavat mahdollisuuksia toimia erilaisissa opettavaisissa luottamus- ja vastuutehtävissä. Piiri- ja jäsenjärjestöt rohkaisevat alueensa lukioita tunnustamaan Lukiolaisissa opittuja taitoja. Piiri- ja jäsenjärjestöt hyödyntävät ja soveltavat etämahdollisuuksia omassa toiminnassaan.
2	Lukiolaisten osallisuus	Lukiolaiset kokevat Lukiolaiset omaksi järjestökseen. Osallistamisesta on hyötyä Lukiolaisten toiminnalle. Lukiolaiset kokevat oman työnsä merkitykselliseksi järjestötoiminnalle.	Lukiolaisten sisäistä osallisuustyötä vahvistetaan kiinnittämällä erityisesti huomiota opiskelijakuntien mahdollisuuksiin saada tietoa liiton toiminnasta ja osallistua sen kehittämiseen. Järjestön toiminta, toimijoiden tehtävät ja vaikuttamisen paikat tehdään selkeiksi lukiolaisille. Lukiolaisille tarjotaan matalan kynnyksen osallisuuden paikkoja Telegramin #osallisuus-ryhmässä. Osallistetaan aidosti lukiolaisia liiton toiminnan kehittämisessä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt osallistavat toimijoita ja opiskelijakuntia toiminnassaan.
3	Liiton sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen viestintä	Järjestön eri tahojen sisäinen viestintä on vuorovaikutteista.	Viestitään piiri- ja jäsenjärjestöille jatkuvasti ajankohtaisista asioista. Tarjotaan ja ylläpidetään alustoja toimijoiden väliselle keskustelulle. Liitto antaa palautetta piiri- ja jäsenjärjestöjen toiminnasta ympärivuotisesti. Liittohallitus ja piiri- ja jäsenjärjestöjen, liittohallituksen sekä toimihenkilöiden välistä avointa yhteyttä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt antavat palautetta liiton toiminnasta ympärivuotisesti.

4	Yhteistyö lukioden kanssa	Lukiolaisilla on hyvät suhteet lukioden henkilökuntaan. Lukioiden henkilökunta arvostaa Lukiolaisten toimintaa ja kannustaa opiskelijoita osallistumaan siihen. Ohjaavat opettajat tekevät yhteistyötä Lukiolaisten kanssa opiskelijakuntatoiminnan kehittämiseksi.	Järjestetään koulutuksia lukioden opiskelijakuntien ohjaaville opettajille. Viestitään rehtoreille, ohjaaville opettajille sekä opinto-ohjaajille ajantasaisesti ja monipuolisesti sekä tiedotetaan vastuulukiotoiminnasta. Tarjotaan tutorohjaajille tukea ja tietoa tutoritoiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen. Kehitetään osallistavaa ilmapiiiriä lukioissa ja tarjotaan tukea demokratian toteutumiseen.	Piiri- ja jäsenjärjestöt tiedottavat lukioita kouluttautumismahdollisuuksista. Koulukäyntien yhteydessä ylläpidetään hyviä suhteita lukioden henkilökuntaan. Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat yhteydessä alueensa lukioihin.
5	Opiskelijakunta- viestintä	Opiskelijakuntaviestintä on vuorovaikutteista ja molempia osapuolia hyödyttävää. Opiskelijakunnille suunnattu viestintä tavoittaa laajan joukon lukiolaisia. Viestintä sitouttaa opiskelijakuntia Lukiolaisten toimintaan. Opiskelijakuntien on helppo saada yhteys Lukiolaisiin.	Toiminnasta viestitään niin, että uudet toimijat kiinnostuvat Lukiolaisista ja tapahtumiin osallistuu laaja joukko lukiolaisia. Viestitään tapahtumista suunnitelmallisesti. Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen toimijoita opiskelijakuntaviestinnästä vuoden alussa sekä tarvittaessa vuoden aikana. Tuetaan piirejä tuomaan yksittäisten opiskelijakuntien ääntä esille alueellisessa viestinnässä. Tarjotaan opiskelijakunnille matalan kynnyksen yhteydenottokanava kasvattamalla, kehittämällä ja ylläpitämällä Telegram-yhteisöä. Kehitetään uudenlaisia tapoja pitää opiskelijakuntiin yhteyttä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt viestivät monipuolisesti ja ennakoivasti tapahtumista opiskelijakunnille. Opiskelijakunnat tukevat aktiivisesti piiri- ja jäsenjärjestöjen viestintää. Piiri- ja jäsenjärjestöt luovat ja ylläpitävät toimivia suhteita opiskelijakuntiin.
6	Opiskelijakuntien tukeminen	Opiskelijakunnat haluavat koulutautua toimintaansa ja saavat selkeää hyötyä Lukiolaisten koulutustoiminnasta. Lukiolaisten ja opiskelijakuntien välinen yhteistyö on vuorovaikutteista sekä molempia osapuolia hyödyttävää.	Järjestetään koulutuksia, jotka antavat valmiuksia niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin opiskelijakuntatoimijoille. Tuetaan opiskelijakuntia tarjoamalla niiden tarpeisiin räätälöityjä täsmäkoulutuksia. Tarjotaan opiskelijakunnille riittävä tuki kannatusyhdistyksen rekisteröinnissä. Tarjotaan tutoreille peruskoulutusta. Opiskelijakuntia kannustetaan ja koulutetaan yhteistyöhön muiden opiskelijakuntien kanssa. Lukiolaiset kannustaa esimerkillään opiskelijakuntia noudattamaan osallisuuden ja demokratian periaatteita.	Piiri- ja jäsenjärjestöt markkinoivat ja toteuttavat alueellaan täsmäkoulutuksia tutoreille ja opiskelijakunnille sekä niiden hallituksille. Piiri- ja jäsenjärjestöt järjestävät opiskelijakuntatapahtumia ja edesauttavat opiskelijakuntien keskinäistä yhteistyötä. Piiri- ja jäsenjärjestöt innostavat ja tukevat opiskelijakuntia demokraattisten toimintatapojen organisoinnissa ja käyttöönnotossa.
7	Opiskelijakuntajäsenyys	Liitolla on opiskelijakuntajäseniä Opiskelijakuntajäsenyys on tunnettu jäsenyysmuoto lukiolaisten keskuudessa Opiskelijakuntajäsenyys on houkutteleva ja kannattava opiskelijakunnille Opiskelijakuntajäsenyys kehittyy huomioiden opiskelijakuntien muuttuvat tarpeet	Opiskelijakuntajäsenyyttä markkinoidaan opiskelijakunnille, kouluhenkilökunnille sekä koulutuksen järjestäjille tasaisesti ympäri vuoden. Opiskelijakuntajäsenille viestitään läpi vuoden. Opiskelijakuntajäsenyyttä kehitetään ympärivuotisesti muuttuvassa toimintaympäristössä. Päivitetään piirien opiskelijakuntajäsenyyden materiaalipankkia tarpeen tullen. Kehitetään opiskelijakuntajäsenille tarjottavaa neuvontaa ja koulutuksia. Kerätään palautetta opiskelijakuntajäsenyydestä ja kehitetään jäsenyysmuotoa niiden perusteella.	Piiri- ja jäsenjärjestöt markkinoivat opiskelijakuntajäsenyyttä alueensa opiskelijakunnille.

8	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen	Piiri- ja jäsenjärjestöjen johtaminen on tavoitteellista ja onnistunutta. Piiritoimikunta kehittää piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintaa valtakunnallisesti ja osallistuu liiton kehittämistyöhön yhteistyössä liittohallituksen kanssa. Piiritoimikunnan toiminta on suunnitelmallista.	Koulutetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot tehtäviinsä alkuvuodesta ja tuetaan heitä piiri- ja jäsenjärjestöjen johtamisessa. Piiritoimikunnan puheenjohtajisto koulutetaan tehtäviinsä. Järjestetään ainakin neljä (4) puheenjohtajapäivä, joissa piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajat saavat koulutusta piiri- ja jäsenjärjestöjen operatiivisesta ja strategisesta johtamisesta. Piiritoimikunta kokoontuu ja suunnittelee toimintaansa yhdessä vähintään kaksi (2) kertaa vuoden aikana. Liittohallitus ja piiritoimikunta käyvät jatkuvaa vuoropuhelua ja kehittävät yhteistyötään. Piiritoimikunta viestii avoimesti toimijoille. Piiritoimikunnan puheenjohtajisto suunnittelee piiritoimikunnan toimintaa yhdessä järjestösektorin varapuheenjohtajan kanssa.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot välittävät piiritoimikunnan kuulumisia ja päätöksiä piiri- ja jäsenjärjestöille säännöllisesti. Piiritoimikunnan jäsenet toimivat piiritoimikunnassa hallituksensa kannan mukaisesti.
9	Piiri- ja jäsenjärjestötoiminta	Lukiolaisten toiminta on valtakunnallisesti kattavaa ja laadukasta piiri- ja jäsenjärjestöjen ansiosta. Piiri- ja jäsenjärjestöt tekevät timanttista toimintaa ja kokevat liiton hyödylliseksi. Piiri- ja jäsenjärjestötoiminnassa saa arvokasta kokemusta ja oppii uusia taitoja.	Luodaan piiri- ja jäsenjärjestöille pohja toiminnan arvioimiseksi sekä palautteen saamiseksi. Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille suoritukseen perustuvaa rahoitusta tehdyn toiminnan, sen arvioinnin ja kehittämisen perusteella. Jokaiselle piiri- ja jäsenjärjestölle nimitetään liittohallituksesta yhteyshenkilö, joka on aktiivisesti yhteydessä piiri- tai jäsenjärjestöjen kanssa. Varmistetaan, että piiri- ja jäsenjärjestöjen häirintäyhdyshenkilöt saavat koulutuksen tehtäviinsä.	Piiri- ja jäsenjärjestöt arvioivat ja kehittävät toimintaansa ympärivuotisesti. Piiri- ja jäsenjärjestöt tarjoavat koulutusta toimijoilleen. Piiri- ja jäsenjärjestöt tarjoavat johtamisaikaa toimijoilleen esimerkiksi tiimeissä ja erilaisten projektien parissa. Piiri- ja jäsenjärjestöt tuottavat kolmesti vuodessa osavuositoimintakertomuksen, jossa ne raportoivat ja arvioivat toimintaansa. Piiri- ja jäsenjärjestöt valitsevat itselleen häirintäyhdyshenkilöt.
10	Piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen yhteistyö	Monipuolinen yhteistyö piiri- ja jäsenjärjestöjen välillä edistää alueellista kattavuutta. Piiri- ja jäsenjärjestöjen välinen yhteistyö tukee Lukiolaisten yhteisöllisyyttä	Kannustetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä keskinäiseen yhteistyöhön ja palkitaan onnistumisista. Vahvistetaan piiri- ja jäsenjärjestöjen välistä yhteistyötä vertaistukiryhmien, piirituokioiden ja iltaohjelmien avulla. Tarjotaan tukea piiri- ja jäsenjärjestöjen väliselle yhteistyölle piiritoimikunnan tapaamisissa.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen vastuualueelliset osallistuvat vertaistukiryhmien tapaamisiin. Piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot osallistuvat piiritoimikunnan tapaamisiin.
11	Vertaistukiryhmät	Vertaistukiryhmätoiminta tarjoaa piiri- ja jäsenjärjestöjen vastuualueellisille vertaistukea sekä turvallisen ympäristön jakaa kokemuksia ja osaamista.	Vertaistukiryhmät kokoontuvat ainakin lukiolaispäivillä ja saavat säännöllisesti koulutusta vastuualueistaan vuoden aikana. Kerätään läpi vuoden palautetta vertaistukiryhmien toiminnasta ja kehitetään toimintaa kerätyn palautteen pohjalta. Jaetaan piireille ja jäsenjärjestöille loppuvuodesta tieto siitä, mitkä vertaistukiryhmät tullaan perustamaan ja mitkä ovat kunkin vertaistukiryhmän toiminnan tavoitteita. Vertaistukiryhmien vetäjät saavat koulutusta tehtävästään sekä piiri- ja jäsenjärjestöjen erityispiirteistä ja -tarpeista ympäri vuoden. Vertaistukiryhmien vetäjät perehdyttävät seuraajansa. Tarkastellaan ja tarvittaessa kehitetään vertaistukiryhmätoimintaa sekä vertaistukiryhmien ulkopuolisten toimijoiden toimintamahdollisuuksia. Vertaistukiryhmän vetäjä(t) pohtii ja mahdollisesti toteuttaa vertaistukiryhmän kanssa projektin vuoden aikana. Vertaistukiryhmien toiminnassa hyödynnetään vertaistukiryhmien vuosikelloa.	Vertaistukiryhmien toimintaa arvioidaan ja siitä keskustellaan piiri- ja jäsenjärjestöissä. Piiri- ja jäsenjärjestöt jakavat järjestäytymiskokouksissaan toimijoilleen vastuualueet hyödyntäen tietoa siitä, mitä vertaistukiryhmiä tullaan perustamaan.

12	Vastuulukiotoiminta	Jokaisella opiskelijakunnalla on henkilökohtainen ja toimiva yhteys liittoon piiri- tai jäsenjärjestönsä kautta. Piiri- ja jäsenjärjestöt ovat tietoisia alueensa lukioiden tilanteesta. Vastuulukiotoiminta on kiinteä osa jokaista vastuualuetta.	Tuetaan piiri- ja jäsenjärjestöjä opiskelijakuntien yhteystietojen keräämisessä ja päivittämisessä hyvät tietosuojakäytännöt huomioon ottaen. Valtakunnallisilla tapahtumilla koulutetaan vastuulukiotoiminnasta ja tarjotaan keinoja säännölliseen yhteydenpitoon opiskelijakuntien kanssa. Koulutetaan toimijoita opiskelijakuntien tapaamiseen muun muassa koulukävijäkoulutuksessa. Koulutetaan kaikki piiri- ja jäsenjärjestöt vastuulukiotoiminnan monimuotoisuudesta.	Piiri- ja jäsenjärjestöissä luodaan rautalankamalleja ja ohjeistuksia vastuulukiotoiminnan toteuttamiseksi ja kehittämiseksi sekä selkeytetään toiminnan tarkoitusta. Piiri- ja jäsenjärjestöt toteuttavat laadukasta vastuulukiotoimintaa liiton ohjeiden ja koulutusten pohjalta. Vastuulukiotoimintaa hyödynnetään edunvalvontatapauksen löytämisessä. Vakiinnutetaan vastuulukiotoiminta piiri- ja jäsenjärjestöjen toimintasuunnitelmaan.
13	Hyvinvointi	Lukiolaisissa toimiminen tukee toimijoiden hyvinvointia. Lukiolaisten toimijat ovat hyvinvoivia.	Järjestetään valtakunnallisilla tapahtumilla mahdollisuus oman hyvinvoinnin tukemiseen. Kartoitetaan toimijoiden hyvinvointia kaksi (2) kertaa vuodessa hyvinvointikyselyillä ja hyödynnetään tuloksia toiminnan kehittämisessä. Vertaillaan hyvinvointikyselyiden tuloksia ja seurataan muutoksia vuosittain. Viestitään toimijoille erilaisista keinoista saada apua hyvinvoinnin edistämiseen. Huomioidaan hyvinvointi koulutussisällöissä ja mahdollisuuksien mukaan koulutustiloissa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt kartoittavat toimijoidensa hyvinvointia ympärivuotisesta ja kehittävät toimintaansa saadun tiedon pohjalta. Piiri- ja jäsenjärjestöt viestivät toimijoille erilaisista keinoista saada apua hyvinvoinnin edistämiseen.

JOHTAMINEN JA TALOUS

Resurssit	
Henkilötyövuosia:	0,75 luottamustoimijaa 1,5 työntekijää
Toimintabudjetti:	Keskustoimisto Hallinto ja talous

Strategia 2021–2025
Kestävä kehitys on huomioitu ja toimintamme edistää ilmastonmuutoksen torjumista.
Olemme yhdenvertaisuustyön edelläkävijä.
Olemme muutoskykyisiä muuttuvassa toimintaympäristössä ja uudistumme jatkuvasti.
Taloudellinen tilanteemme on kestävä ja vakaa nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Kärkihankkeet:

Nro	Projektin kuvaus	Projektin tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
I	Organisaatiomallin kehittäminen	Liiton organisaatorakenne on ajankohtainen muuttuvassa toimintaympäristössä.	Perustetaan organisaation rakennetta tarkasteleva työryhmä, joka tuottaa analyysin tulevaisuuden tarpeista liiton rakenteelle. Huolehditaan, että organisaatiomallin analysointityöskentelyyn osallistetaan piiritoimijoita, piiritoimikuntaa, alumnemia, Lukiolaissäätiötä, liittohallitusta ja liiton toimistoa.	
II	Toimintasuunnitelman toteutumisen seurannan kehittäminen	Toiminnan seuraamisen työvälineet sekä toimintatavat ovat toimintaa tukevia.	Liittohallitus ja toimihenkilöt seuraavat toimintasuunnitelman toteutumista aiempia vuosia tarkemmin. Kuukausitason seuraamisen mekanismeja parannetaan. Luodaan liittohallitukselle ja toimistolle ohjeet toimintasuunnitelman toteutumisesta viestimiseen lukiolaistoimijoille.	
III	Kiinteistökartointi ja liiton kiinteän omaisuuden arkistointi	Liitolla on toimitilat, jotka tukevat asiantuntijatyön tekemistä sekä palvelevat liiton kiinteän omaisuuden varastointia.	Arvioidaan liiton tulevaisuuden toimitilaraajat. Luodaan liiton toimistolle sekä piiri- ja jäsenjärjestöille selkeä ohjeistus arkistointikäytännöistä niin paperisen kuin digitaalisen materiaalin osalta. Siirretään tarvittava paperinen aineisto Kansallisarkistoon. Luovutaan liiton varastotilasta ja siirretään kaikki liiton omaisuus yhteen toimistotilaan.	Piiri- ja jäsenjärjestöt ottavat käyttöön liiton luoman ohjeistuksen arkistointikäytännöistä.
IV	Puheenjohtajiston työkokonaisuuden kehittäminen	Puheenjohtajistolla on selkeä työnjako ja työehdot.	Tarkennetaan johtosääntöä puheenjohtajiston työehtojen osalta. Vaalisyksyn alkaessa puheenjohtajiston tehtäväkuvaukset löytyvät liiton nettisivuilta.	

Jatkuvan toiminnan kuvaus:

Nro	Toiminnan kuvaus	Toiminnan tavoitteet	Toimenpiteet	Toimenpiteet piiri- ja jäsenjärjestöissä
-----	------------------	----------------------	--------------	--

1	Toiminnanohjaus, toiminnan suunnittelu ja seuranta	Toiminnan suunnittelu on kaikille selkeää. Toiminnan suunnittelu on lukiolaisten näköistä.	Lukiolaiset johtavat toiminnan suunnittelua. Toimihenkilöiden asiantuntemusta hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. Järjestetään toiminnasuunnittelupäiviä yhdessä liittohallituksen ja toimihenkilöiden kanssa. Työstetään toimintasuunnitelman pohjalta yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelman toteutussuunnitelma. Toimijoita osallistetaan toiminnan suunnitteluun. Lukiolaisilta kerätään ajatuksia toiminnan suunnittelun tueksi. Suoritetaan strategiakauden väliarviointi.	Piiri- ja jäsenjärjestöt antavat esityksiä ja aloitteita toiminnasuunnitteluun sekä toiminnan toteuttamistapoihin. Piiri- ja jäsenjärjestöt osallistavat toimijoita omaan toiminnasuunnitteluun.
2	Talouden suunnittelu ja huolellinen hoitaminen	Taloudenpidon käytänteet ovat selkeät kaikille toimijoille. Liiton taloudenpito on suunniteltua ja muutoksiin reagoidaan ajoissa.	Perehdytetään liittohallitus, uudet toimihenkilöt sekä piirihallitukset huolellisen taloudenpidon ja hyvän hallinnon periaatteisiin sekä tarvittavien työkalujen käyttöön. Liiton taloutta käsitellään tapahtumissa sekä liittokokouksessa yhdessä toimijoiden kanssa. Laaditaan talousarvio ja täsmentävä reaalitytalousarvio yhdessä henkilöstön ja liittohallituksen kanssa. Reaalitytalousarviossa toimintaa sopeutetaan tarpeen mukaan, ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti. Huomioidaan talousarvion laatimisessa ja taloudenpidossa keskipitkän aikavälin talouden kehittyminen. Raportoidaan säännöllisesti taloudesta liittohallitukselle ja toimihenkilöille. Suuret hankinnat tehdään kilpailuttamalla hinnat parhaimman tarjouksen saamiseksi.	Piiri- ja jäsenjärjestöt seuraavat oman taloutensa kehitystä. Piiri- ja jäsenjärjestöt huolehtivat taloudenpidon kestävydestä yli toimikausien.
3	Kestävä kehitys	Liiton toiminta on kestävä kehityksen periaatteiden mukaista.	Toteutetaan liiton kestävä kehityksen suunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista. Valitaan kestävä kehityksen suunnitelmasta vuosittain toteutettavat hankkeet. Valitaan toimistolta ja liittohallituksesta kestävä kehityksen vastaava.	Piiri- ja jäsenjärjestöt toteuttavat liiton kestävä kehityksen suunnitelmaa ja arvioivat sen toteutumista omassa toiminnassaan. Piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot vastaavat kestävä kehityksen suunnitelman toteutumisesta omassa piiri- tai jäsenjärjestössään.
4	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on huomioitu kaikessa liiton toiminnassa.	Toteutetaan liiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja arvioidaan sen toteutumista. Valitaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta vuosittain toteutettavat hankkeet. Valitaan toimistolta yhdenvertaisuusvastaava.	Piiri- ja jäsenjärjestöt toteuttavat liiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa ja arvioivat sen toteutumista omassa toiminnassaan. Piiri- ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajistot vastaavat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisesta omassa piiri- tai jäsenjärjestössään.

5	Liittohallitustyöskentely	Liittohallituksella on valmiudet ja osaaminen liiton johtamiseen. Liittohallituksen yhteistyö toimihenkilöiden sekä piiritoimikunnan kanssa on sujuvaa ja tuloksellista. Liittohallituksen työskentely on läpinäkyvää.	Liittohallitus perehdytetään kautensa alussa ja hallitukselle järjestetään ympärivuotisesti koulutusta tehtävien hoitamisen tueksi. Tarjotaan liittohallitukselle tukea liiton talouden ymmärtämiseen ja sen tulevaisuuden linjojen muodostamiseen. Liittohallitus koulutetaan toimintasuunnitelman prosessiin. Liiton johtotehtävistä tarjotaan tietoa ja perehdytystä, jotta hakeutumisen kynnyks niihin olisi mahdollisimman matala. Toteutetaan liittohallituksen itsearviointi kaksi kertaa vuodessa ja kehitetään toimintaa palautteen perusteella. Ylläpidetään toimivia viestinnän, vuorovaikutuksen ja yhteistyön rakenteita liittohallituksen ja toimiston välillä. Liittohallituksen toiminnasta ja päätöksistä viestitään aktiivisesti lukiolaisille ja lukiolaistoimijoille. Perehdytetään liittohallituslaiset ja puheenjohtajisto hallitustyöskentelyyn ja vastuisiin. Perehdytetään liittohallitus yhteyshenkilötyöhön sekä vertaistukiryhmien, jaosten ja toimikuntien johtamiseen.	
6	Toimiston ylläpito ja muut tukipalvelut	Työympäristö on toimiva ja viihtyisä. Työnteko on sujuvaa ja aika käytetään oikeisiin asioihin.	Jokaiselle toimihenkilölle hankitaan työn tekemiseen tarvittavat välineet. Selvitetään työssä viihtymistä tasaisesti ja tehdään toimenpidelistaus työympäristön kehittämistarpeista. Työssä ja työympäristössä viihtymisestä raportoidaan liittohallitukselle. Järjestetään toimiston yhteinen siivouspäivä kaksi kertaa vuodessa. Tarjotaan toimihenkilöille tukea työn priorisointiin ja ajanhallintaan. Perehdytetään työntekijät työsuojelutoimintaan sekä valitaan työsuojelupäällikkö ja -valtuutetut.	
7	Toiminnan rahoitus	Liiton rahoituspohja on monipuolinen.	Haetaan rahoitusta uusiin hankkeisiin ja ydintoiminnan sivuhaaroihin eri ministeriöiltä, säätiöiltä tai muilta kumppaneilta. Varmistetaan, että julkinen avustus kasvaa tai säilyy samalla tasolla. Seurataan jäsenmäärien ja -maksujen kehittymistä säännöllisesti ja raportoidaan niistä liittohallitukselle. Myydään mediatilaa sekä näkyvyyttä liiton ilmoituspaikoissa sekä tapahtumilla. Huolehditaan liiton sijoitusten arvosta. Solmitaan liitolle hyödyllisiä kumppanuuksia.	Piiri- ja jäsenjärjestöt huolehtivat, että niiden varainhankinta on monipuolista ja vakaalla pohjalla. Piiri- ja jäsenjärjestöt osaavat hakea avustuksia kunnilta ja alueellisilta tahoilta.
8	Tiedonhallinta ja tietosuoja	Liiton tiedonhallinta- ja tietosuoja-asiat hoidetaan asianmukaisesti.	Perehdytetään toimihenkilöt ja liittohallitus tietosuojakäytänteisiin. Tehdään tiedonhallinnasta työntekoa tukevaa. Järjestetään toimiston arkistointipäivä kaksi kertaa vuodessa. Perehdytetään piiri- ja jäsenjärjestöt tietosuojakäytänteisiin.	Piiri- ja jäsenjärjestöjen hallintovastaavat toimivat piirin tietosuojavastaavina. Piiri- ja jäsenjärjestöt ylläpitävät ja tarvittaessa kehittävät tiedonhallintaansa. Piiri- ja jäsenjärjestöt perehdyttävät toimijansa tietosuojakäytänteisiin.

9	Sisäinen viestintä	Viesti kulkee keskustoimiston, liittohallituksen ja toimijoiden välillä jouhevasti. Asioista viestitään ajankohtaisesti ja avoimesti.	Toimiston ja liittohallituksen sisäisen viestinnän kanavana käytetään Slackia ja sähköpostia. Liittohallitus, piiritoimikunta, toimihenkilöt ja toimijat perehdytetään sisäisen viestinnän käytänteisiin. Ylläpidetään Slackin, sähköpostin ja kalenterin käytön ohjeistuksia, joita noudatetaan toimistolla ja liittohallituksessa.	Piiri- ja jäsenjärjestöt kouluttavat toimijansa sisäiseen viestintään. Piiri- ja jäsenjärjestöt ylläpitävät ja tarvittaessa päivittävät omia sisäisen viestinnän toimintatapojaan sekä noudattavat niitä.
10	Henkilöstöhallinto	Henkilöstö on motivoitunutta. Henkilöstöhallinto on hoidettu hyvin.	Rekrytoinnit hoidetaan huolellisesti ja hakijoita kohdellaan tasavertaisesti. Henkilöstöpolitiikan suunta määritellään henkilöstöstrategiassa, jonka työstössä osallistetaan toimihenkilöitä ja jonka liittohallitus hyväksyy viiden vuoden välein. Uusien toimihenkilöiden perehdytykseen on selkeät ja yhdenmukaiset käytännöt. Toimihenkilöiden toimenkuvia päivitetään tarpeen mukaan. Tarjotaan toimihenkilöiden hyvinvointia ja yhteishenkeä tukevia työsuhde-etuja. Toimihenkilöille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja kouluttautua tehtävässään. Toimihenkilöiden ja puheenjohtajiston kanssa käydään henkilökohtaisia ja tiimikehityskeskusteluja.	

[illegible]

KULUT					
Edunvalvonta					
Edunvalvonnan henkilöstö	103,145.51€	92,950€	95,599€	2.85%	edunvalvonnan asiantuntijat
Kansallinen edunvalvonta	15,943.00€	38,040€	24,100€	-36.65%	eduskuntavaalit, tapaamiset, edustukset
Kansainvälinen toiminta	4,000.00€	9,200€	10,800€	17.39%	KV-matkat, Obessun jäsenmaksu
Julkaisu- ja tutkimustoiminta	- €	5,000€	0€	-100.00%	
Edunvalvonta yhteensä:	123,089€	145,190€	130,499€	-10.12%	
Palvelutoiminta					
Palvelutoiminnan henkilöstö	129,703.95€	132,948€	138,584€	4.24%	markkinointi, jäsenpalvelu, viestintä, hallintoasiantuntija
Improbaturin henkilöstö	52,832€	45,420€	50,971€	12.22%	päätöimittaja, mediamyyjä
Jäsenyys	99,813.00€	118,500€	72,667€	-38.68%	jäsenpalvelu, jäsenkortti, jäsenrekisteri, siviilipalvelushenkilö
Markkinointi ja jäsenhankinta	10,355.00€	30,937€	30,800€	-0.44%	koulukävijäkoulutus, kumppanuudet
Jäsenviestintä	9,349.00€	12,710€	16,870€	32.73%	uutiskirje, lukio.fi, kampanjat
Improbatur	145,509.10€	91,600€	51,200€	-44.10%	avustajat, sähköinen verkkomedia
Messut ja muut tapahtumat	19,439€	18,350€	19,670€	7.19%	studia
Palvelutoiminta yhteensä	467,001€	450,465€	380,761€	-15.47%	
Järjestötoiminta					
Järjestötoiminnan henkilöstö	140,181.21€	116,742€	118,742€	1.71%	järjestöasiantuntija, opk-asiantuntija
Piiri- ja jäsenjärjestöt	91,698.48€	117,590€	118,200€	0.52%	toiminta, tulostavoiterahat, jäsenmaksupalautukset
Aktiivi- ja koulutustoiminta	26,958.36€	52,341€	52,490€	0.28%	lukiolaispäivät
Opiskelijakuntatoiminta	38,460.77€	63,091€	75,300€	19.35%	waterit
Liittohallitus ja piiritoimikunta	11,216.93€	22,740€	19,900€	-12.49%	kokoukset, matkat, ruuat
Liittokokous	89,348.81€	76,981€	78,781€	2.34%	matkat, kokouspaikka, ruokailut
Järjestötoiminta yhteensä	397,865€	449,485€	463,413€	3.10%	
Johtaminen ja hallinto					
Pääsihteeri ja puheenjohtajisto	151,729.54€	153,883€	154,603€	0.47%	pääsihteeri ja puheenjohtajisto
Keskustoimisto	87,994.22€	99,225€	104,446€	5.26%	konttorivuokra, toimistotarvikkeet, laitteet, työkyky
Hallinto ja talous	78,592.03€	62,400€	62,900€	0.80%	taloushallinto
Johtaminen ja hallinto yhteensä	318,316€	315,508€	321,949€	2.04%	
Projektit					
Projektin henkilöstö	36,255.09€	0.00 €	44,785 €		Mentorointihanke
Projektin toimintakulut	11,023€	0.00 €	44,700 €		Mentorointihanke
Projektit yhteensä	47,278€	0€	89,485€		
KULUT YHTEENSÄ	1,353,548€	1,360,648€	1,386,107€	1.87%	

EDUNVALVONTA				
	TA2022	RTA 2022	TA 2023	MUUTOS %
Kansallinen edunvalvonta KP 11				
TUOTOT				
Muut tuotot	0 €	0 €	0 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	0 €	0 €	0 €	
KULUT				
Matkakulut	1 500 €	1 000 €	1 500 €	50,00%
Kilometrikorvaukset	250 €	250 €	250 €	0,00%
Majoitus	2 500 €	2 250 €	2 700 €	20,00%
Ruokailut	1 000 €	750 €	1 000 €	33,33%
Tilavuokrat	1 000 €	600 €	1 000 €	66,67%
Painatuskulut	2 500 €	2 500 €	1 000 €	-60,00%
Postikulut	700 €	500 €	500 €	0,00%
Ostetut palvelut	22 000 €	22 000 €	10 500 €	-52,27%
Tarvikkeet ja materiaalit	200 €	200 €	200 €	0,00%
Kirjallisuus ja lehdet	500 €	500 €	100 €	-80,00%
Onnittelut, palkinnot ym.	350 €	350 €	350 €	0,00%
Kokous- ja neuvottelukulut	1 000 €	750 €	1 000 €	33,33%
Edustuskulut	500 €	500 €	500 €	0,00%
Osallistumiskulut	1 500 €	1 000 €	1 500 €	50,00%
Tarverahoitus piireille	0 €	0 €	2 000 €	
Muut kulut	500 €	0 €	0 €	
KULUT YHTEENSÄ	36 000 €	33 150 €	24 100 €	-27,30%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-36 000 €			
Kansainvälinen toiminta KP 12				
TUOTOT				
Muut tuotot	3 000 €	3 000 €	3 000 €	0,00%
TUOTOT YHTEENSÄ	3 000 €	3 000 €	3 000 €	0,00%
KULUT				
Matkakulut	3 500 €	3 500 €	4 500 €	28,57%
Kilometrikorvaukset	50 €	50 €	50 €	0,00%
Majoitus	550 €	550 €	550 €	0,00%
Ruokailut	500 €	500 €	700 €	40,00%
Muut kulut	100 €	100 €	100 €	0,00%
Osallistumiskulut	300 €	500 €	500 €	0,00%
Jäsenmaksut	4 200 €	4 200 €	4 400 €	4,76%
KULUT YHTEENSÄ	9 200 €	9 400 €	10 800 €	14,89%

YLI-/ALIJÄÄMÄ	-6 200 €	-6 400 €	-7 800 €	21,88%
Julkaisu- ja tutkimustoiminta KP 13				
TUOTOT				
Projektiavustukset	0 €	17 000 €	0 €	-100,00%
Muut tuotot	5 000 €	0 €	0 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	5 000 €	17 000 €	0 €	-100,00%
KULUT				
Palkat ja palkkiot	0 €	0 €	0 €	
Henkilöstösivukulut	0 €	0 €	0 €	
Painokulut	1 000 €	1 000 €	0 €	-100,00%
Ostetut palvelut	3 500 €	17 000 €	0 €	-100,00%
Palkkiot	0 €	0 €	0 €	
Muut kulut	500 €	500 €	0 €	-100,00%
KULUT YHTEENSÄ	5 000 €	18 500 €	0 €	-100,00%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	0 €	-1 500 €	0 €	-100,00%

<i>PALVELUT</i>				
	TA2022	RTA 2022	TA 2023	MUUTOS %
Jäsenyys (palvelu, rekisteri, kortti) KP 21				
TUOTOT				
Jäsenmaksutuotot	620 000 €	610 000 €	580 000 €	-5%
Jäsenkorttituotot	35 000 €	33 500 €	30 000 €	-10%
ISIC-korttituotot	18 900 €	13 000 €	13 000 €	0%
Ilmoitustuotot	3 500 €	1 000 €	500 €	-50%
Majoituskorvaukset	- €	1 000 €	1 000 €	0%
Muut tuotot	3 900 €	3 200 €	2 000 €	-38%
TUOTOT YHTEENSÄ	681 300 €	661 700 €	626 500 €	-5%
KULUT				
Jäsenkortin kulut	20 000 €	14 000 €	13 500 €	-4%
ISIC-kortit	10 700 €	11 000 €	11 000 €	0%
Painokulut	1 900 €	1 600 €	1 600 €	0%
Postikulut	25 000 €	20 000 €	22 500 €	13%
Puhelinkulut	800 €	840 €	360 €	-57%
Ostetut palvelut	7 700 €	5 400 €	5 400 €	0%
Jäsenrekisterin kulut	52 300 €	58 019 €	9 000 €	-84%
Muut kulut	100 €	100 €	100 €	0%
Majoituskulut	0 €	2 835 €	2 835 €	0%
Siviilipalvelumiehen päiväraha	0 €	2 100 €	2 100 €	0%
Siviilipalvelusmiehen ruokaraha	0 €	3 672 €	3 672 €	0%
HSL-matkaetu	0 €	600 €	600 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	118 500 €	120 166 €	72 667 €	-40%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	562 800 €	541 534 €	553 833 €	2%
Markkinointi ja jäsenhankinta KP 22				
TUOTOT				
Osallistumismaksut	800 €	800,00 €	800,00 €	0%
Kumppanuudet	10 000 €	10 000,00 €	7 000,00 €	-30%
Muut tuotot	6 000 €	6 000,00 €	10 000,00 €	67%
TUOTOT YHTEENSÄ	16 800 €	16 800 €	17 800 €	6%
KULUT				
Matkakulut	2 000 €	2 000 €	2 500 €	25%
Kilometrikorvaukset	616 €	600 €	300 €	-50%
Majoitus	3 000 €	3 600 €	3 800 €	6%
Ruokailut	3 000 €	3 000 €	3 300 €	10%
Tilavuokrat	850 €	425 €	500 €	18%

<i>PALVELUT</i>				
	TA2022	RTA 2022	TA 2023	MUUTOS %
Painokulut	8 000 €	7 500 €	5 000 €	-33%
Postikulut	3 000 €	2 500 €	300 €	-88%
Ostetut palvelut	861 €	1 000 €	1 200 €	20%
Mainos- ja ilmoituskulut	3 000 €	2 000,00 €	2 000,00 €	0%
Tarvikkeet ja materiaalit	2 000 €	2 000 €	7 000 €	250%
Kirjallisuus ja lehdet	100 €	100 €	100 €	0%
Onnittelut, palkinnot, ym.	1 000 €	1 300 €	1 300 €	0%
Kokous- ja neuvottelukulut	500 €	500 €	500 €	0%
Muut kulut	2 500 €	3 000 €	3 000 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	30 427 €	29 525 €	30 800 €	4%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	- 13 627 €	- 12 725 €	- 13 000 €	2%
Jäsenviestintä KP 25				
TUOTOT				
Ilmoitustuotot	30 000 €	32 000 €	41 000 €	28%
Kumppanuudet	- €	- €	-	
Muut tuotot	- €	- €	-	
TUOTOT YHTEENSÄ	30 000 €	32 000 €	41 000 €	28%
KULUT				
Matkakulut	100 €	100 €	100 €	0%
Painokulut	- €	- €	-	
Postikulut	- €	- €	-	
Ostetut palvelut	6 500 €	7 500 €	7 770 €	4%
Palkkiot	- €	- €	-	
Tarvikkeet ja materiaalit	200 €	200 €	200 €	0%
Kirjallisuus ja lehdet	100 €	100 €	100 €	0%
Onnittelut, palkinnot, ym.	300 €	- €	-	
Kokous- ja neuvottelukulut	200 €	200 €	200 €	0%
Verkkosivukulut	3 500 €	3 500 €	8 000 €	129%
Muut kulut	500 €	500 €	500 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	11 400 €	12 100 €	16 870 €	39%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	18 600 €	19 900 €	24 130 €	21%
Improbatur KP 23				
TUOTOT				
Ilmoitustuotot	50 000 €	50 000 €	43 000 €	-14%
Projektiavustukset	- €	- €	3 000 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	50 000 €	50 000 €	46 000 €	-8%

<i>PALVELUT</i>				
	TA2022	RTA 2022	TA 2023	MUUTOS %
KULUT				
Matkakulut	500 €	500 €	1 500 €	200%
Painatuskulut	11 000 €	11 000 €	- €	-100%
Postikulut	20 000 €	20 000 €	- €	-100%
Ostetut palvelut	30 000 €	30 000 €	12 000 €	-60%
Palkkiot	27 000 €	27 000 €	35 000 €	30%
Kokous- ja neuvottelukulut	200 €	200 €	200 €	0%
Muut kulut	2 500 €	2 500 €	2 500 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	91 200 €	91 200 €	51 200 €	-44%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	- 41 200 €	- 41 200 €	- 5 200 €	-87%
Messut ja muut lukiolaistapahtumat KP 26				
TUOTOT				
Kumppanuudet	9 000 €	9 000 €	9 000,00 €	0%
Osallistumismaksut	- €	- €	- €	
Muut tuotot	35 120 €	36 120 €	36 120 €	0%
TUOTOT YHTEENSÄ	44 120 €	45 120 €	45 120 €	0%
KULUT				
Matkakulut	500 €	500 €	500 €	0%
Kilometrikorvaukset	50 €	50 €	50 €	0%
Majoitus	- €	-	-	
Ruokailut	600 €	600 €	600 €	0%
Puhelinkulut	- €	- €	-	
Ostetut palvelut	330 €	- €		
Tarvikkeet ja materiaalit	500 €	200 €	200 €	0%
Onnittelut, palkinnot, ym.	100 €	100 €	100 €	0%
Kokous- ja neuvottelukulut	50 €	100 €	100 €	0%
Messukulut	16 120 €	16 120 €	16 120 €	0%
Palkkiot	100 €	-	-	
Muut kulut	- €	500 €	2 000 €	300%
Osallistumiskulut	- €	- €	-	
KULUT YHTEENSÄ	18 350 €	18 170 €	19 670 €	8%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	25 770 €	26 950 €	25 450 €	-6%

JÄRJESTÖ				
	TA2022	RTA2022	TA2023	MUUTOS %
Piiri- ja jäsenjärjestöt KP 31				
TUOTOT				
Muut tuotot	0 €	0 €	0 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	0 €	0 €	0 €	
KULUT				
Matkakulut	6 500 €	6 500 €	6 500 €	0%
Kilometrikorvaukset	750 €	750 €	750 €	0%
Majoitus	2 500 €	2 500 €	2 500 €	0%
Ruokailut	3 500 €	3 500 €	3 500 €	0%
Tilavuokrat	2 500 €	2 500 €	2 500 €	0%
Ostetut palvelut	2 390 €	2 390 €	3 500 €	46%
Tarvikkeet ja materiaalit	250 €	250 €	250 €	0%
Onnittelut, palkinnot ym.	500 €	500 €	500 €	0%
Vakuutukset	600 €	600 €	600 €	0%
Tarverahoitus piireille	2 000 €	3 000 €	3 000 €	0%
Tulostavoitepalautukset	26 400 €	26 400 €	24 400 €	-8%
Piirien ja jäsenjärjestön tuki	59 000 €	59 000 €	59 000 €	0%
Piirien taloushallinto	10 000 €	10 000 €	10 000 €	0%
Päivärahat	200 €	200 €	200 €	0%
Muut kulut	500 €	500 €	1 000 €	100%
KULUT YHTEENSÄ	117 590 €	118 590 €	118 200 €	0%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-117 590 €	-118 590 €	-118 200 €	0%
Aktiivi- ja koulutustoiminta KP 32				
TUOTOT				
Osallistumismaksut	20 050 €	12 800 €	16 750,00 €	31%
Kumppanuudet	3 000 €	3 000 €	1 500 €	-50%
TUOTOT YHTEENSÄ	23 050 €	15 800 €	18 250 €	16%
KULUT				
Matkakulut	4 000 €	3 500 €	4 000 €	14%
Kilometrikorvaukset	250 €	250 €	250 €	0%
Majoitus	28 000 €	20 000 €	28 000 €	40%
Ruokailut	6 000 €	5 500 €	6 500 €	18%
Tilavuokrat	10 000 €	8 000 €	10 000 €	25%
Postikulut	0 €	0 €	0 €	
Ostetut palvelut	1 231 €	1 231 €	1 840 €	49%
Tarvikkeet ja materiaalit	500 €	500 €	500 €	0%
Tarverahoitus piireille	1 000 €	1 000 €	1 000 €	0%

Auton vuokrakulut	400 €	400 €	400 €	0%
Muut kulut	450 €	0 €	0 €	
KULUT YHTEENSÄ	51 831 €	40 381 €	52 490 €	30%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-28 781 €	-24 581 €	-34 240 €	39%
Opiskelijakuntatoiminta 38				
TUOTOT				
Jäsenmaksutuotot	0 €	0 €	600 €	
Osallistumismaksut	27 500 €	33 000 €	27 500 €	-17%
Kumppanuudet	12 000 €	13 000 €	13 000 €	0%
TUOTOT YHTEENSÄ	39 500 €	46 000 €	41 100 €	-11%
KULUT				
Matkakulut	6 000 €	6 000 €	6 000 €	0%
Kilometrikorvaukset	250 €	250 €	250 €	0%
Majoitus	36 000 €	43 000 €	44 000 €	2%
Ruokailut	4 000 €	4 000 €	7 000 €	75%
Tilavuokrat	10 000 €	10 000 €	11 000 €	10%
Painokulut	800 €	900 €	1 300 €	44%
Postikulut	1 000 €	1 000 €	1 000 €	0%
Ostetut palvelut	1 281 €	1 500 €	1 500 €	0%
Tarvikkeet ja materiaalit	750 €	750 €	750 €	0%
Kokous- ja neuvottelukulut	200 €	200 €	350 €	75%
Tarverahoitus piireille	2 000 €	2 000 €	2 000 €	0%
Muut kulut	300 €	150 €	150 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	62 581 €	69 750 €	75 300 €	8%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-23 081 €	-23 750 €	-34 200 €	
Liittohallitus ja PTMK KP 33				
TUOTOT				
Muut tuotot	0 €	0 €	0 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	0 €	0 €	0 €	
KULUT				
Matkakulut	6 800 €	6 800 €	6 000 €	-12%
Kilometrikorvaukset	400 €	400 €	400 €	0%
Majoitus	4 000 €	4 000 €	4 000 €	0%
Ruokailut	5 000 €	5 000 €	5 000 €	0%
Tilavuokrat	2 000 €	1 700 €	1 700 €	0%
Kokous- ja neuvottelukulut	750 €	750 €	750 €	0%
Edustuskulut	750 €	750 €	750 €	0%
Osallistumiskulut	800 €	800 €	800 €	0%
Päivärahat	0 €	0 €	0 €	

Muut kulut	800 €	500 €	500 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	21 300 €	20 700 €	19 900 €	-4%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-21 300 €	-20 700 €	-19 900 €	-4%
Liittokokous – KP 36				
TUOTOT				
Osallistumismaksut	32 000 €	32 000 €	28 000 €	-13%
Ilmoitustuotot ja kumppanuudet	3 000 €	3 000 €	3 000 €	0%
TUOTOT YHTEENSÄ	35 000 €	35 000 €	31 000 €	-11%
KULUT				
Matkakulut	1 400 €	1 700 €	1 700,00 €	0%
Kilometrikorvaukset	150 €	150 €	150,00 €	0%
Majoitus	41 000 €	41 000 €	36 000,00 €	-12%
Ruokailut	10 000 €	10 000 €	10 000,00 €	0%
Tilavuokrat	10 000 €	6 000 €	16 000,00 €	167%
Painatuskulut	3 000 €	3 000 €	4 000,00 €	33%
Postikulut	0 €	0 €	0,00 €	
Kopiointikulut	400 €	400 €	400,00 €	0%
Ostetut palvelut	6 331 €	6 331 €	6 331,00 €	0%
Tarvikkeet ja materiaalit	1 000 €	1 000 €	1 000,00 €	0%
Onnittelut, palkinnot ym.	0 €	0 €	0,00 €	
Kokous- ja neuvottelukulut	1 200 €	1 200 €	1 200,00 €	0%
Edustuskulut	500 €	500 €	500,00 €	0%
Tarverahoitus piireille	1 500 €	1 500 €	1 500,00 €	0%
Päivärahat	0 €	0 €	0,00 €	
Muut kulut	500 €	0 €	0,00 €	
KULUT YHTEENSÄ	76 981 €	72 781 €	78 781 €	8%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-41 981 €	-37 781 €	-47 781 €	26%

KESKUSTOIMISTO JA TALOUS				
	TA2022	RTA2022	TA2023	MUUTOS %
Keskustoimisto				
TUOTOT				
Muut tuotot	0 €	0 €		
TUOTOT YHTEENSÄ	0 €	0 €		
KULUT				
Matkakulut	3 000 €	2 500 €	3 000 €	20%
Kilometrikorvaukset	100 €	100 €	100 €	0%
Majoitus	5 500 €	4 500 €	5 500 €	22%
Ruokailut	7 500 €	7 500 €	7 500 €	0%
Tilavuokrat	2 500 €	2 000 €	2 500 €	25%
Konttorivuokra	45 405 €	49 000 €	47 316 €	-3%
Pienkalustohankinnat	1 000 €	1 000 €	1 000 €	0%
Energia	1 000 €	900 €	900 €	0%
Laitehankinnat	3 000 €	3 000 €	3 000 €	0%
Leasingvuokrat	5 000 €	3 800 €	3 500 €	-8%
Painokulut	500 €	500 €	500 €	0%
Postikulut	1 000 €	1 000 €	1 000 €	0%
Kopiointikulut	1 500 €	0 €	0 €	
Ostetut palvelut	1 220 €	1 300 €	2 630 €	102%
Tietopalvelut	300 €	600 €	600 €	0%
Siivouspalvelut	4 000 €	3 900 €	4 500 €	15%
Tarvikkeet ja materiaalit	1 000 €	900 €	600 €	-33%
Onnittelut, palkinnot ym.	1 000 €	1 000 €	1 000 €	0%
Vakuutukset	3 200 €	3 000 €	2 800 €	-7%
Kokous- ja neuvottelukulut	2 000 €	2 000 €	2 000 €	0%
Edustuskulut	2 000 €	2 000 €	2 000 €	0%
Työkyvyn ylläpito	4 000 €	4 000 €	4 000 €	0%
Henkilökunnan koulutus	3 000 €	2 500 €	8 500 €	240%
Muut kulut	500 €	0 €	0 €	
KULUT YHTEENSÄ	99 225 €	97 000 €	104 446 €	8%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-99 225 €	-97 000 €	-104 446 €	8%
Hallinto ja talous				
TUOTOT				
Muut tuotot	350 €	350 €	4 500 €	1186%
TUOTOT YHTEENSÄ	350 €	350 €	4 500 €	1186%
KULUT				
Matkakulut	450 €	300 €	300 €	0%
Kilometrikorvaukset	50 €	50 €	50 €	0%
Ruokailut	200 €	200 €	200 €	0%
Postikulut	200 €	200 €	50 €	-75%
Ostetut palvelut	11 000 €	11 000 €	11 000 €	0%
Taloushallintopalvelut	36 000 €	36 000 €	36 000 €	0%

Tilintarkastuspalvelut	2 500 €	2 500 €	3 100 €	24%
Palkkiot	600 €	600 €	600 €	0%
Rahaliikenteen kulut	5 000 €	5 000 €	4 800 €	-4%
Tarvikkeet ja materiaalit	500 €	500 €	300 €	-40%
Kokous- ja neuvottelukulut	750 €	750 €	1 000 €	33%
Edustuskulut	500 €	400 €	400 €	0%
Osallistumiskulut	250 €	250 €	400 €	60%
Jäsenmaksut	3 700 €	3 700 €	3 700 €	0%
Muut kulut	700 €	700 €	1 000 €	43%
KULUT YHTEENSÄ	62 400 €	62 150 €	62 900 €	1%
YLI-/ALIJÄÄMÄ	-62 050 €	-61 800 €	-58 400 €	-6%

PROJEKTIT				
	TA 2022	RTA 2022	TA 2023	MUUTOS %
Mentorointihanke				
TUOTOT				
Projektiavustus		102 000 €	77 894 €	-23,63%
Muut tuotot		-	1 000,00 €	
TUOTOT YHTEENSÄ	0 €	102 000,00 €	78 894,00 €	-22,65%
KULUT				
Matkakulut		14 000 €	12 000 €	-14,29%
Kilometrikorvaukset		500 €	500 €	0,00%
Majoitus		0 €	3 000 €	0,00%
Ruokailut		7 500 €	5 500 €	-26,67%
Tilavuokrat		2 000 €	2 000 €	0,00%
Painatuskulut		2 000 €	2 000 €	0,00%
Puhelinkulut		700 €	700 €	0,00%
Ostetut palvelut		5 000 €	3 000 €	-40,00%
Tarvikkeet ja materiaalit		500 €	500 €	0,00%
Onnittelut ja palkinnot		1 000 €	1 000 €	0,00%
Kokous ja neuvottelukulut		100 €	100 €	0,00%
Osallistumiskulut		400 €	400 €	0,00%
Viestintäkulut		11 500 €	4 000 €	-65,22%
Toimitilakulut		9 700 €	9 700 €	0,00%
Muut kulut		300 €	300 €	0,00%
KULUT YHTEENSÄ	0 €	55 200 €	44 700 €	-19,02%

HENKILÖSTÖ				
	TA2022	RTA 2022	TA2023	MUUTOS %
Edunvalvonta				
KULUT				
Palkat	68 463 €	68 463 €	69 832 €	2%
TyEL-maksut	13 462 €	13 462 €	13 462 €	0%
Sosiaaliturvamaksut	562 €	562 €	562 €	0%
Tapaturmavakuutusmaksut	579 €	579 €	579 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut	362 €	362 €	362 €	0%
Päivärahat	430 €	430 €	450 €	5%
Muut henkilösivukulut	- €	- €	- €	
Henkilökunnan koulutus	700 €	700 €	700 €	0%
Työterveyspalvelut	1 200 €	1 200 €	1 200 €	0%
Lounassetelit	4 560 €	4 560 €	4 800 €	5%
Liikunta- ja kulttuurisetelit	432 €	432 €	432 €	0%
Matkaetu	1 500 €	1 500 €	1 500 €	0%
Puhelinkulut	-	-	1 020 €	
Työkyvyn ylläpito	700 €	700 €	700 €	0%
Satunnaiset henkilöstökulut	- €	- €	- €	
KULUT YHTEENSÄ	92 950 €	92 950 €	95 599 €	3%
Palvelutoiminnan henkilöstö				
KULUT				
Palkat	97 719 €	97 719 €	101 735 €	4%
TyEL-maksut	19 341 €	19 341 €	19 341 €	0%
Sosiaaliturvamaksut	807 €	807 €	807 €	0%
Tapaturmavakuutus	839 €	839 €	839 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut	524 €	524 €	524 €	0%
Päivärahat	430 €	430 €	450 €	5%
Muut henkilösivukulut	- €	- €	- €	0%
Henkilökunnan koulutus	1 050 €	1 050 €	1 050 €	0%
Työterveyspalvelut	1 800 €	1 800 €	1 800 €	0%
Lounassetelit	6 840 €	6 840 €	6 840 €	0%
Liikunta- ja kulttuurisetelit	648 €	648 €	648 €	0%
Matkaetu	2 250 €	2 250 €	2 250 €	0%
Puhelinkulut	-	-	1 600 €	
Työkyvyn ylläpito	700 €	700 €	700 €	0%
Satunnaiset henkilöstökulut	- €	- €	- €	
KULUT YHTEENSÄ	132 948 €	132 948 €	138 584 €	4%
Järjestötoiminnan henkilöstö				
KULUT				

HENKILÖSTÖ				
	TA2022	RTA 2022	TA2023	MUUTOS %
Palkat	86 220 €	73 220 €	88 220 €	20%
TyEL-maksut	16 995 €	12 000 €	16 995 €	42%
Sosiaaliturvamaksut	709 €	650 €	709 €	9%
Tapaturmavakuutus	737 €	737 €	737 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut	461 €	461 €	461 €	0%
Päivärahat	430 €	430 €	430 €	0%
Muut henkilösivukulut	- €	- €	- €	
Henkilökunnan koulutus	875 €	700 €	875 €	25%
Työterveyspalvelut	1 500 €	1 100 €	1 500 €	36%
Lounassetelit	5 700 €	4 400 €	5 700 €	30%
Liikunta- ja kulttuurisetelit	540 €	450 €	540 €	20%
Matkaetu	1 875 €	1 300 €	1 875 €	44%
Puhelinkulut	-	-	-	
Työkyvyn ylläpito	700 €	700 €	700 €	0%
Satunnaiset henkilöstökulut	- €	- €	- €	
KULUT YHTEENSÄ	116 742 €	96 148 €	118 742 €	23%
Johtaminen				
KULUT				
Palkat	40 320 €	40 320 €	42 000 €	4%
Palkkiot	70 200 €	70 200 €	70 200 €	0%
TyEL-maksut	22 141 €	22 141 €	22 141 €	0%
Sosiaaliturvamaksut	924 €	924 €	924 €	0%
Tapaturmavakuutus	960 €	960 €	960 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut	600 €	600 €	600 €	0%
Päivärahat	430 €	430 €	450 €	5%
Muut henkilösivukulut	- €	- €	- €	
Henkilökunnan koulutus	350 €	350 €	350 €	0%
Puhelinkulut	1 000 €	1 000 €	1 020 €	2%
Työterveyspalvelut	2 400 €	2 400 €	2 400 €	0%
Lounassetelit	9 690 €	9 690 €	9 690 €	0%
Liikunta- ja kulttuurisetelit	918 €	918 €	918 €	0%
Matkaetu	2 250 €	2 250 €	2 250 €	0%
Työkyvyn ylläpito	1 700 €	700 €	700 €	0%
Satunnaiset henkilöstökulut	- €	- €	- €	
KULUT YHTEENSÄ	153 883 €	152 883 €	154 603 €	1%
Haetun projektin henkilöstökulut (mentorointihanke jatkoraha)				
KULUT				
Palkat		31 659,00 €	34 259,00 €	8%
TyEL-maksut		6 475,00 €	6 475,00 €	0%

HENKILÖSTÖ				
	TA2022	RTA 2022	TA2023	MUUTOS %
Sosiaaliturvamaksut		270,00 €	270,00 €	0%
Tapaturmavakuutus		281,00 €	281,00 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut		175,00 €	175,00 €	0%
Päivärahat		-	225,00 €	0%
Muut henkilösivukulut		0,00 €	0,00 €	0%
Henkilökunnan koulutus		350,00 €	350,00 €	0%
Työterveyspalvelut		600,00 €	600,00 €	0%
Lounassetelit		1 520,00 €	1 520,00 €	0%
Liikunta- ja kulttuurisetelit		229,50 €	229,50 €	0%
HSL-matkaetu		400,00 €	400,00 €	0%
Työkyvyn ylläpito				
Satunnaiset henkilöstökulut		0,00 €	0,00 €	
KULUT YHTEENSÄ		41 960 €	44 785 €	7%
Improbatur henkilöstökulut				
TULOT				
Palkkatuki	-	-	5 000,00 €	
KULUT				
Palkat	32 337 €	32 337 €	36 797 €	14%
TyEL-maksut	5925	5925	6623	12%
Sosiaaliturvamaksut	247 €	247 €	283 €	15%
Tapaturmavakuutus	257 €	257 €	257 €	0%
Työttömyysvakuutusmaksut	200 €	200 €	200 €	0%
Päivärahat	143 €	143 €	500 €	250%
Muut henkilösivukulut	- €	- €	- €	
Henkilökunnan koulutus	350 €	350 €	350 €	0%
Työterveyspalvelut	1 200 €	1 200 €	1 200 €	0%
Lounassetelit	2 574 €	2 574 €	2 574 €	0%
Liikunta- ja kulttuurisetelit	337 €	337 €	337 €	0%
HSL-matkaetu	1 500 €	1 500 €	1 500 €	0%
Satunnaiset henkilöstökulut	- €	- €	- €	
Työkyvyn ylläpito	350 €	350 €	350 €	0%
KULUT YHTEENSÄ	45 420 €	45 420 €	50 971 €	12%

SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITON**TAVOITEOHJELMA 2023****1. KOULUTUSPOLITIikka**
.....

- 1.1 Lukiokoulutuksen järjestäminen
- 1.2 Tuntijako
- 1.3 Oppisisällöt ja pedagogiikka
- 1.4 Oppimateriaalit
- 1.5 Opinto-ohjaus
- 1.6 Peruskoulun ja toisen asteen nivelvaihe
- 1.7 Toinen aste
- 1.8 Ylioppilastutkinto
- 1.9 Lukion ja korkea-asteen nivelvaihe
- 1.10 Kansainvälinen koulutuspolitiikka

2. SOSIAALIPOLITIikka
.....

- 2.1 Tukipalvelut
- 2.2 Opiskelijahuolto
- 2.3 Hyvinvointi
- 2.4 Turvallisuus oppilaitoksessa
- 2.5 Opiskelija kouluyhteisön jäsenenä
- 2.6 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- 2.7 Toimeentulo ja asuminen
- 2.8 Nuorten sosiaali- ja terveyspalvelut
- 2.9 Opiskelijoiden oikeusturva

3. NUORISOPOLITIikka
.....

- 3.1 Nuorten vaikuttamismahdollisuudet
- 3.2 Nuoret vaaleissa
- 3.3 Nuorisotakuu
- 3.4 Nuorisopalvelut
- 3.5 Nuorten työllistymismahdollisuudet
- 3.6 Sukupolvipolitiikka
- 3.7 Nuorten liikkumismahdollisuudet
- 3.8 Kestävä kehitys

1. KOULUTUSPOLITIikka

1.1 Lukiokoulutuksen järjestäminen

Lukiokoulutuksen tulee olla aidosti maksutonta. Jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus osallistua lukiokoulutukseen esimerkiksi taloudellisesta asemasta tai taustasta riippumatta. Lukion tulee olla vetovoimainen vaihtoehto toiselle asteelle siirryttäessä, jotta sinne hakeutuu motivoituneita opiskelijoita. Lukiokoulutuksen tulee olla poliittisesti ja uskonnollisesti täysin riippumatonta ja sitoutumatonta. Koulutuksen järjestäjän on varmistettava, että tarjottava koulutus on laadukasta ja että se toteuttaa lukiokoulutukselle asetetut tavoitteet. Opintojen eteneminen ei saa olla sidottu vuosiluokkiin vaan opiskelijan on voitava valita kursseja omaan opiskelutahtiinsa sopivasti. Lukiokoulutuksessa tulee ottaa käyttöön kansallinen opiskelijapalautejärjestelmä, joka tarjoaa vertailutietoa eri lukioden tilanteesta. Opiskelijoiden hyvinvointi ja osallisuus sekä koulutuksen laatu tulee huomioida opiskelijapalautetta kerätessä. Opiskelijan on voitava osallistua kaikille haluamalleen valtakunnallisille opintojaksoille hänen suorittaessaan lukion kolmessa vuodessa. Opiskelu on voitava suorittaa ensisijaisesti lähiopetuksessa, jossa ryhmäkoot eivät saa olla liian suuria. Erityisesti kielten sekä matemaattisten aineiden opetuksessa on taattava riittävän pienet ryhmäkoot. Etäopetuksella tuetaan opetuksen järjestämistä ja mahdollistetaan laajempi opintotarjonta. Itsenäisiä opintojaksoja on myönnettävä yhtenäisin, opiskelijan elämäntilanteen huomioon ottavin perustein, ja opintojaksojen suorittamisperusteiden on oltava valtakunnallisesti standardoituja. Opintoja pitää voida suorittaa myös etänä verkkoympäristöissä. Myös muualla hankitun osaamisen tunnustamista ja hyväksilukua tulee kehittää sujuvaksi ja valtakunnallisesti yhtenäiseksi. Nuoren tulee voida opinnoissaan hyväksilukea aktiivinen toiminta kansalaisyhteiskunnassa esimerkiksi opintopisteinä. Opetuksen suunnittelussa ja mitoituksessa on huomioitava myös opiskelijan itsenäisen työn määrä, ja lukion oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen perusteena käytettävien

opintopisteiden on oltava ECTS-opintopisteitä. Valtion tulee tukea tulevaisuudessakin lukion jälkeistä täydentävää aineopetusta, jotta yksilön koulutuspolku ei katkea. Kunnilla on merkittävä rooli lukiokoulutuksen järjestäjinä. Nykyinen eri koulutuksen järjestäjien varaan rakentuva malli tulee säilyttää. Toisen asteen koulutuksen järjestämisvastuuta ei tule siirtää valtiolta kunnille, hyvinvointialueille tai maakunnille. Koulutuskuntayhtymissä koulutuksen laatu tulee taata riippumatta hallinnollisista järjestelyistä. Myös vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä harjoittavien koulujen, erityistehtävän saaneiden lukioden ja yksityiskoulujen asema on turvattava. Lukion tulee lähtökohtaisesti sijaita niin lähellä, että sitä voi käydä kotoa käsin. Lukiokoulutuksen rahoitus on jatkossakin toteutettava opetus- ja kulttuuriministeriön kautta koulutuksen järjestäjälle maksettavana yksikköhintana, eikä sen tule olla riippuvaista koulutuksen järjestämismallista. Lukiokoulutuksen riittävä rahoitus tulee turvata maksamalla koulutuksen järjestäjille todellisia kustannuksia vastaava yksikköhinta. Lukiokoulutuksen tasa-arvo on turvattava riittävän suurella perusrahoitusosuudella, jonka lisäksi osa valtionosuudesta tulee määräytyä opiskelijapalautteella. Rahoitusjärjestelmä ei saa johtaa lukioden eriarvoistumiseen. Valtionosuuksien vuosittaisen vaihtelun on pysyttävä kohtuullisena. Yksikköhintaa pitää korottaa vuosittain vähintään yleisen hintatason kasvua vastaavilla korotuksilla. Lukiokoulutuksen saavutettavuuden turvaamiseksi harvan väestöpohjan alueiden lukioille on maksettava korotettua valtionosuutta. Korotettua valtionosuutta on maksettava myös erityistehtävän saaneille lukioille. Lukioilla tulee olla aito mahdollisuus hakea erityistehtävää ja myöntämisperusteiden tulee olla standardoituja. Erityistehtäviä myönnettäessä alueellinen kattavuus tulee ottaa huomioon. Koulujen alkamisajankohtaa on myöhäistettävä nykyisestä vastaamaan paremmin yleiseurooppalaista mallia.

1.2 Tuntijako

Lukion tuntijaon tulee taata lukiolaiselle vahvat kielel-

88 liset, viestinnälliset ja matemaattiset taidot, moni-
 89 puolinen kielitaito sekä laajat tiedolliset, kulttuuri-
 90 set ja tietotekniset valmiudet. Lukion on autettava
 91 opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa ja kiinnos-
 92 tuksen kohteensa sekä tarjottava riittävä tieto ja tuki
 93 oman jatko-opintovalinnan tekemiseen.
 94 Lukiossa tulee järjestää vähintään kolme sisällöltään
 95 monipuolista, laaja-alaista osaamista kehittävää
 96 temaattisten opintojen opintojaksoa, joissa tulee
 97 käsitellä eri oppiaineiden asioita ajankohtaisten
 98 teemojen ympärillä. Näitä teemoja tulee tarkastella
 99 eri näkökulmista harjoittamalla viestintä- ja tiedon-
 100 hakutaitoja sekä kriittistä ajattelua. Oppiaineiden
 101 välistä yhteistyötä on lisättävä lukio-opetuksessa
 102 myös temaattisten opintojen ulkopuolella.
 103 Nykymallisesta uskonnonopetuksesta tulee siirtyä
 104 kaikille yhteiseen katsomusoppiin, joka tarkastelee
 105 uskontoja ja maailmankatsomuksia tasapuolisesti
 106 ilmiöiden pohjalta. Uskonnon ja elämäntieto-
 107 mustiedon erityisasema on poistettava lukiolaista.
 108 Nykymallissa vähemmistöuskontojen opetuksen
 109 tasalaatuisuus tulee taata sekä evankelis-luterilai-
 110 seen ja ortodoksiseen kirkkoon kuuluville tulee
 111 taata mahdollisuus valita elämäntietomustiedon
 112 oppimäärä oman uskonnonopetuksen sijaan.
 113 Lukion merkitys hyvän ja laajan kielitaidon hank-
 114 kimisessa on merkittävä, minkä takia kielten ope-
 115 tuksen tulee antaa valmiudet opiskellun kielen
 116 monipuoliseen käyttöön. Lukiossa on opiskeltava
 117 äidinkielen lisäksi vähintään kahta vapaavalintaista
 118 kieltä, joista ainakin toisen on oltava pitkä A-kieli.
 119 Kielenopetuksen on oltava enemmän myös suul-
 120 lista kielitaitoa kehittävää. Muuta kuin suomea tai
 121 ruotsia äidinkielenään puhuvan opiskelijan oman
 122 äidinkielen opiskelua ja ylläpitoa on tuettava. Oman
 123 äidinkielen todistettuja opintoja on saatava hyväksi-
 124 luettua lukio-opintoihin.
 125 Matematiikan yhteisessä opintojaksossa on luo-
 126 tava pohja sekä lyhyen että pitkän oppimäärän
 127 opiskeluun. Yhteisen opintojakson on annettava
 128 opiskelijalle tarpeelliset valmiudet valita itselleen ja
 129 jatko-opintosuunnitelmiinsa sopiva oppimäärä sekä
 130 kehittää motivaatiota matematiikan opiskeluun.
 131 Pitkän oppimäärän on tarjottava hyvät valmiudet

132 matemaattis-luonnontieteellisiin jatko-opintoihin.
 133 Lyhyen oppimäärän on oltava käytännönläheistä ja
 134 korostettava kaikissa opinnoissa tarvittavia mate-
 135 maattisia taitoja.
 136 Laaja-alainen yleistieto ja jatko-opintoihin suuntaava
 137 tutkinto mahdollistetaan rakenteellisella valinnaisuus-
 138 della, joka kohdistuu yksittäisten oppiaineiden sijaan
 139 laajoihin teemoihin. Pakollisten sisältöjen lisäksi
 140 opiskelijalla on oltava mahdollisuus valita halua-
 141 mansa määrä valinnaisia opintojaksoja, joissa hän voi
 142 syventää osaamistaan itselleen hyödyllisiksi kokemis-
 143 saan oppiaineissa. Lukio-opinnoissa opiskelijan tulee
 144 voida syventyä haluamiinsa aineisiin, eikä liian suuri
 145 pakollisten opintojaksojen määrä saa estää sitä.
 146 Opiskelijalla täytyy olla mahdollisuus suorittaa erilai-
 147 sia lukiodiplomeja, jotka osoittavat lukiolaisen kyvyn
 148 itsenäiseen ajatteluun ja toimintaan. Lukiodiplomeita
 149 on voitava suorittaa sekä oppiaineryhmissä että yksit-
 150 täisissä oppiaineissa, eivätkä diplomit saa rajoittaa
 151 vain taito- ja taideaineisiin. Lukiodiplomeita tulee
 152 pystyä suorittamaan monipuolisesti ympäri Suomen,
 153 esimerkiksi etäsuoritusmahdollisuuksia hyödyntäen.
 154 Lukiodiplomit ilmentävät opiskelijan motivaatiota
 155 oppiaineryhmää tai oppiainetta kohtaan, ja lukio-
 156 diplomeita tulee pystyä hyödyntämään opiskelijava-
 157 linnassa. Lisäksi lukiodiplomilla tulee voida korvata
 158 yksi viidestä pakollisesta ylioppilaskokeesta. Tämä
 159 kuitenkin vaatii, että lukiodiplomeille on oltava kan-
 160 salliset suoritusohjeet sekä arvioinnin yhdenmukais-
 161 tavat arviointikriteerit, joiden perusteella toteutetaan
 162 lukiodiplomien kaksivaiheinen kansallinen arviointi.
 163 Lukiodiplomien tulee olla suorituksina vertailukelpoi-
 164 sia.
 165 Lukion tuntijakoon tulee sisällyttää valinnaista tieto-
 166 ja viestintätekniikan opetusta, jotta kaikilla olisi
 167 yhtäläiset mahdollisuudet pärjätä sähköisissä ylioppi-
 168 laskirjoituksissa.

1.3 Oppisisällöt ja pedagogiikka

169 Oppisisältöjen tulee olla yleissivistäviä sekä jat-
 170 ko-opiskeluun valmentavia. Niiden tulee painottua
 171 tietojen hankintaan, jäsentelyyn ja soveltamiseen sekä
 172 kokonaisuuksien hallintaan. Lukion aikana ajattelun
 173 ja tietokäsityksen tulee kehittyä. Opiskelijan tulee

175 oppia ymmärtämään ja sietämään tietoon liittyvää
176 epävarmuutta. Opetuksen tulee kannustaa opis-
177 kelijaa suhtautumaan tietoon kriittisesti ja oppia
178 kyseenalaistamaan ja löytämään perusteltuja ratkai-
179 suja. Alati muuttuvassa maailmassa oppisisältöjen
180 tulee tukea opiskelijan oman ajattelun kehitystä.
181 Lukion opettajilla tulee olla pätevyys tehtävänsä
182 sekä hyvät ja ajantasaiset pedagogiset valmiudet.
183 Pedagogiikkaa tulee päivittää tukemaan vahvem-
184 min lukiokoulutukselle asetettuja tavoitteita. On
185 varmistettava, että yhteistyö työelämän, kolman-
186 nen sektorin, korkeakoulujen ja yhteiskunnallisten
187 toimijoiden kanssa toteutuu kaikkialla. Lukioden ja
188 korkeakoulujen välisen yhteistyön tulee olla laadu-
189 kasta ympäri Suomen. Kaikilla lukiolaisilla on oltava
190 yhtäläiset mahdollisuudet suorittaa korkeakouluo-
191 pintoja lukio-opintojensa aikana.

192 Tieto- ja viestintätekniikan käyttöä ja merkitystä
193 opetuksessa on lisättävä. Tämän mahdollistamiseksi
194 jokaisella lukiolla on oltava riittävät ja ajanmukaiset
195 välineet ja yhteydet. Opettajien tulee kouluttautua
196 säännöllisesti, ottaa käyttöön uusia keinoja hyödyn-
197 tää tietotekniikkaa opetuksessa ja saada siinä tarvit-
198 taessa tukea. Laitteiston nykyaikaistamisen lisäksi
199 on huolehdittava sähköisten oppimisympäristöjen
200 ja sovellusten kehittämisestä ja käyttöön otosta
201 lukio-opetuksessa. Opetuksessa käytettävien sovel-
202 lusten ja laitteiden tulee valmentaa opiskelijaa myös
203 opintojen jälkeiseen elämään ja työuralle. Opiske-
204 lijoiden digitaalisista taidoista on pidettävä huolta
205 tarjoamalla opetuksen yhteydessä tukea ja ohjausta
206 digitaalisten opiskelumenetelmien käytössä. Lukion
207 tulee myös nimetä tarpeellinen määrä tietotekniik-
208 katukihenkilöitä, jotka voivat auttaa opiskelijoita ja
209 opettajia tietoteknisissä ongelmissa. Opintojaksojen
210 kokeet tulee pääsääntöisesti järjestää Abitti-järjes-
211 telmässä. Opetuksen tulee aidosti valmentaa säh-
212 köisiin ylioppilaskirjoituksiin ja muihin sähköisiin
213 koetyyppeihin.

214 Etäopetusta järjestettäessä on varmistettava sähköi-
215 sen opetuksen toimivuus ja riittävän monipuoliset
216 opiskelutavat. Etäopetusta ei tule nähdä vain verk-
217 koon siirrettynä lähiopetuksena. Opettajilla tulee
218 olla pedagogiset valmiudet laadukkaaseen etäopetuk-

219 sen toteuttamiseen. Verkkokursseja ja itsenäisiä opin-
220 tojaksoja suorittaville opiskelijoille on myös tarjottava
221 riittävä määrä ohjausta. Etäopetuksesta ei saa syntyä
222 ylimääräistä kuormitusta opiskelijalle.

223 Nuorten osaamis- ja koulutustason heikkeneminen
224 tulee pysäyttää ja kääntää nousuun. Osaamis- ja
225 koulutustason testaamisen tulee olla läpileikkaavaa,
226 puolueetonta, julkista ja jatkuvaa. Osaamis- ja kou-
227 lutustason testaamiseen käytettäviä metodeja tulee
228 kehittää sekä testitulosten oikeellisuutta tarkkailla.

229 1.4 Oppimateriaalit

230 Kaikkien oppimateriaalien ja -välineiden tulee olla
231 opiskelijalle maksuttomia. Oppimateriaalien tuotta-
232 misen täytyy tulevaisuudessa nojata mahdollisimman
233 monen eri toimijan malliin. Oppimateriaalien tulee
234 olla monipuolisia, eikä niiden sähköistäminen saa
235 tarkoittaa vain painetun aineiston siirtämistä säh-
236 köiseen muotoon. Opiskelijalle tulee tarjota myös
237 mahdollisuus käyttää painettua oppimateriaalia.

238 Digitalisaatiota tulee hyödyntää sekä nykyisten että
239 uusien oppimateriaalien kehittämisessä. Opiskelijoille
240 hankittavien tietokoneiden on oltava Abitti-yhteenso-
241 pivia. Kuitenkin opiskelijalla on oltava oikeus opiske-
242 luun ja oppimateriaalien käyttöön myös itse hankki-
243 mallaan tietokoneella.

244 Oppimisen ja opetuksen tueksi tulee luoda nykyisen-
245 kaltaisten oppimateriaalien rinnalle valtakunnallinen
246 digitaalinen oppimateriaalipankki. Sekä opiskelijoijoi-
247 den että opettajien tulee voida hyödyntää oppimateri-
248 aalipankkia vapaasti opiskelussa ja opetuksessa. Oppi-
249 materiaalipankin avulla oppimateriaalien ei tarvitse
250 olla yksittäisiin opintojaksoihin keskittyvää, vaan
251 materiaalit voivat käsitellä laajempia kokonaisuuksia
252 esimerkiksi oppiaineryhmittäin. Oppimateriaalipan-
253 kin luominen tai oppimateriaalien sähköistäminen
254 ei saa heikentää oppimateriaalien laatua. Sähköisten
255 oppimateriaalien tarjonnan ja laadun on vastattava
256 opiskelijoiden ja opetuksen vaatimuksia.

257 1.5 Opinto-ohjaus

258 Ylioppilaat on saatava sujuvasti jatko-opintoihin ja
259 siitä työelämään, minkä vuoksi jokaisella lukiolaisella
260 tulee olla mahdollisuus laadukkaaseen opinto-ohjauk-

seen ja muihin opinto-ohjausta tukeviin palveluihin. Opinto-ohjauksen riittävät resurssit on turvattava koulutuksen järjestäjiä velvoittavalla asetuksella opintojen ohjauksen vähimmäisresursseista. Jokaista 150 opiskelijaa kohti on oltava vähintään yksi (1) täysipäiväinen opinto-ohjaaja. Opinto-ohjaajien tulee pystyä tarjoamaan ohjausta myös ulkomaille opiskelemaan suuntaaville opiskelijoille. Vailla jatko-opiskelupaikkaa olevien lukiosta valmis-

tuneiden jatko-ohjaukseen on varattava riittävästi resursseja ja se on toteutettava opiskelijan yksilölliset tarpeet huomioiden. Opiskelijoiden tulee olla tietoisia jatko-ohjausmahdollisuudesta. Opinto-ohjauksesta tulee kerätä palautetta, ja palautteen perusteella on tehtävä opinto-ohjauksen laadunvalvontaa ja kehittämistyötä. Opinto-ohjauksessa tulee keskittyä ensisijaisesti yksilöllisten opintopolkujen mahdollistamiseen lisäämällä opinto-ohjausta ja kasvattamalla henkilökohtaisen opinto-ohjauksen määrää. Ohjauksen yksilöllisyyttä on vahvistettava kehittämällä opinto-ohjauksen opintojaksoihin ryhmäohjauksen rinnalle vaihtoehtoisia suoritustapoja. Opinto-ohjauksen on tarjottava opiskelijalle riittävät tiedot omien ainevalintojen tekemiseen ja kirkastettava valintojen vaikutusta jatko-opintomahdollisuuksiin. Opinto-ohjauksen on tuettava yhteishakuun valmistautumista ajoissa. Lisäksi lukioaikaisella ohjauksella on tuettava opiskelijan omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohtaiden tunnistamista, minäkuvan rakentamista sekä oman jatko-opintopaikan löytymistä. Lukion täytyy myös pystyä tukemaan opiskelijaa kansainvälisissä pyrkimyksissä, kuten opiskelijavaihdossa, kulttuurimatkoissa ja jatko-opinnoissa ulkomailla. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman on tarjottava hyödyllistä tukea opiskelijalle, ja niitä on päivitettävä opintojen ohessa. Jokaiselle lukiolaiselle tulee tarjota valinnainen TET-jakso, jonka voi viettää työelämäänsä tai korkeakouluun tutustuen. Opiskelijoille on esiteltävä koulutusaloja ja oppilaitoksia Suomessa sekä ulkomailla mahdollisimman laajasti, jotta opiskelijalla on mahdollisuus löytää oma polkunsä. Opinto-ohjauksen

oikea-aikaisuutta on kehitettävä, ja opintojen alussa on tuettava erityisesti opiskelu- ja ajanhallintataitojen kehittymistä. Kaikki ohjaavat -periaatetta on myös vahvistettava, ja aineenopettajien roolia ja vastuuta ohjauksessa on selkeytettävä. Opinto-ohjauksen tunteiden jaksotuksen tulee tukea opiskelijaa pitkin tämän lukio-opintoja. Opinto-ohjauksen laatu tulee ottaa yhdeksi kriteeriksi opiskelijapalautejärjestelmässä.

1.6 Peruskoulu ja toisen asteen nivelvaihe

Yläkoulun oppilaanohjaukseen tulee panostaa entistä enemmän, jotta lukioon hakeutuu motivoituneita opiskelijoita. Lukion on kuitenkin oltava matalan kynnyksen vaihtoehto jokaiselle, joka haluaa valmistaa itseään jatko-opintoihin, vaikka kaikki heistä eivät olisi varmoja tulevaisuuden alastaan. Lukion opiskelijavalinnan tulee perustua perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvoon, jota voidaan täydentää valintakokeilla ja muilla kriteereillä erityislinjoille hakeuduttaessa. Perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen tulee olla vertailukelpoisia peruskoulujen välillä.

Jokaiselle peruskoulun päättäneelle täytyy taata subjektiivinen oikeus jatkokoulutuspaikkaan. Toiselle asteelle hakeutumisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, eikä vapaata hakeutumisoikeutta toisen asteen koulutukseen tule rajoittaa. Opiskelijan laiminlyönnistä ei pidä seurata sakkoja tai muita sanktioita, vaan ne on korvattava tehostetuilla tukipalveluilla.

Perusopetuksen ja toisen asteen opetussuunnitelmien tulee muodostaa jatkumo, jotta oppilaan on mahdollista saavuttaa toisen asteen koulutuksessa tarvittavat pohjatiedot ja -taidot perusopetuksessa.

Kynnystä hakeutua valmentaviin opintoihin on madallettava, ja valmentavia opintomahdollisuuksia on tehtävä entistä näkyvämmiksi. Valmentavien opintojen ohessa on oltava mahdollisuus korottaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja. Jokaisessa tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta antavassa oppilaitoksessa on pystyttävä tarjoamaan kaikkia tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen muotoja ympäri Suomen. Opiskelijan opintoja ja niiden muodostamaa kokonaisuutta on voitava muuttaa myös valmentavan koulutuksen aikana.

348 Toisen asteen tutkintoon valmentavaa koulutusta
349 (TUVA) tulee kehittää vetovoimaisemmaksi ja saavu-
350 tettavammaksi. Maahanmuuttajataustaisia nuoria
351 tulee tukea suorittamaan lukio-opintoja tutkintoon
352 valmentavassa koulutuksessa.

353 **1.7 Toinen aste** *****

354 Toisen asteen koulutuksen on pohjautettava mal-
355 liin, jossa lukio ja ammatillinen koulutus toteutta-
356 vat toisistaan erillisiä tehtäviä. Lukion rooli on olla
357 yleissivistyksen kautta jatko-opintoihin valmistava
358 koulutusmuoto. Ammatillinen koulutus valmentaa
359 osaavia ja ammatillisesti sivistyneitä käytännön
360 tekijöitä. Molempia koulutusmuotoja ja niiden
361 opintosisältöjä on kehitettävä itsenäisesti kunkin
362 omista tarpeista ja lähtökohdista. Myös IB-tutkinnon
363 saatavuus tulee taata valtakunnallisesti.

364 Toisen asteen opiskelijalla tulee olla mahdollisuus
365 halutessaan suorittaa kaksois- tai kolmoistutkinto.
366 Kaksois- tai kolmoistutkinnon suorittajille tulee
367 tarjota räätälöityä opinto-ohjausta. Oppilaitosten
368 välinen toimiva yhteistyö on edellytys sen sujuvuus-
369 delle. Toisella asteella opiskelevien mahdollisuutta
370 opiskelualan vaihtoon täytyy kehittää erilaisilla
371 erillisvalinnoilla.

372 Nuorille tarkoitettua lukiokoulutusta suorittavan
373 tulee suorittaa lukion oppimäärä ja ylioppilastut-
374 kinto pääsääntöisesti päivälukiossa. Tätä tarkoitusta
375 tukevia yksittäisiä opintojaksoja tulee kuitenkin
376 voida suorittaa myös aikuislukiossa. Aikuislukiota
377 ei tule nähdä nuorelle ensisijaisena vaihtoehtona,
378 mikäli opiskelijalla on opinto-oikeutta jäljellä
379 omassa päivälukiossaan. Aikuis- ja päivälukion tulee
380 vastata erilaisiin tarpeisiin, eikä niille tarkoitettuja
381 tehtäviä tule sekoittaa. Opintojen suorittamisen
382 tulee olla joustavaa, jotta esimerkiksi urheilu- tai
383 musiikkiuralla olevat nuoret voivat yhdistää uran ja
384 lukiokoulutuksen ilman kohtuutonta kuormitusta
385 tai opintojen vaarantumista.

386 **1.8 Ylioppilastutkinto** *****

387 Ylioppilastutkinnon on koostuttava lukion oppimää-
388 rästä sekä ylioppilastutkinnon kokeista. Tutkintoon
389 vaadittavien suoritettujen opintojen määrän ja

390 laadun tulee olla sama kaikille kokelaille riippumatta
391 siitä, missä opiskelee. Opiskelijan asuinpaikka tai
392 lukion koko eivät saa vaikuttaa siihen, mitä aineita
393 opiskelija pystyy tutkintoonsa valitsemaan. Yliop-
394 pilastutkintoon tulee sisältyä enintään neljä pakol-
395 lista ylioppilastutkinnon koetta, joihin tulee sisältyä
396 äidinkielen ja kirjallisuuden koe, vieraan kielen koe,
397 reaaliaineen koe ja yksi vapaasti valittava koe. Yhden
398 kokeen tulee olla pitkän oppimäärän mukainen. Opis-
399 kelijalla tulee olla tämän lisäksi mahdollisuus suorit-
400 taa vapaavalintaisesti haluamansa määrä ylimääräisiä
401 ylioppilaskokeita. Ylioppilastutkinnon kokeet tulee
402 voida jatkossakin suorittaa hajautetusti kolmen tut-
403 kintokerran aikana. Ylioppilastutkinnon arvosanojen
404 on oltava keskenään vertailukelpoisia.

405 Opiskelijan, joka on suorittanut lukion oppimäärän
406 englanniksi, on voitava suorittaa myös ylioppilastut-
407 kinnon kokeet englannin kielellä. Ylioppilastutkinnon
408 kokeet tulisi voida suorittaa englanniksi myös opis-
409 kelijalle kevyen hakemuksen perusteella. Englannin-
410 kielistä ylioppilastutkintoa ei tule toteuttaa muun
411 koulutuksen kustannuksella, eikä englanninkielisen
412 ylioppilastutkinnon tule vaikuttaa ylioppilastutkin-
413 non rakenteeseen.

414 Äidinkielen kokeen tulee jatkossakin olla kaikille
415 pakollinen opiskelijan kielellisiä sekä ajatuksellisia
416 valmiuksia mittaava koe, joka suoritetaan ylioppilas-
417 tutkinnon suorituskielellä. Niiden, joiden äidinkieli
418 on romanikieli, viittomakieli tai pohjois-, inarin- tai
419 koltansaamen kieli, tulee voida suorittaa ylioppilas-
420 tutkinnon pakollinen äidinkielen ylioppilaskoe omalla
421 äidinkielellään, vaikka tutkinnon suorituskieli olisi
422 suomi, ruotsi tai englanti. Kokeen tulee mitata tekstin
423 ja tiedon tulkitsemis- ja käsittelytaitoja sekä oman
424 tekstin tuottamisen taitoja. Opiskelijalla tulee olla
425 lisäksi mahdollisuus sisällyttää ylioppilastutkintoonsa
426 sekä suomen, ruotsin että englannin äidinkielen koe
427 taikka suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe. Erikie-
428 listen äidinkielen ylioppilaskokeiden tulee vastata
429 rakenteeltaan toisiaan.

430 Kielten osaamista on mitattava eurooppalaisen vii-
431 tekeyhyksen mukaisilla kielitasoilla, minkä kautta
432 opiskelija saa ylioppilastutkinnon yhteydessä kansain-
433 välisesti hyväksytyn todisteen kielitaidostaan. Samalla

434 ylioppilastutkintoon sisältyy kielen suullisen osaa-
435 misen arviointi.

436 Ylioppilaskoetilanteen sähköisen ja fyysisen ympä-
437 ristön on palveltava opiskelijaa. Kokeita ei tule
438 järjestää peräkkäisinä päivinä. Ylioppilastutkinto
439 on korkea-asteelle suuntaava tutkinto, jonka suorit-
440 taneella on riittävät oppimistaidot ja sivistys kor-
441 kea-asteella opiskeluun. Ylioppilastutkinnon tehtävä
442 osana valintajärjestelmää tulee olla kaikkialla kor-
443 kea-asteella ja työelämässä tarvittavan osaamisen
444 mittaaminen. Ylioppilastutkinnon tulee perustua
445 valtakunnallisiin opintojaksoihin eivätkä maksul-
446 liset valmennuskurssit saa asettaa opiskelijoita
447 epätasa-arvoiseen asemaan. Ylioppilaskokeissa tulee
448 huomioida opiskelijoiden moninaisuus ja huolehtia,
449 etteivät yksilön ominaisuudet, kuten neurologinen
450 poikkeavuus tai vammaisuus, aseta opiskelijoita
451 eriarvoiseen asemaan.

452 Tietotekniikan käyttö ylioppilaskokeissa ei saa muo-
453 dostua kenellekään esteeksi suorittaa tutkintoa tai
454 sen osia. Kokeessa tarvittavia aineistoja tulee jat-
455 kossa voida hakea avoimesta verkkoympäristöstä ja
456 tehtävätyyppejä tulee kehittää siten, että ne hyödyn-
457 tävät paremmin tietotekniikan tarjoamia mahdol-
458 lisuuksia. Reaaliaineiden ylioppilaskokeiden tulisi
459 testata myös kokelaan tiedonhaku- ja soveltamistai-
460 toja sekä lähdekritiikkiä.

461 Ylioppilastutkintomaksut tulee poistaa ja ylioppilas-
462 tutkintolautakunnan rahoittaminen tulee siirtää val-
463 tion tehtäväksi. Ylioppilaskokeita tulee voida uusia
464 rajatta. Kokeiden tarkistamisen on oltava asiantun-
465 temukseen perustuvaa ja tasalaatuista. Kokeiden
466 uusintatarkastuksesta mahdollisesti koituvien
467 kustannusten on oltava opiskelijalle kohtuulliset.
468 Ylioppilastutkintolautakuntaan tulee sisällyttää
469 opiskelijaedustus. Ylioppilastutkinnon uusintoihin
470 ilmoittautumisen tulee olla mahdollista korkea-
471 koulujen opiskelijavalinnan jälkeen, jotta ehkäistään
472 yksilön koulutuspolun katkeaminen.

473 Ylioppilaskokeiden arvostelussa tutkintopisteiden
474 porrastus tulee olla lineaarisempi, jotta kokeiden
475 pisteytyksen porrastuneisuudesta syntyviä epätä-
476 sa-arvoisia pisteytystilanteita ei synny korkeakoulu-
477 jen todistushaussa. Tämä ei saa kuitenkaan vaikeut-

478 taa korkeakoulujen todistusvalinnan kansainvälistä
479 yhteensopivuutta.

480 1.9 Lukion ja korkea-asteen nivelvaihe

481 Lukiolaisen tulee saada jatko-opintokelpoisuus suorit-
482 tamalla lukion oppimäärä. Toimiva valintajärjestelmä
483 on avain lukiolaisen kannalta epätoivottujen välivuo-
484 sien karsimiseen. Korkeakoulututkintojen tavoitteet
485 on tehtävä opiskelijalle selväksi jo ennen korkea-as-
486 teelle hakeutumista.

487 Ylioppilaskirjoitusten tuloksia tulee käyttää tehok-
488 kaasti hyödyksi korkea-asteen opiskelijavalinnoissa
489 siten, että osa valinnoista tehdään suoravalintana
490 ylioppilastutkinnon perusteella. Todistusvalinnan
491 ainepisteytyksessä tulee kuitenkin huomioida ensisi-
492 jaisesti se, kuinka oleellinen kyseinen aine on kou-
493 lutusohjelman kannalta sen kurssimäärän sijaan.
494 Opiskelijavalintaa tulee tehdä merkittävä määrä myös
495 valintakokeilla, jotta kirjoituksissa heikommin menes-
496 tyneillä, lukion oppimäärän ja ammatillisen tutkinnon
497 suorittaneilla on mahdollisuus hakeutua haluamilleen
498 aloille. Valintajärjestelmä ei saa sulkea valmistuneilta
499 opiskelijoilta opintopolkuja.

500 Korkea-asteen aloituspaikkoja on lisättävä, jotta
501 useampi nuori pääsee korkeakoulutuksen piiriin.
502 Aloituspaikkojen määrän kasvaessa on huolehdittava
503 korkeakoulujen riittävästä rahoituksesta.

504 Korkeakoulutuksen yhteisvalinnan ensikertalaisuu-
505 den tulee säilyä, kunnes opiskelija on suorittanut 60
506 opintopistettä korkea-asteella tutkintoon johtavassa
507 koulutuksessa.

508 Hakijoiden alalle soveltuvuuden mittaaminen on mer-
509 kittävä osa valintakokeiden sisältöä. Valintakokeiden
510 ei tule perustua ulkoa opetellun tiedon testaamiseen.
511 Valintakokeiden suunnittelussa on kiinnitettävä huo-
512 miota siihen, että valmennuskurssit eivät saa antaa
513 osalle hakijoista etulyöntiasemaa valintakokeeseen
514 valmistautuessa. Valintakokeissa vaadittava osaa-
515 mistaso tulee pystyä saavuttamaan lukio-opintojen
516 aikana. Valintakokeiden on oltava hakijalle maksutto-
517 mia.

518 Korkea-asteen hakuaikataulujen on oltava yhden-
519 mukaisia ja tiedot ennakkotehtävistä on julkaistava
520 ajoissa. Korkeakoulujen valintakoeaineistot tulee

521 julkaista vasta kevään ylioppilaskirjoitusten jälkeen.
 522 Korkeakoulujen tulee huomioida myös IB-päättöko-
 523 keiden päivämäärät valintakokeiden asettamisessa.
 524 Korkeakoulujen on tehtävä yhteistyötä suunnitel-
 525 lessaan valintakokeiden päivämääriä, jotta hakijalla
 526 on mahdollisuus hakea kaikille samankaltaisille
 527 aloille samassa haussa. Todistusvalinnan tulokset
 528 tulee julkaista hyvissä ajoin ennen korkeakoulujen
 529 valintakokeita, ja tämän saavuttamiseksi ylioppi-
 530 laskokeiden aikataulun tiivistämisen sijasta tulee
 531 korkeakoulujen valintakokeita myöhäistää.
 532 IB-, EB- ja DIA-tutkintojen sekä suomalaisen yliop-
 533 pilastutkinnon tulee olla tasa-arvoisessa asemassa
 534 suomalaisia korkeakouluvalintoja tehdessä. IB-tut-
 535 kinnon ja suomalaisen ylioppilastutkinnon ope-
 536 tussisältöjä tulee tarkastella erillään, eikä niitä tule
 537 suoraan rinnastaa toisiinsa. IB-tutkintoja koske-
 538 vasta "muut reaaliaineet" -kohdasta tulee luopua ja
 539 Core-opinnot tulee huomioida korkeakouluvalintoja
 540 tehdessä.
 541 Samaa koulutusta antavien korkeakoulujen on luo-
 542 tava yhtenäinen, ensisijaisesti sähköisessä ympäris-
 543 tössä toteutettava valintakoe, jolla on oltava mahdol-
 544 lista hakea kaikkiin oppilaitoksiin. Valintakokeen
 545 suorittamista ei saa ensisijaisesti sitoa maantieteel-
 546 liseen sijaintiin, ja mahdolliselle valintakoepaikalle
 547 siirtyminen ei saa aiheuttaa hakijalle kustannuksia.
 548 Valintakokeiden laajaan sähköiseen toteutukseen
 549 tulee siirtyä vain, jos siirtymässä syntyviin epäkoh-
 550 tiin on puututtu. Siirtymää toteuttaessa ei saa tinkiä
 551 hakijoiden oikeusturvasta eikä hyvinvoinnista.
 552 Valintaprosessi ja valintakokeiden mahdolliset lisä-
 553 vaiheet eivät saa muodostaa hakijalle kohtuutonta
 554 kuormaa. Valintaprosessi ei saa venyä liian pitkäksi
 555 hakijan oikeusturvan ja hyvinvoinnin takaamiseksi.
 556 Sähköisen valintakokeen tekninen toteutus ei saa
 557 eriarvoistaa hakijoita toisistaan, eikä se saa muodos-
 558 taa kynnystä hakijoiden soveltuvuuden testaami-
 559 seen. Mahdollisen sähköisen valintakokeen raken-
 560 teen ja sisältöjen tulee minimoida mahdollisuus
 561 vilppiin.
 562 Vaihtoehtoisia väyliä korkeakouluihin, kuten avoi-
 563 mia opintoja ja MOOC-kurssien suorittamista, tulee
 564 kehittää ja ottaa laajempaan käyttöön. Opiskelijaa

565 on myös tiedotettava vaihtoehtoisista väylistä kor-
 566 keakouluopintoihin toisen asteen opinto-ohjauksen
 567 aikana.
 568 Yhteisvalinnan on oltava ensisijaisesti uusien opiskeli-
 569 joiden väylä korkea-asteelle. Aikaisemmin korkea-as-
 570 teella opiskelleiden mahdollisuus alan vaihtamiseen
 571 on turvattava erillisvalintojen ja omien valintakiintiöi-
 572 den kautta. Alan vaihtamisen tapoja tulee kehittää ja
 573 monipuolistaa niin, että alan vaihtaminen olisi mah-
 574 dollisimman sujuvaa ja nopeaa.
 575 Avoimen korkeakoulun opintojen tulee olla maksutto-
 576 mia välivuotta viettäville nuorille 60 opintopisteeseen
 577 asti. Avoimen korkeakoulun kautta korkeakouluun
 578 hakeutumisen tulee olla maksutonta.
 579 Korkea-asteen koulutuksen on muodostuttava akatee-
 580 misesta yliopistokoulutuksesta sekä käytännönlähei-
 581 semmästä ammattikorkeakoulutuksesta.
 582 1.10 Kansainvälinen koulutuspolitiikka
 583 Suomen tulee aktiivisesti osallistua EU-tason koulu-
 584 tuspoliittiseen kehittämistyöhön ja huolehtia kansal-
 585 lisen koulutusjärjestelmän erityispiirteiden huomi-
 586 oimisesta. Suomalaisen koulutusjärjestelmän hyviä
 587 puolia tulee edistää kansainvälisesti. Koulutuspoliti-
 588 kasta päättämisen täytyy säilyä kansallisella tasolla.
 589 Koulutusjärjestelmien tulee palvella valtioiden omia
 590 tarpeita, eikä Euroopassa tule siirtyä kohti yhteiseu-
 591 rooppalaista koulutusjärjestelmää. Pohjoismaisen
 592 koulutuksellisen yhteistyön tulee olla laajamittaista,
 593 tehokasta ja saumatonta. EU:n jäsenrakenteen muu-
 594 tokset eivät saa vaikuttaa opiskelijoiden liikkuvuuteen
 595 tai Euroopan sisäisiin koulutusmahdollisuuksiin
 596 taloudellisesti tai liikkuvuuden kannalta. Opiskelijoi-
 597 den liikkuvuutta ja Euroopan sisäisiä koulutusmah-
 598 dollisuuksia tulee kehittää siten, että yhä useampi
 599 nuori saa kansainvälisiä kokemuksia.
 600 Ulkomailla suoritettuja opintoja pitää pystyä hyväksi-
 601 lukemaan lukio-opintoihin. Lukiokoulutuksen tulee
 602 kasvattaa kansainvälisiä osaajia sekä valmistaa opis-
 603 kelijoita toimimaan ja työskentelemään globalisoitu-
 604 vassa maailmassa. Lukio-opinnoissa kansainvälisyyttä
 605 tulee tukea muun muassa ulottamalla Erasmus+
 606 -ohjelman yksilöliikkuvuuden osuus koskemaan
 607 lukio-opiskelijoita. Erasmus+ -ohjelman kattavuus
 608 tulee säilyttää ja sen rahoitusta tulee kasvattaa. Disco-

609 verEU-hankkeen rahoitusta tulee kasvattaa.

610 2. SOSIAALIPOLITIIKKA

611 2.1 Tukipalvelut

612 Psykkiset tai fyysiset rajoitteet eivät saa vaikuttaa
613 mahdollisuuksiin suorittaa opintoja. Koulutuksen
614 järjestäjän tulee huolehtia tukitoimista ja tilojen
615 esteettömyydestä opiskelun sujuvuuden takaami-
616 seksi. Tarpeellista tukitoimintaa täytyy olla tarjolla
617 niin, ettei opiskelija joudu matkustamaan kohtuut-
618 tomia matkoja.

619 Erityistä oppimisen tukea on oltava saatavilla yksi-
620 löllisten tarpeiden mukaisesti, ja opiskelijoiden on
621 saatava tukimahdollisuuksista tietoa koko lukion
622 ajan. Lakisääteisen oikeuden erityisopetukseen on
623 toteuduttava jokaisessa lukiossa. Lakiin tulee kir-
624 jata erityisopettajamitoitus. Oppimisvaikeudet on
625 otettava huomioon opetuksessa, kokeiden laadin-
626 nassa ja koetilanteissa. Jokaisella opiskelijalla on
627 oltava lukion aikana valtakunnallisesti yhtäläinen
628 mahdollisuus osallistua oppimisvaikeustestaukseen
629 ilman, että se vaatii opiskelijalta erityistä valveu-
630 tuneisuutta. Jokaiselle opiskelijalle tulee järjestää
631 lukiseula lukion alussa. Lukivaikeuden testaamista
632 on kehitettävä. Lukion alussa jokaiselle opiskelijalle
633 tulee luoda kontakti erityisopettajaan.

634 Oppilaitoksessa opinto-ohjaaja toimii opiskelijoiden
635 jaksamisen tukena. Opiskelijoilla tulee olla mah-
636 dollisuus päästä keskustelemaan opinto-ohjaajan
637 kanssa aina tarvittaessa.

638 2.2 Opiskelijahuolto

639 Jokaisella lukiolaisella tulee olla saatavilla monipuoi-
640 liset tukipalvelut opiskelunsa tueksi ja hyvinvoin-
641 tinsa turvaksi.

642 Lukioissa tulee olla täysipäiväinen terveydenhoi-
643 taja, koulukuraattori ja -psykologi enintään 500
644 opiskelijaa kohti, sekä täysipäiväinen lääkäri 1800
645 opiskelijaa kohti. Kaikille nuorille on tarjottava laaja
646 maksuton terveystarkastus, joka sisältää lääkärin- ja
647 mielenterveystarkastuksen. Lukiolaisella tulee olla
648 oikeus selvittää enintään kolmen päivän sairaus-
649 poissaolo pelkällä ilmoituksella ryhmänohjaajalle.

650 Kaikkien opiskelijahuollon palveluiden tulee olla
651 saatavilla oppilaitosten tiloissa tai niiden välittömässä
652 läheisyydessä. Oppilaitoksen ja hyvinvointialueen
653 välisen yhteistyön tulee olla saumatonta.

654 Opiskelijahuollon ammattilaisia tulee täydennyskou-
655 luttaa mielenterveyden häiriöiden tunnistamisesta ja
656 hoidosta sekä näyttöön perustuvien psykososiaalisten
657 hoitomuotojen, kuten lyhytpsykoterapian, hyödyntä-
658 misestä. Mielenterveys- tai päihdehoitoa tarvitsevan
659 opiskelijan tulee saada ensivaiheen tuki opiskelija-
660 huollossa. Opiskelijahuollon palvelutarjonnassa tulee
661 huomioida yhdistysten tarjoamat palvelut.

662 Terveystenhuollon, seksuaaliterveydenhuollon ja
663 suun terveydenhuollon on oltava maksutonta toisen
664 asteen opiskelijoille myös heidän täysi-ikäistyttyään.

665 Seksitautitesteihin on varmistettava nopea pääsy
666 koko maassa. Opiskelijahuollon tulee muodostaa
667 kokonaisuus, jossa asioita hoitavat samat opiskeluun
668 liittyviin erityiskysymyksiin perehtyneet sosiaali- ja
669 terveydenhuollon ammattilaiset luottamussuhteen
670 luomiseksi. Palveluiden järjestämisessä, arvioinnissa
671 ja kehittämisessä on otettava huomioon opiskelijoiden
672 antama palaute. Palveluihin hakeutumisen tulee olla
673 helppoa ja selkeää sekä onnistua ilman välikäsiä ja
674 pelkoa leimautumisesta. Hoitoon hakeutumisen hel-
675 pottamiseksi tulee tarjota sähköinen ajanvaraus sekä
676 tietoa palveluista. Sähköiset sosiaali- ja terveystalve-
677 lut täydentävät opiskelijahuollon palveluita.

678 Jokaisessa lukiossa on oltava toimiva opiskelija-
679 huoltoryhmä, jossa on opiskelijakunnan edustus.

680 Lukion tulee luoda opiskelijahuoltosuunnitelma, joka
681 määrittää ryhmän toiminnan ja jonka laatimiseen
682 opiskelijoiden tulee voida osallistua. Oppilaitosten
683 opiskeluhuoltoryhmien ja alueellisten opiskeluhuol-
684 lon yhteistyöryhmien tulee kehittää opiskelijahuoltoa
685 tiiviissä yhteistyössä. Opiskelijoita tulee osallistaa
686 alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisessa.

687 2.3 Hyvinvointi

688 Oppilaitoksilla on suuri rooli opiskelijoiden kokonais-
689 valtaisen hyvinvoinnin tukijoina. Oppiminen tapah-
690 tuu välittävissä ilmapiirissä, jossa jokainen opiske-
691 lija huomioidaan yksilönä. Oppimisympäristöllä ja
692 opetuskäytänteillä tuetaan opiskelijoiden liikunnalli-

693 suutta ja vähennetään liian istumisen aiheuttamia
694 haittoja. Tietotekniikan käyttö ei saa rasittaa opiske-
695 lijaa kohtuuttomasti, ja työskentelyergonomiasta on
696 pidettävä huolta.

697 Toisen asteen opiskelijoiden kouluruokailua tulee
698 kehittää, jotta kaikilla on mahdollisuus täysipainoi-
699 seen ateriaan jokaisena opiskelupäivänä. Kouluruo-
700 kailussa tulee huomioida erilaiset ruokavaliot, suo-
701 sia kasvispainotteista ruokaa ja pyrkiä vähentämään
702 ruokahävikkiä. Kouluruokailussa tulee kiinnittää
703 huomiota ruoan laatuun, ravintoainepitoisuuteen
704 sekä täyttävyyteen.

705 Opiskelun kuormittavuuteen ja työmäärään tulee
706 kiinnittää huomiota, ja koulun tulee tarjota tukea
707 ajan- ja stressinhallintaan. Koulutuksen järjestäjän
708 tulee varata riittävästi opiskeluun soveltuvia työ- ja
709 oleskelutiloja opiskelijoiden käyttöön niin koulu-
710 ajalla kuin sen jälkeen. Liikuntamahdollisuuksia
711 koulupäivien yhteydessä sekä opiskeluympäristön
712 liikunnallisuutta on tuettava.

713 Harrastamisen Suomen malli tulee laajentaa toiselle
714 asteelle. Lukion on tuettava erilaisia harrastus-
715 mahdollisuuksia ja niiden rooli yhteisöllisyyden
716 kasvattamisessa ja opinnoissa jaksamisessa tulee
717 tunnustaa. Lukioden tilat tulee avata vapaamu-
718 toiselle harrastustoiminnalle iltapäivisin ja iltaisin.
719 Lukioden tilojen varaaminen vapaamuotoiseen
720 käyttöön tulee olla lukion opiskelijoille ilmaista.
721 Tilojen varaamiseen on oltava lukiolaisille avoin ja
722 tietoturvallinen digitaalinen järjestelmä.

723 **2.4 Turvallisuus oppilaitoksessa**

724 Lukioden tulee kunnioittaa opiskelijoiden ihmis- ja
725 perusoikeuksia poikkeuksetta. Kaikenlainen kou-
726 lukiusaaminen tulee nähdä ja sitä tulee käsitellä
727 väkivallan muotona, josta tulee käyttää termiä kou-
728 luväkivalta. Lukio on kaikenmuotoisen väkivallan,
729 syrjinnän, häirinnän ja rasismien vastainen paikka, ja
730 sen ilmapiirin on oltava avoin, turvallinen ja välit-
731 tävä. Toimintaperiaatteiden tulee näkyä kouluympä-
732 ristössä läpi lukuvuoden. Koulun henkilökunnalla
733 on oltava velvollisuus tuoda toimintaperiaatteet
734 esille ja puuttua kaikkiin turvallisuuteen liitty-
735 viin mahdollisiin ongelmatilanteisiin heti niiden

736 ilmettyä. Velvollisuus puuttua kouluväkivaltaan on
737 kirjattava lukiolakiin, ja kouluväkivaltatapauksissa on
738 sovellettava rikoslakia sekä käytettävä sen termistöä.
739 Koulutuksen järjestäjän välinpitämättömyys havaitse-
740 maansa kouluväkivaltaan tulee tulkita lain mukaiseksi
741 syrjinnäksi.
742 Opiskelijan fyysinen ja henkinen koskemattomuus on
743 loukkaamaton kaikissa tilanteissa. Koulurauha saavu-
744 tetaan lukiossa opiskelijoiden ja opettajien sekä koulun
745 muun henkilökunnan tiiviillä yhteistyöllä ja keskinäi-
746 sellä kunnioituksella. Opettajille ja opiskelijoille pitää
747 järjestää koulutusta koulurauhan turvaamisen tavoista
748 sekä opiskelijoiden ja opettajien oikeuksista.
749 Fyysisen opiskeluympäristön tulee olla terveellinen,
750 turvallinen ja viihtyisä. Opiskelijoiden terveyttä ja tur-
751 vallisuuksi ei saa laiminlyödä koulutukseen liittyvässä
752 paikallisessa tai valtakunnallisessa päätöksenteossa.

753 **2.5 Opiskelija kouluyhteisön jäsenenä**

754 Opiskelijakunta on irrottamaton osa lukiota. Kou-
755 lutuksen järjestäjän on turvattava opiskelijakunnan
756 toimintaedellytykset ja otettava opiskelijakunta kiin-
757 teäksi osaksi lukion päätöksentekoa. Opiskelijakunnan
758 hallitukselle on nimettävä ohjaava opettaja. Laadukas
759 opiskelijakuntatoiminta on toimivan lukioyhteisön
760 edellytys ja koululle voimavara. Opiskelijakunnan tulee
761 olla kiinteästi mukana avoimen, turvallisen ja välittä-
762 vän ilmapiirin luomisessa. Kouluväkivallasta vapaan
763 ilmapiirin edistäminen on myös opiskelijakunnan
764 vastuulla.
765 Opiskelijakunnan oikeudellista asemaa tulee sel-
766 ventää ja hallintoa keventää. Lainsäädännössä tulee
767 huomioida rekisteröidyn yhdistyksen puheenjohtajan
768 vähimmäisikärajan alentaminen, jotta jokaisella opis-
769 kelijakunnan jäsenellä on yhtäläiset mahdollisuudet
770 osallistua opiskelijakunnan toimintaan. Opiskelija-
771 kunnan oikeudellista asemaa tarkentaessa tulee pohtia
772 lukioden opiskelijakuntien aseman rinnastamista
773 yliopisto- ja ammattikorkeakoululain mukaisiin yliop-
774 pilas- ja opiskelijakuntiin.
775 Opiskelijoilla tulee olla edustus opettajain- ja johtokun-
776 nan kokouksissa. Opiskelijakunta täytyy ottaa mukaan
777 koulun järjestysääntöjä laadittaessa ja tarkistettaessa,
778 ja jokaisen opiskelijan tulee ymmärtää koulun järjestys-

779 säännöt. Opiskelijoiden mahdollisuutta keskustella
780 yhteiskunnallisista asioista koulussa tulee vahvistaa.
781 On varmistettava, että myös kasvavissa yksiköissä
782 yksittäisistä opiskelijoista pidetään huolta muun
783 muassa tehokkaalla ryhmänohjauksella ja tutortoi-
784 minnalla. Kaikissa lukioissa tulee järjestää tutor-
785 toimintaa, ja tutortoiminnalle on varattava riittävät
786 resurssit. Koulujen on nimettävä tutortoiminnasta
787 vastaava opettaja. Tutorit on koulutettava tehtä-
788 vänsä. Tutorin tärkein tehtävä on opastaa ja tukea
789 uutta aloittavaa opiskelijaa. Kouluväkivallan ennal-
790 taehkäisy ja uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen
791 yhteisöllisen ilmapiirin luomiseksi ovat osa tutortoi-
792 mintaa. Tutortoiminta on kirjattava lukiolakiin.

793 **2.6 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus**

794 Opiskelijoita on arvostettava ja kohdeltava yhdenver-
795 taisesti. Kouluyhteisössä pitää olla tilaa yksilöllisyy-
796 delle sekä erilaisille identiteeteille ja ilmaisumuo-
797 doille. Sukupuolen moninaisuus on tunnustettava ja
798 kouluyhteisöjen cis- sekä heteronormatiivisuutta on
799 aktiivisesti purettava. Koulun tulee tukea opiskelijo-
800 den sukupuoli-identiteetin käsittelemistä. Opiskeli-
801 jan itsemääräämisoikeuden tulee toteutua.
802 Lukion seksuaalikasvatuksen tulee olla laadukasta.
803 Sen tulee siirtyä pois lisääntymiskeskeisyydestä sekä
804 keskittyä nuorten seksuaalisen itsemääräämisoikeu-
805 den ja seksuaali-identiteetin käsittelemiseen. Seksua-
806 alikasvatuksessa tulee ottaa huomioon sukupuolen
807 ja seksuaalisuuden moninaisuus.
808 Oppilaitosten ja sähköisten opiskeluympäristöjen
809 tulee olla fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti
810 saavutettavia. Opetuksessa on otettava huomioon
811 erilaiset oppijat tarjoamalla erityistä tukea sekä
812 opiskeluun että kokeiden suorittamiseen. Oppiai-
813 neiden ja koulutusvalintojen eriytymistä perustuen
814 stereotypioihin tai yksilön ulkoisiin ominaisuuksiin
815 tulee purkaa. Tämä tulee huomioida myös opettajien
816 ja muun henkilökunnan koulutuksissa sekä opin-
817 to-ohjauksessa.
818 Jokaisessa lukiossa on oltava tasa-arvo- ja yhdenver-
819 taisuussuunnitelma, joka sisältää nykytilan kuva-
820 uksen sekä tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja
821 yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lukioden tulee

822 aktiivisesti ottaa opiskelijat mukaan suunnitelman
823 valmisteluun ja toteutukseen. Suunnitelmaa tulee
824 päivittää säännöllisesti. Opettajankoulutukseen tulee
825 sisällyttää opetusta liittyen seksuaalisuuden, suku-
826 puolen ja kehojen moninaisuuteen. Opettajien tulee
827 saada koulutusta syrjinnän tunnistamiseen ja siihen
828 puuttumiseen sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen.
829 Lukioskoulutuksessa ja sen kehittämisessä tulee tun-
830 nistaa sukupuoliroolit sekä purkaa niitä.
831 Nykyisestä asevelvollisuusjärjestelmästä tulee siirtyä
832 koko ikäluokkaa sukupuoleen katsomatta yhdenver-
833 taisesti kohtelevaan järjestelmään, jossa kutsuntojen
834 kautta palvelukseen valikoituivat sukupuoleen katso-
835 matta motivoituneimmat ja soveltuvimmat yksilöt.
836 Siviilipalveluksen rankaisevasta luonteesta tulee
837 luopua.

838 **2.7 Toimeentulo ja asuminen**

839 Nykyistä sosiaaliturvajärjestelmää tulee yksinkertais-
840 taa tinkimättä nuorten toimeentulosta. Opiskelijo-
841 den sosiaaliturvan on katettava lukiolaisen elämisen
842 ja asumisen kustannukset kokonaan. Opintotukea
843 tulee saada kaikilta opiskelukuukausilta, eikä lukio-
844 laista tule edellyttää nostamaan opintolainaa ennen
845 oikeutta toimeentulotukeen. Takautuvan haun oikeus
846 tulee ulottaa myös opintotukeen. Opintotuen lainapai-
847 notteisuudesta tulee luopua. Opintotuki tulisi siirtää
848 opetus- ja kulttuuriministeriöltä sosiaali- ja terveystoimi-
849 nisteriön vastuulle.
850 Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa on otettava
851 tavoitteeksi nuorten köyhyyden vähentäminen ja kan-
852 nustinloukkujen purkaminen. Uudistuksen jälkeen
853 järjestelmän tulee vastata työelämän epävarmuuteen.
854 Sosiaaliturvaa uudistettaessa opintotuki tulee sisäl-
855 lyttää uudistukseen siten, että opiskelijatkin ovat
856 mahdollisen universaalin sosiaaliturvan piirissä. Tuen
857 tulee olla vastikkeetonta.
858 Opintorahaa ei tule huomioida tuloksi asumistuessa
859 ansiotulojen tapaan, eikä se saa vaikuttaa asumistu-
860 keen. Nuorten yhteisasumiseen saatavan asumistuen
861 myöntämisperiaatteissa tulee kuulla nuorten näke-
862 mystä omista asumisjärjestelyistä, ja asumistuen
863 ruokakuntoisuus on poistettava. Alaikäisellä on
864 oltava oikeus yleiseen asumistukeen, vaikka hänellä ei

olisikaan muita tuloja. Kuntien ja valtion on huolehdittava siitä, että lukiolaisille soveltuvia opiskelijajäsenasuntoja rakennetaan riittävästi eri puolille Suomea ja että opiskelijajäsenasunnot ovat laadukkaita, kohtuuhintaisia ja saavutettavuudeltaan hyviä. Opintorahan veronalaisuus on poistettava, ja opintoraha on sidottava kansaneläkeindeksiin. Kohtuulliset tulot eivät saa leikata opintotukea, vaan työntekijöille tulee olla kannattavaa ja opiskelijan tulee voida käydä töissä opintojen ohessa. Opintotuen tuloja tulee korottaa samassa suhteessa kuluttajahintojen nousussa. Huoltajien tulojen alentava vaikutus opintotukeen on poistettava, eikä opintotuen tasoa saa sitoa täysi-ikäisyyteen. Koulumatkatukea täytyy kehittää paremmin opiskelijoiden tarpeita palvelevaksi lyhentämällä koulumatkatuen minimikilometrimäärä viiteen kilometriin. Koulumatka on huomioitava kokonaisuutena, ei osissa. Koulumatkatuen käyttämisestä tulee joustavoittaa ja helpottaa. Sosiaaliturvajärjestelmässä ja työttömyyspalveluissa ei saa olla erillisiä sanktioita nuorille. Työmarkkinatuen viiden kuukauden odotusaika on poistettava lukiosta valmistuneilta ammatillisen tutkinnon suorittaneiden tapaan. Samoin tulee poistaa velvollisuus hakeutua koulutukseen karenssin uhalla. Alle 25-vuotiaiden maksuhäiriömerkinnän tulee olla voimassa korkeintaan vuoden. Mikäli maksuhäiriömerkinnän aiheuttanut maksu suoritetaan, tulee merkintä poistaa välittömästi rekisteristä.

2.8 Nuorten sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Alle 25-vuotiaille on saatava henkilökohtaiseen tilanteeseen sopiva maksuton ehkäisy. Nuorille räätälöityjä päihde- ja mielenterveystyöpalveluja on vahvistettava. Päihdepolitiikkaa on muutettava niin, että päihdeongelma nähdään sairautena ja huumausaineiden käytön rangaistavuudesta luovutaan. Kannabis tulee laillistaa. Huumeiden käyttämiseen liittyvien haittojen vähentämiseksi tulee ottaa käyttöön huumeidenkäyttöhuoneet. Päihdekasvatuksen tulee pelottelun sijaan perustua haittojen vähentämiseen. Terapiatakuu on otettava käyttöön koko maassa.

Lääketieteellinen ja juridinen sukupuolen korjauksen prosessi tulee erottaa toisistaan ja nuorella tulee olla mahdollisuus korjata juridinen sukupuolimerkintänsä jo ennen täysi-ikäisyyttä, ilman lääketieteellistä selvitystä tai todistusta lisääntymiskyvyttömyydestä. Kolmas juridinen sukupuoli on otettava käyttöön Suomessa ja sukupuolen vahvistamisen on perustuttava omaan ilmoitukseen. Nuorten tulee saada solmia itselleen sopivia ihmissuhteita sukupuolesta ja seksuaalisesta suuntautumisestaan huolimatta ilman pelkoa häirinnästä tai syrjinnästä.

2.9 Opiskelijoiden oikeusturva

Suomeen tulee luoda oppilas- ja opiskelija-asiaavaltuutetun tehtävä, joka valvoo opiskelijoiden oikeusturvan toteutumista. Mitään opiskelijaa koskevia toimenpiteitä ei saa aloittaa ilman, että opiskelija on tietoinen tästä. Opiskelijalle tulee tarjota oikeusneuvontaa häntä koskevissa hallinnollisissa asioissa. Opiskelijan tulee tietää, missä henkilörekistereissä hänestä on tietoja, kenellä on pääsy rekistereihin ja kuinka hän voi itse päästä omiin tietoihinsa helposti käsiksi. Opiskelijan opintosuoritukset eivät saa vaarantua hänen terveydellisen tilansa takia.

3. NUORISOPOLITIikka

3.1 Nuorten vaikuttamismahdollisuudet

Nuoria on kuultava aidosti kaikilla päätöksenteon tasoilla ja siihen tulee tarjota vaikuttamisen keinoja, joissa vaikuttamisen mahdollisuudet ovat aitoja pelkän osallistumisen mielikuvan sijaan. Vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla kaikille yhdenvertaiset nojaten yhdenvertaisuuslain syrjinnän kiellosta säätyään pykälään. Sukupolvien välinen tasa-arvo on otettava huomioon päätöksenteossa. Nuorilla on oltava yhtäläiset etenemismahdollisuudet yhteiskunnassa sekä mahdollisuus osallistua kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Nuorilla on oltava aidot mahdollisuudet päästä käsiksi valtion tarjoamiin palveluihin myös sähköisesti. Nuorille on taattava vahvan sähköisen tunnistautumisen tapa. Päätöksenteosta viestimisessä käytettävän kielen täytyy olla selkeää. Nuoriin liittyvässä päätöksente-

949 ossa on kysyttävä ensisijaisesti kantaa nuorilta, ja
950 erityisesti koulutukseen liittyvissä kysymyksissä
951 oppilas- ja opiskelijakunnat ovat tärkeimpiä asian-
952 tuntijoita. Niiden tulee olla aidosti vaikutusvaltaisia
953 vaikuttamiskanavia myös oman koulun ulkopuoli-
954 seen vaikuttamiseen paikallisella tasolla. Nuorille
955 on taattava puhe-, läsnäolo- ja aloiteoikeus kuntien
956 ja hyvinvointialueiden päättäviin elimiin, kuten
957 lautakuntiin, hallituksiin ja valtuustoihin.
958 Nuoria edustavien kunnallisten kuulemisjärjestel-
959 mien ja vaikuttajaryhmien on oltava nuorten itsensä
960 demokraattisesti valitsemia. Kunnallisissa vaikutta-
961 mismuodoissa on kunnioitettava nuorten itsenäistä
962 järjestäytymisoikeutta. Koska nuoriso- ja opiskelija-
963 järjestöt ovat merkittävä vaikuttamisen väylä nuo-
964 rille, niiden rooli on tunnustettava voimakkaammin.

965 Nuoriso- ja opiskelijajärjestöjä tulee myös hyödyntää
966 osana opetussisältöjä. Järjestöjen rahoitus ja toimin-
967 taedellytykset on turvattava ja niiden merkitystä
968 yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on vahvistet-
969 tava. Järjestöillä on tärkeä rooli pitkäjänteisessä
970 nuorisotyössä ja osana elinvoimaista kansalaisyhy-
971 teiskuntaa. Nuoriso- ja opiskelijajärjestöille jaettavia
972 valtionapuja ei tule leikata.

973 Nuorten demokratiakasvatusta tulee lisätä. Päätök-
974 sentekoon liittyvien prosessien on tultava tutuiksi
975 nuorille esimerkiksi koulun kautta, jotta jokainen
976 nuori ymmärtää mahdollisuutensa vaikuttaa. Nuor-
977 ten vaikuttajaryhmien, kuten nuorisovaltuustojen,
978 toimintaedellytyksiä ja -menetelmiä on kehitettävä,
979 ja niiden jäsenille on tarjottava koulutusta sekä mah-

980 dollisuuksia osallistua tarjolla oleviin järjestöjen
981 koulutuksiin. Sähköistämistä pitää lisätä nuorten
982 osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien hel-
983 pottumiseksi. Kunnissa tulee ottaa käyttöön osallis-
984 tuvan budjetoinnin (osbu) malli, jonka avulla nuoret
985 voivat osallistua suunnitteluun ja päätöksentekoon.

986 3.2 Nuoret vaaleissa

987 Äänestysikäraja on laskettava 16 ikävuoteen kaikissa
988 vaaleissa. Kunta- ja aluevaaleissa ehdolle asettu-
989 misen ikäraja on laskettava 16 ikävuoteen. Muissa
990 yleisissä valtakunnallisissa vaaleissa ehdolle asettu-
991 misen on oltava sidonnainen henkilön oikeustoimi-

992 kelpoisuuteen. Kansalaisaloitteen allekirjoittamisen
993 ikäraja tulee laskea 15 ikävuoteen. Edistetään kansalli-
994 sen nuorisoaloitteen käyttöönottoa.

995 Nuorten demokraattisen osallistumisen tukeminen on
996 koko yhteiskunnan vastuulla. Äänestyspaikat yleisissä
997 valtakunnallisissa vaaleissa tulee sijoittaa nuorille
998 keskeisiin paikkoihin, kuten toisen ja korkea-asteen
999 oppilaitoksiin. Keskusvaalilautakuntien tulee valmis-
1000 tella esitykset äänestyspaikkojen sijainneista nuoria
1001 kuullen. Sekä ennakkoäänestyksen että vaalipäivän
1002 äänestyspaikkojen sijainnit tulee suunnitella yhteis-
1003 työssä nuorisovaltuuston, toisen ja korkea-asteen
1004 opiskelijakuntien, nuorisojärjestöjen ja nuorisotyönte-
1005 kijöiden kanssa. Ennakkoäänestämistä pitää yleisesti
1006 helpottaa.

1007 3.3 Nuorisotakuu

1008 Nuorten työllisyyttä parantavista järjestelmistä on
1009 pidettävä kiinni, ja niitä on jatkuvasti kehitettävä.
1010 Etsivää nuorisotyötä on tehostettava ja vakiinnutet-
1011 tava nuorten tukemis- ja ohjauskeinona sekä syrjäyty-
1012 misen ehkäisyssä. Etsivässä nuorisotyössä on otettava
1013 huomioon ennaltaehkäisy sekä työn riittävät resurssit.
1014 Koulutuksen roolia syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä
1015 ja pysäyttämässä on painotettava.
1016 Nuorisotakuun ja etsivän nuorisotyön vaikutusten
1017 mittaamiseen on luotava arviointityökalu, jolla saatuja
1018 tuloksia käytetään hyödyksi toiminnan kehittämi-
1019 sessä. Nuorisotakuuta tulee kehittää pitkäjänteisesti.

1020 3.4 Nuorisopalvelut

1021 Kuntien nuorisopolitiikassa ja -palveluissa on oltava
1022 yhtäläiset linjat ja vähimmäisresurssit, jotta ne ovat
1023 kaikissa kunnissa riittävät. Kunnissa pitää korostaa ja
1024 edistää monikulttuurista ja kansainvälistä nuorisotoi-
1025 mintaa sekä luoda sille edellytykset. Nuorisopalvelu-
1026 jen on oltava koottuna yhteen ja helposti nuoren saa-
1027 tavilla. Nuorisopolitiikkaan ja -palveluihin on tultava
1028 ennakoiva ja pitkäjänteinen ote, jotta lyhytaikaisten
1029 hankkeiden sijaan keskitytään pitkän aikavälin tavoit-
1030 teissa onnistumiseen.

1031 Etsivän nuorisotyön resurssit on taattava, jotta tuen
1032 piiriin pääsevät koulutuksen tai työmarkkinoiden
1033 ulkopuolella olevat nuoret ja he, jotka tarvitsevat

1034 tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Ohjaa-
 1035 moita tulee olla kattavasti ympäri Suomea ja niiden
 1036 rahoitus on turvattava. Toimintaa on laajennettava
 1037 ja kehitettävä yhdessä nuorten kanssa. Nuorille tulee
 1038 tarjota tietoa Ohjaamo-palveluista ja tukea palvelui-
 1039 den piiriin hakeutumiseen.

1040 Nuorten syrjäytyminen tulee tunnustaa yhdeksi
 1041 Suomen suurimmista haasteista ja syrjäytymisen
 1042 ennaltaehkäisyyn ja korjaaviin toimenpiteisiin on
 1043 suunnattava mittakaavan mukaiset resurssit. Ter-
 1044 veydenhuolto-, koulutus- ja työmarkkinajärjestel-
 1045 mää tulee kehittää kokonaisvaltaisesti syrjäytymisen
 1046 ratkaisemiseksi. Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden
 1047 edellytyksiä on parannettava ja niitä on kannustet-
 1048 tava sitouttamaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria
 1049 osaksi yhteiskuntaa.

1050 **3.5 Nuorten työllistymismahdollisuudet**

1051 Julkisen sektorin tulee tarjota lukiolaisille enemmän
 1052 kesätyöpaikkoja ja yksityisen sektorin toimijoita
 1053 tulee kannustaa siihen esimerkiksi kesätyösete-
 1054 leiden avulla. Yhteiskunnan tulee mahdollistaa
 1055 mahdollisimman monelle halukkaalle nuorelle
 1056 kesätyömahdollisuus. Tätä tavoitetta voi edesauttaa
 1057 esimerkiksi myöhäistämällä koulujen alkamisajan-
 1058 kohtaa. Opiskelijoiden osalta työnteon ei tule olla
 1059 välttämättömyys, vaan vapaaehtoinen osa oppimista
 1060 ja kasvamista. Talous-, työelämä- ja työnhakutaito-
 1061 jen opetus tulee ottaa kiinteäksi osaksi perusope-
 1062 tusta ja toisen asteen koulutusta. Yrittäjäyyskurssien
 1063 tarjontaa tulee laajentaa, ja opiskelijalla tulee olla
 1064 mahdollisuus tutustua opintojensa yhteydessä yri-
 1065 tyksiin ja yrittäjyyteen esimerkiksi yritysvierailujen
 1066 muodossa.

1067 Työmarkkinoita ja työlainsäädäntöä tulee uudistaa
 1068 mahdollistamaan nuorten korkeampi työllisyysaste.
 1069 Nuoria ja erityisesti maahanmuuttajataustaisia
 1070 sekä vähemmistöön kuuluvia nuoria ei saa jättää
 1071 heikkoon asemaan työmarkkinoilla suhteessa
 1072 muihin väestöryhmiin, ja heitä tulee tiedottaa
 1073 oikeuksistaan. Oppisopimuskoulutusjärjestelmää
 1074 tulee kehittää ja ottaa laajempaan käyttöön. Jokaista
 1075 nuorta on kohdeltava yhdenvertaisesti ja häirinnästä
 1076 vapaasti työelämässä. Valtion ja kuntien rekrytointi

1077 tulee toteuttaa anonymisti. Nuorten työllisyyspalve-
 1078 luita on kehitettävä yksilöllisemmäksi, jotta jokainen
 1079 saa niistä tarvitsemansa hyödyn. Työkokeilun suori-
 1080 tusmahdollisuuksia tulee laajentaa, jotta välivuotta
 1081 viettävät nuoret voivat selkeyttää omia jatko-opinto- ja
 1082 työllistymissuunnitelmiaan.

1083 **3.6 Sukupolvipolitiikka**

1084 Sukupolvien välisen tasa-arvon tulee toteutua yhteis-
 1085 kunnan päätöksenteossa ja työelämässä. Huoltosuh-
 1086 teen heikentyessä on pidettävä huoli siitä, että Suomi
 1087 säilyy houkuttelevana ja kilpailukykyisenä asuinpaik-
 1088 kana nuorille.

1089 Työeläkejärjestelmän perusta on säilytettävä kes-
 1090 tävänä ja sen kehittämisen lähtökohtana on oltava
 1091 sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Eläkejärjes-
 1092 telmän rahoitusta on käsiteltävä aina kokonaisuutena.
 1093 Nuoret on otettava mukaan tekemään eläkeratkaisuja
 1094 koskevia päätöksiä, jotta turvataan sukupolvien väli-
 1095 sen ketjun ja oikeudenmukaisuuden jatkuminen sekä
 1096 järjestelmän uskottavuus. Taitettu indeksi on säilytet-
 1097 tävä. Kaikesta tehdystä työstä tulee karttua eläkettä.

1098 **3.7 Nuorten liikkumismahdollisuudet**

1099 17-vuotiaiden nuorten tulee voida hankkia B-luokan
 1100 ajo-oikeus huoltajan luvalla. Nuorille kuljettajille ei
 1101 tule asettaa muista kuljettajista poikkeavia rajoituk-
 1102 sia ajamiseensa. Yhteiskunnan infrastruktuuri tulee
 1103 suunnitella siten, että autoilun sijasta muut tavat
 1104 liikkua yleistyvät. Julkisin varoin tulee tukea kattavaa
 1105 ja vähäpäästöistä joukkoliikennettä. Joukkoliikenteen
 1106 käyttämisen tulee olla nuorelle kohtuuhintaista ja
 1107 taloudellisesti kannattavaa.

1108 **3.8 Kestävä kehitys**

1109 Suomen ja Euroopan unionin tulee olla esimerkillisiä
 1110 Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen
 1111 tavoitteiden toteuttamisessa ja kestävän kehityksen
 1112 suunnitelma tulee ottaa kansallisen ja kansainvälisen
 1113 päätöksenteon pohjaksi. Nuorilla on oltava mahdolli-
 1114 suus osallistua YK:n kestävään kehitykseen liittyviin
 1115 kokouksiin. Kestävään kehitykseen liittyvää poli-

1116 tiikkaa on tehtävä nuorten ja tulevien sukupolvien
1117 ehdoilla.

1118 Ilmasto- ja ekokriisin ehkäisemisen tulee olla pää-
1119 töksenteon keskiössä. Nuorilla tulee olla täysival-
1120 tainen edustus esimerkiksi YK:n ja EU:n ilmastoon
1121 ja ympäristöön liittyvissä kokouksissa sukupolvien
1122 välisen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi. Nuor-
1123 ten on pystyttävä osallistumaan ja vaikuttamaan
1124 myös Suomen ilmastopolitiikkaan yhdenvertaisesti
1125 muiden sukupolvien kanssa.

1126 Ilmastokasvatus kytketään osaksi opetussuunni-
1127 telmaa. Suomessa tulee aloittaa jakamistalouteen
1128 pohjaavan talousajattelun ja kulutuksen vähentämi-
1129 sen opettaminen.

1130 Suomen tulee olla edelläkävijä päästöjen vähentä-
1131 misessä, luonnon hiilivarastojen suojelussa, hiilinie-
1132 lujen vahvistamisessa sekä fossiilivapaan energian-
1133 tuotannon ja puhtaan teknologian kehittämisessä
1134 ja käyttöönotossa. Suomen tulee noudattaa Pariisin
1135 ilmastopöytäkirjassa sovittuja ilmastotoimia ilmas-
1136 ton lämpenemisen pysäyttämiseksi 1,5 asteeseen.
1137 Hallituksen tulee varmistaa, että päätöksenteko on
1138 linjassa ilmastotavoitteiden saavuttamisen kanssa.
1139 Siirtymä hiilineutraaliin ja ekologisesti kestävään
1140 yhteiskuntaan on toteutettava sosiaalisesti oikeu-
1141 denmukaisella tavalla.

EDUSKUNTAVAALIT PIDETÄÄN 2.4.2023. LIITTOHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT EDUSKUNTAVAALITAVOITTEET TUODAAN LIITOKOKOUKSELLE TIEDOKSI EIKÄ NIIHIN VOI TEHDÄ MUUTOS-ESITYKSIÄ.

PANOSTETAAN OPISKELUHUOLTOON JA NUORTEN MIELENTERVEYSPALVELUIHIN

TAVOITTEET:

- Laaditaan poikkihallinnollinen toimenpideohjelma nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden vahvistamiseen.
- Vahvistetaan matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluita sekä opiskeluhoitoa. Parannetaan mielenterveyden tukea opiskeluhoollissa panostamalla henkilöstön osaamisen kehittämiseen.
- Myönnetään hyvinvointialueille rahaa opiskeluhoollon ja muiden sote-palveluiden saumattoman yhteistyön rakentamiseen ja palveluiden kehittämiseen.
- Tehdään kuntoutuspsykoterapiasta maksutonta alle 29-vuotiaille. Toteutetaan terapiatakuu ja muutetaan psykoterapeuttikoulutus opiskelijalle maksuttomaksi.

VAHVISTETAAN OPPIMISEN TUKEA JA OHJAUSTA

TAVOITTEET:

- Säädetään erityisopettajamitoitus lukioihin. Perustetaan koko koulutuspolkua koskeva valtakunnallinen erityisopetuksen ja oppimisen tuen kehittämisohjelma.

- Selvitetään koulutuksen digitalisoitumisen vaikutuksia lasten ja nuorten oppimiseen ja hyvinvointiin.
- Huomioidaan opiskelijoille tarjottavissa oppimateriaaleissa erityistarpeiset nuoret.
- Säädetään opinto-ohjaajamitoitus ja vahvistetaan opinto-ohjauksen resursseja.

TURVATAAN LAADUKAS JA SAAVUTETTAVA LUKIOKOULUTUS KAIKILLE

TAVOITTEET:

- Puretaan lukiokoulutuksen rahoituksen pysyvät leikkaukset. Maksetaan koulutuksen järjestäjälle todellisia kustannuksia vastaava rahamäärä.
- Kehitetään lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmää koulutuksen laadun ja saavutettavuuden näkökulmasta.
- Vaihdetään lukioiden rahoituksessa pienten lukioiden lisän tilalle saavutettavuuslisä.
- Perustetaan lukiokoulutukseen kansallinen opiskelijapalautejärjestelmä, jotta opiskelijoiden ääni kuuluu koulutuksen kehittämisessä.
- Varmistetaan opettajien riittävyys ja ajantasainen osaaminen.

JULKILAUSUMA

Lukiolaiset: Lukiolainen ei ole robotti

.....

Lukiolaisten Liiton liittokokous vaatii lukiolaisille oikeutta vapaa-aikaan ja palautumiseen. Vuosien ajan tutkimukset ovat osoittaneet, että lukiolaiset ovat yhä uupuneempia ja kuormittuneempia, ja lukioaikaan kohdistuu entistä enemmän vaatimuksia. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan jopa kaksi kolmesta lukiolaisesta pitää lukio-opiskelua kuormittavana ja melkein 40 prosenttia kokee koulun ja vapaa-ajan yhdistämisen vaikeana.

“Vapaa-ajalle valuu liian paljon koulutyötä, kuten erilaisia ryhmitöitä, luku- ja laskutehtäviä sekä esseitä. Harrastuksille, kavereille ja levolle jää aivan liian vähän aikaa. Jatkuva kuormitus vie ennen kaikkea nuorilta yhden heidän tärkeimmistä oikeuksistaan: oikeuden nauttia nuoruudesta”, jyrähtää Lukiolaisten Liiton puheenjohtaja Lukas Virtala.

Lukiolain mukaan lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi. Uupuneista ja väsyneistä nuorista ei kuitenkaan tule ahkeria opiskelijoita tai tulevaisuuden tunnollisia työntekijöitä.

Nykyään työelämässä tunnistetaan, että työn ja vapaa-ajan tulisi olla tasapainossa. Riittävä lepo parantaa oppimista ja merkitykselliseksi koettu vapaa-aika lisää arjessa jaksamista. Päivittäisestä ja viikottaisesta lepoajasta säädetään jopa työaikailla. Miksi työelä-

mässä tärkeäksi tunnistettu periaate ei koskisi myös lukiolaisia? Lukiolainen ei ole robotti: opiskelijakin tarvitsee aikaa palautumiselle. Levännyt lukiolainen pystyy oppimaan paremmin ja syventymään kiinnostaviin aiheisiin.

Kouluviikon rakennetta tulee Lukiolaisten mielestä muuttaa niin, että opiskelijalla on mahdollisuus työstää myös itsenäisiä tehtäviä koulupäivän aikana ja saada niihin tarvittaessa apua. Itsenäisten tehtävien määrää tulee koordinoita koko lukion tasolla, jotta työmäärä pysyisi tasaisena ja lukiolainen pystyisi ennakoimaan sitä. Myös opetussisältöjen määrää tulee tarkastella kriittisesti: lukion yleissivistyksen ei kuulu tarkoittaa ulkoa opeteltuja nippelitietoja kaikista aineista, vaan lukion tulee ohjata kriittiseen, luovaan ja laaja-alaiseen tapaan ajatella. Opiskelijoiden oman motivaation syventymistä tulee tukea mahdollistamalla entistä enemmän valinnaisuutta opintoihin.

“Lukion yleissivistävyys ei mene pilalle siitä, jos nuorten työmäärää vähennetään. Päinvastoin: me nuoret pystymme parempiin tuloksiin silloin, kun emme ole uupuneita työtaakan alla. Nyt on korkea aika tehdä lukioarjesta vähemmän kuormittavaa ja hyvinvointia paremmin tukevaa”, vaatii Lukiolaisten Liiton vuoden 2023 vastavalittu puheenjohtaja Lukiolainen.

VUODEN 2021 LIITTOKOKOUKSESSA XXXVII

HYVÄKSYTYT PONNET JA LIITTOHALLITUKSEN

VASTAUKSET NIIHIN:

6 KPL HYVÄKSYTTYJÄ PONSIA

EDUSTAJA MARKKULAN (1007) PONSII

KANNATTI EDUSTAJA MANNELIN (514)

ASIAKOHTA: 15 § (KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUUNNITELMA)

“Liittokokous tämän ponsiesityksen hyväksyessään velvoittaa liittohallitusta vuoden 2022 aikana selvittämään vegaaniruokaan siirtymistä liiton tarjoamissa ruuissa ja sen tuottamia mahdollisia kustannuksia.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää ponnesta ja on huomionut sen. Liittohallitus on todennut, että nykytilanteessa ei ole kustannusten vuoksi mahdollista tarjota täysin vegaanista ruokaa, mutta tapahtumien ruokailuissa on ollut tarjolla vain kasvisruokaa. Liittohallitus myös muistuttaa, etteivät ponnet voi olla velvoittavia.”

EDUSTAJA HÄKKISEN (1026) PONSII

KANNATTI EDUSTAJA SUOMINEN (1033)

ASIAKOHTA: 15 § (KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUUNNITELMA)

“Tämän ponsiesityksen hyväksyessään liittokokous velvoittaa liittohallituksen ohjeistamaan piiri- ja jäsenjärjestöt laatimaan oma kestävä kehityksen suunnitelma liiton kestävä kehityksen suunnitelman raameissa, jotta piirikohtaiset puutteet ja ongelmat tulisivat huomioitua. Kannustetaan opiskelijakuntia laatimaan oma kestävä kehityksen suunnitelma.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää ponnesta ja on huomionut sen. Liittohallitus huomauttaa, että piiri- ja jäsenjärjestöt ovat itsenäisiä yhdistyksiä, joiden asiakirjojen käsittelyyn ei liittokokous voi ottaa kantaa. Liittohallitus muistuttaa, että liiton kestävä kehityksen suunnitelmassa on piiri- ja jäsenjärjestöjä koskevia toimenpiteitä, joiden toteutuminen on huomioitu suoritukseen perustuvan rahoituksen jakamisessa. Liittohallitus myös muistuttaa, etteivät ponnet voi olla velvoittavia.”

EDUSTAJA MATVEISEN (1001) PONSII

KANNATTI EDUSTAJA MASUR (1002)

ASIAKOHTA: 16 § (TOIMINTASUUNNITELMA)

“Toivon, että seuraava liittohallitus valmistelee koulutuksen piireille asiakirjojen muutosehdotusten tekemisestä ja asiakirjojen erilaisista piirteistä jo hyvissä ajoin ennen liittokokousta. Näin taataan uusimpienkin piiritoimijoiden mahdollisuus vaikuttaa ja saada läpi ehdotuksiaan liittokokouksessa.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää mallikkaasta ponnesta ja on huomionut sen. Liittohallitus on yhdessä toimihenkilöiden kanssa laatinut ohjeistuksen aloitteiden laatimiseksi liittokokoukselle.”

EDUSTAJA KOIVISTON (917) PONSII

KANNATTI EDUSTAJA PAASSILTA (916)

ASIAKOHTA: 16 § (TOIMINTASUUNNITELMA)

“Toivon, että tuleva liittohallitus kiinnittää erityistä

huomiota järjestön yhdenvertaisuuteen ja esteettömyyteen kaikilla tapahtumilla niin piiri- kuin liittotasollakin. Lisäksi tulevan hallituksen tulisi ottaa äänekkäämmin kantaa maan lukioden epätasa-arvoiseen tilanteeseen niin esteettömyyden suhteen, kuin myös muiden erityistarpeiden kohdalla.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää mallikkaasta ponnesta ja on huomionut sen. Liittohallitus on pyrkinyt huomioimaan tapahtumissa yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden toteutumisen, josta on ollut tieto ilmoittautumisen yhteydessä. Haasteita esteettömyyden toteutumiseen ovat aiheuttaneet muun muassa vanhat rakennukset. Piiri- ja jäsenjärjestöjä on myös ohjeistettu noudattamaan liiton yhdenvertaisuussuunnitelmaa, jossa on linjauksia tapahtumien esteettömyyteen liittyen.”

EDUSTAJA AHON (1030) PONS

KANNATTI EDUSTAJA MARKKULA (1007)

ASIAKOHTA: 19 § (TAVOITEOHJELMA)

“Tämän ponsiesityksen hyväksyessään liittokokous velvoittaa liittohallitusta valmistelemaan vaikuttamistyötä siihen, ettei vanhempien tulotaso jää ainoaksi perusteeksi opiskelijan opintotuen saamattomuuteen.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää ponnesta ja on huomionut sen. Liittohallitus toteuttaa vaikuttamistyössään liittokokouksen hyväksymää tavoiteohjelmaa, jossa linjataan myös opintotukeen liittyvistä asioista. Liitto on myös antanut lausunnon opintotukilain uudistukseen liittyen. Liittohallitus myös muistuttaa, etteivät ponnit voi olla velvoittavia.”

EDUSTAJA HAARAMON (202) PONS

KANNATTI EDUSTAJA RANTALA (301)

ASIAKOHTA: 19 § (TAVOITEOHJELMA)

“Tämän ponnin hyväksyessään liittokokous toivoo, että liittohallitus ajaa politiikkaan liittyvän englanninkielisen viestinnän edistämistä ja kartoittaa sen vaatimia resursseja.”

LIITTOHALLITUKSEN VASTAUS:

“Liittohallitus kiittää ponnesta ja on huomionut sen. Kartoitusta englanninkielisen viestinnän lisäämiseen liiton omassa toiminnassa on tehty, mutta nykyisellään liiton käytettävissä olevat resurssit eivät tätä mahdollista. Liittohallitus näkee, että ponnin aihe on liian laaja eikä liitto yksin kykene lisäämään politiikkaan liittyvää englanninkielistä viestintää.”

